

T.C.

Ardahan Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Türk Halk Edebiyatı Bilim Dalı

**ÖZBEK TÜRKLERİNİN NİNNİLERİ
(YAZILI KAYNAKLARA DAYALI OLARAK)**

Shokhsanam BOTIROVA

Nina PETROVICI

Yüksek Lisans Tezi

Ardahan, 2023

ÖZBEK TÜRKLERİNİN NİNNİLERİ
(YAZILI KAYNAKLARA DAYALI OLARAK)

Shokhsanam BOTIROVA

Nina PETROVICI

Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Türk Halk Edebiyatı Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ardahan, 2023

KABUL VE ONAY

Shokhsanam Botirova tarafından hazırlanan “Özbek Türklerinin Ninnileri (Yazılı Kaynaklara Dayalı Olarak)” başlıklı bu çalışma, 19.06.2023 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Songül ÇEK (Başkan)

Dr. Öğr. Üyesi Nina PETROVICI (Danışman)

Prof. Dr. Erdoğan ALTINKAYNAK

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Mustafa ŞENEL
Enstitü Müdürü

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Ardahan Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinleri yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan **“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”** kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / Ardahan Üniversitesi Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- Enstitü / Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

19/06/2023

Shokhsanam BOTIROVA

“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”

- (1) *Madde 6. 1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez **danışmanının** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu** iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.*
- (2) *Madde 6. 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez **danışmanının** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulunun** gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.*
- (3) *Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, **tezin yapıldığı kurum** tarafından verilir *. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, **ilgili kurum ve kuruluşun önerisi** ile **enstitü** veya **fakültenin** uygun görüşü üzerine **üniversite yönetim kurulu** tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.*

Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

** Tez **danışmanının** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu** tarafından karar verilir.*

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, Tez Danışmanının **Dr. Öğr. Üyesi Nina PETROVICI** danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

Shokhsanam BOTIROVA

ÖN SÖZ

Orta Asya topraklarının tarihi geçmişine bakıldığı zaman birçok medeniyetlerin, toplumların kesiştiği ortak nokta olarak bilinmektedir. Bu bağlamda, günümüzde mevcut coğrafyanın merkezinde yer alan Özbekistan, bu medeniyetlerin ve toplulukların değerlerini, sanatını ve edebiyatını harmanlayarak renkli ve oldukça zengin bir kültür elde etmektedir. Bu kadim medeniyet, kayıtlar altına alınmaya başladığı zamanlar olarak 19.yüzyılın sonu ve 20.yüzyılın başlarına denk gelmektedir. Bu da Rus padişahlığının son dönemleri ve Sovyetler Cumhuriyeti ile birlikte gün yüzüne çıkmaktadır. Her alanda sahasının uzmanı olan bilim insanları derleme, inceleme ve analiz işlerine koyularak birçok bilimsel çalışmalarını ortaya koydukları görülmektedir.

Fen, dil ve edebiyat, müzik, sanat, tıp gibi birçok alanlarda derlemeler, bilimsel çalışmaların kaydedildiği zamanlar tam olarak da bu dönemler itibariyle başlamaktadır. Lenin tarafından alınan karar ile Orta Asya'daki ilk üniversite yine günümüz Özbekistan coğrafyasında inşa edilmiştir. Özbek bilim insanlarına teknik ve yöntemler, sahada nasıl çalışılması gerektiği gibi birçok ilimler öğretilerek, kendi mirasına sahip çıkılmasının de sebebi oldukları görülmektedir. Dolayısıyla, bilime olan katkıları sayesinde Özbek halkının da eğitim, okuma-yazma seviyesi tabanlara yükseldiğini rahat bir şekilde söylemek mümkündür.

Günümüzde Türkologlar tarafından yapılan çalışmalar sayesinde Özbek dili ve edebiyatının kuyu köşelerde saklı kalan zenginlikleri gün yüzüne çıkartılarak, araştırmalar ve inceleme yapılmaktadır. Gerek Anadolu gerekse Özbek sahalarında eserlerin bilim dünyasına sunulması hızlı ilerleyişler kaydetmektedir. Bu bağlamda, araştırmanın konusu olan ninnileri ele alan ve dönemin ilk derlemesi veya ilk bilimsel analizi olarak kaydedilen eserler temel alınmaktadır.

Shokhsanam BOTIROVA

Ardahan, 2023

ÖZET

BOTIROVA Shokhsanam. *Özbek Türklerinin Ninnileri (Yazılı Kaynaklara Dayalı Olarak)*, Yüksek Lisans Tezi, Ardahan, 2023.

Ninni, genel anlamıyla ağlayan çocuğu sakinleştirme, uyutma gibi fonksiyonlara sahiptir. Bu esnada söyleyici tarafından metin içerisinde duygu ve düşüncelerin, sevgi, övgü, yerme sözcükleriyle ifade edilerek, yansıtılmaktadır. Dolayısıyla, belirli bir ezgisi olan bu Halk Edebiyatı ürünü dünyanın her köşesinde çocuklara söylenerek uyutulmaktadır. Tarihin en eski dönemlerinden itibaren, günümüze kadar gelişim göstererek gelen ve devam ettirilmesi bakımından değişime uğrayan unsurlar arasında yer almaktadır. Özellikle, teknoloji çağının getirmiş olduğu ve annelerin çalışma hayatına atılması gibi toplumsal normların değişimiyle, bu türün icra edilme fonksiyonundan sıyrılarak, dinletme işlevini üstlendiğini söylenebilir. Buna bağlı olarak ninni, Türkiye sahası başta olmak üzere Özbek Sözlü Edebiyatı'nda önemli bir konuma sahiptir. Bu konumu yapılacak çalışmada, ninni metinlerini derinlemesine inceleme, içeriğini daha da aydınlatmak ve farklı özelliklerini ortaya çıkarmak bağlamında ele alınıp, değerlendirilecektir.

Anahtar Sözcükler:

Özbek Halk Edebiyatı, Ninni, Yapısal ve Şekilsel Unsurlar, Kültürel Bellek, Toplumsal Norm.

ABSTRACT

BOTIROVA Shokhsanam. *Lullabies of Uzbek Turks (based on written sources)*, Master's Thesis, Ardahan, 2023.

Lullaby, in general terms, has functions such as calming and sleeping the crying child. In the meantime, the singer reflects his/her feelings and thoughts in the text by expressing them with words of love, praise and criticism. Therefore, this Folk Literature product, which has a specific melody, is sung to children in every corner of the world. Since the earliest periods of history, it is among the elements that have developed and developed until today and have undergone changes in terms of its continuation. In particular, with the change in social norms brought about by the age of technology and the change in social norms such as the employment of mothers, we can say that this genre has been stripped of its function of being performed and has assumed the function of listening. Accordingly, lullaby has an important position in Uzbek Oral Literature, especially in Turkey. This position will be examined and evaluated in the context of in-depth examination of lullaby texts, further illuminating its content and revealing its different features.

Keywords:

Uzbek Folk Literature, Lullaby, Structural and Formal Elements, Cultural Memory, Social Norm.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI	ii
ETİK BEYAN	iv
ÖN SÖZ	v
ÖZET.....	vii
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ	xii
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM.....	5
1.1. ANADOLU VE ÖZBEK HALK EDEBİYATINDA TÜR OLARAK NİNNİ	5
1.1.1. Anadolu Sahasında Tür Olarak Ninni	5
1.1.2. Özbek Sahasında Tür Olarak Ninni (Alla)	6
1.2. NİNNİ (ALLA) ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	9
1.2.1. Türkiye’de Özbek Ninnileri (Alla) Üzerine Yapılan Çalışmalar	9
1.2.1.1. Kitaplar	10
1.2.1.2. Tezler	11
1.2.1.3. Makaleler	12
1.2.2. Özbekistan’da Ninni (Alla) Üzerine Yapılan Çalışmalar	13
1.2.2.1. Kitaplar	14
1.2.2.2. Tezler	18
1.2.2.3. Makaleler	19
1.3. NİNNİ (ALLA) SÖZCÜĞÜNE BİR YAKLAŞIM.....	21
1.3.1. Ninni (Alla) Sözcüğünün Etimolojik Gelişimi	21
1.3.2. Ninni (Alla) Sözcüğünün Kalıplaşmış Şekilleri.....	24
1.3.3. Türk Dünyasında Ninni Sözcüğü Üzerine	25
1.4. NİNNİ (ALLA) TANIMI ÜZERİNE	26
1.4.1. Anadolu’da Yapılan Tanımlar	27
1.4.2. Özbekistan’da Yapılan Tanımlar	28
1.5. NİNNİ (ALLA) TASNİFLERİ	30

1.5.1. Türk (Anadolu) Ninni Tasnifleri.....	30
1.5.2. Özbek Ninni (Alla) Tasnifleri	35
2. BÖLÜM.....	42
2.1. NİNNİ (ALLA) FONKSİYONLARI	42
2.2. NİNNİLERDE (ALLA) DİL VE ÜSLUP	51
2.3. ÖZBEK NİNNİLERİN İÇERİK, YAPI VE ŞEKİL ÖZELLİKLERİ....	51
2.3.1. Özbek Ninnilerinde Konu	51
2.3.2. Özbek Ninnilerinin Yapı Özellikleri ve Tasnifi.....	72
2.3.3. Özbek Ninnilerinin Şekil Özellikleri ve Tasnifi	77
2.3.4. Özbek Ninnilerinin Hece Ölçüleri.....	89
2.3.5. Özbek Ninnilerinin Kafiye Özellikleri	96
2.3.6. Ninni Söyleyicileri	104
2.3.7. Ninni Dinleyicileri.....	110
3. BÖLÜM.....	115
3.1. ÖZBEK NİNNİLERİNDE KÜLTÜR VE NORM AKTARICILIĞI....	115
3.1.1. Kültür ve Kültürel Bellek Bakımından Özbek Ninnileri.....	115
3.1.2. Toplumsal Norm Bakımından Özbek Ninnileri.....	125
SONUÇ.....	136
KAYNAKÇA.....	139
EK 1. NİNNİ METİNLERİ 1	143
EK 2. NİNNİ METİNLERİ 2	283
EK 3. ORJİNALLİK RAPORU FORMU	294
EK 4. ETİK KOMİSYON MUAFİYETİ FORMU.....	295
ÖZ GEÇMİŞ	296

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

akt.: Aktaran

bkz.: Bakınız

DLT.: Divânu Lugâti't-Türk

s.: Sayfa

vb.: Ve Benzeri

vd.: Ve Diğerleri

vs.: Vesaire

yy.: Yüzyıl

yayl.y.: Yayınlayan Yok

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Yapısına göre Özbek ninniler grafiği	72
Şekil 2. Kafiye özelliklerine göre Özbek ninniler grafiği	97
Şekil 3. Özbek ninnileri icra edenlere göre grafiği	105
Şekil 4. Özbek ninnileri dinleyici kitlesine göre grafiği	110
Şekil 5. Toplumsal Normlar bakımından Özbek ninnileri grafiği	126

GİRİŞ

Halk edebiyatının ait olduğu toplumun ve bireylerin yaşamlarını en detaylı bir şekilde okuyucuya yansıtan edebiyat dalı olduğu söyleyebilir. Bu bağlamda, halk edebiyatı eserlerinin, Türk dünyasının yüz-yıllar boyunca devam eden geleneklerini, günlük yaşam tarzını ve belirli dönemlerde toplum tarafından belirtilen kurallarını açık bir şekilde yansıttığını görülebilir. Dolayısıyla, Özbek halk edebiyatı asırlardır süregelen varlığı ve gelişimi ile edebiyat sahasının en önemli unsurlarından biridir. Bu alan, farklı coğrafi alanlarda ve birçok medeniyetin kesiştiği yerde yaşamının devam ettirdiğinden, çeşitli inanç sistemleri ve dinlerin etkileri sonucunda rengârenk içerik oluşturmaktadır.

Özellikle, ninni insanlık tarihinin varoluşsal dönemlerine kadar uzanan, yaşam serüveninin her alanında mevcudiyetini sürdürmektedir. Yani, belirli bir toplumda anne ve yeni doğmuş bebeği olduğu sürece ninni söyleme geleneği de var olmuştur denilebilir. 10. yüzyılda yaşayan Kaşgarlı Mahmud tarafından sunulan, Divânu Lugâti't-Türk eserinde ninni tanımını: “Kadınlar beşikte çocuğu uyutmak için böyle söylerler” (Atalay, 1985, s. 232) şeklinde yapmıştır. Yukarıda bahsedildiği üzere, ninni geçmişten günümüze gelişim göstererek, devamlılığını sürdürmektedir.

Çalışmanın konusu olan Özbek ninnileri, Türkiye ve Özbekistan’da yayınlanmış kitap, tez, makale ve bildiriler incelenerek tespit edilmiştir. Çalışma kapsamında tespit edilen Özbek ninnilerinin içerik analizi yapılarak değerlendirilmiştir.

Özbek Türkçesinde ninni kelimesinin karşılığı olarak ‘alla’ kullanılmaktadır. ‘Alla’ sözcüğünün etimolojik analizi sahanın en eski kaynaklarına dayanılarak yapılmıştır. Bu bağlamda ‘alla’ ninni sözcüğüyle ilişkili ve dilde kalıplandırılmış terimler içerik açısından ele alınmaya, aynı zamanda, diğer Türk boylarında kullanılan ninni terimine karşılık olan sözcükler tespit etmeye çalışılmıştır.

Özellikle, incelenen ninni metinleri yardımıyla ninniler farklı fonksiyonları, içerikleri, başlangıç formallarına göre yapıları ve nazım birimi, ölçüsü ve uyak şemaları gibi biçimsel özellikleri ele alınarak, sınıflandırmaya çalışılmıştır.

Son olarak, kültürel bellek aktarıcı olarak Özbek ninnilerinde bulunan belirli kültürel kodlar ve objeler tespit edilerek kültürün içeriği açıklanmaya çalışılmıştır.

Toplumsal normların aktarılması bakımından en önemli halk edebiyatı ürünü olan ninni, metinlerinde bulunan hususlarda, kurallardan yola çıkarak tespit edilmektedir.

Çalışmanın ek bölümünde araştırmacıların özgün metinlerden yararlanabilmeleri aynı zamanda Özbek Türkçesine aşina olmayan okurların da faydalanabilmesini sağlamak amacıyla, Özbek ninnileri, Türkiye Türkçesine tarafımızca yapılan aktarımları ile numaralandırılarak verilmektedir.

Türkiye Türkçesindeki kaynaklarda Özbek ninnileri üzerine teorik bilgilerin eksikliği ve Özbek ninnileri üzerine yapılmış inceleme çalışmalarının bulunmaması göz önüne alındığında çalışmanın önemli bir boşluğu doldurduğu söylenebilir. Çalışma ayrıca, Özbek ninnilerinin edebiyat içerisinde konumlandırılması, tasnifi ve analizi açısından alana katkı sağlamaktadır.

Çalışmamız esnasında kullanılan literatürlerin özeti bakımından metinler içeren eserler başlıca ele alınacaktır.

1. Muzayyana Alaviya tarafından kaleme alınan ve Özbek folklorunun ilk derleme eserlerinden bir olarak kaydedilen “*Oq olma, qizil olma. O'zbek xalq ijodi*” (Ak elma, kızıl elma. Özbek sözlü edebiyatı) eseridir. 1972 yılında yayınlanan bu eserde: ‘Seçme koşıklar’, ‘Harezmi koşıkları’, ‘Beyit-gazeller’, ‘Emek koşıkları’, ‘Ninniler’, ‘Ağıtlar’, ‘Bahşılar repertuarından’ türküler bulunmaktadır. Eserde derleme ile ilgili bilgi ya da kaynak kişiler de gösterilmemektedir. 6 tane ninni metni verilen bu eserde hiçbir bilimsel açıklama veya tespit bulunmamakta, diğer metinler de aynı şekilde sadece nazım metinler kaydedilmiştir.

2. Bir diğer derleme kaynak olan ve aynı şekilde içerisinde hiçbir bilimsel açıklama veya tespit bulunmayan eser, Ohuncon Safarov ve Kamol Oçilov’lar tarafından kaleme alınmıştır. 1984 yılında “*Boychechak. Bolalar folklori, mehnat qo'shiqlari*” (Kardelen. Çocuk folkloru, emek koşıkları) adı altında yayınlanmıştır. Buradan yola çıkarak eser: çocuk folkloru ve emek koşıkları olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Çocuk folkloru bölümünde: ‘Beşik koşıkları’, ‘Okşamalık koşıklar’, ‘Mevsim ve merasim türküleri’, ‘Koşık oyuna davet eder’, ‘Oyun koşıklar’, ‘Çeşitli koşıklar’ vb. gibi; Emek koşıkları ise: ‘Çiftçilik ile ilgili koşıklar’, ‘Hayvancılıkla ilgili koşıklar’, ‘Meslek

ile ilgili koşıklar' vb. türleri içinde barındırmaktadır. 102 adet ninni metni ile ilgili kaynak kişiler ve derleme ile ilgili hiçbir bilgi eserde bulunamamaktadır.

3. Özbek ninni metinleri bakımından temel kaynaklar arasında ilk sırada yer alan ve Ohuncon Safarov tarafından 1999 yılından yayınlanan "*O'zbek xalq allalari. Alla-yo alla*" (Özbek halk ninnileri. Ninni-ya ninni) adlı eseri yer almaktadır. Kitapta 170 adet ninni metni türlerine göre: 'Heyyalar' -Erkekler tarafından söylenen ninni-, 'Mizah içerikli ninniler', 'Ağıt-ninniler' olmak üzere ayrılmaktadır. Aynı zamanda Safarov her bir ninni metninin kaynak eserini veya kişisini belirtmektedir, ancak eserde ninnilerin tasnifi veya içeriğiyle ilgili hiçbir bilimsel açıklama bulunmamaktadır.

4. Muzaffar Naimov tarafından kaleme alınan "*Qadim Surxon navolari (Allalar va Surxandaryo nikoh to'yi marosimi qo'shiqlari)*" (Kadim Surhan sesleri. Ninniler ve Surhanderya düğün merasimi koşıkları) adlı eser Özbekistan'ın güneyinden derlenen eserlerden oluşmaktadır. 2006 yılında yayınlanan bu eserde: 'Ninniler', 'Huy-yo huy'-Erkekler tarafından söylenen ninni-, 'Gelin selam' gibi başlıkları bulunmakta ve her bir başlık altındaki eserlerin kaynak kişileri belirtilmektedir. 9 tane ninni ve 3 tane erkekler tarafından söylenen ninni metni dilin yöresel özellikleri korunmuş hâlde verilmekte, ancak eserde bilimsel tespit veya açıklama bulunmamaktadır.

5. Ergaş Oçilov tarafından yazılan, seçmeler özelliği taşıyan, "*Shoda-shoda marvarid. O'zbek xalq qo'shiqlari*" (Tane-tane inciler. Özbek halk koşıkları) adıyla 2006 yılında yayınlanmıştır. Eserde Özbek sözlü edebiyatında mevcudiyetini sürdüren eserlerin yanı sıra, 'Halk destanlarından alıntılanan koşıklar', 'Ninniler', 'Seçme dörtlükler' yer almaktadır. 10 tane ninni ve 1 tane erkeler tarafından söylenen ninni metni ile sınırlanmaktadır, bilimsel açıklama veya kaynak kişiler hakkında bilgi eserde bulunmamaktadır.

6. Tora Mirzayev, Ohuncon Safarov ve Darmon Orayeva tarafından hazırlanan "*O'zbek xalq og'zaki badiiy ijodi xrestomatiyasi*" (Özbek sözlü edebiyatından seçmeler) adlı eseri 2008 yılında yayınlanmıştır. Kitapta: 'Emek koşıkları', 'Halk koşıkları', 'Mevsim merasim koşıkları', 'Ailevi merasim koşıkları', 'Lirik koşıklar', 'Mizah içerikli koşıklar', 'Nesir eserler' vb. gibi başlıkları bulunmaktadır. 5 tane ağıt-ninni, 4 tane ninni metinleri kaydedilen bu eserde de bilimsel açıklama veya kaynak eser/kişiler hakkında bilgi bulunmamaktadır.

7. 2008 yılından yayınlanan, Mamatkul Corayev ve Latifa Hudoykulova tarafından hazırlanan “*Marosimnoma*” (Merasimname) adlı eserde 1 tane erkekler tarafından söylenen ‘Huyyo’ metni bulunmaktadır. Genel anlamıyla kitapta Özbek halkının geçiş merasimi hakkında bilgi içeren bu eserde kısa bilimsel açıklamalar yapılmıştır.

Yukarıda kaydedilen kaynak eserlerde görüldüğü üzere bilimsel açıklama ve tasniflerde zayıflık, inceleme metinler bağlamında yoksunluk görülmektedir. M. Alaviya’nın eseri ilk derleme eser olması bakımından, O. Safarov’un eserleri ise Özbek ninnileri üzerine yaptığı derleme ve bilimsel incelemeler bakımından önem taşıdığı düşünülmüş ve seçilmiştir. Diğer eserler ise Özbekistan coğrafyasının çeşitli yörelerinden derlenmiş olması bakımından, çalışmanın kapsamını tamamlamak amacıyla çalışmaya dahil edilmiştir.

Tezin kapsamını olarak yukarıda bahsedilen yedi eser oluşturmaktadır. Çalışmada yalnızca anonim ninniler değerlendirilmiş, şairler tarafından yazılan ninniler çalışma kapsamına alınmamıştır. Çalışmada yalnızca anonim ninniler değerlendirilmiş, şairler tarafından yazılan ninniler çalışma kapsamına alınmamıştır. Çalışmanın kapsamı, Özbek ninnileri olduğundan diğer Türk lehçelerindeki ninniler çalışmaya dahil edilmemiştir.

Çalışmanın amacı, belirtilen kaynak eserlerdeki Özbek ninni metinlerinin kapsamlı bir derlemesinin yapılması, bilimsel tasnif yöntemleri ile derlenmesi ve analiz edilmesidir. Bu sebeple, çalışmanın temel yöntemi betimsel yöntemdir fakat gereken durumlarda ninni metinlerini açıklamak için farklı yöntemlerden de yararlanılmıştır.

Tezde, Özbek yazılı edebiyatında var olan ninni metinlerini bir araya getirerek, her bakımdan -yapı, şekil, hece ve kafiye özellikleri- tasnifinin yapılması, metin analiz/inceleme yapılması için analiz yöntemleri kullanılmaktadır. Tüm bu incelemelerin detaylı bir şekilde gösterilmesi için grafiklerle desteklenmektedir.

1. BÖLÜM

1.1. ANADOLU VE ÖZBEK HALK EDEBİYATINDA TÜR OLARAK NİNİ

1.1.1. Anadolu Sahasında Tür Olarak Ninni

Ninni, tür olarak özellikle Türk Halk Edebiyatı içerisinde genel olarak ezgi ile söylenen türler arasında yer almaktadır. Anadolu folklor bilimiyle uğraşan bilim insanları ninni türünü türkü ve mâni türüyle ilişkilendirilmektedir. Genel olarak ise ninni türü Halk Edebiyatında Anonim Halk Şiirleri başlığı altında değerlendirilmektedir.

Pertev Naili Boratav 1968 yılında yayınlanan “*Halk Edebiyatı Dersleri*” eserinde anonim halk şiirlerini sınıflandırırken konularına ve işlevlerine göre türküler başlığı altında ninniye nitelendirmektedir (Boratav, 2000).

Saim Sakaoğlu (1989) ninni türünü Halk Edebiyatı başlığı altındaki Anonim Halk Edebiyatı’na dahil edilen manzum grubu altında vermiştir.

Ninni, genel olarak nazım şekli ve tür bakımından mâni tarzında oluştuğunu ve bu durum bazen değişiklik gösterdiğini zikreden Amil Çelebioğlu “Mâni türünün millî ve en yaygın birimi olmasından dolayı, bunu tabii karşılamak gerektiğini” altını çizmektedir (Çelebioğlu, 1995, s. 14).

Doğan Kaya (1999) tarafından bilim dünyasına sunulan eserinde Anonim Halk Şiirini kendi arasında: Manzum ve Manzum-Mensur olmak üzere iki başlığa ayırmaktadır ve ninniye Manzum başlığı adı altında değerlendirmektedir.

M. Öcal Oğuz (2001) tarafınca hazırlanan türlerin sınıflandırmasına dair bilimsel eserinde nazım türünün niteliğini açısından üç gruba ayırmaktadır. Bunlar: “1. Ezgi ağırlıklı”, “2. Konu ağırlıklı” ve “3. Ezgi ve Konu Ağırlığı Aynı Yoğunlukta Olanlar” başlıklardan oluşmaktadır. Ninni türü niteliği bakımından üçüncü sınıfta ele alınmaktadır.

“*Halk Şiirinde Türkü*” adlı eserinde türküler konuları bakımından değerlendiren Ali Yakıcı, ninnileri bu başlık altında ele almaktadır. Böylece ninniler, türkünün konu içeren çeşidi olduğunu zikretmektedir (Yakıcı, 2007, s. 214).

İlhan Başgöz (2008) şekil ve tür bakımından ninni, ağıt ve mânileri birer bağımsız tür olduğunun altını çizmektedir. Dolayısıyla, ninni türünü türkü çeşitleri altında değerlendirir ve beşikte söylenen türküler olarak nitelendirmektedir.

Mehmet Yardımcı ise bilimsel çalışmasında (2015) ninniye genel olarak mânî tarzında oluşan türe dahil eder ve bazı mânîlerin zamanla ninnileştigiine dair tespitlerde bulunmaktadır.

Tüm bu bilgileri özetlenecek olunursa, Türk folkloru bilim insanları ninni türünü türkü (Boratav, 1968; Yakıcı, 2007; Başgöz, 2008), mânî (Çelebioğlu, 1995; Yardımcı, 2015) çeşitleri altında veya Anonim Halk Şiirinin Manzum (Sakaoğlu, 1989; Kaya, 1999) grubu altında veyahut nazım türü niteliğine göre (Oğuz, 2001) tasnif etmektedirler.

1.1.2. Özbek Sahasında Tür Olarak Ninni (Alla)

Özbek Halk Edebiyatı bilim insanları, ninniye tür olarak disiplinin hangi alt grupları altında değerlendirdikleriyle ilgili farklı görüşlere sahiptirler. Bunlar arasında, bir grup¹ ninniye Merasim Folkloru başlığı altında Lirik Koşık² grubuna dahil edenler, bir diğer grup³ ise ninniye Çocuk Folkloru altında değerlendirmeyi savunanlardır. İlk olarak lirik koşık kavramını Bahodir Sarımsokov bir genelleme yaparak “Lirik ürünler, olayı – belirli kahramanların duyguları vasıtasıyla yansıtan, nazım türleridir” şeklinde açıklamaktadır (1986, s. 26). Daha sonra Askar Musakulov (2010, s. 251-258) lirik koşıkları “İnsanın hayata bakış açısı, millî değerleri ve manevî dünyasının harmanlanması sonucunda ortaya çıkmaktadır. Aslında koşıklarımızda özel ve yerel unsurlar o kadar çok fazla ki kısacası, biz ona, tüm insanlık hayat serüveninin yansıması dememiz yanlış olmayacağı” şeklinde açıklamaktadır. Buradan anlaşılacağı üzere, Özbek folklorunda lirik koşıklar insan hayatı, onun günlük yaşam süreci esnasında yaşadığı – duygusal devingenliğin şiire yansıması olduğunu söylemek mümkündür.

Özbek Lirik koşıklar üzerine, onun sınıflandırılmasına dair bilimsel araştırmalar yapılırken, Rus folklor çalışmaları baz alınmıştır Sarımsokov, Özbek Lirik koşıklarını

¹ 1) M. Alaviya. (1974). Özbek Halk Merasim Koşıkları; 2) B. Sarımsokov. (1986). Özbek Merasim Folkloru.

² Koşık – Özbeklerin Türkü yerine kullandıkları terim (Kaya, 2020, s. 535).

³ 1) G. Cahongirov. (1975). Özbek Çocuk Folkloru; 2) O. Safarov. (1983). Çocukları Sevmelik Özbek Halk Koşıkları.

gruplandırırken özellikle Vladimir Propp'un⁴ tasnifine dayanmaktadır. Buna bağlı olarak Özbek lirik koşıkları Merasim ve Günlük lirik koşıklar olmak üzere gruplandırılmaktadır (Sarimsokov, 1986, s. 26; Musakulov, 2010, s. 251). Özellikle, Merasim koşıklarının içeriği uygulamalı, günlük lirik koşıkların niteliği ise estetik bakımdan ön planda olduğu belirtilmektedir (Musakulov, 2010, s. 251). Özetlenecek olursa, Merasim koşıkları – özel günlerde veya tabiatın belirli mevsimlerinde yapılan çeşitli geleneksel törenlerden ve içerik bakımından bu törenlere bağlı olan sözlü ürünlerden ibarettir. Günlük merasim koşıkları ise adından da anlaşılacağı üzere, günlük yaşam tarzı içerisinde yer alan âdetler ve ona bağlı olan uygulamalar esnasında icra edilen eserlerden oluştuğunu söylemek mümkün. Ninni türü ise Özbek folklorunda genel bakımıyla, günlük merasim koşıkları başlığı altında değerlendirilmektedir.

Özbek koşıklarını bir ilk olarak derleyen ve türler üzerinde bilimsel çalışmalar yapan Muzayyana Alaviya 1974 yılında yayınlamış olduğu “*Özbek Halk Merasim Koşıkları*” adlı eserinde ninni türünü Lirik Koşıklar başlığı altında değerlendirmektedir. Özbek halkı arasında çeşitli koşıklar olduğunu ve bu koşıklar matem, düğün ve hatta çocuğu uyutma zamanında söylendiğini, burada koşıkların üçüncü mısrasında bulunan kalıplaşmış ifadelerin değiştirildiğini tespit etmektedir (Alaviya, 1974, s. 51).

Sarimsokov (1986) bilimsel çalışmasında, ninni türünün içerik özellikleri bakımından ele alarak günlük merasim koşıkları başlığı altında değerlendirilmesi gerektiğinin altını çizmektedir. Ona göre, Özbek merasim koşıkları içerik ve genel özellikleri bakımından iki ana gruba ayrılmaktadır:

1. Mevsimsel merasim folkloru:

- a) Mevsim ile ilgili;
- b) Mevsimsel çalışma ve ev işleriyle alakalıdır ki içerisinde tarım ve hayvancılığı konu alan eserler mevcuttur;

2. Ailevi-günlük yaşam merasim folkloru:

- a) Sözün sihirli gücüne dayanan merasim folkloru;
- b) Çocukların beşik dönemi merasim folkloru;
- c) Düğün merasim folkloru;

⁴ bkz. V. Propp. (1976). Folklor ve Gerçeklikler (Фольклор и действительность). Moskova: İzdatelstvo “Nauka”. s.66.

d) Matem merasimi folkloru (Sarımsokov, 1986, s. 29-31).

Ninni türünün tasnifi üzerinde bir diğer görüş olan Çocuk Folkloruna dahil edilmesi Özbek folklor bilim insanları tarafından oldukça benimsenmektedir. Günümüze kadar Özbek çocuk folkloru üzerine ilk çalışma olarak kaydedilen eser Gani Cahongirov tarafından kaleme alınmıştır. Bilge tarafından belirtildiğine göre, Çocuk folkloru tasnifi bakımından iki 1. Özbek halkının zengin sözlü edebiyatı ürünleri; 2. Teorik ve metodolojik bakımından SSCB halkları ve önder Rus folklor biliminin bulgu temellerine dayanılacağına altını çizmektedir (Cahongirov, 1975, s. 10). Müteakiben daha sonraki yıllarda Ohuncon Safarov ve tarafınca yazılan birçok bilimsel çalışmalar, eğitim derslikleri bu temellere dayandığı tespit edilmektedir. Özbek çocuk folkloru ninni türünün yanı sıra genel anlamıyla çocuk masalları, tekerleme ve bulmacaları, çocuk koşıkları ve oyun folklorunu içinde barındırmaktadır.

Cahongirov (1975) “Beşik Koşıkları” başlığı altında “Ninniler” (“Allalar”) türünü ele almakta ve içerik özelliklerinden bahsetmektedir.

Ohuncon Safarov (1983) ninni türünün Merasim koşıklarına dahil edilmesini yanlış ve asılsız bilgi olarak değerlendirir ve antiteziyle ninninin merasim lirik koşık türleriyle ilişkisi olmadığını altını çizmektedir. İlk olarak, ninni türü çocuğun beşikteki dönemi kapsamı bakımından “Beşik koşıkları” olarak veya lirik karaktere sahip ve sadece çocuklar için söylendiği mantığıyla “Çocuk Folkloru” ile ilişkilendirerek nitelendirmektedir.

Ohuncon Safarov’un 1983 yılında ‘ninnilerin sadece çocuklara söylenmesi’ gerektiği görüşüne sahip iken, 1999 yılında yazmış olduğu eserine ise ağıt ve mizahi ninnileri de eklediği tespit edilmektedir. Böylece, ninni dinleyicilerinin sadece çocuk olmadığını ve geniş bir alanı kapsadığını söylemek mümkün olabilir.

Özbek Sözlü Edebiyatı içerisinde yer alan ninni hem merasimler hem de günlük hayatta kullanılan makro bir ürünlerden biridir. Araştırmacı tarafından gözlemleme sonucunda Özbek düşünlerinin ertesi gününde yapılan “Kelin Salom” merasiminde de ninni okunduğu tespit edilmektedir. Özellikle bu merasimde okunan ninni fonksiyonu, yeni gelinin gelmesiyle çocukları çok olması, beşiğin boş kalmaması, sağlıklı çocuklarının olması gibi dilekler içermektedir. Dolayısıyla, Özbek halkı için çok çocukluk uzun zamanlardan beri aşılana ve benimsetilen bir durumdur, çünkü aynı

zamanda çok çocukluk otorite ve gücü, soy devamlılığının kesintisiz olmasını temsil etmektedir. Bu durumda ninni dinleyicisi burada yeni bir gelindir. Bilhassa ağıt-ninniler türünde ise başta söyleyici olmak üzere ağıt-ninni adanan bireyler arasında büyük farklılıklar olduğunu söylemek mümkün olabilir.

Eski SSCB ülkeleri bilim insanları tarafında oldukça benimsenen bir diğer tasnif ise ninni türünün çocuk folkloru içerisinde yer verilmesi olduğunu söylemek mümkün olabilir. Ancak, Vladimir Propp türlerin tasnifiyle ilgili her milletin folklor türleri sınıflandırılmasını yerel özellikleri tarafınca belirlendiği ve “Bir millet için geçerli olan folklor türleri envanterini mekanik olarak başka bir milletin folkloruna geçirilmesi imkansızdır” (1976, s. 37-38) demektedir. Dolayısıyla farklı milletlerin sözlü edebiyat ürünlerini yaptığı sınıflandırma veya alınan endaze taşıdığı özellikler bakımından başka bir ulusun sözlü edebiyat ürünleri kalıbını uyum sağlamadığı göz önünde bulundurulması gerektiği düşünülmektedir. Kalıba uyum sağlayamayan ürünlerin ise türün içerik bakımından kapsadığı alanını kısıtlanmasına yol açmaktadır.

Özbek ninnileri tür olarak Halk Edebiyatında tasnif edilmesi gerektiğinde, tarafımızca çözüm önerisi olarak mevcut olan iki: merasim ve günlük lirik koşıkları grubuna merasim ve günlük olmak üzere üçüncü grubun eklenmesi olacaktır. Bu bağlamda, ninni türünün merasim uygulamaları esnasında ve günlük yaşam sırasında söylendiği göz önünde bulundurulduğunda ninni türünün üçüncü gruba dahil edilmesi söz konusu olabilir. Böylece, ninninin diğer türlerle olan etkileşimi sonucu ortaya çıkan matem ve düğün, beşik düğünlerinde icra edilen çeşitlerini de kapsayıcı olduğunu söylemek mümkündür.

1.2. NİNNİ (ALLA) ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALAR

Dünyada ninni üzerine yapılan çalışmalar başlığı eklenmesi düşünülmüştü, ancak konuyla ilgili Emine Uğurlu kendi doktora tezinde detaylı araştırma yapması nedeniyle mükerrere düşmemek için verilmemektedir. Dolayısıyla sadece, Özbek ninnileri Türkiye ve Özbekistan sahası içerisinde yapılan çalışmalarla sınırlandırılmaktadır.

1.2.1. Türkiye’de Özbek Ninnileri (Alla) Üzerine Yapılan Çalışmalar

1.2.1.1. Kitaplar

Amil Çelebioğlu tarafından “*Türk Ninnileri Hazînesi*” adlı eserini 1982 yılında bilim dünyasına sunmuştur. Eserde Anadolu sahası için 2876 adet, Türk Dünyasından 212 adet ve Dünya ülkelerinden 67 tane ninni yer almaktadır. Kitapta, Özbek Türkçesinde ninni terimi karşılığı ve “Muhtelif Türk Lehçe ve Ağızlarından Ninniler” başlığı altında “Çağatayca Bir Ninni” (s. 348) olarak iki mısralık bir ninni karşımıza çıkmaktadır. Bu ninni metni aynı zamanda, Şeyh Süleyman Efendi tarafından kaleme alınan “Lügat-i Çağatay ve Türkî-i Osmânî” adlı eserde verilmektedir⁵.

Çağatay Koçar tarafından hazırlanan ve Kültür Bakanlığı tarafından yayınlanan “*Türkistan ile İlgili Makaleler*” adlı kitap 1991 yılında bilim dünyasına sunulmuştur. Kaynak eser içerisinde “Türkistan Halk Edebiyatında Ninniler” başlığı altında Kazak, Kırgız, Özbek ve Türkmen Türklerinin ninnileri hakkında bilgiler bulunmaktadır. “Türkistan’daki Özbek Türk Boyunda Ninniler” başlığıyla dokuz adet ninni metni verilmekle birlikte bu metinlerin kaynakları farklı dergilerden alındığı tespit edilmiştir. Özetlenecek olunursa, yazar tek bir kaynağa dayanarak metin örnekleri vermemektedir, aynı zamanda ninni tanımı ve kısaca özelliğinden bahseder, Özbek beşik toylarında söylenen ninni çeşidine de yer verilmektedir (Koçar, 1991, s. 146-156).

1999 yılında Doğan Kaya tarafından kaleme alınan “*Anonim Halk Şiiri*” adlı eserinde de aynı şekilde ilk önce ninni teriminin Özbek Türkçesinde örneği verilmiştir. Eserin, Dördüncü Bölümü ninni türü için ayrılmıştır her bakımdan incelenen, tanımlanan, sınıflandırılan ninnilerin yanı sıra Doğan Kaya Türk dünyasındaki ninnilerine de yer vermektedir. 7 numaralı başlık altında “Türk Topluluklarında Ninniler” olarak kaydedilen bu bölüm, Özbek ninnisi örneği içermektedir (s. 395). Aynı zamanda, Kaya Özbek ninnilerinin hece ve mısra özellikleri, konularına kısaca ve genel hatlarına değinmiştir.

Antolojik bir yayın olan Kültür Bakanlığı tarafından neşredilen “*Başlangıcından Günümüze Kadar Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi*” (2000) adlı eserin 14. 15. ve 16.ciltlerinde genel anlamıyla Özbek Edebiyatına yer verilmiştir. Özellikle 14.cildin hazırlayıcısı Tahir Kahhar olmak üzere yazarı Şuayip Karakaş’lar tarafından

⁵ bkz. Durgut, Hüseyin. (1995). “*Şeyh Süleyman Efendî-i Buhârî Lügat-i Çağatay ve Türkî-i Osmânî (Cild-i Evvel)*” Adlı Eserin Transkripsiyonu. Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisan Tezi. 57.sayfa.

Özbek Halk Edebiyatı ele alınmaktadır. Burada “*Elleler-Beşik Qoşığı/ Ninniler-Beşik Şarkıları*” başlığı altında ilk olarak, kısaca ninni tanımını, icra eden kişiler kitlesi ve hangi konuları içerebileceğine dair bilgilerin yanı sıra O.Safarov ve K.Oçilov tarafından kaleme alınan “*Boyçeçak bolalar folklor mehnat koşıkları*” eserinden dört adet, “*Elleler-Ninniler*” başlığı altında ise H. Razzokov tarafından hazırlanan “Gulyor Farğona halk koşıkları” eserinden bir adet ninni metinlerine yer verilmiştir (Karakaş, 2000).

Atatürk Kültür Merkezi tarafından, 2003 yılında yayınlanan “*Türk Dünyası Ortak Edebiyatı Türk Dünyası Edebiyat Tarihi*” adlı çok ciltli eserin 3.cildinde “Ninniler” bölümü bulunmaktadır. Bu bölüm Naciye Yıldız tarafından hazırlanmış olup, bütün Türk Dünyası ninnilerini kapsamaktadır. Özbek ninnileri ise “Türkistan Sahasında Ninniler” başlığı altında nitelendirilmektedir. Ninni tanımını, tarihi gelişimi, üzerinde çalışan bilim insanları, muhteva özelliklerinin yanı sıra ninni türünün çocuk gelişimindeki rolü, içeriği -konu, mısra yapısı, hece ölçüsü vb.- örnekleriyle birlikte Özbek kaynakları temel alınarak hazırlanmıştır (Yıldız, 2003, s. 319-321).

2007 yılında Atatürk Kültür Merkezi tarafından bilim dünyasına sunulan “*Türk Dünyası Edebiyat Metinleri Antolojisi*” adlı çok ciltlinin, 8.cildinde Begali Kasimov, Leziz Kayimov ve Ertuğrul Yaman tarafından hazırlanan Özbek ninni metinleri bulunmaktadır. Ninniler başlığıyla, Özbekistan Ninnileri adı altında tek ninni metni yer almaktadır (Kasimov, Kayimov ve Yaman, 2007, s. 685-688).

1.2.1.2. Tezler

Türkiye sahasında yapılan tez çalışmaları, YÖK Ulusal Tez Merkezi internet sitesi veri tabanından tarama yöntemi sonucunda elde edilmiştir. Başta konumuz olan Özbek ninnilerinin yanı sıra tez bölümlerinde yer verilen Özbek ninnileri de burada dahil edilmektedir. Tarama sonucunda üç tane Yüksek Lisans ve bir tane Doktora seviyesi tez bulunmaktadır.

Ahmet Keskin tarafından 2009 yılında hazırlanan “*Özbek Çocuk Folklorunda Türler*” adlı tez, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından yayınlanmıştır. Üç bölümden oluşan bu tezin, İkinci Bölümü “Özbek Çocuk Folklorunda Türler” başlığıyla kaydedilmektedir. Burada ninniler ele alınırken, Gani Cahongirov ve Ohuncon Safarov’un kaynaklarına dayanılarak hazırlanmıştır. Özellikle bu iki bilim insanının ninni

tanımı, tasnifi ve kısaca içeriğinden bahsedilirken, aynı zamanda ninni metni örnekleri verilmektedir. Ninni metinleri hiçbir analiz ve tahlil bakımından incelenmemiştir.

Özbek ninnilerini konu alması bakımından kaydetme gereği duyduğumuz tez ise Yaren Özgün tarafından 2021 yılında yazılmıştır. Tezin adı “*Özbek Ninnilerinin Söz Varlığı (transkripsiyon-aktarma-inceleme-sözlük)*”, tez Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’ne bağlı olarak hazırlanmış ve dilbilim sahasındadır.

2022 yılında Tuba Bayar tarafından, Artvin Çoruh Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne bağlı olarak “*Özbek Merasim Koşukları*” adlı tez hazırlanmıştır. İki Bölümden oluşan bu tezde ağırlıklı olarak iki kaynak kullanılmaktadır, bunlar: 1) O. Safarov ve K. Oçilov tarafından 1984 yılında yayınlanan “Boyçeçak bolalar folklori mehnat koşıkları”; 2) M. Corayev tarafından 2000 yılında hazırlanan “Oy oldida bir yulduz” adlı eserleridir. Özbek ninnileri kaydedilen ilk kaynaktan alınmakta ve çeviri yapılmaktadır, aynı zamanda Özbek Türkçesindeki ninni sözcüğü karşılığı ve kısaca tanımı verilmektedir, tezin ‘Ek 2’ kısmında ise orijinal metinlere yer verilmiştir.

Emine Uğurlu tarafından 2012 yılında hazırlanan doktora tezi “Türk Dünyasında Ninni” adıyla Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne bağlı olarak hazırlanmıştır. Tez üç bölümden teşekkül etmektedir ve oldukça geniş alanı kapsamaktadır, her bir Türk Dünyası genel bir şekilde ele alınarak incelenmiştir. Tezde, Özbek ninnileri üzerinde çalışmalar, tanımı, ninniyle ilgili deyim/kavramlar, tasnif, yapı özelliği ve konu bakımından örneklerle verilmektedir. Tezde Özbek ninnisi tanımı ve diğer özellikleri, metinleri bakımından tek bir kaynak Ohuncon Safarov’un “Alla-yo alla” adlı 1999 yılında hazırlanan eseri kullanılmıştır.

1.2.1.3. Makaleler

Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisinde, Mehmet Temizkan ve Erhan Solmaz tarafından “*Anadolu ve Özbek Sahası Ninnilerinin Yapı-Şekil, Konu-İçerik ve İşlevi Bağlamında Karşılaştırılması Üzerine Bir Deneme*” adlı makalesi 2018 yılında bilim dünyasına sunulmuştur. Makalede Anadolu ve Özbek Sahasında Ninni Tanımı ve Tasnifi; Anadolu ve Özbek Sahası Ninnilerin Ortak Özellikleri olmak üzere bölümlere ayrılmıştır. İgnaz Kunos başta olmak üzere Türk ninnileri üzerine çalışmalar yapmış bilim insanlarının tanımları ve aynı kişilerin tasniflerine de yer verilmiştir. Daha sonra, Özbek

alla tanımını için, başta Türkçe-Özbekçe sözlük, Özbek Millî Ansiklopedisi, O. Safarov tarafından hazırlanan kaynaklara dayalı olarak yapılmıştır. Aynı şekilde bilgelerin Özbek allası için yaptığı temel ve genel tasnife yer verilmiştir. Yapı ve şekil bağlamında hece ölçüleri, dil özellikleri hakkında bilgiler, konu ve içerik bağlamında ise ortak konular üzerinde durulmaktadır. İşlev bağlamında ise yine ortak noktada buluşturularak, bebeği uyutmak, iyi dileklerde bulunmak ve metin içerisinde çocuk için dua etmek, ana dilin ve kültürel değerlerin farkındalığını yaratmak gibi hususiyetler ortaya konmuştur (Temizkan ve Solmaz, 2018).

1.2.2. Özbekistan’da Ninni (Alla) Üzerine Yapılan Çalışmalar

Özbekistan sınırları içerisinde ninni konusu ilk dönemlerden beri üzerinde durulan ve önemi beyan edilen konulardan biridir. Özellikle ninni türü olmazsa da Çocuk Folkloru üzerinde bilimsel çalışmalar yapmış olan bilim insanları Omonulla Madayev’a göre, Gani Cahongirov ve onun ardından Ohuncon Safarov’dur (Madayev, 2010, s. 210). Fakat biz bu listeyi genişletebilir, ninni üzerinde fikir yürüten bilgiler arasında ilk olarak Gazi Âlim Yunus(ov), Hodi Zarif(ov), Gulom Zafariy, Elbek, Muzayyana Alaviya, Hoşimcon Razzokov ve Gani Cahongirov ve Ohuncon Safarov gibi isimler sayılabilir. Yukarıda sayılan bilim insanları ninni türünde ilkleri yapan, derleme ve tasnif konusunda adımlar atanlar olarak nitelendirilebilir. Mezkur bilim insanlarının yanı sıra eserlerinde ninni türü için bölüm ayıranlar da vardır. Özbek Folkloru için yapılan derleme çalışmaları 1930’lu yıllarından itibaren başlayarak, hızlı suretle devam etti.

Özellikle 1920-30’lu yıllarında Sovyetler Cumhuriyeti tarafından ülkeleri incelemek amacıyla başlatılan çalışmalar sayesinde Çocuk Folkloru sahası da payını almış bulunmaktaydı (Cahongirov, 1975, s. 10), farklı uyruklu bilim insanları tarafından bu on yıl içerisinde onlarca bilimsel eserler, derlemeler yayınlanmıştır. Dolayısıyla, bu bilim inşalarından oluşan grubun amacı, bölge ve yörelerde bulunan folklor ürünlerini derleme işidir, daha sonrasında bu eserleri sınıflandırarak çok ciltli hale getirerek “Özbek Folklor” adı altında neşretmekti ve bunu yıllar devamında gerçekleştirdiler. Ancak, bu yayınlar arasında sadece ninni üzerinde durulmamakla birlikte, ayrı bir kitap yayınlanmamıştır, bilimsel araştırmalar ortaya konulmadığını görmeniz mümkündür. Üzerinden neredeyse 100 yıl geçmesine rağmen, maalesef ki durum hâlâ aynıdır,

parmakla sayılacak kadar bilimsel çalışmaların literatürde az olması tarafımızca tespit edilmiştir.

1.2.2.1. Kitaplar

Özbek folklor sahasında ilk olarak kaydedilen, 1935 yılında Taşkent-Fergana'nın belirli bölgelerinde yapılan derlemeler sonucu Elbek tarafından "*Aşulalar Toplamı*" adlı eser yayınlanmıştır, kitap içerisinde bir bölüm ninni metinlerine yer verildiğine dair bilgiler Cahongirov tarafından aktarılmaktadır (akt. Cahongirov, 1975, s. 8).

Elbek'ten sonra Fergana bölgesine -Kırgızistan'ın Oş bölgesi de dahil- yoğunlaşan, yörede derlemeler yapan Hoşimcon Razzokov, 1967 yılında "*Gülyâr Fergana Koşıkları*" adlı eserini bilim dünyasına sunmuştur. Yazılan eserde, ilki 100 mısradan, ikincisi 152 mısradan oluşan iki adet ninniye yer verilmektedir (Razzokov, 1967).

1971 yılında "*Özbek Sovyet Ansiklopedisi*" adıyla neşredilen ansiklopedi 14 ciltten teşekkül etmektedir. İlk cildinde 'Alla' sözcüğü ve bazı kısa bilgiler yer almaktadır. Tanım ile başlayıp, İbn-i Sina'nın ninni önemi hakkındaki görüşü ve Özbek kompozitörleri/bestecileri tarafından ninni türünde eserlerin yazıldığına dair kısaca bilgiler yer almaktadır (Alla başlığı, 1971, s. 269).

Muzayyana Alaviya tarafından "*Ak Elma Kızıl Elma – Özbek Halk Koşıkları*" adıyla 1972 yılında yayınlanan bilimsel eserdir. Kitapta bilge tarafından bizzat yapılan derlemeler sonucunda ortaya çıkan birçok koşık türünü barındırmaktadır, ninni metinleri ise kitapta sekizinci bölümünde yer alır ve toplam beş adedi oluşturmaktadır (Alaviya, 1972, s. 199-202).

Yine Alaviya tarafından yılında kaleme alınan "*Özbek Halk Merasim Koşıkları*" adlı eserinde her bir koşık türü üzerinde durarak, türün tarihçesini detaylı bir şekilde, gelişimini, içeriğini örneklerle ele almaktadır. Özellikle, ninni türü için bilimsel tanım ve tasniflerden uzak, daha çok manevî gücü, içerik özelliğinden bahsedilmektedir (Alaviya, 1974, s. 131-140).

Ninni konulu olmayan fakat içeriğinde oldukça ilmi düşünceler sunulan bir diğer eser ise Gani Cahongirov tarafından 1975 yılında "*Özbek Çocuk Folkloru*" adıyla

literatüre kazandırılmıştır. “Beşik Koşıkları” başlığı altında ilk bölümde ninniler kapsamlı ve bilimsel olarak incelemektedir. Cahongirov eserinde tespit edilen içerikler, ninninin derleme tarihçesi ve yöntemleriyle ilgili, tasnif konusunda örnek aldığı folklor bilim eserler hakkında bilgiler, kapsamlı tanım, içeriğine değinerek yapı ve şekil, redif ve hece özelliklerinden bahsetmekte ve tüm bunları örneklerle ispat etmektedir.

1983 yılında Ohuncon Safarov tarafından “*Çocukları Sevmelik Özbek Halk Koşıkları*” adı altında kapsamlı bilimsel eser hazırlayıp, bilim dünyasına sunmuştur. Eserde sadece ninni türü değil, aynı zamanda, Çocuk Folkloru altında değerlendirilen Sevmelik, Okşamalık gibi birçok tür daha yer almaktadır. Yazar, Birinci Bölümü Beşik Koşıkları için ayırarak, türün en yaygın ürünü olan ‘Allalar’ı ele alarak, incelemektedir. Safarov ninni türünün tarihçesinden başlayarak, tür olarak gruplandırması, üzerine çalışmış olan ulusal ve uluslararası bilim insanları ve onların kaleme aldığı eserler, detaylı tanımı ve içerik olarak tasnifini farklı bakış açılarından yapmaktadır. Lokal özellikler taşıyan ve yörelere ait olan Özbek ninnilerinin hususiyetleri üzerinde durmakta, yapı ve şekil bakımından türleri incelemektedir. Komşu ülkelerdeki ninni türü hakkında bilgilere yer verilmektedir. Tüm bunların hepsini örneklendirmeye yapması bakımından eser bilimsel seviyede ve alanın kaynak eksikliğini giderecek güce sahip olduğunu söylemek mümkündür.

Ohuncon Safarov ve Kamol Oçilov 1984 yılında “*Boyçeçak bolalar folklori mehnat koşıkları*” adlı eserini bilim dünyasına sundular. Kitapta toplam 103 adet derleme ninni bulunmaktadır. Sonuç kısmında ise, yazar O. Safarov tarafından Özbek Çocuk Folkloru alanının önemini, bu sahada çalışan bilgeler ve eserleri, türün tarihçesi üzerine vurgu yaparken, 1983 yılında yazdığı “Çocukları Sevmelik Özbek Halk Koşıkları” eserinden alıntılar yaparak bilgiler vermektedir. Aynı şekilde O. Safarov *Boyçeçak bolalar folklori mehnat koşıkları*” adlı eserde ninnileri, Çocuk Folkloru adı altında Beşik Koşıkları başlığıyla adlandırması bakımından türün tasnifini yaptığını da söylemek mümkündür.

K. Imomov, T. Mirzayev, B. Sarımsokov ve O. Safarov gibi bilgeler tarafından 1990 yılında hazırlanan “*Özbek Halk Edebiyatında Nesir*” adlı eser bilim dünyasına sunuldu. Eserde Özbek folklorunun tarihi ve ürünleri üzerinde bilimsel incelemeler yapılmıştır. Ninni türü burada Çocuk Folkloru başlığı altında ele alınarak incelenmiştir.

Ninni tanımı, sözcük anlamı, tasnifi, fonksiyonu, yapı ve şekil, içerik özelliklerinin yanı sıra İbn Sina tarafından yapılan alıntı ile ninnin çocuk gelişimindeki önemli yeri anlatılmaktadır (İmomov ve diğerleri, 1990, s. 287-290).

Yine Ohuncon Safarov bu yıllar içerisinde ninni derlemesi konusunda hep ilerlemeye devam ederek 1999 yılında “*Özbek Halk Ninnileri. Alla-ya alla*” adlı eserini bilim dünyasına sunmaktadır. Safarov’un bu kitabında çeşitlerine göre ayrılan ve toplamda 170 adet ninni metni bulunmaktadır. Tarafımızca edilen tespit mezkur kitabın diğer eserlerden ayrılmasına sebep olacak, önemli hususlardan biri, kitap sadece ninni türüne adanmıştır ve bu literatürde bir ilktir. Bir diğer husus ise ninniler numaralandırılmıştır ve kitabın sonunda her ninni kaynağı veya kaynak kişisi kaydedilmektedir, bu bakımından önemli bir literatür kaynağı olduğunun da delilidir. Yazarın kendisi de bunun farkında olarak eserin Girişi kısmında, ninni metinleri çeşitli kitaplarda dağınık bir vaziyette olduğunu ve o döneme kadar kimse bu tür üzerinde bilimsel çalışma yapmadığını, derleyip bir araya getirmedığını belirtmektedir (Safarov, 1999).

“*Özbek Millî Ansiklopedisi*” 2000 yılında çok ciltli olarak bilim dünyasına sunulmuştur. İlk ciltte ‘Alla’ sözcüğü üzerine üç başlık altında bilgiler verilmektedir. Başlıklar altında, ninni tanımı, yapı ve şekil özellikleri, icrası ve icracılar üzerine durulmaktadır. Ayrıca “alla” sözcüğün etimolojik kökenine dair bir bakış içermektedir. Ninni müziği bestekarlarının isimleri ve aynı zamanda ninni metni bulunan üç adet kaynak kitap adları da yer almaktadır (Çoriyev, 2000, s. 349).

Müteakiben, Abduvahob Madvaliyev editörlüğünde aynı bilgilerin kısaltılmış hâli 2021 yılında neşredilen “*Özbek Dilinin İzahlı Lügati*” adlı eserde de kaydedilmektedir (Madvaliyev, 2021, s. 75).

2006 yılında Ergaş Oçilov tarafından kaleme alınan “*Tane-Tane İnci (Özbek Halk Koşıkları)*” adlı eserinde ağırlıklı olarak diğer Özbek halk koşıkları türleri ele alınmış olsa da ninni türüne yer verilmektedir. Eserde, bilimsel olarak tanım, tasnif yapılmadan Allalar başlığı altında on tane ninni, bir tane erkekler tarafından söylenen ninni (huyya) türü bulunmaktadır (2006, s. 388-394).

Yine yerel özellikler taşıyan bir eser olarak söyleyebileceğimiz, Özbekistan'ın güney bölgesi olan Surhanderya yöresine ait koşık çeşitlerini içeren “*Kadim Surhan Nevaları*” adlı eser 2006 yılında Muzaffar Naimov tarafından yayınlanmıştır. Eserin Giriş bölümünde alla ve erkekler tarafından söylenen ninniler (huyya) türü hakkında kısaca bilgi, tarihçesi ve dörtlük şeklindeki metinlerine yer verilmektedir. Yazarın bizzat derlemesi olarak kaydedilen ninniler toplam sekiz adeti, ninninin çeşidi olan erkekler tarafından söylenen ninniler (huyya) ise üç adeti teşkil etmektedir (2006, s. 15-18).

2008 yılında kaleme alınan merasim folkloru âdet ve gelenekleri bakımından için kılavuz vazifesini üstlenebilecek seviyede olan “*Merasimname*” adlı eseri Mamatkul Corayev ve Latifa Hudoykulova bilim dünyasına sunmuşlardır. Eserin 159-160.sayfalar aralığında “*Huyya ya da dedeler ninnisi*” başlığı altında, mevcut türün ilk ortaya çıkma tarihçesinden ve derleme serüveninden kısaca bahsedilerek tanımı yapılmakta ve bir adet erkekler tarafından söylenen ninni (huyya) metni örnek olarak verilmektedir.

2008 yılında “*Özbek Halkı Sözlü Edebiyatından Seçmeler*” adlı eser içerisinde ninni metinleri yer almaktadır. Tora Mirzayev, Ohuncon Safarov ve Darmon Orayeva gibi bilgiler tarafından bilim dünyasına sunulan bu eserde: beş adet ağıt-ninniler (matem allalari), dört adet ninnilere yer verilmiştir (Mirzayev, Safarov ve Orayeva, 2008).

2017 yılında ise “*20.yüzyıl Özbek Folklor Bilimi Antolojisi*” adlı eserde 56 tane folklor bilim insanı hayatı, yazdığı eserler hakkında bilgiler ve onların kalemine ait makaleler bulunmaktadır. Bunlar arasında Darmon Orayeva tarafından yazılan “*Matem Ninnilerinin Özellikleri*” adlı makalesi bulunmaktadır. Makalede matem ninnilerinin tarihi ve zamanla değişimi, tür ve içerik özellikleri olarak yapı, şekil ve konuları, icra ortamı ve mekanı, icra edenler ve dinleyicileri, ritüelin yapılma aşamaları gibi özelliklerinden bahsedilmektedir, aynı zamanda tüm bu bilgiler metinlerle örneklendirilmektedir (Tolaboyev, ve diğerleri, 2017, s. 569-574).

Tüm bu eserlerin yanı sıra çeşitli üniversiteler ve lise gibi temel eğitim seviyeleri için hazırlanan kitap⁶, ders notlarında yer alan ninniyle ilgili bilgilere yer verilmektedir.

⁶ 1. Sulaymonov, Momincon. (2008). “*Özbek Halk Sözlü Edebiyatı*”. Namangan: yayl.y. 2. Safarov, Ohuncon. (2010). *Özbek Sözlü Edebiyatı*. Toşkent: “Musika” yayınevi. 3. Madayev, Omonulla. (2010). *Özbek Halk Sözlü Edebiyatı*. Toşkent: “Mumtoz Söz” yayınevi.

1.2.2.2. Tezler

Bu bölüme geçmeden önce, Özbekistan Cumhuriyeti'nde bulunan Enstitülere bağlı olarak yazılan yüksek lisans tezleri sadece enstitülerin arşivinde korunmaktadır ve sanal ortamda paylaşılmamaktadır. Bu nedenle bu bölüm sadece Doktora seviyesinde yazılan tezlerden oluşmaktadır. Aynı zamanda, aşağıda yer alan tezler arasında sadece Munavvara Yoqubbekova tarafından yazılan tez ninni konusu üzerinedir, diğer tezler ninni türüne bölümler arasında yer vermekle yetinmektedirler. Toplamda 6 adet doktora tezi elde edilirken, bunların 4 tanesi Özbekistan Millî Kütüphanesine bağlı olan “<http://diss.natlib.uz/>” dijital ortamı aracılığıyla ulaşılmıştır.

1973 yılında, Özbekistan SSC Bilimler Akademisi A.S. Puşkin adındaki Dil ve Edebiyat Enstitüsüne bağlı olarak Gani Cahongirov tarafından “*Özbek Çocuk Folkloru*” adlı tez folklor bilim dalında üretilmiştir. Tezde ninni konusu ilk bölümde yer almaktadır, 'Beşik Koşıkları' grubu altında değerlendirilen bu türün tarihçesi ve üzerine çalışan Sovyetler Birliğinde yaşayan bilgiler, onların eserleri hakkında geniş bilgiler yer almaktadır. Cahongirov tarafından ninni tanımı genel biçimde yapılmış, ninninin özellikleri, çocuk gelişimindeki manevî katkılarından bahsedilmektedir.

1985 yılında yine aynı enstitüye bağlı olarak Ohuncon Safarov tarafından “*Özbek Çocuk Nazım Folklorunun Şiir ve Tür İçeriği*” tez hazırlanmıştır. Tezin içeriğini araştırmacının daha sonraki yıllarda kitap olarak yayınladığı eserlerden göreceğimiz üzere oldukça bilimsel görüşler içermektedir. Ninni türünü ve içerik bakımından tasnif yaptığını ve aynı zamanda bizzat derleme metinlerin de eklendiğini çalışmasında görmek mümkündür. Safarov ninni tanımı konusunda maneviyata yöneldiğini, sözcüğün etimolojik gelişimi bakımından ise kendine has görüşlerini sunduğunu da söylenebilir.

Munavvara Yokubbekova tarafından 1990 yılında Özbekistan SSC Bilimler Akademisi A.S. Puşkin adındaki Dil ve Edebiyat Enstitüsüne bağlı olarak “*Özbek Halk Alla Koşıklarının Tür ve Şiir Özellikleri*” adlı tez çalışması alanın önemli bir kaynağıdır. Günümüze kadar, literatürümüzde yer alan ilk olma hususiyetini taşıyan, ninni türünü özellikle konu alan bir çalışma olması bakımından önemli olduğu söylenebilir ve aynı zamanda O. Safarov'dan sonra ninni tasnifi yapılan bir çalışmadır. Ninninin ilk olarak ortaya çıkması, alla sözcüğünün etimolojik tahlili, Türk dünyasında terimler örneği verilmesi sebebiyle önem taşımaktadır. Çocuk gelişimindeki ninnin hem manevî hem de

fiziksel açıdan desteklediği önemi, ninni fonksiyonlarını, icra ediciler ve içeriği hakkında geniş bilgiler verilmektedir. Eserde mevcut ninni metinleri ise bazıları daha önceki yıllarda yazılmış kaynaklardan bazıları da araştırmacı tarafından bizzat derlenen eserlerden oluşmaktadır.

Halk Edebiyatı ürünlerinde yöresel özellikleri göstermek amaç edinen, Özbek Türklerinin Oğuz grubuna ait kültürel öğeler içeren “*Harezmi Yöresi Çocuk Edebiyatı (yerel ve sanatsal özellikleri, tasnifi)*” adlı tez 2005 yılında Rozmetov Hamidcon tarafından yazılmıştır. Tezde Harezmi yöresine ait yöresel özelliklerin Çocuk Folkloru ürünlerine yansımaları incelenmiştir, Üç Bölümden oluşan bu tezin İkinci Bölümünün ilk kısmı Beşik Koşıkları adını taşımaktadır.

2007 yılında Yuldaşeva Dilafruz tarafından Alişer Nevai Dil ve Edebiyat Enstitüsüne bağlı olarak hazırladığı “*Özbek Çocuk Folkloru Dilinde Hayvan İsimleri*” adlı tez bilim dünyasına sunulmuştur. Özbek ninnilerine farklı bir yaklaşımla metin incelemesi yapılan bu çalışmada ninni konusu İlk bölümde yer almaktadır. Ninnilerde sevmeye, benzetmeye ve mecaz anlamlarda kullanılan hayvan isimleri tek-tek araştırılmıştır.

Bir diğer lokal özellikler Çocuk Folkloru ürünleri içerisinde ele alınan tez ise Turgunov Şerali tarafından “*Namangan Çocuk Folklorunun Türleri ve Yöresel Özellikleri*” adıyla araştırma yürütülmüştür. Bilim dünyasına 2019 yılında sunulan bu çalışma toplam Üç Bölümden oluşturulmuş, İkinci Bölümde ise ‘Namangan Ninnilerinin Yerel ve Sanatsal Özellikleri’ başlığı altında türün yöresel özelliklerinin ve farklılıkları üzerinde durularak, daha sonra içerik, yapı ve şekil bakımlarından incelenmektedir.

Ninni türünün melodisini/ezgisini incelemek üzere Y.Recebi adındaki Özbek Millî Müzik Sanatı Enstitüsüne bağlı olarak müzik sahasında Batır Matyakubov danışmanlığı altında, “*Türk Dünyası Ninnileri Karşılaştırması*” adlı doktora tezi Odila Kosimova tarafından hazırlanma aşamasındadır. Özellikle, Özbek, Türk, Türkmen ve Karakalpak Türkleri halk müziğinde yer alan ninnilerin ezgisiyle ilgili, notaların kaydedilmesi ve bu nota metinlerinin incelenmesi araştırmacı tarafından amaç edinmiştir.

1.2.2.3. Makaleler

1926 yılında ninni türü için ilk makale Gozi Olim Yunus(ov) tarafından yayınlandı. “Maorif va Okituvchi” dergisinin 4.sayısında yayınladığı “*Alla haqida bir ikki*

og'iz so'z” Ninni hakkında birkaç söz adlı makalesinde yazar ninni türüne olan yaklaşımını ifade etmekle birlikte türün önemini, derlenmesi esnasında nelere dikkat edilmesi gerektiğine dair bilgiler bulunmaktadır (aktaran Safarov, 1983: 9). Aynı zamanda makale içerisinde, Özbek bahşısı Ergaş Cumanbulbul tarafından söylenen ninninin metni de yer aldığına dair bilgiler mevcuttur (akt. Mirzayev, 2013, s. 26).

“Özbek Tili ve Edebiyatı” dergisi 1990.yıl 2.sayısında Munavvara Yoqubbekova tarafından “*Özbek Halk Ninnilerinde Ruh Hali Tasviri*” olarak aktarabileceğimiz makale bilim dünyasına sunulmuştur. Makalede Özbek ninnilerinin söyleyicisinin, eseri icra ederken sahip olduğu o anki ruh hali, yaşadığı psikolojiyi veya diğer bir sözcükle yaşadığı duygusal dinamizm sözcükler yardımıyla esere aktarılması, bunun çocuk psikolojisine yansması gibi durumlar incelenmektedir (Yoqubbekova, 1990, s. 49-51).

Ninni türü diğer Halk Edebiyatı unsurlarıyla etkileşimi güçlü olan türdür, Özbek halkında ise yaygın olanı matem allaları yani ağıt-ninnilerdir, dolayısıyla literatürde nadir rastlanan kaynaklardan biridir. Bu sebeple Özbek Tili ve Edebiyatı dergisinin 1997 yılındaki 5.sayısında Ohuncon Safarov, Darmon Orayeva ve Difuza Narzullayevalar tarafından “*Matem Ninnileri Hakkında Bazı Görüşler*” adlı makale yayınlanmıştır. Makale içerisinde matem ninnileri detaylı bir şekilde ele alınmaktadır, başta tanım, icra eden kişi ve dinleyici kitlesi, icra mekanı ve zamanı olma üzere metinler içerisinde yer alan motifler kısaca ele alınmakta, şekil ve yapı nitelikleriyle birlikte, bu türün özelliklerini ortaya konmaktadır (Safarov ve diğerleri, 1997, s. 30-34).

Bir diğer makale ise, dil ve kültür bilimler bağlamında Özbek ninnilerinin incelenmiş olduğudur. “*Etnodilbilimin Bir Yönü Olarak "Alla"da Hayvan İsimleri Kullanımı*” adıyla Yuldaşeva Dilafruz tarafından yazılmaktadır. İlk önce Çocuk Folkloru içerisinde yer alan türler ve onların özellikleri üzerinde durulmaktadır, daha sonra bilhassa ninni türüne yönelenerek türün tanımı ve çocuk gelişimindeki önemi anlatılmaktadır. Ninni içeriğinde yerleştirilen hayvan sözcükleri incelenmektedir, burada benzetmeler ilk olarak karşımıza çıkmaktadır, takiben sözcüklerin ninni dinleyicisi ve cinsiyeti hakkındaki bilgiler verilerek, hayvanların taşıdığı sembolik anlamlardan kısaca bahsedilmektedir (Yuldaşeva, 2013).

“*Ninni – Özbek Çocuk Folkloru Türü Olarak*” adlı makale 2021 yılında “Scientific Progress” adlı dergide bilim dünyasına sunulmuştur. Nargiza Umurzakova ve

Kamola Nasirova tarafından hazırlanmıştır ve O. Safarov'un kaynağına dayanılmaktadır. Genel olarak ninni tanımı, yapı ve şekil özellikleri, fonksiyonu ve çocuk gelişimindeki katkılarından bahsedilerek, yine O. Safarov tasnifi ile sonlandırılmaktadır (Umurzoqova ve Nasirova, 2021).

2021 yılında Hurshidahon Orziboyeva ve Munishon Nurmatova tarafından *“İngiliz ve Özbek Çocuk Koşıkları Alla İçerisinde Kültürel Sözcük Özellikleri”* adlı makale yayınlanmıştır. Makalede kaynaklara dayanmış bir şekilde tanım, sözcüğün etimolojik gelişimi, fonksiyonu sonrasında kısaca benzetme sözcükleri üzerinden kültürel değerler incelenmektedir. Ağırlıklı olarak Özbek ninnileri kullanımı açısından ve kültürel değerler bağlamında araştırılma konusunda sahada önemli bir kaynak niteliğindedir (Orziboyeva ve Nurmatova, 2021).

Bir diğer İngiliz edebiyatıyla karşılaştırmalı olarak yapılan çalışma Farohat Karimova'ya aittir, araştırmacı 2021 yılında *“Tarihi Şahısların İngilizce ve Özbekçe Ninnilere Yansıması”* makale bilim dünyasına sunulmuştur. Makale içerisinde ninni tanımı ve içeriğinden kısaca bahsedilerek, tarihi şahısların yer aldığı tek bir ninni metni incelemesi yapmaktadır. Sonuç olarak ise, anneler tarafından çocukları için geleceğe dair dilek ve temennisi bulunması bakımından ninni şiirine tarihte iz bırakan şahıslar örnek olarak yer verildiği kaydedilmektedir (Karimova, 2021).

2023 yılında Ogulsapdi Kurtbayeva tarafından *“Anne Ninnisi Dünyayı Sallar”* adlı makalesi yayınlanmıştır. Makale daha önceki yıllarda yazılan kaynaklara dayanarak hazırlanmıştır, özellikle ninninin manevî gücü, tanımı ve kısaca içerik özelliklerinden bahsedilmektedir (Kurtbayeva, 2023).

1.3. NİNNİ (ALLA) SÖZCÜĞÜNE BİR YAKLAŞIM

1.3.1. Ninni (Alla) Sözcüğünün Etimolojik Gelişimi

Diğer Halk Edebiyatı ürünleri gibi ninni türünün teşekkül ve gelişim tarihi oldukça uzak dönemlere kadar gittiği belirtilmektedir. Bilimselliği ve Türk Dünyasının ortak eseri olması ile birlikte birçok alanı kapsamaması bakımından Divanü Lûgat-it-Türk eseri ilk akla gelecek kaynaktır. Mahmud Kaşgarlı eserinde beşik, ninni sözcükler kaydetmektedir ve bu sayede ninninin 10.-11.yüzyılda nasıl adlandırıldığını, bu kaynak

yardımıyla görmekteyiz. Besim Atalay tarafından günümüz Türkçesine aktarılan Divânü Lugâti't-Türk Tercümesi III'te: "Balu balu: Ninni. Kadınlar beşikte çocuğu uyutmak için böyle söylerler" (Atalay, 1985, s. 232) olarak net bir şekilde yazılmıştır. Buradan yola çıkarak, bu dönemlerde Türk Dünyası ninniye karşılık olarak 'balu balu' terimini kullandıkları ve daha sonra sözcüğün değiştiği sonucuna varılabilir.

Bazı Özbek bilim insanları⁷ tarafından 'alla' sözcüğünün 'Allah' sözcüğünden türediği görüşüne sahiptirler. Bu iddiayla ilgili hiçbir bilimsel açıklama bulunmamaktadırlar ve genel olarak halk arasında da bu 'inanç' mevcuttur.

Başka bir görüş ise Ohuncon Safarov'un "*Özbek Halk Sözlü Edebiyatı*" eserinde: Çağatay kökenli 'allala' sözcüğünden türediğine dairdir. Safarov, L.Z. Budagov'un eserinde allala sözcüğü, başın arka kısmı ense anlamına geldiğini ve insan uyurken bu kısım üzerinde uyuduğunu, sözcüğün de buradan türediğini iddia etmektedir (2010, s. 332).

Fakat araştırmalarımız esnasında, Özbek Türkçesindeki ninni karşılığı olan 'alla' sözcüğünün türeme sürecine dair, Sinolog İkmom Matyayubov düşüncelerine dikkat çekmek isteriz, ona göre:

Bay Ju Tsı tarafından 10.yüzyılda yazılan "Hay"⁸ adlı eserde – Kaba Taş Devrinde ortaya çıkan ve Ak Hunlar aracılığıyla Çin diline geçiş yapan 'la' sözcüğü bulunmaktadır. Bu terim rahatla, kasma anlamına gelmektedir ve Çinliler hayvan kesimi öncesinde 'la-la' sözcüğünü tekrar edilerek hayvanı sakinleştirilmeye çalışmaktaydılar. Günümüzde aynı sözcük basit hipnoz yöntemlerinde yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Çinli anneler çocuklarına bu sözleri kullanarak, ağlamasını kesmek ve sakinleştirmek amacıyla da kullanmaktadırlar.

Dolayısıyla, Orta Asya topraklarının eski sahipleri Ak Hunlar ve onların dilinde kullanılan 'la' sözcüğü değişime uğrayarak, 'alla' hâlini aldığını söylenebilir. Bu görüşümüze ispat olarak, Mahmud Kaşgarlının eserinde 'ala' sözcüğü – acele etmeme anlamında gösterilmesidir. Divanü Lûgat-it-Türk Tercümesi I. kitabında "Ala: Bir edattır; ivme, acele etme; demektir. Ala ala – yavaş yavaş" (s. 92) olarak kaydedilmektedir. Alla

⁷ 1. Çoriyev, R. (2000). *Özbekistan Millî Ansiklopedisi. Alla* başlığı. Toşkent: Davlat ilmiy naşriyoti. 349 sayfada.

2. Madayev, Omonulla. (2010). *Özbek Halk Sözlü Edebiyatı*. Toşkent: "Mumtoz Söz" naşriyoti. 209 sayfa.

⁸ 拜乳策“词海”北京1976年。276-278椰子。

Bai Ruce. (1976). "Sözler ummanı". Pekin. 276-278 sayfa aralığı.

sözcüğü ala-ala kelimesinden türemiş olduğuna dair, dilbilim alanı bilgisi Şavkat Rahmatullayev “*Özbek Dilinin Etimolojik Lügati*” adlı eserinde görüşlerini bilimsel biçimde Özbek dilinin özelliklerini göz önünde bulundurarak sunmaktadır. Keza, Fars konuşma dilinde “لا” – lâla veya “لاىلاى” – lâylây (Rubinçik, 1970, s. 416-418) olarak adlandırılan ninni terimleri Özbek Türkçesine ‘alla’ olarak, morfolojik değişime uğrayarak geçiş yaptığını da söylemek mümkündür. Özellikle, Orta Asya topraklarında gerçekleşen Arap istilasının sonucunda, birçok Orta Asya devletleri İslam dini terimlerini Fars dili aracılığı veya bizzat Fars dilinden alıntılar yaparak gerçekleştirmiştir. Çünkü aynı zamanda, dil özellikleri bakımından Farsça ile benzerlik gösteren Tacik dilinde ninni terimine karşılık olarak “alla” sözcüğü kullanılmaktadır (Arzumanov ve Karimov, 1957, s. 215). Dolayısıyla, Ak Hunlar dilindeki ‘la’ terimi zamanla ‘ala’ şeklini almış, Fars dili başta olmak üzere Özbek Türkçesine de geçerek, ‘alla’ hâlini aldığı söylenebilir.

Türkiye sahasındaki bazı kaynaklarda⁹ Çağatay Türkçesinde ninni sözcüğüne karşılık olarak ‘elle’ terimini kullanıldığı kaydedilmektedir, ancak Çağatay Türkçesi kullanılan dönemlerde, yazılan eserler tarafımızca tarandığında böyle bir bilgiye ulaşılmamıştır. Ali Şîr Nevai’nin “Ferhad ve Şîrin” divanı içerisinde 13.bölümde:

Çağatay Türkçesi

Beshik davrida chiniyu xitoyi,
Bo’lub yuz no’shlab dastonsaroyi.

Ko’zining nozi eldin eltib uyqu,
Anga uyqu keturmakka navogo’ (s. 49).

Türkiye Türkçesi

Beşik döneminde Çin ü Hıtayı,
Olup yüz tanesi tek dudak, destan sarayı.
Gözünün nazıyla erkenden gelir uyku,
Yoğun uyku getirmeye nevağû.

Şeklindeki dördlüğü Özbek yazarı Gafur Gulom yorumlamaktadır: “Beşik etrafında Çinliler ve Hıtaylılar toplanıp, dudaklarını yüz çeşitli ahenkle ninni okurlardı. Çocuğun gözlerindeki naz diğerlerinin uykusunu kaçırmaya yeterdi, onlar Ferhad’ın uykusu gelsin diye hep ninniler okurlardı” (Gulom, 1975, s. 23). Görüldüğü üzere Çağatay Türkçesini ileri seviyede kullanan Ali Şîr Nevai yazdığı eserlerinde beşik sözcüğünü kullanır, fakat ‘alla’ terimi kullanımına dair ispat bulunmamaktadır, sadece ninni söyleyicilerine ‘nevağû’ kelimesini kullanmaktadır. Bu ise aynı zamanda ‘alla’ sözcüğünün Çağatay

⁹ Çelebioğlu, Amil. (1995). *Türk Ninnileri Hazinesi*. İstanbul: Kitabevi Yayınları 11.sayfa.

kökenli olma durumunu ortadan kaldırmaktadır. 1882 yılında Şeyh Süleyman Efendi tarafından kaleme alınan “*Lügat-i Çağatay ve Türki-i Osmâni*” adlı eserde *alla* sözcüğü ve açıklaması yer almaktadır. “Alla: çocuğu uydurmağ ve ninni için söylenen türkü. - mişâl- “alla disem uyku kelür/kâdir idem rahmi kelür” (akt. Durgut, 1995, s. 57). Eser Çağatay Türkçesi adını taşımasına rağmen, Nevai dönemindeki Çağatay dilinden farklı olması bakımıyla birlikte, günümüz Özbekçe dil özelliklerini taşıdığını (Durgut, 1995, s. vii) belirtilmektedir.

Sonuç olarak, ‘alla’ sözcüğü başta ‘la’ ve daha sonra ‘ala’ kelimelerinden türeyen bir sözcük olarak karşımıza çıkmaktadır. Fakat, ‘alla’ sözcüğünün netleşmiş -kendini tamamlamış- hâlini bizler sadece 19.yüzyıla ait eserde görebilmekteyiz. Aynı zamanda bu aradaki kayıp zaman dilimleri ve eserler bizim işimizi de oldukça zorlaştırdığını da söylenebilir. *Alla* sözcüğü Çağatay Türkçesi kaynaklı bir sözcük olmadığını burada görmek mümkündür. Ancak yukarıda da belirtildiği gibi Ak Hunlar döneminde ortaya çıkan, şekil değiştiren -belki- Fars diline geçiş yaparak, sonrasında Özbek Türkçesine yerleşen ‘alla’ sözcüğü yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Etimolojik gelişim ve değişimi konusunda ise net bir görüş mevcut değildir. Bu durum yapılan kaynak taramaları ve incelenen etimolojik sözcüklere dayatılarak tarafımızdan tespit edilmiştir. Ancak bu konuda dil alanında çalışan uzmanlara daha net sonuçlara ulaşmak görevi düştüğünü söylemek mümkün olabilir.

1.3.2. Ninni (Alla) Sözcüğünün Kalıplaşmış Şekilleri

Özbek Türkleri arasında ‘alla’ sözcüğüne çeşitli eklerin eklenmesi sonucunda çeşitli terimlerin ortaya çıktığını görülebilir, bu terimler uzun zamanlardan beri kullanılması nedeniyle dilde kendine özgü yerine sahip ve kalıplaşmış durumdadır. Özbekler ‘*alla qilmoq*’ kalıbı olarak kullandıkları terim biri tarafından uyutulmak anlamına gelmektedir. Bir diğer ‘*allala*’ veya ‘*allaladi*’ keza ‘*allalamoq*’ sözcükleri insanı sakinleştirdiği, huzur verdiğiyle birlikte, bir nevi hipnoz etkisi yarattığını, uykusunun getirdiğini anlatmaktadır. Yetişkinler tarafından genelde çocuklara karşı ‘*allasi keldi*’ kalıbı kullanılmaktadır, burada *alla* sözcüğü eşittir uykuya, yani uykusu geldiğini ifade etmekte kullanılan bir terimdir. *Alla* sözcüğünün uykuyla ilişkilendirilmesi dışında yuvarlanmak, yuvarlanarak düşmek anlamlarına gelen kalıpları da mevcuttur. “Alla bo’lmoq, değirmen veya takla atarak yuvarlanmak, düşmek. *Alla*

qilmoq 1. Kaldırıp yere vurma sonucunda takla atmak; 2. Kandırmak, dolandırmak; 3. Uyutmak.” (Madvaliyev, 2021, s. 71). Görüldüğü üzere, alla sözcüğüne ek ekleme yoluyla sıfat veya fiiller üretilerek, Özbek diline bazı deyimler kazandırılmıştır ve uyutmak manası yanı sıra kandırmak, yuvarlanmak anlamlarına geldiği de kaydedilmektedir.

1.3.3. Türk Dünyasında Ninni Sözcüğü Üzerine

Türkiye Türkçesinde kullanılan ninni terimi diğer Türk toplulukları tarafından kullanım şekilleri oldukça farklılık gösterdiğini yapılan çalışmalar sonucunda söylemek mümkün. Bu bölümde Türk Dünyası isimleri alfabetik sıralamaya göre verilip, alanlarda yapılan sözlükler sayesinde veriler elde edilerek hazırlanmaktadır.

1. Altay Türkçesi. N. Baskakov tarafından hazırlanan sözlükte: “Kabay kojon” şeklinde kullandıkları belirtilmektedir (1964, s. 250).

2. Azerbaycan Türkçesi. G. Guseynov tarafından hazırlanan sözlükte: “Laylay” (1941: 192) şeklinde farklı bir sözlükte ise “Layla(y)” (2006, s. 256) olarak kaydedilmektedir.

3. Başkurt Türkçesi. Z. Uraksın tarafından hazırlanan sözlükte: “Bişek yırı” (2005, s. 475) olarak Başkurtlar tarafından kullanıldığı belirtilmektedir.

4. Çuvaş Türkçesi. M. Skvorsov ve A. Skvorsova taraflarından hazırlanan Rusça-Çuvaşça Sözlükte ninni sözcüğüne karşılık olarak: “Sapka yurrisem” terimi kullanıldığı kaydedilmektedir (2002, s. 220).

5. Gagavuz Türkçesi. Gagavuz Türkleri tarafından ninni terimine karşılık olarak “Sallangaç türküsü” sözcüğü kullanılmaktadır (1973, s. 395).

6. Hakas Türkçesi. D. Çankova tarafından hazırlanan sözlükte: “Uzutçan ır” olarak Hakas Türkleri tarafından kullanım belirtilmektedir (1961, s. 321).

7. Karaçay Türkçesi. H. Suyunçev ve İ. Urusbiyev taraflarınca hazırlanan sözlükte, Karaçay Türkleri ninni sözcüğüne karşılık olarak “1. Beşik cır; 2. Bellyau” sözcüklerini kullandıkları kaydedilmektedir (1965, s. 230).

8. Kazak Türkçesi. K. Bektayev tarafından hazırlanan sözlükte, ninni terimine karşılık olarak iki farklı sözcük bulunmaktadır: “1.Eldi-eldi” (2007, s. 75), “2. Beşik jırı” (2007, s. 101).

9. Kırgız Türkçesi. K. Yudahin tarafından bilim dünyasına sunulan sözlükte, ninni terimine karşılık tek sözcük: “Aldey-aldey” (1985, s. 49) olduğu kaydedilmektedir.

10. Kırım Tatar Türkçesi. Kırım Tatar Türkçesinde ninni sözcüğüne karşılık olarak, “Aynenni” terimi kullanıldığı belirtilmektedir¹⁰

11. Tatar Türkçesi. R. Sabirov tarafından hazırlanan sözlükte: “Bişek jırı” olarak kullanılan terim kaydedilmektedir (2010, s. 175).

12. Yakut Türkçesi. P. Slepsova tarafından hazırlanan Yakutça-Rusça Sözlükte: “Bihik ırıata (биһик ырыата)” (1972, s. 71) terimi ninni sözcüğüne karşılık olarak kullanıldığı belirtilmektedir.

13. Tuva Türkçesi. E. Tenişev tarafından hazırlanan Tuva Türkçesi ve Rusça sözlükte ninni terimine karşılık olarak “Öpey ırı (өпөй ыры)” (1968, s. 247) sözcüğü kaydedilmektedir.

14. Türkmen Türkçesi. Türkmen dilinde ninni terimi için iki çeşit sözcük tespit edilmektedir, bunlar: “1. Huvdi” (Hamzayev ve Altayev, 1968, s. 193) ve “2. Huvva; Huvva-huv” (Baskakov, Karriyev ve Hamzaev, 1986, s. 706) şekillerinde kaydedilmektedir.

15. Uygur Türkçesi. Uygur Türkleri ninni terimine karşılık olarak Özbek Türkleri ile benzeri sözcüğü kullandıklarını E. Nacip sözlüğünde: “(نالا) Alla” (1968, s. 49) görmek mümkün olabilir.

1.4. NİNNİ (ALLA) TANIMI ÜZERİNE

Halk edebiyatının diğer ürünleri kadar değerli, aynı zamanda insanoğlunun dünyaya gelmesiyle birlikte ilk duyacağı ezgili ve derin anlam taşıyan tür, ninnidir. İçerisinde, bireyin sahip olması gereken vasıflar yüklü, maneviyatla doldurulan ve tabii

¹⁰ <https://ru-crh-dict.slovaronline.com/3769-%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D1%8B%D0%B1%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%8B%D0%B9> Erişim Tarihi: 04.05.2023

ki anne sevgisiyle yoğurulan bu eserler bireyin hayat kılavuzu vazifesini üstlenir desek yanılmayız. Dolayısıyla, bu kadar önemli eserler için bilim insanları çeşitli görüşleriyle, farklı tanımlarıyla katkıda bulunarak, içeriği daha çok net kazanmasını da sağlamışlardır. Tanımlar arasında Türk Dünyasının ortak kaynağı Divanü Lûgat-it-Türk Tercümesi eserinde geçen ninni tanımı “Kadınlar beşikte çocuğu uyutmak için böyle söylerler” (Atalay, 1985, s. 232) şeklindedir. Daha sonraki yıllarda mevcut türün içerik özellikleri aydınlığa kavuşmasını sağlayan tanımlar bilim dünyasına sunulmuştur.

1.4.1. Anadolu’da Yapılan Tanımlar

Anadolu sahasında ninni üzerine yapılan çalışmalar yok denecek kadar az, müteakiben tür üzerine yapılan tanımlar da aynı durumdadır. Amil Çelebioğlu, Çağatay Koçar ve Doğan Kaya kendi eserlerinde, daha sonraki yazılan tezlerde bilim insanlarının kendine özgü tanımı bulunmamaktadır, yani Özbek Türkçesinde yazılan kaynaklardan alıntılar yapılmaktadır. Dolayısıyla, eserlerde kendine özgü tanım yapan bilim insanlarının literatürleri burada kaydedilmektedir.

“*Türk Dünyası Edebiyat Tarihi*” ansiklopedisi 3.cildinde, Ninniler türüne yer verilmektedir. Burada Türkistan Sahasında Ninniler alt başlığında Özbek ninnileri hakkında bilgiler arasında yer alan tanım kısa ve öz: “Anne şefkatiyle yoğrulan yürek sedası” olarak kaydedilmektedir (Yıldız, 2003, s. 319).

Mehmet Temizkan ve Erhan Solmaz “*Anadolu ve Özbek Sahası Ninnilerinin Yapı, Şekil, Konu-İçerik ve İşlevi Bağlamında Karşılaştırılması Üzerine Bir Deneme*” adlı makalesinde ninni tanımını genel ve kapsamlı bir şekilde yapmaktadırlar:

Annenin bebeğiyle diyalogda olduğu her an ve her yerde yatarım ortamı bulan, anneler tarafından bebeklerini uyutma, onları yatıştırma, sevgi gösterme, onlarla dertleşme vs. fonksiyonlarının yanı sıra bebeğe kültürel değerlerin aşılandığı, hece ölçüsüyle dörtlükler halinde olabileceği gibi ölçüsüz de icra edilebilen, ikilemeler ve formel ifadelerle ahengi sağlayan ve ezgili söylenen kısa ve yoğun olan sözlü yaratmalara ninni denir (Temizkan ve Solmaz, 2018, s. 241).

Görüldüğü üzere, Anadolu sahasında Özbek ninnileri üzerine Naciye Yıldız, Mehmet Temizkan ve Erhan Solmazlar tarafından birtakım tanımlamalar yapılmıştır, ancak bu tanımlar genel ninni tanımlamaları dışında çıkmamaktadır. Özbek ninnilerinin bazı özelliklerini değinmediğini de görmek mümkündür.

1.4.2. Özbekistan’da Yapılan Tanımlar

Muzayyana Alaviya tarafından yapılan ninni tanımı bilimsellikten daha çok ninninin ne kadar eski ve neredeyse herkes tarafından bilinen bir tür olduğundan bahsetmektedir. Aynı zamanda, “Ninni beşik ve salıncakta uyumak üzere olan çocuğa sadece anneler tarafından söylendiğini, çalgısız, belirli ve bazen değişken ezgiye sahip olduğunu” belirtmektedir (1974, s. 131).

Gani Cahongirov ninni tanımını bilimsel eserin çeşitli yerlerine dağınık bir şekilde zikretmektedir. Fakat her bir tanımı ninni türünün farklı noktalarına değinerek yapıldığını görmek mümkündür, Cahangirov’a göre,

Ninni koşıkları çocuğu emzirdikten sonra uykuya gitme esnasında beşik, salıncakta veya kundaklanan çocuk kucaktayken okunmaktadır. Ninni söyleyicileri anne başta olmak üzere bakıcı, büyükanneler ve bazen babalar tarafından da söylenebilir. Ninninin icrası çocuğu avutacak ve uyutacak şekilde sakin ve mırıldanarak, çalgı eşliği olmadan icra edilmektedir. Aynı zamanda ninni metnine anne tarafından eklenen duyguların yanı sıra hayati tecrübesiyle farklı dokunuşlardan ötürü kendi arasında çeşitlilik gösteren bir türdür (Cahongirov, 1975, s. 13-19).

der ve ninni özellikleri bunlardan ibaret olduğunu altını çizmektedir.

“*Rusça – Özbekçe Edebiyat Bilimi Terimler Lügati*”inde ninni maddesinde yer alan tanım: “Ninni, beşik koşığı. Çocuk folkloru türlerinden biridir, çocuğu uyutmak için anneler tarafından söylenir” olarak kısa bir şekilde yapılmıştır (Hatamov ve Sarımsokov, 1979, s. 145).

Ohuncon Safarov tarafından yapılan ninni tanımları genel hatları ele almaktadır. Ninnilerin yaygın bir tür olduğunu altını çizer ve “Anne sevgisiyle yoğrulan ve mukaddes koşık. Çocuk doğduğu zamandan üç yaşına kadar olan aralıkta söylenmekte” (Safarov, 1983, s.5; 1999, s. 10; 2010, s. 333) olduğunu zikretmektedir.

İmomov ve diğerleri (1990, s. 288) tarafından yapılan ninni tanımı oldukça kısa bir şekilde yapılmıştır. Yazarlara göre, “Ninni çocuğun üç yaşını doldurana kadar söylenmektedir. Bu yaş aralığında çocuğun uyuduğu yer beşik olması sebebiyle ninnilerin diğer adı beşik koşıklarıdır” şeklindedir ve nitelik bakımından ele alınmamaktadır.

Munavvara Yokubbekova (1990) ninni tanımını yaparken dikkat ettiği özellik dinleyici ve icra eden şahıs arasında yaşanan psikoloji, iç dünyasının metne yansması

gibilerdir. Ona göre, anne ninni okurken yaşadığı müddetçe ninni değişir ve dönüşmektedir, çünkü insanın kazanımı her zaman var olmaktadır. “*Özbek Halk Alla Koşıklarının Tür ve Şiir Özellikleri*” adlı tezinde ninnilerin fonksiyonuna ve tasnifine ağırlık vermesi nedeniyle, tanımını oldukça genel ve kapsamlıdır.

“*Özbekistan Millî Ansiklopedisi*” ve “*Özbek Dilinin İzahlı Lügati*” adlı kapsamlı eserlerde ninni tanımını benzeri şekilde yapılmaktadır:

- 1) Çocuğu uyutmak esnasında solo olarak söylenen koşık. Sade ezgi eşliğinde, mırıldanarak söylenir, ritmi ise beşik veya salıncağın sallanmasına bağlıdır. Genel olarak dörtlüklerden ve doğaçlama yöntemiyle oluşmaktadır. Ninni, annenin çocuğa olan sevgisini, umut ve dileklerini anlatmakla birlikte, manevî duygularını da ifade etmektedir.
- 2) Beşik Toyı merasiminde beşiği getiren kadınlar tarafından söylenen koşık. İcrasının özellikleri olarak, neşeli, daire (def) eşliğinde söylenmektedir.
- 3) Özbekistan’ın bazı bölgelerinde Buhara ve Harezm başta olmak üzere defin törenlerinde kadınlar tarafından, doğaçlama yoluyla söylenen koşık. Bazı tahminlere göre alla sözcüğü Allah sözcüğünden türemiş olup, Yaradan’dan bebeği koruması için yakarma ile ilişkilendirilmektedir (Çoriyev, 2000, s. 349; Madvaliyev, 2021, s. 71).

2006 yılında kaleme alınan “*Çocuk Edebiyatı ve Folkloru*” adlı eserde, ninni tanımını, yukarıda kaydedilen tanımlara benzerlik gösterdiğini söylebilir. Tanımda ninni türü çok eski geçmişe dayandığı ve halk arasında yaygınlığına dikkat çekmektedir. Çocuğun daha konuşmadığı zamanlarda söylendiği ve içerik olarak annenin yoğun duygularını yansıttığı da vurgulanmaktadır. Aynı zamanda söyleyicilerinin anne, bakıcı, büyükanneler ve bazen babalar olduğu, sakın veya durgun melodiye sahip olduğu belirtilmektedir (Cumaboyev, 2006, s. 7).

Cedit Edebiyatının önemli şahıslarından biri olan Çolpan ninni tanımını oldukça sade bir dille yapmaktadır: “Bir çocuk uyumazsa, ona ninni söylerler. Çocuk hemen uykuya dalmaktadır, çünkü bebek onda bir lezzet hisseder” (aktaran Madayev, 2010, s. 209).

Bu tanımlardan yola çıkarak tarafımızca ninni tanımını yapmaya çalışılmıştır. Özbek ninnileri başta anne olmak üzere ailenin diğer üyeleri veya günümüzde sanatçıları tarafından söylenmektedir. Çocuğun uykuya rahat dalması, sakinleşmesi ve avutulması için yardımcı olan bu türün icra mekânı çocuğun uyuyabileceği her yer olabilir. Özbek

ninnileri söyleyicinin o anda yaşadığı psikolojik ve duygusal vaziyeti metinlere yansımaları nedeniyle, herhangi konu içerebilir. Yapı ve şekil bağlamında ise ninni için net bir çizgi çizmemiz mümkün değildir, çünkü eserler doğaçlama yoluyla meydana gelmesi sebebiyle şekil değiştirme gücüne sahip, manzumelerdir.

1.5. NİNNİ (ALLA) TASNİFLERİ

Türlerin içerik bakımından tasnif edilmesi, ele alınan ürünü daha da aydınlığa kavuşturan yöntemdir. Günümüze kadar ninni tasnifleri birçok bilim insanı tarafından hem Türkiye hem de Özbek sahalarında yapılmıştır. Ninni tasnifleri temelinde icra eden kişi başta olmak üzere ninni dinleyicinin cinsiyeti, yapı ve şekil, konuları bakımından ve diğer hususları göz önünde bulundurularak yapıldığını görülebilir.

1.5.1. Türk (Anadolu) Ninni Tasnifleri

Literatürde Türk ninnileri tasnifini ilk ve bilimsel biçimde 1982 yılında bilim dünyasına sunan Amil Çelebioğlu olarak kabul edilmektedir. Bilim insanı ninnilerin dinleyici cinsiyetine göre:

1. Kız çocukları için söylenilen ninniler;
2. Erkek çocukları için söylenilen ninniler;
3. Hem kız hem erkek çocukları için söylenilen ninniler” (Çelebioğlu, 1995, s. 20).

Muhteva özelliklerine göre ise dört başlık altında:

1. Çocuğu uyuturken söylenilen ninniler;
2. Bebeğin kundağını açıp hoplatıp onu sevmek için söylenilen ninniler, hoppalamalar, okşamalar, avutmaçlar;
3. Bebeğin emeklemesi, yürümesi, konuşmaya başlaması, dişinin çıkması vs. dolayısıyla söylenen ninniler, okşamalar;
4. Çocuğun veya yakınlarının hastalanması, ölümü sebebiyle söylenen ninniler gibi çeşitli şekillerde veya yer yer birleştirilerek (1995, s. 20) toplamaktadır.

“*Türk Ninnileri Hazinesi*” adlı eserinde Çelebioğlu bir diğer tasnifi, ninnileri konu bakımından gruplandırmaktadır. Bu sınıflandırma dokuz ana başlıktan, bazı başlıkların alt başlıklardan teşekkül edilmektedir:

1 – Dinî, kutsî ve fikrî mahiyette ninniler;

2 – Efsane ve ağıt türünden ninniler;

3 – Dilek ve temenni mahiyetinde ninniler;

3.1. Bir veya daha fazla çocuk sahibi olma dileği;

3.2. Çocuğun uzun ömürlü ve nasibinin bol olması, yokluk ve gurbet görmesi, nazar ve hastalıklardan korunmasıyla ilgili dilekler;

3.3. Çocuğa kem gözle bakanlara, onu beğenemeyenlere karşı annenin bedduası, mukabelesini havi ninniler;

3.4. Annenin veya çocuğa bakan kimsenin, daimi ve tabii temennilerinden birisi de bebeğin ağlamaması, uslu olmasıdır;

3.5. Anne çocuğun bir an evvel uyumasını, büyümesini, yürümesini temenni eder;

3.6. Bir kısım ninniler de yiyecek ve içeceklerle veya yemek içmekle alakalı istekler muhtevidir.

3.7. Giyim-kuşam, ziynet ve süs eşyası ve oyuncakla ilgili ninnilerde istekler... Bulunmaktadır.

3.8. Bazı ninniler de gelin olma, evlenme, düğün, anne olma ile ilgili temennilere dairdir.

3.9. Çocuktan, büyüdüğü zaman bir fayda beklenmesi, bir işe yardımcı olması nev'inden işle, hizmetle alakalı temenniler;

3.10. Annelerin çocuklarının istikbali, meslek ve mevkileri bakımından en çok ve umumi temennilerinden birisi de onların okuması... Büyük ve hayırlı adamlar olmalarıdır;

3.11. Maddi varlıkla ilgili olarak çocuğun mal-mülk sahibi olması... Temenni edilen hususlardan

4 – Sevgi ve alaka ifade eden ninniler;

5 – Övgü ve yergi mahiyetinde ninniler;

6 – Şikâyet ve teessür ifade eden ninniler;

7 – Ayrılık ve gurbet ifade eden ninniler;

8 – Va'd mahiyetinde ninniler;

9 – Tehdit ve korkutma mahiyetinde ninniler (1995, s. 20-25).

Eserinin devamında Amil Çelebioğlu muhtelif konuları çiçek, hayvan, zaman ve mekan olan ninnilerin mevcudiyetinden, metinler içerisinde yer alan ama insanlar tarafından unutilan gelenek ve göreneklerden, yöresel özelliklerden kısaca bahsetmektedir. Fakat

yukarıda sayılan ninni çeşitlerine alakalı ninni metinleri veya tasnifin içerisinde yer vermemektedir.

1989 yılında Emine Kırıcı “*Türkiye Ninnileri Bibliyografyası Üzerine Bir Deneme*” adlı çalışmasında Türk ninnilerinde işlenen konuları, yirmi beş tane başlık altında toplayarak, sınıflandırmaktadır. Aşağıda verilen tasnif konu ağırlık olmasına rağmen aynı zamanda ninni dinleyicisinin cinsiyeti, söyleyicinin ruh hali gibi özellikleri de kendi içinde barındırdığını görmek mümkündür.

1. Çocuğun güzelliğini dile getirerek çocuğu sevmeye ile ilgili ninniler;
2. Çocuğun gelecekte bahtlı olması, okuması veya meslek sahibi olması ile ilgili dilekleri dile getirme ile ilgili ninniler;
3. Çocuğun akranları arasında en üstün olduğunu ifade etme ile ilgili ninniler;
4. Anne tarafını yüceltip baba tarafını veya ailenin diğer fertlerini eleştiren ninniler;
5. Çocuğu gelin veya damat görme isteği ile ilgili ninniler;
6. Baba tarafından yakın akrabaların söylediği, anneyi ya da anne tarafını veya her iki tarafı da tenkit eden ninniler;
7. Çocuğun hayırlı bir evlat olması dileğiyle söylenen ninniler;
8. Gurbetteki ve arayıp sormayan babaya sitem eden ninniler;
9. Babası savaşta veya herhangi bir sebeple ölmüş olan yetim çocuğa söylenen ninniler;
10. Kendisi ailesinden uzakta olan annenin kızını uzağa vermek istemeyişini dile getiren ninniler;
11. Büyükanne tarafından anne ve babanın şimdi geleceğini söyleyerek avutmak üzere söylenen ninniler;
12. Öksüz çocuğa bakan yakınların annesiz çocuk büyütmenin zorluğunu, anne sevgisi eksikliğini ne kadar zor olduğunu dile getiren ninniler;
13. Çocuğun uyuması için ermişlerden, kıklardan, evliyalardan yardım isteyen ninniler;
14. Uyumayan çocuğu hafif yollu tehdit ve sitem mahiyetinde söylenen ninniler;
15. Çocuğun sünnet veya asker olduğunu görme istediğini işleyen ninniler;
16. Bütün tabiatın uyduğunu söyleyen ninniler;

17. O anda durumla ilgili olarak söylenen ninniler;
18. Özlenen bir yakının gelmesini dileyen ninniler;
19. Masal tekerlemelerine benzeyen ninniler;
20. Dinî motifleri işleyen ninniler;
21. Hasta çocuk için söylenen ninniler;
22. Herhangi bir sebeple çocuğundan ayrılan kadınların söylediği ninniler;
23. Çocuğun ismiyle ilgili ninniler,
24. O dönemin özellikleri ile ilgili ninniler;
25. Günlük yapılacak işlerden bahseden ninniler (akt. Yıldız, 2003, s. 302-305).

Doğan Kaya 1999 yılında yazdığı “*Anonim Halk Şiiri*” adlı eserde, ninnileri dört farklı özelliği bakımından tasnif etmektedir. Bunlar, yapı ve şekline göre, konu bakımından, dinleyen kişilere göre, ninni söylenen zaman ve mekana bağlı olan özelliklerden ibarettir. Kaya “Yapılarına göre ninniler: 1. Hecelerine göre ninniler; 2. Mısralarına göre ninniler” (Kaya, 1999, s. 343-346) olarak ikiye ana ve alt başlıklar şeklinde sınıflandırmaktadır. Bir diğer gruplandırmada ise ninni türünde mevcut olan konuları ele almaktadır ve aynı zamanda bilge tarafından belirtildiği üzere Amil Çelebioğlu tasnifinin genişletilmiş hâlidir. Konularına göre ninniler:

1. Geleceğe ait hayaller, umutlar, arzular, dilekler ve idealler;
2. Öğütler;
3. Geçmişte cereyan eden hadiseler;
4. Peygamber ve velilerden beklenen yardım;
5. Ölümün doğurduğu acı ve dertler;
6. Hayvanlar;
7. Dua – Beddua;
8. Sevinç – Acı;
9. Sevgi ve ilgi;
10. Akraba;
11. Övgü – Yergi;
12. Şikâyet – Teessür;

13. Ayrılık – Gurbet;
14. Kan davası – Kin – Düşmanlık;
15. Va'd;
16. Tehdit – Korkutma;
17. Giyim – Kuşam;
18. Din ve kutsallık;
19. Efsane ve ağıt türünden ninniler (1999, s. 353-354).

Doğan Kaya söylenen kişilere göre tasnif yaparken:

1. Kız çocukları için söylenen ninniler;
2. Erkek çocukları için söylenen ninniler;
3. Hem kız hem erkek çocukları için söylenen ninniler;
4. Ebedî uykuya yatan ölümler için söylenen ninniler (s. 371).

Kaya eserinde yer alan “Söyleme Zaman ve Ortamına göre ninniler” başlığı altında yaptığı tasnif Amil Çelebioğlu tarafından “Muhteva Özellikleri göre ninniler” adı verilen tasnifle benzerlik gösterdiğini söylenebilir.

Mehmet Yardımcı 2015 yılında bilim dünyasına sunmuş olduğu “*Başlangıcından Günümüze Türk Halk Şiiri. Anonim Halk Şiiri/ Âşık Şiiri/ Tekke Şiiri*” adlı eserinde ninni sınıflandırmasını yapı ve konu bakımından ele almaktadır. Kitapta ninni tasnifinde yapı özelliklerine farklı bir şekilde değinen Yardımcı, ninni metinlerini başlangıç sözcükleri veya içinde bulunan motiflerinden yola çıkarak dokuz tane alt başlıkta değerlendirmektedir, bunlar:

1. Bir Tek Ninni Sözü ile Başlayan Ninniler;
2. Çift Ninni Sözü ile Başlayan Ninniler;
3. Ninni Demek Motifi ile Başlayan Ninniler;
4. Ninni Ninni Nesi Var Dizesi ile Başlayan Ninniler;
5. Dandini Dandini Motifiyle Başlayan Ninniler;
6. Hoppala Hoppala Motifiyle Başlayan Ninniler;
7. Hû Hû Motifiyle Söylenen Ninniler;
8. Evlerinin Önü Motifiyle Başlayan Ninniler;
9. Belirli Bir Motif Taşımayan Ninniler (Yardımcı, 2015, s. 52-54).

Mehmet Yardımcı tarafından yapılan bu tasnif, Anadolu coğrafyasındaki ninnilerin kalıbına uydurularak ve aynı zamanda özelliklerini ele aldığı, ürünlerin kapasitesini daraltmadığı söylenebilir. Bilge tarafından ninnilerde işlenen konular tasnifi ise toplam on iki adetten ibaret ve Amil Çelebioğlu ve Doğan Kaya tarafından yapılan tasnifin benzeri olduğunu söylemek mümkündür.

1.5.2. Özbek Ninni (Alla) Tasnifleri

“Çocuk Folkloru” adlı çalışmasında Gani Cahongirov ninnilerin içeriğine dair bir sınıflandırma yapmaktadır. 1975 yılında bilim dünyasına sunulan bu çalışmada aslında tasnif dağınık bir şekilde ve dolaylı yollarla anlatılmaktadır, özellikle Özbek ninnilerinin içerik hususiyetlerinden bahsedilmektedir. Cahongirov’a göre, koşıklar üç bölümden oluşmaktadır ve ikinci kısımda içeriğin özellikleri görülmektedir ve anne yaşadığı duygularını ifade etmektedir. İlk olarak ve epeyce rastlanan ninni özelliği, anne çocuğunu tarif etmesidir. Burada anne tarafından çocuğa karşı en iyi tabirler, beşikteki çocuğun hareketleri ve vücut uzuvları tek-tek benzetme yoluyla tasvir edilmektedir. Anne için çocuk paha biçilmez bir varlık olması dışında tesellisi ve yol arkadaşıdır, evin huzurunu sağlayandır. Daha sonra çocuğun halk ve arkadaşları arasında “en iyisi” olması, kendine özgü yer edinmesi, saygın ve sevilen biri olmasına dair isteklerde bulunmasıyla ilişkilidir. Yine Cahongirov’a göre, dilek ve istekler içeren Özbek ninnileri içerisinde annenin daha fazla çocuk sahibi olma durumu görülmektedir, çünkü çok çocuklu olmak anneleri saygın ve otoriter bir statüye yükseltmektedir. Dolayısıyla, her bir anne soyunun devamını, geleneklerini devam ettirme amacıyla çok çocuk sahibi olmaya teşvik edilir ve doğal olarak bu halk edebiyatı ürünlerine yansımaktadır. Çocuk ile diyalog esnasında bir anne yaşadığı tüm duygu ve ruhsal yaşamını, geçmiş hayatında edindiği tecrübesini, mutlu veya facia dolu anıları, babasından veya kumadan, aile bireylerinden şikayetlerini dile getirerek tasvir etmektedir. Aynı şekilde şikayetler arasında yoksulluk, açlık, emektar çiftçinin çektiği zahmetler, toprak sahibi olmama gibi durumlar anne ninnisinde (alla) görülen faktörlerden biridir (Cahongirov, 1975, s. 15-19).

Ohuncon Safarov Özbek ninnilerini yapı ve konularına göre iki farklı başlık altında nitelendirmektedir. Yapı bakımından ele alınan Özbek ninnilerinde yine işlenen konunun çoklu veya tekli olmasına dayanılmaktadır, buna göre: “Tek olay içeren ve Dağınık konulu ninniler” şeklindedir. Safarov açıklamasında, Tek olaylı ninniler –

edebiyatımızda yaygın olmamakla birlikte icra edenler tarafından gelişimi tamamlanmış türdendir. Bu gruba ait ninnilerin tüm bentleri, giriş/gelişme/sonuç ve doruk kısımları kısacası eserin tamamı tek bir olay veya temayı vurgulamaktan ibarettir. Hayatta gerçekleşen olaylardan bir epizot şeklinde vücut bulan bu ninniler aynı zamanda Mersiye-Ninni (Alla) türünü de kendi içinde barındırmaktadır. Dağınık konulu ninniler ise, Özbek anneleri arasında oldukça yaygın bir türdür. Burada ninni metninde yer alan her bir bent farklı bir konuyu işler ve tamamlar, bentler arasında kendine özgü bağımsızlık görülmektedir. Bunun sebebi olarak ise ninni söyleyen annenin o anda yaşadığı çoklu duygu değişikliği veya çocuğun uykuya dalma sürecinin farklılığı ya da ninni icra edilirken yapılan doğaçlama yönteminin ağır basması gibi etkenler sıralanabilir (Safarov, 1983, s. 20-22; İmomov ve diğerleri, 1990, s. 290; Safarov, 2010, s. 336-338).

Ohuncon Safarov ninni tasnifini ana temalar üzerinden değerlendirmekte ve üç başlık altında nitelendirmektedir:

1. Koruyucu ninniler olarak adlandırılan ninniler grubu oldukça yaygın bir türdür ve çocuğu sevmek, ona parlak gelecek dilemek gibi arzular silsilesi yer almaktadır. Aynı zamanda bu ninniler çocuğun dünyayla tanışmasını ona ait olan somut ve soyut varlıklar sayesinde sağlamaktadır; 2. Hayati ninniler başlığı altında ise annelerin iç dünyası, anıları ve tecrübesi tasvir edilen metinler yer almaktadır; 3. Tarihi ninniler grubunda ise genel olarak dönemin özelliklerini yansıtan ninniler yer almaktadır. Padişahlık ve Sovyetler Birliği dönemlerinde gerçekleşen olaylar, kazanılan hak ve haklar, sağlanan adalet veya fukaralara uygulanan adaletsizlikler söz konusudur. Literatürde bu tür ninnilerin derlemeleri, metinlerinin az olması bakımından genel olarak geri planda kalmaktadır (1983, s. 25-33).

Daha sonra Safarov (1999) tarafından kaleme alınan bilimsel eserinde ana temalar başlığına “Hiciv içerikli ninniler” ve “Ağıt ninniler” başlıklarını da eklemektedir.

Aynı zamanda ninnilerin ortaya çıkma veya diğer bir deyişle yaratılma dönemine göre sınıflandıran Safarov, ninnileri kendi arasında “Geleneksel ninniler” ve “Modern ninniler” olarak iki gruba ayrılma tezini bilim dünyasına sunmuştur (Safarov, 2010, s. 338).

Munavvara Yokubbekova tarafından 1990 yılında “*Özbek Halk Alla Koşıklarının Tür ve Şiir Özellikleri*” adlı tez çalışması bilim dünyasına sunulmuştur, bu tezde Özbek

ninnilerinin ideolojik ve estetik işlevine göre bir tasnif sunulmaktadır. Yokubekko'va'nın tasnifi dört ana ve çeşitli alt başlıklardan oluşmaktadır.

1. Anne sevgisi ve şefkati ifade edilen, çocuğu öven ve özenle bakıldığına dair tasvirler içeren ninnileri "Duygusal Ninniler" olarak adlandırılmaktadır. Bu grup içerik bakımından kendi arasında iki gruba ayrılabilir:

a) Sevgiyle ve şefkatle övgü içeren ninniler;

b) Çocuğa karşı yakınlarının ilgi ve sevgisini ifade eden ninniler.

2. Çocuğu bilgilendirmek, ona bazı şeyleri öğretmek ve eğitmek amaç edilen ninniler ise "Didaktik Ninniler" olarak adlandırılabilir. Bu tür ninnilerin ana fikri, çocuğun etrafındaki dünya hakkındaki bilgileri olumlu biçimde sunmak, çocuğu akrabalarıyla tanıştırmak, çocuğa iyi insan ve ahlaklı birey olması için nasihat verilmektedir. Çocuğun geleceğiyle ilgili didaktik motifler içeren ninniler Özbek halkı arasında oldukça benimsenen çeşitlerden biridir.

3. Bu grupta yer alan ninniler, lirik kahramanın hassas duygularını, kişisel deneyimlerini, sevinçlerini ve üzüntülerini tasvir eden türdendir. "Hassas Duygulu Ninniler" Özbek ninnilerinin en yaygın olanıdır ve kendi arasında iki gruba ayrılabilir:

a) Olumlu Duygular İçeren Ninni metninde annenin neşesi, mutluluğu kısacası güzel duygularını görmek mümkündür ve bu grup altında az ninni bulunmaktadır;

b) Negatif veya Olumsuz Duygular İçeren Ninniler metninde ise söyleyicinin kederli ve hüznü dolu ifadesini görmek mümkündür ve bu grup oldukça geniş kapsamlıdır. Aynı şekilde, olumsuz duygulu ninniler de kendi arasında temalarına göre:

a) Zor ve kederli bir hayattan şikâyet;

b) Baskıcı ve sadakatsiz bir kocanın zulmünden şikâyet.

c) Çocuğa babasızlık veya yetimliğin getirdiği üzücü hayat hakkında bahsetmek gibi gruplara ayrılmaktadır.

4. Çocuğun mutlu bir yaşam sürmesi için dilekleri ve parlak bir geleceğe olan inancı ifade eden ninniler "İyimser Ninniler" başlığı altında toplanmaktadır. İyimser ninniler neşeli ve olumlu duygularla, çocuğun parlak geleceğine dair umut ve dilek motifleriyle doludur. Özellikle annenin oğlunun veya kızının evlenmesi ve bu evlilikte mutlu olmasıdır. İyimser ninniler grubu da kendi arasında:

a) Ninnin gelişme kısmında görülen ve anneliğin vermiş olduğu mutluluk, sevinç gibi duygular;

b) Çocuğun geleceğine dair umut ve hayaller içeren ninniler;

c) Çocuğun yaşamının uzun ve iyiliklerle dolu olmasına dair dileklerde bulunmak gibi alt başlıklarda nitelendirilmektedir (Yokubbekova, 1990, s. 6-14).

Omonulla Madayev 2010 yılından üniversiteler için derslik mahiyetinde hazırladığı “*Özbek Sözlü Edebiyatı*” adlı eserinde ninni türlerine göre bir tasnif yapmaktadır. Ona göre ninni türleri üç başlık altında: “1. Annenin çocuk sahibi olduğu için şükretmesine dair; 2. Çocuğuna mutluluk dilemek ve Yaradan’dan onun geleceğini güzel eylemesi için dua etmek; 3. Annenin duygularını ifade eden ninnilerde bazen hayatın zorluğuna dair şikayette bulunmak gibi faktörlere yer vermektedir (Madayev, 2010, s. 209-210).

Anadolu ve Özbek sahası ninni tasnifleri görüldüğü üzere konu, içerik, yapı, dinleyici ve söyleyici gibi kriterler üzerinden yapılmaktadır. Özellikle, Türk folklorunda sadece Türk ninnileri için, Özbek folklorunda ise Özbek ninnileri için kendi tasnifini yaptığını da söylememiz gerekmektedir. Dolayısıyla, elimizde bulunan literatür ve ninni metinleri sayesinde tarafımızca ninni tasnifi yapılmaya çalışılmıştır ve bunlar: dinleyici kitlesi, söyleyicinin aile içerisinde edindiği statüye göre, konu, yapı ve şekil bakımından gruplar oluşturuldu. Buna göre Özbek ninnileri:

1. Dinleyicinin Kitlesine Göre:

- 1.1. Kız çocukları için söylenen ninniler;
- 1.2. Erkek çocukları için söylenen ninniler;
- 1.3. Hem kız hem erkek çocukları için söylenen ninniler;
- 1.4. İsme özel söylenen ninniler;
- 1.5. Metinde cinsiyet belirtilmeyen ninniler;
- 1.6. Çocuk için söylenen -Ağıt ninni bazında-;
- 1.7. Dinleyicisi ebeveyn olan ninniler -Ağıt ninni bazında-.

2. Ninni Söyleyicilerine Göre:

- 2.1. Anne tarafından söylenen ninniler;

- 2.2. Nine tarafından söylenen ninniler;
- 2.3. Abla tarafından söylenen ninniler;
- 2.4. Dede veya baba tarafından söylenen ninniler;
- 2.5. Metinde söyleyici belirtilmeyen ninniler;
- 2.6. Evlat tarafından söylenen -Ağıt ninniler-;
- 2.7. Merhum ağzından söylenen -Ağıt ninniler.

3. Konusuna Göre Ninniler:

- 3.1. Dilek ve Temenni Konulu Ninniler;
- 3.2. Birden Fazla Konu İçeren Ninniler;
- 3.3. Övgü Konulu Ninniler;
- 3.4. Şikayet Konulu Ninniler;
- 3.5. Fedakarlığı Konulu Ninniler;
- 3.6. Yakınlarda Gerçekleşen Olay;
- 3.7. Ağıt Ninniler;
- 3.8. Dönemin Özelliklerini Konu Alan Ninniler;
- 3.9. Sadece Çocuğu Uyutmak Amaçlanan Ninniler;
- 3.10. Övgü ve Yerme Konulu Ninniler;
- 3.11. Mizah Konulu Ninniler;
- 3.12. Etraftaki Her Şeyin Uyuduğunu İfade Eden Ninniler;
- 3.13. Akrabalık Konulu Ninniler;
- 3.14. Hayvan Konulu Ninniler;
- 3.15. Keder ve Acı Konulu Ninniler;

- 3.16. Dua-Beddua Konulu Ninniler;
- 3.17. Sevinç ve Mutluluk Konulu Ninniler;
- 3.18. Dinî Konulu Ninniler;
- 3.19. Söyleyicinin İşi Olduğunu İfade Eden Ninniler.

4. Şekil Özelliklerine Göre Ninniler:

- 4.1. Tek Bentten İbarettir Ninniler;
- 4.2. Karışık Mısralardan Oluşan Ninniler;
- 4.3. Bendi Üç Mısradan Oluşan Ninniler;
- 4.4. Bendi Dört Mısradan Oluşan Ninniler;
- 4.5. Bendi Beş Mısradan Oluşan Ninniler;
- 4.6. Bendi Altı Mısradan Oluşan Ninniler;
- 4.7. Bendi Yedi Mısradan Oluşan Ninniler;
- 4.8. Bentleri İki, Bağlantısı Tek Mısradan Oluşan Ninniler;
- 4.9. Bentleri İki, Bağlantısı İki Mısradan Oluşan Ninniler;
- 4.10. Bentleri İki, Bağlantısı Üç Mısradan Oluşan Ninniler;
- 4.11. Bentleri Dört, Bağlantısı Tek Mısradan Oluşan Ninniler;
- 4.12. Bentleri Dört, Bağlantısı İki Mısradan Oluşan Ninniler;
- 4.13. Bentleri Dört, Bağlantısı Dört Mısradan Oluşan Ninniler;
- 4.14. Bentleri Beş, Bağlantısı Tek Mısradan Oluşan Ninniler;
- 4.15. Bentleri Altı, Bağlantısı Tek Mısradan Oluşan Ninniler;
- 4.16. Bentleri Sekiz, Bağlantısı Tek Mısradan Oluşan Ninniler;

5. Yapı Özelliklerine Göre Ninniler:

- 5.1. Alla ayt(moq) motifiyle başlayan ninniler;
- 5.2. Alla qil(moq) motifiyle başlayan ninniler;
- 5.3. Belirli bir motif ile başlamayan ninniler;
- 5.4. Bülbül motifiyle başlayan ninniler;
- 5.5. Çift Alla sözcüğüyle başlayan ninniler;
- 5.6. Tek Alla sözcüğüyle başlayan ninniler;
- 5.7. Gül motifiyle başlayan ninniler olarak tasnif edilebilir.

2. BÖLÜM

2.1. NİNNİ (ALLA) FONKSİYONLARI

Ninni fonksiyonu, genel anlamda çocuğu uyutmak veya sakinleştirmek için söyleyici tarafından kendine özgü ezgiyle söylenen bir tür olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak, daha geniş çaplı incelemeler sonucunda ninninin sadece tek taraflı işleve sahip olmadığını kanıtlanmaktadır. Sosyoloji, müzik, psikoloji, çocuk gelişimi, dilbilim gibi birçok bilim dallarıyla birlikte yapılan bilimsel araştırmalar sayesinde çocuk, anne, aile ve toplum yaşamı üzerinde ninnilerin işlevleri olduğu tespit edilmiştir (Çıblak, 2013, s. 504). Dolayısıyla, Özbek Halk Edebiyatı içerisinde varlığını sürdüren merasim ninnileri de bu bağlamda değerlendirilecektir. Araştırmamız esnasında ve metinlerin analizi sonucunda bu işlevlerin mevcut olduğu Özbek ninnileri örnekler ile gösterilmeye çalışılacaktır.

Ninni türünün çocuk üzerindeki fonksiyonu -makro biçimde- geniş kapsamlıdır. İlk ve temel işlevlerinden biri, ağlayan çocuğu sakinleştirmek ya da uykuya dalmasına yardımcı olmaktır. Bu da müzik eşliğinde ve okşayıcı bir tavırla söylenmesi sonucunda elde edilmektedir. Özbek ninnileri arasında bu fonksiyona sahip ve konusu da ‘Etraftaki her şeyin uyuduğunu’ veya ‘Sadece çocuğu uyutmak’ olduğunu ifade eden ninniler bulunmaktadır. Bu bağlamda, etraftaki her şeyin uyuduğunu anlatan:

Özbek Türkçesi

65. Yot bolam, uxla, qo'zim,
Uylarda o'chdi chiroq,
Uxlar asalarilar,
Uxlar baliqlar tinchroq.
Ko'kda oy yarqiraydi,
Derazadan qaraydi.
Ko'zlaring yumgin, qo'zim,
Yot, quvonchim, qunduzim,
Alla-yo, alla.

Türkiye Türkçesi

65. Yat yavrum, uyu, kuzum,
Evlerde söndü ıfık,
Uyudu bal arıları,
Uyur balıklar sakin.
Gökte ay parlıyor,
Pencereden bakıyor.
Gözlerini kapat, kuzum,
Yat, sevincim, kunduzum,
Ninni-ya, ninni.

Suv sepgandek uylar tinch,
 Qorong'i hujralar tinch,
 Hech darvoza tiq etmas,
 Sichqon uylar, miq etmas.
 Kimdir oh tortsa unda,
 Ne ishimiz bor unga?
 Ko'zlaring yumgin, qo'zim,
 Ovunchog'im, qunduzim,
 Alla-yo, alla!

Qushcham g'amsiz yashaydi,
 Uning har vaqti chog'.
 Shirinliklar mo'lu ko'l,
 Ko'pdir qiziq o'yinchoq.
 Bari sengadir, qo'zim,
 Yig'lama hech, yulduzim.
 Baxtiyor o'tsin umring,
 Yot, quvonchim, qunduzim,
 Alla-yo, alla (Safarov ve O'qilov, 1984, s. 38; Safarov, 1999, s. 112-113).

Su serpilmiş gibi evler sakin,
 Karanlık evler sakin,
 Hiç kapı tıklamaz,
 Fare bile uyur, ses etmez.
 Birileri ah çekse orada,
 Ne işimiz var onunla.
 Gözlerini kapat, kuzum,
 Avunduğum sensin, kunduzum,
 Ninni-ya, ninni!

Kuşum gamsız yaşıyor,
 Onun her anı neşeli.
 Tatlılar oldukça fazla,
 Çoktur oynadığı oyuncak.
 Tümünü senindir, kuzum,
 Hiç ağlama, yıldızım.
 Mutlulukla geçsin ömrün,
 Yat, neşem, kunduzum,
 Ninni-ya, ninni.

Ya da çocuğun hemen uyuması gerektiği, uyandıktan sonra ödüllendirileceğini belirten ninniler örnek olabilir:

29. Uxla, qo'zim, alla-yo,
 Shakar so'zim, alla.
 Ukam yig'lar tunda ham,
 Alla aytadi oyim,
 Qo'shiqlari muloyim.
 Obbo qilsin, alla-yay,
 Uxlab bersin, alla-yay!
 Alla, alla, alla-yay,
 Hozir ishlashga palla-yay.
 Ishlarni tamom qilib,
 Keyin qilamiz yalla.
 Alla, alla, otingdan
 Alvonjingni bodidan,
 O'zim aylanay, alla,
 Alla-yo alla! (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 21-22; Safarov, 1999, s. 81-82).

29. Uyu, kuzum, ninni-ya,
 Şeker sözüm, ninni.
 Kardeşim ağlar gece de,
 Ninni söyler annem,
 Nağmeleri yumuşacık.
 Uyusun, ninni-ya,
 Uyuyuversin, ninni-ya!
 Ninni, ninni, ninni-ya,
 Çalışmanın tam zamanı-ya.
 İşler bittikten sonra,
 Sonra yaparız yalla.
 Ninni, ninni, adından
 Salıncağın rüzgarından,
 Ben kurban olayım, ninni,
 Ninni ya ninni!

Daha sonra çocuğun hem manevî hem de fizikî gelişimi bakımından ninni işlevleri konusunda 10.yüzyıl bilim insanı İbn Sînâ “Tıp Kanunları” eserinde, çocuğun tabiatını geliştirmek için ona kullanılması gereken iki şey olduğunu belirtmektedir. Bunlar “Çocuğu yavaşça sallamak, bir diğer ise onu uyutmak için söylenmesi âdet haline getirilen ezgidir. Şu iki unsurun kabul etme ölçüsüne göre, çocuğun vücudu ile beden eğitime ve ruhu ile müzik eğilimine olan yetenekleri” geliştirildiği kaydedilmektedir (Karimov ve Hikmatullayev, 1993, s. 304). Böylece çocuğun zekasal ve fiziksel gelişiminde ninninin de görevi olduğunu söylemek mümkün olabilir. Özellikle çocuğun dünyaya gelmesiyle birlikte duyacağı ilk ezgili söylem olan ninninin ritmik özellikleri bebeğin müzik yeteneği ve müzik kulağının gelişimi açısından önemli bir konumda olduğu bilim insanları tarafınca ilgili muhataplarına sunulmuştur.

Bunun yanı sıra, çocuğun dil eğitimi de bu esnada başladığını belirtmemiz gerekmektedir. Ninniler dil bakımından oldukça sade ve yalın bir şekildedir, sözcükler basit olmasının yanı sıra derin anlamlar taşıdığı da analizlerimiz sonucunda ulaşılan verilerden biri olduğunu kaydetmek mümkün. Ana dilinin ilk eğitimi olan bu süreçte

sosyal çevre bilhassa, ninni söyleyicilerinin katkısı büyüktür, çünkü bebek açısından bu ilk eğitim olmakla birlikte ilk iletişim aracı görevini de üstlenmektedir. Özbek ninnilerine, Özbek yaşam tarzının tamamı, örf âdetleri, kültürü gibi geniş alanların yanı sıra Halk edebiyatının diğer ürünleri ve dilin tüm özellikleri, söz varlığı ustalıklı dahil edilmektedir. Bu bağlamda aynı zamanda ninnilerin hem çocuk hem aile ve toplum üzerindeki işlevi bakımından ele alabileceğimiz çift faktörü önemli husustadır. Çocuğun ait olduğu toplumun kültürel yapısına uyum sağlaması bakımından ninni metinlerinde, akrabalık ilişkileri, geleneklerin gerçekleştirilmesinden giyim kuşam tarzına kadar belirli ipuçları mevcuttur. Burada çocuğa öğretilmek istenilen tek bir soyut kavram vardır, o da iyilik olduğunu düşünmekteyiz, çünkü söyleyici tarafından kullanılan hiçbir sözcük çocuğu kötüye yönlendirmemektedir. Örneğin, akrabalık konuları ele alınan ninnilerde, söyleyici tarafından kayınvalide, görümce vd. gibi şahısları kötüleme, onlardan şikayet etme durumu söz konusu değildir:

Özbek Türkçesi

77. Bolajonim sardoriyo, alla
Yuragimning darmoniyo, alla.
Uxla qizim, alla-yo, alla,
Shirin toyim, alla-yo, alla.
Tebratadigan opang bor, alla,
Alla aytay tinglagina, alla,
Quloq solib uxlagina, alla,
Zardolining tanasiyo, alla.

O'rgilsino ammasiyo, alla,
Yog' kadining lattasiyo, alla.
Aylansinda xolasiyo, alla,
Xabar olsun tog'asiyo, alla (Naimov, 2006, s. 10-11).

Türkiye Türkçesi

77. Yavrucuğum serdar ya, ninni
Yüreğimin dermanı ya, ninni.
Uyu kızım, ninni-ya, ninni,
Tatlı mı tatlım, ninni-ya, ninni.
Seni sallayan ablan var, ninni,
Ninni söyleyeyim dinle ya, ninni,
Kulak verip uyu ya, ninni,
Kayısını ağacı ya, ninni.

Kurban olsun halası ya, ninni,
Bal kabağının kabuğu ya, ninni.
Kurbanlar olsun teyzesi, ninni,

Ninnide hala, teyze gibi akrabalar tarafından gösterilen sevgiyi görmek mümkün. Bir diğer kültürel unsur ninnilerde dinleyici çocuğun düğünü olması için iyi dileklerden bulunan bir söyleyici vardır, örneğin 5. ninni metninin ikinci bendinde:

Alla aytarman otinga-ey, jon alla,	Ninni okurum adına-ya, can ninni,
O'ymali to'nlar bo'yinga-ey, jon alla.	Nakışlı kaftanlar boyuna-ya, can ninni.
Qo'zi-qo'chqor so'yilgay	Kuzu-koçlar kesilsin
Shu bolajonimning to'yina-ey, alla	Şu yavrucağımın düğününe-ya, ninni.

(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 9).

Düğünde kuzu ve koyunların kesilmesine dair kültürel öge görmek de mümkün. Aynı şekilde, matem merasimleriyle ilgili âdetlerin içeriğine dair bilgiler de metin içinde mevcudiyetini sürdürmektedir:

G'amga botdi ellarim, alla-yo alla,	Acı içinde halkım, ninni-ya, ninni,
So'zga kelmas tillarim, alla-yo alla.	Söze varmaz dilim, ninni-ya, ninni.
Bukib qoldi bellarim, alla-yo alla,	Büküldü kaldı belim, ninni-ya, ninni,
Bolaginam, alla (Safarov, 1999, s. 46-47).	Yavrucağım, ninni.
Men ketarman elima, alla-yo, alla,	Ben giderim ülkeme, ninni-ya, ninni,
Bog'lang ro'mol belima, alla-yo, alla.	Bağlayın kuşağı belime, ninni-ya, ninni.
Ro'molni bog'lay desam-o, alla-yo, alla,	Kuşağı bağlayayım dediğimde, ninni-ya,
Urdu pichoq qo'lima-yo, alla,	ninni,
Bolaginam alla (Safarov ve Oçilov, 1984,	Vurdu bıçak koluma-ya, ninni,
s. 18).	Yavrucağım ninni.

Yukarıda verilen 22. ninni metinde, Özbek yakının matem esnasında beline kuşak bağlamaları ya da:

Özbek Türkçesi

106. Moridan kelgan elchi-yey, alla,
Qo'lida tillo qamchi-yey, alla.
Onaginam yig'laydi -yey, alla,
O'ngida qora sochi-yey, alla.
Alla-yo alla (Safarov, 1999, s. 66).

Türkiye Türkçesi

106. Marı'dan gelen elçi ya, ninni,
Elinde altın kamçı ya, ninni.
Anneciğim ağlar ya, ninni,
Önünde kara saçı ya, ninni.
Ninni ya ninni.

Bu esnada özellikle kadınların saçını açıp ağlaması gibi kültürel ve dinsel öğeler karşımıza çıkmaktadır. Çocuk, aile ve toplum üzerindeki işlevlerinden bir diğeri ahlaki normlar açısından edepli, saygılı, laf dinleyen, güzel tabiatlı insan olması istenmektedir:

Özbek Türkçesi

35. Alla deyman, jon bolam,
Allalar oring bo'lsin-o, alla,
Qo'ynigda noring bo'lsin-o, alla,
Norlaring yiqilganda-yo, alla,
Dadajoning yoring bo'lsin-o, alla,
Alla-yo, alla.

Qizil gulday ochilgin-o, alla,
Pista-bodomlar chaqqin-o, alla,
Dadang ishdan kelganda-yo, alla,
Oldidan chopib chiqqin-o, alla.
Alla deyman, jon bolam-o,
Alla-yo, alla

(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 24; Safarov, 1999, s. 88).

Türkiye Türkçesi

35. Ninni derim, can yavrum,
Ninniler arın olsun-ya, ninni,
Kucağında narın olsun-ya, ninni,
Narların düştüğünde-ya, ninni,
Babacığın yârin olsun-ya, ninni,
Ninni-ya, ninni.

Kızıl gül gibi açıl-ya, ninni,
Fıstık-bademler ye-ya, ninni,
Baban işten gelende-ya, ninni,
Önüne koşarak çık-ya, ninni.
Ninni derim, can yavrum-ya,
Ninni-ya, ninni.

Yine aynı şekilde toplum veya söyleyici tarafından çocuğun bulunduğu sosyal ortamda yerini bulması, sevilmesi ve sayılması, cinsiyetlerine göre üstlenmesi gereken görevler, eğitim almanın önemi ve bunun yanı sıra meslek sahibi olması vurgulanan bir diğer husustur. 21. ninni metninde bulunan beşinci bendi bunun örneği olabilir:

Özbek Türkçesi

Ko'chalarda o'ynab yursin,
Maktablarda o'qib kelsin.
Mullo-yu mudarris bo'lsin,
Martabasi ulug' bo'lsin
(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 17-18).

Türkiye Türkçesi

Sokaklarda oynayıp gezsın,
Mekteplerde okuyup gelsin,
Molla ve müderris olsun,
Mertebesi ulu olsun.

Ninninin bir diğer işlevi ise anneler üzerindedir, çünkü ninni söyleyicilerinin büyük kısmını anneler teşkil etmektedir, bu sözlü ürünler onlar tarafından söylenmekte ve devam ettirilmektedir. Dolayısıyla, metin incelemeleri sonucunda ninnilerin içeriği söyleyici veya annenin o anda sahip olduğu ruh haline bağlı olarak değiştiğini söylememiz mümkündür. Kendini hüznün ve kederli, mutlu ve neşeli hissettiğinde ilk iletişim kuracağı, derdini anlatacağı birey çocuğudur. Bu nedenle ninni metinleri annenin yaşadığı duygularla yoğrulan bir halk edebiyatı türüdür. Örneğin bir anne çocuğu için fedakarlıklar yapar, canını kurban etmeye hazır olduğunu belirtir, onun için huzurlu hayatından vazgeçmiştir, gece boyunca ya da sabahlara kadar çocuğun beşiğini saklayıp, ona ninniler okumuştur ve ondan başka kimsesi yoktur. Fakat aynı zamandan tüm bu eylemlerinden mutluluk duymaktadır:

Özbek Türkçesi

129. Onam allasi,
Bog'lar yallasi,
Bulbul nolasi, alla-yo alla.
Eh, bo'yingdan, qomatingga quvondim,
Qurboningman, olgin o'zimning pandim,
Sendan o'zga bo'lmas manim dilbandim.

Dunyoda ziynatim, ko'zim qorasi,
İmonim-tiynatim, sochim tolasi,
Bolajonim, alla-yo alla.
San erursan sarvinozim,
Sansiz o'tmas bahor, yozim.
Ko'llarimda suzgan g'ozim,
Jonim, bolam, alla-yo alla.
Umrinning mevasi, novda chinorim,
Qush chertmas lochinim, olg'ir shunqorim,
Bu dunyoda yo'g'im, mangulik birim,
Jonim bolam, alla-yo alla (Safarov, 1999, s. 117-118).

Türkiye Türkçesi

129. Annem ninnisi,
Bahçeler türküsü,
Bülbül nağmesi, ninni ya ninni.
Eh, boyundan kametinden mutluyum,
Kurbanınım, al benim öğüdüm,
Senden başka kimse olamaz benim yoldaşım.
Dünyadaki servetim, göz bebeğim,
İmanım, inancım, saçımın teli,
Yavrucağım, ninni ya ninni.
Sensin benim sevgilim,
Sensiz geçmez bahar, yazım.
Göllerimde yüzen kazım,
Canım, yavrum, ninni ya ninni.
Ömrümün meyvesi, çınarım dalı,
Kuş dokunmaz kartalım, hızlı ak sungurum,
Bu dünyada yokluğum, sonsuz birim,
Canım yavrum, ninni ya ninni.

Aynı zamanda, Özbek ninnilerinde anne çocuğuna babasının fakir olduğunu, zülüm verdiğini ya da kuma getirdiğini dile getirerek şikayet etmektedir. Örneğin:

Özbek Türkçesi

121. Alla aytsam, ko'zda yoshim, alla,
Kosada soviydir oshim, alla.
Beshikda sen, yoningda men, alla-yo alla,
Ne g'amlar ko'rmadi boshim, alla-yo alla.

Otang belbog' yechdi, bolam, alla,
Peshonamni yanchdi, bolam, alla.
"Qiz bolangga ko'nmayman", - deb, alla-
yo alla,
Senu mendan kechdi, bolam, alla-yo alla.

Bodom shoxi gulladi, alla,
Chiyabo'ri uvladi, alla.
Jallod otang: "Bu qiz-ku!" – deb,
alla-yo alla,
Senu meni uydan quvladi, alla-yo alla.

Sarg'ayib turgan daraxtning, alla,
Soyaboni bormikin, alla.
Mo'ltirab turgan shu go'dakning, alla-yo
alla,
Mehriboni bormikan, alla-yo alla (Safarov,
1999, s. 86-87).

Türkiye Türkçesi

121. Ninni desem, gözde yaşım, ninni,
Kasede soğudu aşım, ninni.
Beşikte sen, yanında ben, ninni ya ninni,
Ne belalara kaldı başım, ninni ya ninni.

Baban kuşağını çıkardı, yavrum, ninni,
Alnımı parçaladı, yavrum, ninni.
"Kız çocuğu kabul etmem" diye ninni ya
ninni,
Seninle benden vazgeçti, yavrum, ninni ya
ninni.
Badem dalı çiçek açtı, ninni,
Çakallar uladı, ninni.
Cellat baban: "Bu kız ya!" diye, ninni
ya ninni,
Seninle beni evden kovdu, ninni ya ninni.

Sararan ağacın, ninni,
Şemsiyesi var mıdır, ninni.
Gözlerime bakan şu bebeğin, ninni
ya ninni,
Sevdiği var mıdır, ninni ya ninni.

Bu ninnide evinde kız çocuğu doğulması sonucunda anne ve çocukta vazgeçen bir baba anlatılmaktadır. Ancak, çocuk annenin mutluluk sebebi olma durumu genel olarak sabit kalmaktadır çocuğunun gülümsemesi, büyümesi onu sevindirmektedir:

Özbek Türkçesi

3. Alla, bolam, jonim bolam,
 Qo'zichoqlarim, alla, alla-yo, alla,
 Ovunchoqlarim, alla,
 Qarab turgan qarog'larim,
 Yonib turgan chirog'larim, alla-yo, alla.

Tol ichidan tanlab olgan
 Tol chavkonlarim, alla.
 Gul ichidan iskab olgan
 Gul rayhonlarim, alla, alla-yo, alla.

Biring o'g'il, biring qiz –
 Qo'shaloqlarim, alla.
 O'sib-uning, olay bahra,
 Chaqaloqlarim, alla, alla-yo, alla.

Onalarning mehri bilan
 Keng jahonlar bo'lar ravshan.
 Sizlar maktabga borguncha
 Cho'l-biyobon bo'lar gulshan, alla,
 alla-yo, alla.

Erkalayman men har mahal,
 Allalayman sahar vaqti.
 Biring qandim, biring asal,
 Ona baxti – bola baxti, alla, alla-yo, alla.

Dildagini aytib bersam,
 Tilim yetishmas, alla.
 Shodligimni aytib bersam,

Türkiye Türkçesi

3. Ninni, yavrum, canım yavrum,
 Kuzularım, ninni, ninni-ya, ninni,
 Avuntularım, ninni,
 Bana bakan, göz bebeklerim,
 Yanan ışıkların, ninni-ya, ninni.

Söğüt içinden seçip alan
 Söğüt dallarım, ninni.
 Gül içinden koklayıp alan
 Gül reyhanlarım, ninni, ninni-ya, ninni.

Biri oğul, diğeri kız
 İkizlerim, ninni.
 Siz büyüyün, huzura kavuşayım,
 Bebeklerim, ninni, ninni-ya, ninni.

Annelerin sevgisiyle
 Bu dünya olur aydın.
 Sizlere mektebe gidene dek
 Çöl-sahralar olur gül bahçesi, ninni,
 ninni-ya, ninni.

Seveceğim ben her zaman,
 Ninni okurum seher vakti.
 Biri şekerim, biri balım,
 Anne bahtı – çocuğun bahtı, ninni,
 ninni-ya, ninni.
 Gönlümdekileri anlatmaya,
 Sözcük yetmez, ninni.
 Mutluluğumu anlatmaya,
 Ömrüm yetmez, ninni, ninni-ya, ninni.

Umrım yetishmas, alla, alla-yo, alla
(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 7-8; Safarov,
1999, s. 28-29).

Çocuğuna sevgi ve övgü sözcükleriyle hitap ettiği ninni metinleri oldukça fazladır. Anne tarafından söylenen kederli veya mutluluk konularını içeren ninniler aslında kadının günlük yaşamının, duygu devingenliğinin ve sosyal çevresinin yansımasıdır. Çocuğuyla baş başa kalan, hiçbir etki ve baskı altında olmadan dertleşebileceği bir durum söz konusu olunca, hislerini açık ve net bir şekilde ifade etmesi, ruhunun rahatlaması ninnilerin anneler üzerindeki işlevini gösterdiğini de söylemek mümkün olabilir.

2.2. NİNNİLERDE (ALLA) DİL VE ÜSLUP

Ninnilere genel anlamda bakıldığında çocuğa hitap etmesi nedeniyle dil ve kullanılan üslup sade ve yalın bir şekildedir. Ancak, incelenen Özbek ninni metinlerinde yörelerin şive özellikleriyle birlikte kaydedilmektedir. Bu bağlamda dilin zengin ve geniş söz varlığını, türeme şekillerini, farklılıklarını görmek mümkündür. Bu sözcükler sevgi ve övgü sözcükleriyle metne yansıtılmaktadır. Böylece ana dili eğitimi verilmeye başlanan çocuk için bu durum, çocuğun etnik söz varlığını da geliştirmek adına bir görev üstlendiğini söylenebilir. Eserlerdeki sade dil aynı zamanda derin anlamlar içeren sözcükler yardımıyla ifade edilmektedir. Her bir kelime kendine özgü bir motif veya değer unsuru taşıdığını söylemek yanlış olmaz.

2.3. ÖZBEK NİNNİLERİN İÇERİK, YAPI VE ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

Toplam 151 adet ninni burada konu, yapı, şekil, hece ölçüsü ve kafiye özellikleri bakımından incelenip, ele alınacaktır.

2.3.1. Özbek Ninnilerinde Konu

Özbek ninnileri konu bakımından tasnifi literatürde ilk olarak Cahongirov tarafından yapılmıştır. Ona göre ninniler övgü veya sevgi sözcükleri içeren, dilek ve istek, şikayet konulu ninniler olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır (Cahongirov, 1975, s. 15-19).

Daha sonra Safarov Özbek ninnilerini genel bakış açısıyla Tek Olaylı ve Dağınık konulu ninniler olmak üzere iki gruba ayırmaktadır (Safarov, 1983, s. 20-22; İmomov ve diğerleri, 1990, s. 290; Safarov, 2010, s. 336-338). Özbek Halk edebiyatı kaynaklarında bilimsel bakımında konu tespitleri Yokubbekova tarafından dört başlık altında yapılmaktadır. Bu bağlamda, 1. Duygusal ninniler; 2. Didaktik ninniler; 3. Hassas Duygulu ninniler; 4. İyimser ninnilerden oluşmaktadır (Yokubbekova, 1990, s. 6-14).

Yukarıda literatürde kaydedilen konular ışığında ninni metinleri incelendiğinde, toplam 19 başlık konular tespit edilmektedir. Bu bağlamda, konular en kalabalık içerikten en az içeriğe doğru sıralanmaktadır:

Başlıklar	Belgeler
Dilek ve Temenni Konulu	38
Birden Fazla Konulu	28
Övgü Konulu	27
Şikayet Konulu	12
Fedakarlık İçeren	7
Ağıt Ninni	6
Yakınlarda Gerçekleşen Olay	6
Sadece Çocuğu Uyutma Konulu	4
Dönemin Özelliklerini Anlatan	4
Övgü ve Yerme Konulu	4
Mizah Konulu	3
Hayvan Konulu	2
Keder/Acıyı Yansıtan	2
Etraftaki Her Şeyin Uyuduğunu İfade Eden	2
Akrabalık Konulu	2

Sevinç ve Mutluluk Konulu	1
Söyleyicinin İşi Olduğunu Belirten	1
Dinî Konulu	1
Dua-Beddua	1
Analiz Edilen Ninniler	151

Ele alınan 151 adet ninni metni içerisinde en geniş grup **Dilek ve Temenni Konulu** ninnilerdir. Bu başlık altındaki ninnilerde genel olarak çocuğun sağlıklı bir şekilde büyümesi, düğünü olması, halk arasında kendi yerini bulması, eğitim alması ve iyi meslek sahibi olmasına dair istek ve dilekler bulunmaktadır. Konu içeren ninniler toplam 38 tanedir ve tezin Ek Bölümü'nde 5, 10, 12, 13, 16, 28, 30, 33, 35, 38, 43, 47, 49, 56, 58, 66, 68, 76, 80, 84, 88, 90, 91, 92, 96, 99, 100, 107, 108, 111, 115, 119, 128, 132, 137, 138, 149 ve 150 numaralarıyla kaydedilmektedir. Ninni metinlerinde tespit edilen konular aynı zamanda sözcükler ile birlikte gösterilmektedir, örnek olarak 5. ninni verilebilir:

Özbek Türkçesi

5. Alla aytib uxlatam-ey, jon alla,
 Bollar berib uxlatam-ey jon alla.
 Alla, alla, oshig'im-ey,
 Kimga yetgay nolishim-ey,
 O'zingdan boshqa yo'qdir kishim-ey, alla.

Alla aytarman otinga-ey, jon alla,
 O'ymali to'nlar bo'yinga-ey, jon alla.
 Qo'zi-qo'chqor so'yilgay
 Shu bolajonimning to'yina-ey, alla.
 Huy alla, huy razzoq-ey, jon alla,

Türkiye Türkçesi

5. Ninni okuyup uyutsam-ey, can ninni,
 Ballar verir uyutsam-ey can ninni.
 Ninni, ninni, aşığım-ey,
 Kimlere ulaşır ahım-ey,
 Senden başka yoktur kimsem-ey, ninni.

Ninni okurum adına-ya, can ninni,
 Nakışlı kaftanlar boyuna-ya, can ninni.
 Kuzu-koçlar kesilsin
 Şu yavrucağımın düğününe-ya, ninni.
 Huy ninni, huy Rezzak-ey, can ninni,
 Ömrün günün olsun uzun-ey, can ninni.

Umri-kuning bo'lsin uzoq-ey, jon alla
(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 9).

Yukarıda verilen ninni bendindeki övgü sözcükleri “Ninni okuyup uyutsam/Ballar verir uyutsam/ Ninni okurum adına/ Nakışlı kaftanlar boyuna /Kuzu-koçlar kesilsin /Şu yavrucağımın düğününe

Bu tasnifin bir diğer kalabalık başlığı **Birden Fazla Konulu** ninniler olarak kaydedilmektedir. İçeriğine bakıldığı zaman yukarıda verilen tablo içerisinde yer almayan bazı konuları görmek mümkündür. Dolayısıyla, buradaki 28 tane ninni: Dilek - 24 tane-; Övgü -25 tane-; Sadece Çocuğu Uyum -8 tane-; Fedakarlık -7 tane-; Dinî -5 tane-; Sevinç ve Mutluluk -4 tane-; Yakınlarda Gerçekleşen Olay -3 tane-; Akrabalık Konulu -2tane-; Dönemin Özelliklerini Anlatan -2tane-; Dua-Beddua -2tane-; Hayvan Konulu -2tane-; Keder/Acıyı Yansıtan -2tane-; Şikayet Konulu -2tane-; Tarihi Şahsiyetler Konulu -2tane-; Yolculuk Konulu -2tane- ve İntikam Konulu -1tane- olmak üzere tespit edilmiştir. Bu ninnilerle ilgili daha detaylı bilgi metinler içerisinde görülmekle birlikte ve tezin Ek Bölümü’nde 19, 20, 21, 26, 34, 36, 41, 45, 46, 48, 54, 69, 71, 74, 75, 83, 85, 87, 94, 95, 98, 102, 112, 113, 120, 131, 136 ve 148 numaralarıyla kayıtlandırılmıştır. 19. ninni metni ise burada örnek olabilir:

Özbek Türkçesi

19. Alla dey-dey, huy deyman.

Shu o'g'limga to'y deyman.

To'ylarini beklar yesin,

Duosi bunga teksin.

Alla desam bo'larmi?

Mo'min ko'ngli to'larmi?

Mo'min ko'ngli to'lganda,

Egam rahmi kelarmi?

Türkiye Türkçesi

19. Ninni diye, huy derim.

Şu oğluma düğün derim.

Düğünlerine beyler gelsin,

Edilen dualar onun üzerine olsun.

Ninni desem olur mu?

Müminin gönlü hoş olur mu?

Müminin gönlü hoş olanda,

Hak merhamet eder mi?

Shu o'g'lim bir qizil guldur,
Gulga qo'ngan bulbuldir.
Qizil gulim so'lmasin,
Shuginaginam o'lmasin.

Shu o'glum bir kizil guldur,
Güle konan bülbüldür.
Kızıl gülüm solmasın,
Shu (yavrucağım) ölmesin.

Farzand degan bir gul bo'lar,
Shomu sahar bulbul bo'lar.
Ota-onaga qul bo'lar, alla,
Ota-ona shunga payvast, alla.
Alla dey-dey borarman, alla,
Egamga qul bo'larman, alla.
Egam rahmi kelganda,
Haqdan sani tilarman.
Alla-yo alla (Safarov, 1999, s. 42).
O'g'ilginam bir bo'lsin, alla,
Qo'yni to'la nor bo'lsin, alla.
Nori tushib qolganda, alla,
Bahoviddin yor bo'lsin, alla.
O'g'ilginam yoshinda, alla,
Tulki telpak boshinda, alla.
Xudo umr berganda, alla,
Davlat shuning boshinda, alla (Safarov ve
Oçilov, 1984, s. 16; Safarov 1999, s. 41-
42).

Evlat bir gül gibidir,
Sabah akşam bülbül gibidir,
Baba-anaya kul gibidir, ninni,
Baba-anne buna bağlı olsun, ninni.
Ninni diye diye giderim, ninni,
Yaratanıma kul olurum, ninni.
Yaradan merhamet ederse,
Hak'tan seni dilerim
Ninni ya ninni.
Oğulcuğum bir olsun, ninni,
Kucağı dolu nar olsun, ninni.
Narı düştüğündeyse, ninni,
Bahaeddin yâr olsun, ninni.
Oğulcuğum yaşında, ninni,
Tilki şapkaları başında, ninni.
Allah ömür verirse, ninni,
Devlet (varlık) bunun başında, ninni.

Yukarıda örnek olarak verilen ninni metninde dilek ve dinî konular işlenmektedir. Dilek konusu: “Ninni diye, huy derim/ Şu oğluma düğün derim/ Düğünlerine beyler gelsin/ Edilen dualar onun üzerine olsun” ifadelerinden; dinî içerik ise “Dualar/ Mümin/ Hak'tan seni dilerim” ifadelerinden anlamamız mümkün.

Konu bakımından Özbek ninnilerinin bir diğer kalabalık başlığı **Övgü Konulu** ninnilerdir. Bu içeriğe sahip ninnilerde söyleyici tarafından çocuğun vücut uzuvlarını, karakteristik yönünü veya huyunu, yatmış olduğu beşik veya ki salıncağını, giyimlerini,

en önemlisi ise söyleyiciye kazandırdığı toplum önündeki statüsü için övgü sözcükleriyle sevgisini ifade ettiğini söylememiz mümkündür. Övgü konulu ninniler çalışmanın Ek Bölümü'nde 1, 8, 147, 18, 23, 25, 27, 40, 52, 60, 61, 62, 64, 70, 81, 82, 89, 103, 104, 110, 114, 117, 125, 126, 129, 133 ve 147 numaralarıyla kaydedilmektedir. Örnek olarak 1. ninninin ilk üç bendi verilebilir:

Özbek Türkçesi

1. Aylanayin oydinim,
El ichida soydinim.
Qo'limdagi tuyg'unim,
Gapga tushgan quzg'unim.
Alla, bolam, alla-yay,
Jonim, bolam, alla-yay.
Aylanayin, oppog'im,
Mislingni izlab topmog'im.
To'y-yig'inlar bo'lganda
Otin ayab chopmog'im.
Alla, bolam, alla-yay,
Jonim, bolam, alla-yay.

Aylanayin, bolam-ay,
Aylansin sendan enang-ay,
Yaxshi-yomon kuningda
Xudoying bo'lsin panong-ay.
Alla, bolam, alla-yay,
Jonim, bolam, alla-yay (Safarov ve
Oçilov, 1984, s. 5-7; Safarov, 1999, s. 25-
27; Mirzayev, Safarov ve Orayeva, 2008,
s. 380-381).

Türkiye Türkçesi

1. Kurban olayım aydınım,
El içinde akar derem.
Elimdeki şahinim,
Konuşa bilen kuzgunum.
Ninni, yavrum, ninni-yay.
Canım, yavrum, ninni-yay.
Kurban olayım, bembeyazım,
Benzerini arayıp, bulamam.
Düğün-meclisler olanda
Atına kıyamdan koşarım.
Ninni, yavrum, ninni-yay,
Canım, yavrum, ninni-yay.

Kurban olayım, yavrum-ay,
Kurban olsun annen-ay,
İyi-kötü gününde
Allah'ım olsun sığınağın-ay.
Ninni, yavrum, ninni-yay,
Canım, yavrum, ninni-yay.

Yukarıda örnek olarak verilen ninni metninde övgü ifadeleri: “Kurban olayım aydınım/ El içinde akar derem/ Elimdeki şahinim/ Konuşa bilen kuzgunum” şeklinde her bentte yer almaktadır ve buradan anlaşılmaktadır.

Şikayet Konulu ninniler toplam 12 taneden oluşuyor iken, ancak bu başlığı ‘Babadan’, ‘Fakirlikten’, ‘Kumadan’ şikayetler olmak üzere üç farklı ayrı gruba ayrılabilir. Dolayısıyla şikayet konulu ninnilerde genel anlamda hayattan, kaderden şikayetlere yer verilmektedir ve tezin Ek Bölümü’nde 7, 44, 105, 106 ve 124 numaralarıyla kaydedilmektedir. Örnek olarak 7. ninni metninin ilk üç bendi verilebilir:

Özbek Türkçesi

7. Alla, alla-yo, oydin yaxshi,
Qayg’u-g’amdan shodlik yaxshi.
Qadri bo’lmagan qarindoshdan
Qadr bilgan yot yaxshi,
Alla-yo, alla.
Alla, alla, tonglar otar,
Allasida bolam yotar.
Sahar vaqti bulbul o’tar,
Mening holim bulbuldan battar,
Alla, bolam, alla.
Shu yerdan yorim o’tdimi,
Nolam falakka yetdimi?
Ko’z yoshim daryo bo’lib,
Yorim yo’lini tutdimi?
Alla-yo, alla (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 10; Safarov, 1999, s. 31-32).

Türkiye Türkçesi

7. Ninni, ninni-ya, aydın iyidir,
Kaygı-gamdan neşe iyidir.
Hayrı olmayan akrabadan
Kıymet bilen yabancı iyidir,
Ninni-ya, ninni.
Ninni, ninni, sabahlar olur,
Ninnisiyle yavrum uyur.
Seher vakti bülbül öter,
Benim hâlim bülbülden beter,
Ninni, yavrum, ninni.
Buradan yârim geçti mi?
Ahım feleğe ulaştı mı?
Göz yaşım derya oldu,
Yârim yola düştü mü?
Ninni-ya, ninni.

Örnek olarak verilen ninni metninde, şikayet konusunu: “Hayrı olmayan akrabadan/ Kıymet bilen yabancı iyidir/ Benim hâlim bülbülden beter/ Ahım feleğe ulaştı mı? / Göz yaşım derya oldu/ Yârim yola düştü mü?” mısralarında görmek mümkündür.

Babadan şikayet konulu ninnilerde söyleyici babanın ilgisiz olması, zengin olmaması gibi durumlar söz konusudur. Tezin Ek Bölümü’nde 31, 15 ve 121 numaralarıyla kayıtlandırılmıştır. Örnek olarak 31. ninni verilebilir:

Özbek Türkçesi

Türkiye Türkçesi

31. Daraxtlarga soldim alvonj, aylana-yo, alla,
Kelgan-ketgan uhsin deb, aylana-yo, alla.
- U tomonda o'rik bor, aylana-yo, alla,
Bu kecha uyda yorim bor, aylanay-yo, alla.
- Yo'qlamas o'g'limni otasi, aylanay-yo, alla,
Uxlab shu dong qotsa-chi, aylanay-yo, alla.
- O'g'lim olsa bir pari-yey, aylanay-yo, alla.
- Hali zamon tong otsa-chi, aylanay-yo, alla
(Safarov ve Oçilov, 1984: 23).
- Panjarada chiroq bor-yey, aylanay-yo, alla,
Bola bo'lsa shu botir-yey, aylanay-yo, alla.
- Siysa to'shak to'ldirar-o, aylanay-yo, alla,
Ota-onasini aldar-o, aylanay-yo, alla
(Safarov, 1999, s. 83-84).
31. Ağaca diktım salıncak, kurban olayım,
ninni,
Gelen-giden uçsun diye, kurban olayım,
ninni.
- O tarafta kayısı var, kurban olayım, ninni,
Bu gece evde yârim var, kurban olayım,
ninni.
- Sormaz oğlumun babası, kurban olayım,
ninni,
Güçlü uykuya dalsa-ya, kurban olayım,
ninni.
- Oğlum olsa bir peri-ya, kurban olayım,
ninni.
- Birazdan güneş doğsa-ya, kurban olayım,
ninni.
- Pencerede ışık var ya, kurban olayım,
ninni,
Bahadır çocuk olsa ya, kurban olayım,
ninni.
- Altına yapsa döşek dolar, kurban olayım,
ninni,
Anne-babasını kandırır ya, kurban olayım,
ninni.

Bir sonraki Fakirlikten Şikayet konulu ninniler 2 taneden oluşmaktadır ve çalışmanın Ek Bölümü'nde 6 ve 14 numaralarıyla kaydedilmektedir. Örnek olarak 6. ninni:

Özbek Türkçesi

6. Alla, alla aytaman,
Ustingga to'nim yopaman.

Türkiye Türkçesi

6. Ninni, ninni söylerim,
Üzerine kaftanım örterim.

Sening bu daydi otangni
Istab qayerdan topaman?

Senin bu gezgin babanı
Arayıp, nereden bulurum?

Alla, alla aytaman,
Ustingga to'nim yopaman.
Kambag'allik dardini
Kimlarga borib aytaman?

Ninni, ninni söylerim,
Üzerine kaftanım örterim.
Fakirliğin dardini
Kimlere gider anlatırım?

Seni allalab boqaman
Ustinga ko'rpa yopaman.
Erta bilan turganingda
Qay ko'chadan topaman?

Seni ninnilerle büyüteceğim,
Üzerine yorgan örterim.
Sabah erken uyandığında,
Nerelerden bulurum?

Yum ko'zingni, yulduzim,
Yumgin ko'zingni, qunduzim,
Alla- alla deganda
Yig'lab o'tar kunduzim (Safarov ve
Oçilov, 1984, s. 9; Safarov, 1999, s. 30-
31).

Kapat gözün, yıldızım,
Kapatasın gözünü, yıldızım.
Ninni- ninni denildiğinde,
Ağlayarak geçer günüm.

Bir diğer şikayet teması Kuma üzerindendir, genel olarak içerik bakımında söyleyicinin hayatına kuma girmeden önceki hayatına dair özlem gibi durum söz konusudur. Tezin Ek Bölümü'nde 4.1. ve 11 numaralarıyla kayıtlandırılmıştır, 4.1. ninni örnek olabilmektedir:

Özbek Türkçesi

4.1. Ikki bulbul sayrashadi tog'u gullarda
yurib, alla.
Chanqasa suvlar ichadi bog'u bo'stonga
kelib, alla,
Suv tinig'i bunda qoldi, borib ichdi loyini,
alla,

Türkiye Türkçesi

4.1. İki bülbül öterler, dağ ve güllerde
yürüyüp, ninni.
Susayınca sular içir bahçe bostana gelip,
ninni.
Temiz sular burada, gidip içti çamurlu
suyu, ninni,

Bosh eson bo'lsa ko'rarmiz suyib olgan yorini, alla.	Başımız sağ olsa görürüz severek aldığını, ninni.
Suyib olgan yoringiz – bir ham chiroylik yor ekan, alla.	Severek evlendiğimiz – oldukça güzelmiş, ninni.
O'ng qo'limga suv berolmas, surati hayvon ekan, alla (Safarov, 1999, s. 129).	Sağ elime su dökemez, suratı hayvan imiş, ninni.

Fedakarlık Konulu ninnilerde söyleyici tarafından çocuğu dünyaya geldikten sonra yaptığı fedakarlıklar anlatılmaktadır. Mevcut konuyu ele alan ninniler tezin Ek Bölümü'nde 37, 39, 42, 51, 97, 101 ve 109 numaralarla kaydedilerek tespit edilmiştir. 37. ninni örnek verilebilir:

Özbek Türkçesi	Türkiye Türkçesi
37. Nido qildim, nido qildim, alla, Seni yo'qdan bino qildim, alla. Bu yo'lda do'stu dushmanda, alla, O'zimni oshino qildim, alla.	37. Ah ettim, ahlar ettim, ninni, Seni yoktan var ettim, ninni. Bu yolda dost-u düşmana, ninni, Kendimi feda ettim, ninni.
O'zing gulzor bog'imsan, alla, Umrlik sog'inch tog'imsan, alla. Zil qorong'u kechalarda, alla, Yondirgan chirog'imsan, alla.	Sen gül bahçemsin, ninni, Ömürlük özlem dağımsın, ninni. Çok karanlık gecelerde, ninni, Nur saçan ışığımsın, ninni.
Zil qorong'u kechalardan, alla, Sen qorqma, hadiksirama, alla. Yoningda men bor ekanman, alla, Hech narsadan sen g'am yema, alla.	Çok karanlık gecelerden, ninni, Sen korkma, ürkme, ninni. Yanında ben var isem, ninni, Hiçbir şeyi düşünme, ninni.
Dasta gulni dast ko'tardim, alla, Kuch-madorim boricha, alla. Saqladim gullarni senga, alla,	Demet gülü kaldırdım, ninni, Gücümün olduğu kadar, ninni. Korudum gülleri sana, ninni,

Sabru qarorim boricha, alla

Sabrımın yettiği kadar, ninni.

(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 25-26;

Safarov, 1999, s. 90).

Bir diğer alt grubuna sahip **Yakınlarda Gerçekleşen Olay** konusudur, buna göre **Sıradan** ve **Savaş ile İlgili Olaylar** olmak üzere iki başlık altında ele alınmaktadır. Yakınlarda gerçekleşen sıradan olaylar çalışmanın Ek Bölümü'nde 4, 118, 135 ve 139 numaralarıyla, yakınlarda gerçekleşen savaşla ilgili olaylar ise yine Ek Bölümü'nde 9 ve 79 numaralarıyla kaydedilmektedir. Örnek olarak ilk önce 4 ve 9. ninni metinleri verilebilir:

Özbek Türkçesi

4. Ikki bulbul sayroshadur,

Tog'u toshlarda yuribon, alla.

Chanqasa suvlar ichodur

Bog'u bo'stonda yuribon, alla.

Alla-yo, alla,

Ma'rifatxon, buving aylansin, bolam-o, alla.

Suv tinig'i bunda qoldi,

Borib ichdi loyini-yo, alla.

Suygani bul yerda qoldi,

Borib oldu o'zgani-yo, alla.

Alla-yo, alla,

Ma'rifatxon, buving aylansin, bolam-o, alla.

Türkiye Türkçesi

4. İki bülbül ötmekteler,

Dağ taşlarda yürür, ninni.

Susayınca sular içer

Bahçe bostanda yürür, ninni.

Ninni-ya, ninni,

Marifethan nenen kurban olsun, yavrum, ninni.

Suyun temizi burada kaldı,

Gidip içti çamuru-ya, ninni.

Sevdiği burada kaldı,

Gidip aldı başkanı-ya, ninni.

Ninni-ya, ninni,

Marifethan nenen kurban olsun, yavrum, ninni.

Tokchadagi qatiqni

Ayron qilgan Toshxon, alla.

Kimyoxonning uyini

Vayron qilgan Toshxon, alla,

Alla-yo, alla,

Ma'rifatxon, buving aylansin, bolam-o,
alla.

Zarga to'ldi bilagim,

Zardobga to'ldi yuragim-o, alla.

Qora losdir ko'ylagim,

Qonlarga to'ldi yuragim-o, alla.

Alla-yo, alla,

Ma'rifatxon, buving aylansin, bolam-o,
alla (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 8-9).

Penceredeki yoğurdu

Ayran yapan Taşhan, ninni.

Kimyahan'ın evini

Vîran eden Taşhan, ninni,

Ninni-ya, ninni,

Marifethan nenen kurban olsun, yavrum,
ninni.

Altınla doldu bileğim,

Zehirle doldu yüreğim-a, ninni.

Siyah ipektir elbisem,

Kanlara doldu yüreğim-a, ninni.

Ninni-ya, ninni,

Marifethan nenen kurban olsun, yavrum,
ninni.

Özbek Türkçesi

9. Alla, bolam, yotarsiz,

Yastug'larga botarsiz.

Bu yastug'ni ko'tarsam,

Guldan toza yotarsiz...

Kunlardan ham kun oshgan,

Oldin-keyin yo'l oshgan.

Shu dunyoda bormikin,

O'z bolasidan adashgan?

Alla, bolam, sher ekan,

Urush qursin der ekan.

Urush bo'lgan joylarda

Polvonlardan zo'r ekan.

Türkiye Türkçesi

9. Ninni, yavrum, yatarsın,

Yastıklara uzanırsın.

Bu yastığı kaldırsam,

Güliden temiz yatarsın...

Günler üzerinden günler geçer,

Öncesi sonra geçip giden.

Bu dünyada var mıdır,

Öz çocuğundan yanılan?

Ninni, yavrum, aslanmış,

Savaş bitsin derlermiş.

Savaş olan yerlerde

Pehlivanlar güçlüymüş.

Alla qilsin bolam-a,
Uyqusida orom olsun-a.

Alla, alla deganda,
Jimgina uxlab qolsin-a.

Alla, bolam, alla-yo,

İkki ko'zim, alla-yo (Safarov ve Oçilov,
1984, s. 11-12).

Ninni yapsın yavrum-a,

Uykusunda dinlensin-a.

Ninni, ninni denildiğinde,

Sessizce uykuya dalsın-a.

Ninni, yavrum, ninni-ya,

İki gözüm, ninni-ya.

Özbek ninnilerinin bir diğer yaygın gruplarından biri **Ağıt Ninnileridir** ve toplam 6 adet oluşturmaktadır. Tezin Ek Bölümü'nde 73, 142, 143, 144, 145 ve 146 numaralarıyla kayıtlandırılmıştır. Örnek olarak 73. ninnin ilk iki bendi verilebilir:

Özbek Türkçesi

73. Bolam ko'ylagi ko'kmidi, alla-yo,
alla,

Kamarcha bog'i yo'qmidi, alla-yo, alla?

Azroillar kelganda-yo, alla,

Sheru mardlar yo'qmidi, alla?

Uzatarlar elu xeshim, alla-yo alla,

Ustimda yo'qdir bir kishim, alla-yo, alla.

Bu vatanda yolg'iz boshim, alla-yo, alla,

Orqamdan qolmas bir kishim, alla-yo, alla
(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 46; Safarov,

Türkiye Türkçesi

73. Yavrumun elbisesi gök (mavi) miydi,
ninni-ya, ninni,

Kemer gibi kuşağı yok mıydı, ninni-ya,
ninni?

Azrailler geldiğinde-ya, ninni,

Aslan gibi mertler yok mıydı, ninni?

Gönderirler el ve akrabalarım, ninni-ya,
ninni,

Başımda yoktur bir insanım, ninni-ya,
ninni.

Bu vatanda tek başımayım, ninni-ya,
ninni,

Ardımdan kalmaz bir evladım, ninni-ya,
ninni.

1999, s. 145; Mirzayev, Safarov ve Orayeva, 2008, s. 120-121).

Dönemin Özelliklerini Taşıyan konusu olarak daha sonra üretilen ninni türleri olduğunu söylenebilir. Bu bağlamda ninni metinleri içerisinde savaş ve askerlik ile ilgili sözcükler, siyasî oluşumlara (partilere) atıf yapan ninniler bulunmaktadır. Bu ninniler çalışmanın Ek Bölümü'nde 67, 122, 123 ve 134 numaralarıyla kaydedilmektedir. Örnek olarak 67. ninni metni verilebilir:

Özbek Türkçesi

67. Onamanu onaman, alla,
Bolam uchun yonaman, alla,
Bolam tinchlikda o'ssa, alla,
Orzularga qonaman, alla.

Tog'da nuqul o'sibdi, alla,
Qarag'ay bilan archa, alla.
Yomon niyat dushmanni, alla,
Qilamiz parcha-parcha, alla.

Bolajonim bag'rimda, alla,
Erkalayman, o'ynatib, alla.
Vatan – tinchlik bog'imda, alla.
Bulbul qushdek sayratib, alla (Safarov, 1999, s. 123-124).

Partiya hurlik berdi, alla,
Do'stlik ham birlik berdi, alla.
Yoshu qari – hammaga, alla,
Baxtni umrlik berdi, alla (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 39; Safarov, 1999, s. 123-124).

Türkiye Türkçesi

67. Anneyim ya anneyim, ninni,
Yavrum için yanarım, ninni,
Yavrum barışta büyüse, ninni,
Arzuma ulaşırım, ninni.,

Dağda hep yetiştirmiş, ninni,
Çam ile köknar, ninni.
Kötü amaçlı düşmanı, ninni,
Yaparız paramparça, ninni.

Yavrucağım kucağımda, ninni,
Oynatır hem severim, ninni.
Vatan denilen barış bahçemde, ninni.
Bülbül kuşu gibi öterim, ninni.

Partimiz hür kıldı, ninni,
Dostluk ve birlik verdi, ninni.
Genç ihtiyar, herkese, ninni,
Mutluluğu ömürlük olarak verdi, ninni.

Sadece Çocuğu Uyutmak Konulu ninnilerde, genel anlamda söyleyici çocuğun uyumasını arzu eder, uyandıktan sonra onunla vakit geçireceğini (oyun oynayacağını) belirtmektedir. Tezin Ek Bölümü'nde 29, 53, 57 ve 59 numaralarıyla kayıtlandırılmıştır. Örnek olarak 29. ninni metni verilebilir:

Özbek Türkçesi

29. Uxla, qo'zim, alla-yo,
Shakar so'zim, alla.
Ukam yig'lar tunda ham,
Alla aytadi oyim,
Qo'shiqlari muloyim.
Obbo qilsin, alla-yay,
Uxlab bersin, alla-yay!
Alla, alla, alla-yay,
Hozir ishlashga palla-yay.
İshlarni tamom qilib,
Keyin qilamiz yalla.
Alla, alla, otingdan
Alvonjingni bodidan,
O'zim aylanay, alla,
Alla-yo alla! (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 21-22; Safarov, 1999, s. 81-82).

Türkiye Türkçesi

29. Uyu, kuzum, ninni-ya,
Şeker sözüm, ninni.
Kardeşim ağlar gece de,
Ninni söyler annem,
Nağmeleri yumuşacık.
Uyusun, ninni-ya,
Uyuyuversin, ninni-ya!
Ninni, ninni, ninni-ya,
Çalışmanın tam zamanı-ya.
İşler bittikten sonra,
Sonra yaparız yalla.
Ninni, ninni, adından
Salıncağın rüzgarından,
Ben kurban olayım, ninni,
Ninni ya ninni!

Söyleyici tarafından **Övgü ve Yerme Konulu** ninniler toplam 4 taneyi oluşturmakta ve çalışmanın Ek Bölümü'nde 86, 93, 127 ve 130 numaralarıyla kaydedilmektedir. Örnek olarak 86. ninninin verilebilir:

Özbek Türkçesi

Türkiye Türkçesi

86. Tol ichidan tanlab olgan,
Tol chavkonim bolam, alla.
Gul ichida iskab olgan,
Gulu rayhonim bolam, alla.
Zarga to'ldi bilagim,
Zardobga to'ldi yuragim.
Dadang o'lsin, ayang kuysin.
Ma'rifatxon alla.

86. Söğüt içinden seçip alan,
Söğüt dalım yavrum, ninni.
Gül içinden koklayıp alan,
Gül ve reyhanım yavrum, ninni.
Altına doldu bileğim,
Zehirle doldu yüreğim.
Baban ölsün, annen yansın.
Marifethan ninni.

Oy chiqib tuynukka keldi
Men Xudodan aylanay,
Suyganim oldimga keldi,
Men bo'yingdan o'rgilay.
Dadang o'lsin, ayang kuysin, alla (Alaviya,
1972, s. 201-202; Safarov, 1999, s. 30).

Ay çıkıp dama üzerine geldi
Ben Allah'a kurban olayım,
Sevdiğim yanıma geldi,
Ben boyuna kurban olurum.
Baban ölsün, annen yansın, ninni.

Mizah Konulu ninniler tezin Ek Bölümü'nde 72, 140 ve 141 numaralarıyla kayıtlandırılmıştır.

Özbek Türkçesi

72. Muzni teshdim, suvni ichdim,
Loy ekanin bilmadim, alla.
Boshida chaqmoqi telpak,
Kal ekanin bilmadim, alla.

Kal ekanin bilganimda,
Oshna bo'lmas edim-o, alla,
Dasta-dasta gul yuborsa,
Qayrilib boqmas edim-o, alla
(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 45; Safarov,
1999, s. 141).

Türkiye Türkçesi

72. Buzu deldim, suyu içtim,
Çamur olduğunu bilmedim, ninni.
Başında kürk şapkası,
Kel olduğunu bilmedim, ninni.

Kel olduğunu bilseydim,
Arkadaş olmaz idim-ya, ninni,
Demet-demet gül gönderse,
Dönüp bakmaz idim-ya, ninni.

Çocuğa **Etraftaki Her Şeyin Uyuduğunu Konu** alan ve onlar gibi çocuğunda bir an önce uyuması gerektiğini anlatan ninniler, çalışmanın Ek Bölümü'nde 63 ve 65 numaralarıyla kaydedilmektedir. Örneğin:

Özbek Türkçesi

63. Uxla, uxla, Hilola,
Uxladi qirda lola, alla-yo, alla.
Bas qil endi, yig'lama,
Qochib ketar oymoma, alla-yo, alla.
Uxla, qizim Hilola,
Uxlagan barcha bola, alla-yo, alla.
Uxladi qirda lola,
Sen ham uxla, Hilola, alla-yo, alla (Safarov
ve Oçilov, 1984, s. 37; Safarov, 1999, s.
111).

Türkiye Türkçesi

63. Uyu, uyu, Hilale,
Uyudu kırdı lale, ninni-ya, ninni.
Bırak artık, ağlama,
Yoksa kaybolur ay nine, ninni-ya, ninni.
Uyu, kızım Hilale,
Uyudu tüm çocuk, ninni-ya, ninni.
Uyudu kırdı lale,
Sen de uyu, Hilale, ninni-ya, ninni.

Akrabalık Konulu ninni metinlerinde aile fertlerinin isimleriyle ilgili sözcükler bulunmaktadır ve tezin Ek Bölümü'nde 77 ve 78 numaralarıyla kayıtlandırılmıştır. Örnek olarak 77. ninninin ikinci ve üçüncü bentleri verilebilir:

Özbek Türkçesi

Tebratadigan opang bor, alla,
Alla aytay tinglagina, alla,
Quloq solib uxlagina, alla,
Zardolining tanasiyo, alla.
O'rgilsino ammasiyo, alla,
Yog' kadining lattasiyo, alla.
Aylansinda xolasiyo, alla,
Xabar olsun tog'asiyo, alla
(Naimov, 2006, s. 10-11).

Türkiye Türkçesi

Seni sallayan ablan var, ninni,
Ninni söyleyeyim dinle ya, ninni,
Kulak verip uyu ya, ninni,
Kayısını ağacı ya, ninni.
Kurban olsun halası ya, ninni,
Bal kabağının kabuğu ya, ninni.
Kurbanlar olsun teyzesi, ninni,
Haber alsın dayısı ya, ninni.

Hayvan Konulu ninniler metninde bülbül, geyik, aslan, doğan gibi birçok hayvan sözcükleri tespit edilmiştir ve yine çalışmanın Ek Bölümü’nde 2 ve 24 numaraları altında kaydedilmektedir.  rneęin:

 zbek Türkçesi

2. Bulbul qushning bolasi,

Alla, qo’zim, alla.

Daraxtda bo’lar uyasi,

Alla, bolam, alla.

Daraxt boshini sel olsa,

Shaydolar bo’lar onasi,

Alla, bolam, alla.

Tog’da kiyikning bolasi,

Alla, bolam, alla.

Bog’da uzumning g’o’rasi,

Alla, bolam, alla.

To’ppisida ukkipar –

Bu kimning nevarasi?

Alla, bolam, alla.

Yonamanu kuyaman,

Alla, bolam, alla.

O’choqqa tushgan chaladek,

Alla, bolam, alla.

Zafarondek sarg’ayibman

Bandida qolgan olmadek,

Alla, bolam, alla

(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 7; Safarov,

1999, s. 28; Mirzayev, Safarov ve Orayeva,

2008, s. 381-382).

Türkiye Türkçesi

2. Bülbül kuşun yavrusu,

Ninni, kuzum, ninni.

Aęa ta olur yuvası,

Ninni, yavrum, ninni.

Aęa  başını sel alsa,

Deliler olur anası,

Ninni, yavrum, ninni.

Dağda geyiğin yavrusu,

Ninni, yavrum, ninni.

Bahçede  z m n hamı,

Ninni, yavrum, ninni.

şapkasında baykuş tüyü

Bu kimin torunu?

Ninni, yavrum, ninni.

Yanarım-yanarım,

Ninni, yavrum, ninni.

Ateşe düşen yaş gibi,

Ninni, yavrum, ninni.

Safran gibi sararmışım

Dalında kalan elma gibi,

Ninni, yavrum, ninni.

Keder/Acıyı Yansıtan konulu ninnilerde genel olarak ölüm motifi, yetim, söyleyicinin kederle dolu olması anlatılmaktadır. Bu ninniler tezin Ek Bölümü'nde 22 ve 116 numaraları ile kayıtlandırılmıştır. Örneğin:

Özbek Türkçesi

22. Sahar vaqti bo'libdi, alla-yo, alla,
Ichim g'amga to'libdi, alla-yo, alla.
Qaddim gulday so'libdi, alla-yo, alla,
Bolaginam, alla.

Suvsiz maydon ellaring, alla-yo, alla,
Suvsiragan cho'llaring, alla-yo, alla.
Nega yetar qo'llaring, alla-yo, alla,
Bolaginam, alla.

G'amga botdi ellarim, alla-yo alla,
So'zga kelmas tillarim, alla-yo alla.
Bukib qoldi bellarim, alla-yo alla,
Bolaginam, alla (Safarov, 1999, s. 46-47).
Men ketarman elima, alla-yo, alla,
Bog'lang ro'mol belima, alla-yo, alla.
Ro'molni bog'lay desam-o, alla-yo, alla,
Urdu pichoq qo'lima-yo, alla,
Bolaginam alla (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 18).

Türkiye Türkçesi

22. Seher vakti olmuş, ninni-ya, ninni,
İçime keder doldu, ninni-ya, ninni.
Gövdem gül gibi soldu, ninni-ya, ninni,
Yavrucağım, ninni.

Susuz meydanda halkın, ninni-ya, ninni,
Susayan çöllerin, ninni-ya, ninni.
Neye yeter kolların, ninni-ya, ninni,
Yavrucağım, ninni.

Acı içinde halkım, ninni-ya, ninni,
Söze varmaz dilim, ninni-ya, ninni.
Büküldü kaldı belim, ninni-ya, ninni,
Yavrucağım, ninni.
Ben giderim ülkeme, ninni-ya, ninni,
Bağlayın kuşağı belime, ninni-ya, ninni.
Kuşağı bağlayayım dediğimde, ninni-ya, ninni,
Vurdu bıçak koluma-ya, ninni,
Yavrucağım ninni.

Aşağıda tespit edilen konular bağımsız bir şekilde, sadece tek ninni metni içermektedirler. **Dua ve Beddua Konulu** ninni Ek Bölümü'nde 32 numarayla kaydedilmektedir, örnek olarak:

Özbek Türkçesi

Türkiye Türkçesi

32. Alla, bolam, baxti bor,
Har nimaning vaqti bor.
Otangga la'nat toshi otgan,
Hayvonmidur bu yotgan?
Alla, bolam, alla
(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 23).
Eshik tagi surfa bor,
Surfa tagi to'g'rama bor.
To'g'ramani yeya ber,
Alla, bolam, alla (Safarov, 1999, s. 84).

32. Ninni, yavrum, bahti var,
Her şeyin bir vakti var.
Babana lanet taşı atan,
Hayvan mıdır bu yatan?
Ninni, yavrum, ninni.
Kapı önünde sofraya var,
Sofra altında doğrama var.
Doğramayı yeyiver,
Ninni yavrum, ninni.

Sevinç ve Mutluluk Konulu ninni çalışmanın Ek Bölümü'nde 3 numarayla kayıt edilmektedir, örneğin 3. ninni metnin birinci, beşinci ve altıncı bentleri verilebilir:

Özbek Türkçesi

3. Alla, bolam, jonim bolam,
Qo'zichoqlarim, alla, alla-yo, alla,
Ovunchoqlarim, alla,
Qarab turgan qarog'larim,
Yonib turgan chirog'larim, alla-yo, alla.

Erkalayman men har mahal,
Allalayman sahar vaqti.
Biring qandim, biring asal,
Ona baxti – bola baxti, alla, alla-yo, alla.

Dildagini aytib bersam,
Tilim yetishmas, alla.
Shodligimni aytib bersam,
Umrim yetishmas, alla, alla-yo, alla
(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 7-8; Safarov, 1999, s. 28-29).

Türkiye Türkçesi

3. Ninni, yavrum, canım yavrum,
Kuzularım, ninni, ninni-ya, ninni,
Avuntularım, ninni,
Bana bakan, göz bebeklerim,
Yanan ışıkların, ninni-ya, ninni.

Seveceğim ben her zaman,
Ninni okurum seher vakti.
Biri şekerim, biri balım,
Anne bahtı – çocuğun bahtı, ninni, ninni-ya, ninni.
Gönlümdekileri anlatmaya,
Sözcük yetmez, ninni.
Mutluluğumu anlatmaya,
Ömrüm yetmez, ninni, ninni-ya, ninni.

Dinî Konulu ninni Ek Bölümü'nde 50 numarayla kaydedilmektedir. 50. ninnin ikinci bendi örnek olarak gösterilebilir:

Özbek Türkçesi

Kiyik aytar: Yo Jabbor,
Sandan boshqa kimim bor?
Yozu yovon cho'llarda, alla,
Saqlaguvchi egam bor, alla (Safarov ve
Oçilov, 1984, s. 32; Safarov, 1999, s. 102-
103).

Türkiye Türkçesi

Geyik der ki: Ya Cabbar,
Senden başka kimim var?
Yazın kır, çöllerde, ninni,
Koruyucu Yaradan var, ninni.

Söyleyicinin **İşi Olduğunu Belirten** ninni ise tezin Ek Bölümü'nde 55 numarayla kayıt edilmiştir. Örnek olarak 55. ninnin ilk iki bendi verilebilir:

Özbek Türkçesi

55. Alla, alla, allajon,
Alla jonim, mehribon.
Hozir ishga qaray-o, alla,
Ishlarni tamom qilay-o, alla,
Keyin qilamiz-o, yalla,
Alla-yo, alla.

Türkiye Türkçesi

55. Ninni, ninni, ninni can,
Ninni canım, sevimli.
Şimdi işlerime bakayım-ya, ninni,
İşleri bitirdikten sonra-ya, ninni,
Sonra yaparız-ya, yalla,
Ninni-ya, ninni.

Alla, alla, allajon,
Alla jonim, mehribon.
Sabr qil, jonim qurbon,
Tugaydi ishim shu on,
O'zim senga girgitton,
Ha, alla-yo, alla (Safarov ve Oçilov, 1984,
s. 34; Safarov, 1999, s. 106).

Ninni, ninni, ninni can,
Ninni canım, sevimli.
Sabret, canım kurban,
Biter işim hemen,
Ben olayım sana kurban,
Ha, ninni-ya, ninni.

Bu bağlamda yukarıda belirttiğimiz üzere ele alınan 151 tane ninni metinleri bu konular üzerindedir ve ninni analiz metinleri içerisinde gösterilen sözcüklerle ispat edilerek, tespit edilmiştir.

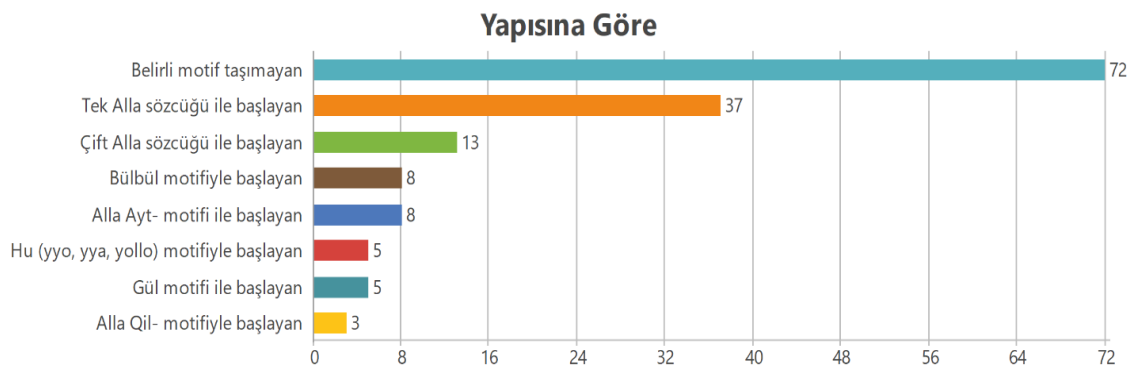
2.3.2. Özbek Ninnilerinin Yapı Özellikleri ve Tasnifi

Özbek ninnileri yapı bakımından türkü (koşık) tarzındadır (Cahongirov, 1975, s. 25) taşıdığı özellikler bakımından benzerlik gösterdiğini söylemek mümkündür. Özbek literatüründe ninnilerin yapı özellikleri konusunda genel bir bakış açısı vardır:

‘Alla’, ‘Alla-yo alla-o’, ‘Huy-yo’ gibi sözcükler her mısra da veya mısralar arasında tekrar edilmektedir. Bu sözcüklerin bendin dördüncü mısrasında görülmesi ise bendi ve kafiyeyi sağlamlaştırmak amacıyla söylenmektedir. Bazen sözcükler aynı mısranın hem başına hem de sonuna, iki mısralıklarda ise ilkin başına ve son mısranın sonuna yerleştirilerek, kompozisyonun kalıbı şeklinde kullanılmaktadır (Safarov, 2010, s. 338).

Safarov’un bu bilgileri üzerine Özbek ninnileri tekrar sözcükleri olarak, ‘Alla-yo alla’ ya da herhangi bir sevgi ve övgü sözcüğünün yanına eklenen ‘alla’ sözcüklerini görmek mümkün. Mısranın başında veya sonunda tekrar edilen bu sözcükler, sadece tek bir çeşit olarak değil belki aynı mısra da hem ‘alla’ hem de ‘alla-yo alla’ olan tekrarları yer alabilir. Veya erkekler tarafından söylenen ninniler arasında ‘Huyyo’, ‘Huyya’, ‘Huyollo’ gibi sözcüklerin de mısra başında ve sonunda denk gelindiğini söylenebilir. Bu sözcükler aynı zamanda hece ölçüsünü denkleştirmek, ritim tutturmak gibi mahiyetlerde kullanılmaktadır.

Araştırmamız esnasında Özbek ninnilerini yapı bakımından incelediğimizde ise Mehmet Yardımcı tarafından Türk ninnilerin yapıları bakımından yaptığı tasnifi temel alınmaktadır ve Özbek ninnileri kalıbına göre nitelendirmeye çalışılmıştır. Buna göre, ninnilerin başlangıcında yer alan motif veya sözcük bakımından ele alınacaktır. Bu bağlamda toplam 151 adet ninni metni incelendiğinde sekiz farklı alt başlık tespit edilmektedir:

Şekil 1. Yapısına göre Özbek ninniler grafiği

İlk olarak **Belirli motif taşımayan** ninnileri grubun en kalabalık alt başlığıdır ve incelenen 151 adet ninniden 72 adeti burada yer verilmiştir. Bu başlık altında ninni hiçbir motif veya kalıplaşmış sözcüklere bağlı olmadan başlamaktadır. Tezin Ek Bölümü'nde ninniler 1, 10, 12, 14, 15, 22, 23, 25, 29, 31, 36, 37, 39, 44, 46, 47, 50, 51, 52, 54, 56, 58, 59, 60, 62, 63, 64, 65, 67, 68, 70, 72, 73, 71, 74, 77, 78, 81, 82, 86, 88, 90, 93, 96, 101, 103, 106, 107, 109, 110, 117, 118, 120, 122, 123, 124, 125, 127, 128, 129, 133, 134, 137, 140, 142, 143, 144, 145, 146, 147 ve 150 numaralarla kaydedilmektedir. Örnek olarak 1 ve 10 numaralı ninnilerin ilk bendini verilebilir:

Özbek Türkçesi

1. Aylanayin oydinim,
El ichida soydinim.
Qo'limdagi tuyg'unim,
Gapga tushgan quzg'unim.
Alla, bolam, alla-yay,
Jonim, bolam, alla-yay (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 5-7; Safarov, 1999, s. 25-27; Mirzayev, Safarov ve Orayeva, 2008, s. 380-381).

Özbek Türkçesi

10. Men senga alla deyin,
Allangda orom olib,
Uxlab katta bo'lg'in sen,
Shavkatjonim, alla
(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 12).

Türkiye Türkçesi

1. Kurban olayım aydınım,
El içinde akar derem.
Elimdeki şahinim,
Konuşa bilen kuzgunum.
Ninni, yavrum, ninni-yay.
Canım, yavrum, ninni-yay.

Türkiye Türkçesi

10. Ben sana ninni deyim,
Ninnide huzurla
Uyuyup da büyüsün,
Şevket canım, ninni.

Görüldüğü üzere ninnilerde belirli motif veya sözcük mevcut değil ve söyleyici tarafından konuya bağlı olan sözlerle başlamaktadır.

Bir sonraki grup içerisinde 37 adedi kendi içinde bulundurmakta ve **Tek Alla sözcüğüyle başlayan** ninnilerdir. Bu ninnilerde ninni (alla) sözü farklı şekillerde başlar ama tektir. Çalışmanın Ek Bölümü'nde bu başlıklı ninniler 3, 9, 19, 20, 28, 30, 32, 34,

35, 38, 41, 42, 43, 45, 48, 49, 53, 61, 66, 76, 79, 80, 85, 87, 94, 95, 99, 100 ve 102 numaralarla kayıtlıdır. Burada 3. ninninin ilk bendi örnek olabilir:

Özbek Türkçesi

3. Alla, bolam, jonim bolam,
Qo'zichoqlarim, alla, alla-yo, alla,
Ovunchoqlarim, alla,
Qarab turgan qarog'larim,
Yonib turgan chirog'larim, alla-yo, alla
(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 7-8; Safarov, 1999, s. 28-29).

Türkiye Türkçesi

3. Ninni, yavrum, canım yavrum,
Kuzularım, ninni, ninni-ya, ninni,
Avuntularım, ninni,
Bana bakan, göz bebeklerim,
Yanan ışıklarım, ninni-ya, ninni.

Üçüncü başlık altında **Çift Alla sözcüğü ile başlayan** ninniler yer almaktadır, bulgularımız doğrultusunda burada toplam 13 adet ninni incelenmiştir ve bunlar tezin EK bölümünde 6, 7, 11, 16, 21, 33, 55, 75, 83, 84, 97, 114 ve 116 numaraları altında kaydedilmektedir. Örnek olarak, 6. ninni metninin ilk bendi verilebilir:

Özbek Türkçesi

6. Alla, alla aytaman,
Ustingga to'nim yopaman.
Sening bu daydi otangni
Istab qayerdan topaman?
(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 9; Safarov, 1999, s. 30-31).

Türkiye Türkçesi

6. Ninni, ninni söylerim,
Üzerine kaftanım örterim.
Senin bu gezgin babanı
Arayıp, nereden bulurum?

Motifler bakımından **Bülbül motifi ile başlayan** ninniler ise 8 adedi teşkil etmektedir, bu başlık altında bülbül motifi sayı olarak veya bahçe bülbülü şekillerinde belirtildiği görülmektedir. Bu ninniler çalışmanın Ek Bölümü'nde 2, 4, 4.1, 24, 40, 92, 98, 108 numaralarla kaydedilmektedir. Örnek olarak ise 2. ninnin ilk bendi gösterilebilir:

Özbek Türkçesi

Türkiye Türkçesi

2. Bulbul qushning bolasi,

Alla, qo'zim, alla.

Daraxtda bo'lar uyasi,

Alla, bolam, alla.

Daraxt boshini sel olsa,

Shaydolar bo'lar onasi,

Alla, bolam, alla

(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 7; Safarov,

1999, s. 28; Mirzayev, Safarov ve

Orayeva, 2008, s. 381-382).

2. Bülbul kuşun yavrusu,

Ninni, kuzum, ninni.

Ağaçta olur yuvası,

Ninni, yavrum, ninni.

Ağaç başını sel alsa,

Deliler olur anası,

Ninni, yavrum, ninni.

Alla ayt- motifi Alla aytib, Alla aytay, Alla aytsam gibi şekillerde karşınıza çıkmakta ve Özbek Türkçesinde ninni söylemekle ilgili olmakla birlikte çocuğu uyutmak anlamında kalıplaşmış bir cümledir. Bu nedenle motif olarak değerlendirilmekte ve toplam 8 adet ninni içermektedir. Bu ninniler çalışmanın Ek Bölümü'nde 5, 8, 17, 69, 89, 91, 121 ve 132 numaralarla kaydedilmiştir. 5. ninninin ilk bendi buna örnek olabilir:

Özbek Türkçesi**5.** Alla aytib uxlatam-ey, jon alla,

Bollar berib uxlatam-ey jon alla.

Alla, alla, oshig'im-ey,

Kimga yetgay nolişim-ey,

O'zingdan boshqa yo'qdir kishim-ey, alla

(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 9).

Türkiye Türkçesi**5.** Ninni okuyup uyutsam-ey, can ninni,

Ballar verir uyutsam-ey can ninni.

Ninni, ninni, aşığım-ey,

Kimlere ulaşır ahım-ey,

Senden başka yoktur kimsem-ey, ninni.

Gül motifi ile başlayan ninnilerde gül benzetme ya da sevgi sözcüğü şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Özellikle; kırmızı gül, benim gülüm veya sadece gül şekillerindedir. 151 adet ninni içerisinde, toplam 5 adedi mevcut. Tezin Ek Bölümü'nde 13, 18, 104 ve 130 numaralar altında kaydedilmektedir. Örnek olarak, 13. ninninin ilk bendi verilebilir:

Özbek Türkçesi**Türkiye Türkçesi**

13. Qizil gulning shoxida, alla,
G'unchamisan, normisan, alla.
Munglig' onang baxtiga, alla,
Qo'zichog'im, bormisan, alla? (Safarov ve
Oçilov, 1984, s. 13; Safarov, 1999, s. 37-
38; Oçilov, 2006, s. 391).

13. Kızıl gülün dalında, ninni,
Gonca mısın, ben misin, ninni.
Hüzünlü annen bahtına, ninni,
Kuzucuğum, var mısın, ninni?

Hu (yyo, yya, yollo) motifiyle başlayan ninniler genel olarak Özbekistan sınırları güney bölgesinde yaygın olan ve özellikle dede veya baba tarafından söylenen ninnilerdir. Belirtildiği üzere, 'Huyyo' veya 'Huyya' şekillerinin yanı sıra, 'Huyollo' olarak da karşımıza çıkabilir. Dolayısıyla, mevcut motiflerle başlayan ninniler çalışmanın EK bölümünde 135, 136, 138, 139 ve 149 numaralarıyla kaydedilmektedir. Örnek olarak, 135 numaralı ninninin ilk bendi verilebilir:

Özbek Türkçesi

135. Huyyalar qilay o'zini-yo, huy-yey,
huy-yey, huyya,
Huy qilay qora ko'zini-yo huy-yey, huy-
yey, huyya,
Amudaryoning muzini-yo, huy-yey, huy-
yey, huyya,
Buvasining qizini-yo, huy-yey, huy-yey,
huyya (Corayev ve Hudoykulova, 2008, s.
160).

Türkiye Türkçesi

135. Huyalar yapayım kendisini ya, huy-
yey, huy-yey, huyya,
Huy yapayım kara gözünü ya, huy-yey,
huy-yey, huyya,
Amuderya'nın buzunu-ya, huy-yey, huy-
yey, huyya,
Dedesinin kızını ya, huy-yey, huy-yey,
huyya.

Alla qil- motifi ile başlayan ninniler arasında 'Alla qilsin, ya da 'Alla qilgin' şekillerinde çocuğun uyuması dilenen kalıp olarak belirtilmektedir, 151 adet ninni içerisinde sadece üç tane mevcuttur. Tezin Ek Bölümü'nde 26, 57 ve 131 numaralıyla kaydedilen bu ninniler en küçük grubu oluşturmaktadır. Örnek olarak 26. ninninin ilk mısrası verilebilir:

Özbek Türkçesi

Türkiye Türkçesi

26. Alla qilsin, alla,
Shirin so'zim, alla.
İkki ko'zim, alla,
Qulun toyim, alla (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 20; Safarov, 1999, s. 51-52).
26. Ninni yapsın, ninni,
Şirin sözüm, ninni.
İki gözüm, ninni,
Küçük tayım, ninni.

Bu bağlamda ele alınan ninni metinlerinden, en kalabalık grup belirli motif ile başlayan ninniler olarak tespit edilmekle birlikte, farklı bir yaklaşım ile tasnif de yapılmaya çalışılmıştır.

2.3.3. Özbek Ninnilerinin Şekil Özellikleri ve Tasnifi

Özbek ninnilerinin şekil özellikleri bakımından literatürde genel hususları belirtilmektedir. Özellikle, Alaviya ninniler esas olarak dörtlüklerden teşekkül olduğunu, fakat söyleyici kendini kaptırdığı durumlarda bu dörtlüklerin devam edebileceğini zikretmektedir (Alaviya, 1974, s. 132). Ancak, Safarov bu görüşe karşı bir antitez olarak, “Alaviya ninni türünün biçimini kısıtlayan bir tanım yapmaktadır, doğru ninnilerinin yapısı dörtlüklerden oluşmaktadır. Ama Özbek anneleri repertuvarında üç, beş, altı, yedi ve sekiz mısralardan oluşan, bir veya birçok bentten oluşan” (Safarov, 2010, s. 334-335) ninnilerin olduğunu kaydetmektedir. Ama, incelenen 151 adet Özbek ninni metinleri sonucunda şekillerine göre on altı gruptan oluşmaktadır, bunlar:

Başlıklar	Belgeler
Tek bentten ibaret	18
Bentleri karışık mısralı	46
Bentleri üç mısralı	1
Bentleri dört mısralı	45
Bentleri beş mısralı	1
Bentleri altı mısralı	1
Bentleri yedi mısralı	1

Bentleri iki, bağlantısı tek mısralı	5
Bentleri iki, bağlantısı iki mısralı	3
Bentleri iki, bağlantısı üç mısralı	2
Bentleri dört, bağlantısı tek mısralı	16
Bentleri dört, bağlantısı iki mısralı	7
Bentleri dört, bağlantısı dört mısralı	1
Bentleri beş, bağlantısı tek mısralı	2
Bentleri altı, bağlantısı tek mısralı	1
Bentleri sekiz, bağlantısı tek mısralı	1
Analiz Edilen Ninniler	151

Dolayısıyla, bulgularımıza göre 18 adet ninni **Tek bentten** oluşmaktadır, bunlar çalışmanın Ek Bölümü'nde 4.1., 28, 29, 32, 63, 74, 85, 102, 107, 110, 111, 117, 133, 143, 144, 147, 148 ve 149. ninnilerdir. Örneğin tek bentten oluşan ninni metni:

Özbek Türkçesi

4.1. Ikki bulbul sayrashadi tog' u gullarda yurib, alla.

Chanqasa suvlar ichadi bog' u bo' stonga kelib, alla,

Suv tinig' i bunda qoldi, borib ichdi loyini, alla,

Bosh eson bo'lsa ko' rarmiz suyib olgan yorini, alla.

Suyib olgan yoringiz – bir ham chiroylik yor ekan, alla.

O' ng qo' limga suv berolmas, surati hayvon ekan, alla (Safarov, 1999, s. 129).

Türkiye Türkçesi

4.1. İki bülbül öterler, dağ ve güllerde yürüyüp, ninni.

Susayınca sular içer bahçe bostana gelip, ninni.

Temiz sular burada, gidip içti çamurlu suyu, ninni,

Başımız sağ olsa görürüz severek aldığını, ninni.

Severek evlendiğimiz – oldukça güzelmiş, ninni.

Sağ elime su dökemez, surati hayvan imiş, ninni.

Bentleri **Karışık mısralara** sahip ninnilerde ise bentler içerisindeki mısraların sabit olmaması söz konusudur. Özellikle bu grubun en kalabalık alt grubu olarak değerlendirilir ve Ek Bölümü'nde 3, 5, 9, 12, 13, 14, 15, 17, 19, 20, 21, 22, 26, 27, 33, 43, 45, 59, 60, 66, 73, 76, 79, 83, 86, 87, 95, 96, 97, 98, 100, 103, 109, 116, 119, 126, 127, 129, 130, 136, 137, 138, 139, 142, 145 ve 146 numaralı ninniler olarak kaydedilmektedir. Örnek olarak:

Özbek Türkçesi

5. Alla aytib uxlatsam-ey, jon alla,
Bollar berib uxlatsam-ey jon alla.
Alla, alla, oshig'im-ey,
Kimga yetgay nolishim-ey,
O'zingdan boshqa yo'qdir kishim-ey, alla.

Alla aytarman otinga-ey, jon alla,
O'ymali to'nlar bo'yinga-ey, jon alla.
Qo'zi-qo'chqor so'yilgay
Shu bolajonimning to'yina-ey, alla.

Huy alla, huy razzoq-ey, jon alla,
Umri-kuning bo'lsin uzoq-ey, jon alla
(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 9).

Türkiye Türkçesi

5. Ninni okuyup uyutsam-ey, can ninni,
Ballar verir uyutsam-ey can ninni.
Ninni, ninni, aşığım-ey,
Kimlere ulaşır ahım-ey,
Senden başka yoktur kimsem-ey, ninni.

Ninni okurum adına-ya, can ninni,
Nakışlı kaftanlar boyuna-ya, can ninni.
Kuzu-koçlar kesilsin
Şu yavrucağımın düğününe-ya, ninni.

Huy ninni, huy Rezzak-ey, can ninni,
Ömrün, günün olsun uzun-ey, can ninni.

Ninni metninden görüldüğü üzere ilk bent beş mısradan, ikinci bent dört mısradan ve üçüncü bent ise iki mısradan oluşmaktadır, dolayısıyla bu mısraların karışık şekle sahip olduğunun göstergesidir.

Bendi üç mısradan teşekkül olan Ek Bölümü'nde 118. ninnidir:

Özbek Türkçesi

118. Ariq bo'yida qo'zi-yo, alla,
Qo'zining malla ko'zi-yo, alla.

Türkiye Türkçesi

118. Arık yanında kuzu ya, ninni,
Kuzunun ela gözü ya, ninni.

Uxla, qo'zichog'im-o, alla.

Uyu, kuzucuğum ya, ninni.

Dadang bozorga ketdi-yo, alla,
Ko'zingga uyqu kepti-yo, alla,
Uxla, qo'zichog'im-o, alla.

Baban pazara gitti ya, ninni,
Gözüne uyku gelmiş ya, ninni,
Uyu, kuzucuğum ya, ninni.

Dadang novvot keltirdi-yo, alla.
Senga zo'r ot keltirdi-yo, alla,
Uxla, toychog'im, alla (Safarov, 1999, s. 79).

Baban sana şeker getirdi ya, ninni.
Sana iyi at getirdi ya, ninni,
Uyu, kuzucuğum ya, ninni.

Şekline göre incelenen ninniler grubunun, sayıca çok olan alt grubu, **Bentleri dört mısradan** oluşan ninnilerdir. Toplam 45 adet ninni Ek Bölümü'nde 6, 8, 10, 11, 24, 25, 31, 37, 42, 48, 49, 50, 51, 54, 56, 57, 62, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 75, 77, 78, 80, 84, 88, 89, 90, 91, 93, 94, 105, 115, 120, 121, 122, 124, 128, 134, 135, 141 ve 150 numaralar ile kaydedilmektedir. Örneğin:

Özbek Türkçesi

6. Alla, alla aytaman,
Ustingga to'nim yopaman.
Sening bu daydi otangni
Istab qayerdan topaman?

Alla, alla aytaman,
Ustingga to'nim yopaman.
Kambag'allik dardini
Kimlarga borib aytaman?

Seni allalab boqaman
Ustinga ko'rpa yopaman.
Erta bilan turganingda
Qay ko'chadan topaman?

Türkiye Türkçesi

6. Ninni, ninni söylerim,
Üzerine kaftanım örterim.
Senin bu gezgin babanı
Arayıp, nereden bulurum?

Ninni, ninni söylerim,
Üzerine kaftanım örterim.
Fakirliğin derdini
Kimlere gider anlatırım?

Seni ninnilerle büyüteceğim,
Üzerine yorgan örterim.
Sabah erken uyandığında,
Nerelerden bulurum?

Yum ko'zingni, yulduzim,
Yumgin ko'zingni, qunduzim,
Alla- alla deganda
Yig'lab o'tar kunduzim

(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 9; Safarov,
1999, s. 30-31).

Kapat gözün, yıldızım,
Kapatasın gözünü, yıldızım.
Ninni- ninni denildiğinde,
Ağlayarak geçer günüm.

Bentleri beş mısradan oluşan sadece tek bir ninni, çalışmanın Ek Bölümü'nde 125. olarak kaydedilmektedir:

Özbek Türkçesi

125. Yuzimning yorug'i, ko'zimning nuri,
Belimning quvvati, dilim sururi.
Elimning quvonchi, tog'dek g'ururi,
Erka bolam, oppog'im, alla,
Sevgan bolam, toychog'im, alla.

O'rgilay ko'zingdan, erka farzandim,
Novvotim, asalim, shakarim, qandim.
Umringni tilayman, ko'ngil xursandim,
Qo'zichog'im, oppog'im, alla,
Yonib turgan chirog'im, alla (Safarov,
1999, s. 98-99).

Türkiye Türkçesi

125. Yüzümün akı, gözümün nuru,
Belimin kuvveti, dilimin sivriligi,
Halkımın neşesi, dağ gibi gururu,
Sevgili yavrum, bembeyazım, ninni,
Sevdiğim yavrum, tayım, ninni.

Kurban olayım gözüne, sevgili yavrum,
Şekerim, balım, şekerim, tatlım,
Ömür dilerim, gönül neşem,
Kuzucuğum, bembeyazım, ninni,
Yanan ışığım, ninni.

Ninniler arasında **Bentleri altı mısradan oluşan** ninni de sadece bir adeti teşkil etmekte ve çalışmanın Ek Bölümü'nde 47 numaralıdır:

Özbek Türkçesi

Türkiye Türkçesi

47. Tingla, alla aytayin, alla,
 Seni ovutmoq uchun, alla.
 O'yinchoqni o'ynatdim, alla,
 Seni ovutmoq uchun, alla.
 Ko'zing yumgin, alla-yo,
 Daming olgin, alla-yo.

Osmondagi ola bulut, alla,
 Sochida tillo kalit, alla.
 Mening og'am yosh bo'lsin, alla,
 Ellariga bosh bo'lsin, alla.
 Alla, norim, alla-yo,
 Yo'g'u borim, alla-yo.

Baland-baland tog'lar uzra, alla,
 Kishnashadi qulun toylar, alla,
 Parvarishga olsin seni, alla.
 Men yo'q bo'lsam, yillar, oylar, alla.
 Alla, botirim, alla-yo,
 Umrin-totirim, alla-yo
 (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 30-31;
 Safarov, 1999, s. 100-101).

47. Dinle, ninni söyleyeyim, ninni,
 Seni avutmak için, ninni.
 Oyunağı oynattım, ninni,
 Seni avutmak için, ninni.
 Gözünü kapat, ninni-ya,
 Dinlen huzurla, ninni-ya.

Gökteki ala bulut, ninni,
 Saçında altında anahtar, ninni.
 Benim ağam genç olsun, ninni,
 Halklara baş olsun, ninni.
 Ninni, narım, ninni-ya,
 Yokum varım sensin, ninni-ya.

Yüksek-yüksek dağlar üstünde, ninni,
 Kışnediler küçük taylar, ninni,
 Bakımına alsın seni, ninni.
 Ben olmazsam, yillar, aylar, ninni.
 Ninni, bahadırım, ninni-ya,
 Ömrüm, her şeyim ninni-ya.

Bentleri yedi mısradan teşekkül olan ninni Ek Bölümü'nde 2 numara olarak kaydedilmektedir, örnek olarak

Özbek Türkçesi

2. Bulbul qushning bolasi,
 Alla, qo'zim, alla.
 Daraxtda bo'lar uyasi,
 Alla, bolam, alla.
 Daraxt boshini sel olsa,

Türkiye Türkçesi

2. Bülbül kuşun yavrusu,
 Ninni, kuzum, ninni.
 Ağaçta olur yuvası,
 Ninni, yavrum, ninni.
 Ağaç başını sel alsa,

Shaydolar bo'lar onasi,
Alla, bolam, alla.

Deliler olur anasi,
Ninni, yavrum, ninni.

Tog'da kiyikning bolasi,
Alla, bolam, alla.
Bog'da uzumning g'o'rasi,
Alla, bolam, alla.
To'ppisida ukkipar –
Bu kimning nevarasi?
Alla, bolam, alla.

Dağda geyiğin yavrusu,
Ninni, yavrum, ninni.
Bahçede üzümün hamı,
Ninni, yavrum, ninni.
Şapkasında baykuş tüyü
Bu kimin torunu?
Ninni, yavrum, ninni.

Yonamanu kuyaman,
Alla, bolam, alla.
O'choqqa tushgan chaladek,
Alla, bolam, alla.
Zafarondek sarg'ayibman
Bandida qolgan olmadek,
Alla, bolam, alla (Safarov ve Oçilov,
1984, s. 7; Safarov, 1999, s. 28; Mirzayev,
Safarov ve Orayeva, 2008, s. 381-382).

Yanarım-yanarım,
Ninni, yavrum, ninni.
Ateşe düşen yaş gibi,
Ninni, yavrum, ninni.
Safran gibi sararmışım
Dalında kalan elma gibi,
Ninni, yavrum, ninni.

Özbek ninnileri incelendiğinde, bugüne kadar Özbek literatüründe kaydedilmeyen bağlantı mısralar tarafımızca tespit edilerek bu bölümün altında kaydedilmektedir. Bu bağlantı mısralar ninnilerde tekrar edilen mısralar olmak üzere ve özellikle aynı hece ölçüsüne sahip olması bakımından nitelendirilmektedir. Burada **Bendi iki, bağlantısı tek mısralı** ninniler başlığı altında tezin Ek Bölümü'nde 34, 40, 44, 81 ve 104 numaralı ninnileri dahil edilebilir. Örneğin, 34 numaralı ninninin ilk iki bendini verilebilir:

Özbek Türkçesi

34. Alla maning bir gulim-o,
Gulga qo'ngan bulbulim-o,
Alla-yo, alla.

Türkiye Türkçesi

34. Ninni benim bir gülüm-ya,
Güle konan bülbülüm-ya,
Ninni-ya, ninni.

Alla aytarman, o'zingga-yo, Ninni okurum, sana-ya,
 Uyqular kelsin ko'zingga-yo, Uykular gelsin gözüne-ya,
 Alla-yo, alla (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 24; Safarov, 1999, s. 87-88). Ninni-ya, ninni.

Görüldüğü üzere ninni metni bentlerinin üçüncü mısraları bağlantı, tekrar ve aynı hece ölçüsüne sahiptir.

Bentleri iki, bağlantısı da iki mısradan oluşan ninniler başlığı altında ise ve çalışmanın Ek Bölümü'nde 64, 82 ve 108. olarak kaydedilmektedir. Buna ise 64 numaralı ninninin ilk iki bendi örnek olabilir:

Özbek Türkçesi

64. Osmondagi oyim, alla,
 Mening qora choyim, alla,
 Alla, bolam, alla,
 Jonim bolam, alla.

Sahar chog'i bo'libdi,
 Ichim nurga to'libdi.
 Alla, bolam, alla,
 Jonim bolam, alla (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 37; Safarov, 1999, s. 112).

Türkiye Türkçesi

64. Gökteki ayım, ninni,
 Benim kara çayım, ninni,
 Ninni, yavrum, ninni,
 Canım yavrum, ninni.

Seher vakti olmuş,
 İçime nurlar dolmuş.
 Ninni, yavrum, ninni,
 Canım yavrum, ninni.

Bu başlığın en küçük grubu ise, **Bentleri iki, bağlantısı üç mısralı** ninnilerdir tezin Ek Bölümü'nde 38, 58 numaralarla kayıtlıdır, örnek olarak ise 38. ninnin ilk iki bendi verilebilir:

Özbek Türkçesi

Türkiye Türkçesi

38. Alla, qo'zim, alla,
Qo'zichog'im, alla.
Qo'zichog'im qo'y bo'lsin-e, alla,
Qo'ylar to'yga buyursin-e, alla,
Alla, bolam, alla-yo.

Alla, qo'zim, alla,
Qo'zichog'im, alla.
Yo'rg'ala, toy, ot mindiray, alla.
San bilan ishqim tindiray, alla.
Alla, bolam, alla-yo (Safarov ve Oçilov,
1984, s. 26; Safarov, 1999, s. 91).

38. Ninni, kuzum, ninni,
Kuzucuğum, ninni.
Kuzucuğum koyun olsun-ya, ninni,
Koyunlar düğünlerde yarasın-ya, ninni,
Ninni, yavrum, ninni-ya.

Ninni, kuzum, ninni,
Kuzucuğum, ninni.
Adım at, tay at bindireyim, ninni.
Seninle birlikte aşkımdı gidereyim, ninni.
Ninni, yavrum, ninni-ya.

Bağlantılı grubun en kalabalık alt grubu olarak, **Bentleri dört, bağlantısı tek mısradan oluşan**, ninniler toplam 16 adedi teşkil etmektedir. Bunlar tezin Ek Bölümü'nde 7, 18, 23, 36, 41, 52, 53, 61, 92, 99, 101, 106, 112, 113, 114 ve 131 numaralarla kaydedilmektedir. Örnek olarak 7. ninninin ilk iki bendi verilebilir:

Özbek Türkçesi

7. Alla, alla-yo, oydin yaxshi,
Qayg'u-g'amdan shodlik yaxshi.
Qadri bo'lmagan qarindoshdan
Qadr bilgan yot yaxshi,
Alla-yo, alla.

Alla, alla, tonglar otar,
Allasida bolam yotar.
Sahar vaqti bulbul o'tar,
Mening holim bulbuldan battar,
Alla, bolam, alla (Safarov ve Oçilov,
1984, s. 10; Safarov, 1999, s. 31-32).

Türkiye Türkçesi

7. Ninni, ninni-ya, aydın iyidir,
Kaygı-gamdan neşe iyidir.
Hayrı olmayan akrabadan
Kıymet bilen yabancı iyidir,
Ninni-ya, ninni.

Ninni, ninni, sabahlar olur,
Ninnisiyle yavrum uyur.
Seher vakti bülbül öter,
Benim hâlim bülbülden beter,
Ninni, yavrum, ninni.

Bentleri dört, bağlantısı iki mısradan oluşan ninniler ise yine Ek Bölümü'nde 1, 4, 30, 46, 55, 123 ve 132 numaralar altında kaydedilmektedir. 1. ninninin ilk iki bendini örnek olarak gösterebilir:

Özbek Türkçesi

1. Aylanayin oydinim,
El ichida soydinim.
Qo'limdagi tuyg'unim,
Gapga tushgan quzg'unim.
Alla, bolam, alla-yay,
Jonim, bolam, alla-yay.

Aylanayin, oppog'im,
Mislingni izlab topmog'im.
To'y-yig'inlar bo'lganda
Otin ayab chopmog'im.
Alla, bolam, alla-yay,
Jonim, bolam, alla-yay
(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 5-7; Safarov,
1999, s. 25-27; Mirzayev, Safarov ve
Orayeva, 2008, s. 380-381).

Türkiye Türkçesi

1. Kurban olayım aydınım,
El içinde akar derem.
Elimdeki şahinim,
Konuşa bilen kuzgunum.
Ninni, yavrum, ninni-yay.
Canım, yavrum, ninni-yay.

Kurban olayım, bembeyazım,
Benzerini arayıp, bulamam.
Düğün-meclisler olanda
Atına kıyamdan koşarım.
Ninni, yavrum, ninni-yay,
Canım, yavrum, ninni-yay.

Bu grubun en az içeriğe sahip bir diğer alt grubu ise **Bentleri dört, bağlantısı dört mısralı** ninni çalışmanın Ek Bölümü'nde 140 numarayla kaydedilmektedir:

Özbek Türkçesi

140. Tom ustiga tog'ora,
Allajonim, alla.
İchi to'la zog'ora,
Allajonim, alla.
Zog'orani uzmasdan,
Allajonim, alla.
Cholu kampir ovora,

Türkiye Türkçesi

140. Dam üstünde leğen,
Ninni canım, ninni.
İçi dolu ekmek,
Ninni canım, ninni.
Ekmeği koparamadan,
Ninni canım, ninni.
İhtiyar adam ve kadın uğraşır,

Allajonim, alla.

Ninni canım, ninni.

Chol boshida salla,

Adam başında sarık,

Allajonim, alla.

Ninni canım, ninni.

O'choq boshida kalla,

Ocak başında kelle,

Allajonim, alla.

Ninni canım, ninni.

Kallani pishak etdi,

Kelleyi kedi yedi,

Allajonim, alla.

Ninni canım, ninni.

Kampirni eshak tepdi,

Kadını eşek tepti,

Allajonim, alla (Safarov, 1999, s. 141-142).

Ninni canım, ninni.

Bentleri beş, bağlantısı tek mısralı ninniler ise tezin Ek Bölümü'nde 35 ve 39 numaralarıyla kayıtlıdır. Örnek olarak 35. ninni verilebilir:

Özbek Türkçesi

35. Alla deyman, jon bolam,
Allalar oring bo'lsin-o, alla,
Qo'yningda noring bo'lsin-o, alla,
Norlaring yiqilganda-yo, alla,
Dadajoning yoring bo'lsin-o, alla,
Alla-yo, alla.

Türkiye Türkçesi

35. Ninni derim, can yavrum,
Ninniler arın olsun-ya, ninni,
Kucağında narın olsun-ya, ninni,
Narların düştüğünde-ya, ninni,
Babacığın yârin olsun-ya, ninni,
Ninni-ya, ninni.

Qizil gulday ochilgin-o, alla,
Pista-bodomlar chaqqin-o, alla,
Dadang ishdan kelganda-yo, alla,
Oldidan chopib chiqqin-o, alla.
Alla deyman, jon bolam-o,
Alla-yo, alla
(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 24; Safarov, 1999, s. 88).

Kızıl gül gibi açıl-ya, ninni,
Fıstık-bademler ye-ya, ninni,
Baban işten gelende-ya, ninni,
Önüne koşarak çık-ya, ninni.
Ninni derim, can yavrum-ya,
Ninni-ya, ninni.

Bentleri altı, bağlantısı tek mısralı ninni sadece tek bir adedi teşkil etmektedir ve çalışmanın Ek Bölümü'nde 16.olarak kaydedilmektedir. Örnek olarak bu ninninin ilk iki bendi verilebilir:

Özbek Türkçesi

16. Alla, alla, loyishim,
Kimlarga yetgay nolishim?
Alla aytay horiguncha,
Tanda jonim qariguncha.
Seni menga beklab bergay,
Rizqu ro'zing ko'plab bergay,
Alla, qo'zim, alla.

Alla aytib orom beray,
Qo'zichog'imga darmon beray.
Oziqi yo'qdir, yo'l yiroq,
Yo'l chirog'im, bilmadim.
Oziq olib kelmadim,
Yo'l g'amini yemadim,
Alla, qo'zim, alla! (Safarov ve Oçilov,
1984, s. 14-15; Safarov, 1999, s. 39-40)

Türkiye Türkçesi

16. Ninni, ninni, toprak işim,
Kimlere ulaşır ahım?
Ninni söyleyeyim yorulana dek,
Tenimde canım yaşlanana dek.
Seni bana bağışlasın,
Rızk-ı günün çok olsun,
Ninni, kuzum, ninni.

Ninni okuyup huzur vereyim,
Kuzucuğuma derman olayım.
Azığı yoktur, yol uzak,
Yol ışığım, bilmedim.
Azık bulup gelemedim,
Yol hazırlığı göremedim,
Ninni, kuzum, ninni!

Son olarak ise Özbek ninnilerinin **Bentleri sekiz, bağlantısı tek mısradan** teşekkül olanı tek bir tane ve çalışmanın Ek Bölümü'nde 65 numara altında kaydedilmektedir. Bu ninninin ilk iki bendi örnek olarak gösterebilir:

Özbek Türkçesi

Türkiye Türkçesi

65. Yot bolam, uxla, qo'zim,
 Uylarda o'chdi chiroq,
 Uxlar asalarilar,
 Uxlar baliqlar tinchroq.
 Ko'kda oy yarqiraydi,
 Derazadan qaraydi.
 Ko'zlaring yumgin, qo'zim,
 Yot, quvonchim, qunduzim,
 Alla-yo, alla.
 Suv sepgandek uylar tinch,
 Qorong'i hujralar tinch,
 Hech darvoza tiq etmas,
 Sichqon uxlar, miq etmas.
 Kimdir oh tortsa unda,
 Ne ishimiz bor unga?
 Ko'zlaring yumgin, qo'zim,
 Ovunchog'im, qunduzim,
 Alla-yo, alla! (Safarov ve O'qilov, 1984, s. 38; Safarov, 1999, s. 112-113).

65. Yat yavrum, uyu, kuzum,
 Evlerde söndü ıfık,
 Uyudu bal arıları,
 Uyur balıklar sakin.
 Gökte ay parlıyor,
 Pencereden bakıyor.
 Gözlerini kapat, kuzum,
 Yat, sevincim, kunduzum,
 Ninni-ya, ninni.
 Su serpilmiş gibi evler sakin,
 Karanlık evler sakin,
 Hiç kapı tıklamaz,
 Fare bile uyur, ses etmez.
 Birileri ah çekse orada,
 Ne işimiz var onunla.
 Gözlerini kapat, kuzum,
 Avunduğum sensin, kunduzum,
 Ninni-ya, ninni!

Böylece Özbek ninnileri sadece bentler veya mısraları bakımından değil, bulgularımız sonucunda bağlantıları da mevcut olan ninniler olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.3.4. Özbek Ninnilerinin Hece Ölçüleri

Hece ölçüsü bakımından Kaya, “Özbek ninnilerinin hece sayıları 7-8 arasında” (1999, s. 395) değiştiğini belirtmektedir. Halk edebiyatı nazım eserleri genel olarak bu hece ölçülerine bağlı kaldığı genel olarak söylenebilir. Ancak Özbek ninnileri doğaçlama yöntemine en uygun eserler arasında yer alması bakımından sabit hece ölçülü metinlerinin sayıca az olması dikkat edilmesi gereken bir husustur. Araştırma esnasında mısralarda bulunan ‘alla’ veya ‘alla-yo alla’ gibi tekrar sözleri hece ölçüsü içerisinde yer alması gerekmektedir. İncelenen 151 adet ninni metni içerisinde sadece yedi adet ninni baştan sonuna kadar tek bir hece ölçüsüne sahiptir:

Başlıklar	Belgeler
Hece Ölçüsü 5'li	1
Hece Ölçüsü 7'li	2
Hece Ölçüsü 9'lu	1
Hece Ölçüsü 10'lu	1
Hece Ölçüsü 14'lü	1
Hece Ölçüsü 17'li	1
Kodlanmış Belgeler	7
Analiz Edilen Ninniler	151

Bu bağlamda incelenen metinlerden yola çıkarak; tek metin içerisinde, satırlar arasından değişiklik gösteren ninni metinleri göz önünde bulundurularak tarafımızdan: ‘Tekli Hece’, ‘İkili Hece’, ‘Üçlü Hece’, ‘Dörtlü Hece’, ‘Beşli Hece’, ‘Altılı Hece’ ‘Yedili Hece’ ve ‘Sekizli Hece’ şeklindeki terimler kullanılmaktadır. Anlaşılabileceği üzere ninni metinlerinde baştan sona kadar sadece tek bir hece ölçüsü hakim ise ‘Tekli Hece’ ve sayı arttıkça devam ederek ‘Sekizli Hece’ye kadar uzanmaktadır. Ancak burada her bir hece ölçüsüne değinmeden, tüm ayrıntılı bilgiyi tezin Ek Bölümü’nde yer alan ninni metinleri içerisinde yer almaktadır.

Tekli Hece ninniler grubu, metnin başından sonuna kadar tek bir ve sabit hece ölçüsüne sahip olanları ele alınmaktadır. Bu ninniler tezin Ek Bölümü’nde 4.1, 51, 53, 61, 70, 104 ve 147 numaralıyla kaydedilmektedir. Örneğin:

Özbek Türkçesi

4.1. Ikki bulbul sayrashadi tog’u gullarda
yurib, alla.

Chanqasa suvlar ichadi bog’u bo’sdonga
kelib, alla,

Suv tinig’i bunda qoldi, borib ichdi loyini,
alla,

Türkiye Türkçesi

4.1. İki bülbül öterler, dağ ve güllerde
yürüyüp, ninni.

Susayınca sular içir bahçe bostana gelip,
ninni.

Temiz sular burada, gidip içti çamurlu
suyu, ninni,

Bosh eson bo'lsa ko'rarmiz suyib olgan yorini, alla.	Başımız sağ olsa görürüz severek aldığımız, ninni.
Suyib olgan yoringiz – bir ham chiroylik yor ekan, alla.	Severek evlendiğimiz – oldukça güzelmiş, ninni.
O'ng qo'limga suv berolmas, surati hayvon ekan, alla (Safarov, 1999, s. 129).	Sağ elime su dökemez, suratı hayvan imiş, ninni.

Yukarıda verilen bent tamamen 8+9 durağıyla 17'li hece ölçüsüne sahiptir. Diğer örnek ninniler de baştan sona kadar tek hece ölçüsünde dizilmektedir.

İkili Hece ninniler, metnin içerisinde iki farklı hece ölçüsü olan ninniler grubudur. Toplam 36 tane ninni metni yer alır ve çalışmanın Ek Bölümü'nde: 6, 11, 12, 24, 37, 39, 41, 42, 46, 48, 49, 52, 56, 63, 66, 67, 68, 71, 77, 78, 88, 89, 90, 99, 102, 105, 108, 111, 112, 114, 120, 123, 125, 140, 141 ve 148 numaralarıyla kayıtlandırılmıştır. Örneğin 6. ninnin ilk bendi verilebilir:

Özbek Türkçesi

6. Alla, alla aytaman,
Ustingga to'nim yopaman.
Sening bu daydi otangni
Istab qayerdan topaman?
(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 9; Safarov, 1999, s. 30-31).

Türkiye Türkçesi

6. Ninni, ninni söylerim,
Üzerine kaftanım örterim.
Senin bu gezgin babanı
Arayıp, nereden bulurum?

Yukarıda verilen ninni örneği 7 ve 8'li hece ölçülerine yani metin içerisinde iki çeşit hece ölçüsü hâkimdir.

Üçlü Hece ninni metinleri içerisinde üç tane ve farklı hece ölçüleri bulunanlardır ve aynı zamanda alt başlıkların en kalabalık gurubudur. Toplamda 51 adet ninni ve bu metinler tezin Ek Bölümü'nde 1, 2, 3, 8, 9, 10, 23, 25, 28, 30, 31, 33, 34, 38, 40, 43, 44, 50, 54, 58, 59, 60, 65, 72, 74, 75, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 91, 94, 96, 97, 98, 100, 106, 110, 113, 117, 118, 119, 127, 128, 131, 132, 133, 137 ve 139 numaraları altında kaydedilmektedir. Örnek olarak 8. ninninin ilk iki bendi verilebilir:

Özbek Türkçesi

Türkiye Türkçesi

8. Alla aytib uxlataman,
Alla, qo'zim, alla.
Qanday seni yupataman,
Alla, bolam, alla.

8. Ninni söyler uyuturum,
Ninni, kuzum, ninni.
Nasıl seni avuturum,
Ninni, yavrum, ninni.

Kichkinasan, lolasan,
Alla, bolam, alla.

Küçücüksün, lalesin,
Ninni, yavrum, ninni.

Qachon katta bo'lasan,

Ne zaman büyüyeceksin,

Alla, bolam, alla (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 11; Oçilov, 2006, s. 389-390).

Ninni, yavrum, ninni.

Yukarıda örnek olarak verilen ninni metninde 6, 7 ve 8 heceli ölçüler vardır, yani metin içerisinde 3 çeşit farklı hece ölçüsü hakimdir.

Dörtlü Hece ninniler isminden anlaşılacağı üzere metin içerisinde dört tane farklı hece ölçüsü olanlardır. 151 adet ninninin 28 adedini teşkil etmekte ve çalışmanın Ek Bölümü'nde 13, 14, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 26, 27, 29, 32, 36, 45, 47, 57, 62, 64, 69, 79, 87, 107, 109, 124, 138, 143, 144 ve 146 numaralarıyla kayıtlandırılmıştır. Örnek olarak 13. ninni metnin birinci, üçüncü ve beşinci bentleri verilebilir:

Özbek Türkçesi

13. Qizil gulning shoxida, alla,
G'unchamisan, normisan, alla.
Munglig' onang baxtiga, alla,
Qo'zichog'im, bormisan, alla?

Türkiye Türkçesi

13. Kızıl gülün dalında, ninni,
Gonca mısın, ben misin, ninni.
Hüzünlü annen bahtına, ninni,
Kuzucuğum, var mısın, ninni?

Men o'zim kuygan edim, alla,
Kuygan yurakni ko'rsatay, alla.

Ben zaten yanmıştım, ninni,

Men seni suygan edim, alla,

Yanan kalbi göstereyim, ninni.

Alla aytib uxlatay, alla (Safarov, 1999, s. 37-38)

Ben seni sevmiştim, ninni,

Eslasang, eslamasang, alla,

Ninni söyleyip uyutayım, ninni.

Yuksalib o's, shodman, alla.

Hatırlasan, hatırlamazsan, ninni,

Yurt pisand etsa seni, alla,

Büyü yetiş, mutluyum, ninni.

Yurt hürmet etse sana, ninni,

Qayg'udan ozodman, alla (Safarov ve Kaygıdan hürüm, ninni.

Oçilov, 1984, s. 13; Oçilov, 2006, s. 391).

Yukarıda örnek olarak verilen ninni metninde farklı durakları olmak üzere, 5, 8, 9 ve 10'lu hece ölçüleri mevcuttur, yani metin içerisinde dört farklı hece ölçüsü hâkimdir.

Beşli Hece ninniler yine metin içerisinde beş tane ve farklı hece ölçüleri olan metinlerdir, bu metinler tezin Ek Bölümü'nde 5, 7, 15, 19, 35, 76, 86, 92, 115, 121, 122, 126, 129, 134 ve 135 numaralı altında kaydedilmektedir. Örneğin:

Özbek Türkçesi

5. Alla aytib uxlatam-ey, jon alla,
Bollar berib uxlatam-ey jon alla.
Alla, alla, oshig'im-ey,
Kimga yetgay nolishim-ey,
O'zingdan boshqa yo'qdir kishim-ey, alla.

Alla aytarman otinga-ey, jon alla,
O'ymali to'nlar bo'yinga-ey, jon alla.
Qo'zi-qo'chqor so'yilgay
Shu bolajonimning to'yina-ey, alla.
Huy alla, huy razzoq-ey, jon alla,
Umri-kuning bo'lsin uzoq-ey, jon alla
(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 9).

Türkiye Türkçesi

5. Ninni okuyup uyutsam-ey, can ninni,
Ballar verir uyutsam-ey can ninni.
Ninni, ninni, aşığım-ey,
Kimlere ulaşır ahım-ey,
Senden başka yoktur kimsem-ey, ninni.

Ninni okurum adına-ya, can ninni,
Nakışlı kaftanlar boyuna-ya, can ninni.
Kuzu-koçlar kesilsin
Şu yavrucağımın düğününe-ya, ninni.
Huy ninni, huy Rezzak-ey, can ninni,
Ömrün günün olsun uzun-ey, can ninni.

Yukarıda örnek olarak verilen ninni metninde farklı duraklar olmak üzere, 7, 8, 10, 11 ve 12'li hece ölçüleri tespit edilmektedir.

Altılı Hece ninniler arasında 5'ten 14'lü hece ölçüsüne kadar olan sayılar arasında değişiklik göstermektedir ve metinlerde toplam altı farklı hece ölçüsü bulunmaktadır. Bu ninniler çalışmanın Ek Bölümü'nde 4, 55, 73, 93, 103, 116, 130 ve 145 numaralarıyla kayıtlandırılmıştır. Örneğin:

Özbek Türkçesi

Türkiye Türkçesi

4. Ikki bulbul sayroshadur,
Tog'u toshlarda yuribon, alla.
Chanqasa suvlar ichodur
Bog'u bo'stonda yuribon, alla.

Alla-yo, alla,
Ma'rifatxon, buving aylansin, bolam-o,
alla.

Suv tinig'i bunda qoldi,
Borib ichdi loyini-yo, alla.

Suygani bul yerda qoldi,
Borib oldu o'zgani-yo, alla.

Alla-yo, alla,
Ma'rifatxon, buving aylansin, bolam-o,
alla.

Tokchadagi qatiqni
Ayrin qilgan Toshxon, alla.

Kimyoxonning uyini
Vayron qilgan Toshxon, alla,

Alla-yo, alla,
Ma'rifatxon, buving aylansin, bolam-o,
alla.

Zarga to'ldi bilagim,
Zardobga to'ldi yuragim-o, alla.

Qora losdir ko'ylagim,
Qonlarga to'ldi yuragim-o, alla.

Alla-yo, alla,
Ma'rifatxon, buving aylansin, bolam-o,
alla (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 8-9).

4. İki bülbül ötmekteler,
Dağ taşlarda yürür, ninni.

Susayınca sular içer
Bahçe bostanda yürür, ninni.

Ninni-ya, ninni,
Marifethan nenen kurban olsun, yavrum,
ninni.

Suyun temizi burada kaldı,
Gidip içti çamuru-ya, ninni.

Sevdiği burada kaldı,
Gidip aldı başkanı-ya, ninni.

Ninni-ya, ninni,
Marifethan nenen kurban olsun, yavrum,
ninni.

Penceredeki yoğurdu
Ayrın yapan Taşhan, ninni.

Kimyahan'ın evini
Vîran eden Taşhan, ninni,

Ninni-ya, ninni,
Marifethan nenen kurban olsun, yavrum,
ninni.

Altınla doldu bileğim,
Zehirle doldu yüreğim-a, ninni.

Siyah ipektir elbisem,
Kanlara doldu yüreğim-a, ninni.

Ninni-ya, ninni,
Marifethan nenen kurban olsun, yavrum,
ninni.

Yukarıda örnek olarak verilen ninni metninde, farklı duraklar olmak üzere 5, 7, 8, 10, 11 ve 14'lü hece ölçüleri bulunmaktadır.

Yedili Hece ninniler grubun en az içeriğe sahip olanı ve metin içerisinde yedi farklı hece ölçüsü bulundurmaktadır. Tezin Ek Bölümü'nde 95 ve 101 numaralı ninniler bu gruba dahil edilmektedir. Örneğin:

Özbek Türkçesi

101. Qo'zichog'im yotibdi-ya, alla,
Yaxshi qalpoq boshinda-ya, alla,
Qo'zichog'im so'rasangiz, alla.
Endi to'lar yoshiga-ya, alla.
Alla, qo'zim-o, alla,

Boshginangda o'ltiraman-o, alla,
Alla aytib tun bo'yi, alla.
Yuragimni payvand qilay, alla,
Jonim, senga shu kuyi, alla.
Alla, qo'zim-o, alla.

Oqrobotning yetmish ikki yo'li bor-o, alla,
Qo'zichog'imning banorasdan to'ni bor-a,
alla.
Yoqasida o'zim tikkan guli bor-a, alla,
To'nni kimlar bichgan, muncha yengi tor-
a, alla.
Alla, qo'zim-o, alla (Safarov, 1999, s. 61).

Türkiye Türkçesi

101. Kuzucuğum uzanmış ya, ninni,
İyi şapkası başında ya, ninni,
Kuzucuğumu sorarsanız, ninni.
Yeni dolar yaşına ya, ninni.
Ninni, kuzum ya ninni.

Baş ucunda otururum ya, ninni,
Ninni söyleyip gece boyu, ninni.
Yüreğimi bağlayayım, ninni,
Canım sana kurban, ninni.
Ninni, kuzum ya ninni.

Akrabat'ın yetmiş iki yolu var ya, ninni,
Kuzucuğumun el işi ipek kaftanı var ya,
ninni.
Yakasından diktiğim gülü var ya, ninni,
Kaftanı kimler biçti, neden kolu dar ya,
ninni.
Ninni, kuzum ya ninni.

Yukarıda örnek olarak verilen ninni metninde farklı duraklar olmak üzere, 7, 9, 10 11, 13, 14 ve 15'li hece ölçüleri tespit edilmiştir.

Son olarak, **Sekizli Hece** ninniler yine isminden anlaşılacağı üzere metinde sekiz farklı hece ölçüsü bulunmaktadır. İncelenen 151 adet ninninin 4 tanesi bu gruba dahil edilmektedir. Çalışmanın Ek Bölümü'nde 136, 142, 149 ve 150 numaraları altında kayıt edilmiştir. Örneğin aşağıda verilen ninni metninde farklı duraklar olmak üzere, 6, 8, 11, 13, 14, 15, 16 ve 17'li hece ölçüleri mevcuttur:

Özbek Türkçesi

142. Yag'rinida yayratgan, enajonim, alla-yo alla,
 Ko'kraklarida o'ynatgan, enajonim, alla-yo, alla.
 Sayog'imni sayratgan, enajonim, alla-yo alla,
 Qora otli, qora tunli
 Meni ko'rmakka keldingmi, alla-yo alla?
 Ochilgan lolazorimi
 Xazon etmog'a keldingmi, alla-yo alla?
 O'limning elchisi keldi,
 Qochinglar, bog'u bo'stondan, alla-yo, dod, alla.
 Qochgan bilan qutulmaysan, vo alla.
 Tamosho qil go'ristonni, alla-yo, dod, alla.
 Alla, alla, alfiroq-ye,
 Go'ringda yonsin shamchiroq, alla-yo bir alla.
 Uzatib qo'yar elu xeshing, alla-yo bir alla.
 Yoningda turmas-a bir kishining, alla-yo bir alla.
 Alla-yo, dod alla! (Safarov, 1999, s. 145-146).

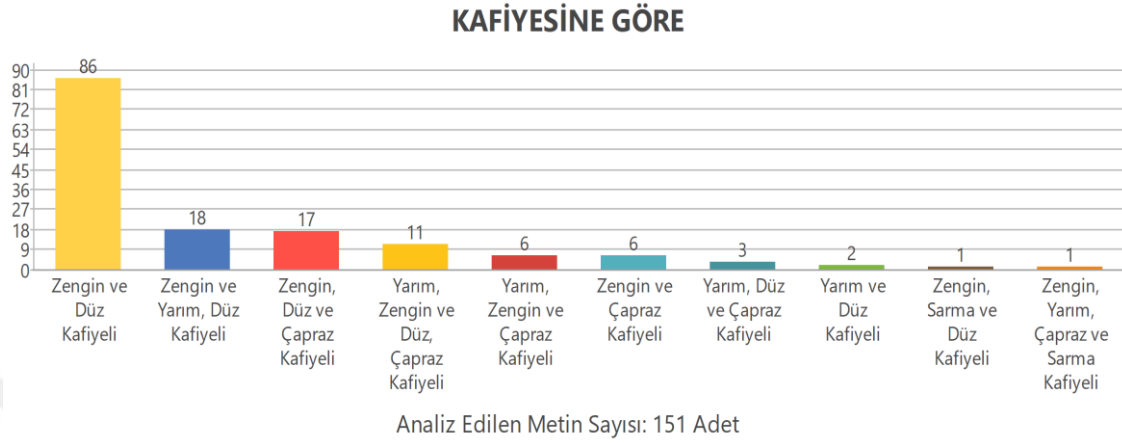
Türkiye Türkçesi

142. Omuzunda neşelendiren, anneciğim, ninni ya ninni,
 Göğsünde oynatan, anneciğim, ninni ya ninni.
 Her yerde gezdiren, anneciğim, ninni ya ninni,
 Kara atlı, kara geceli
 Beni görmeye geldin mi, ninni ya ninni?
 Açılan lale bahçesi mi?
 Yok etmeye geldin mi, ninni ya ninni?
 Ölümün elçisi geldi,
 Kaçın, bahçe gül bahçesinden, ninni ya, ah, ninni.
 Kaçmakla kurtulamazsın, ya ninni.
 İzleyesin mezarlıkları, ninni ya, ah ninni.
 Ninni, ninni, ayrılık ya,
 Mezarında yansın mumlar, ninni ya bir ninni.
 Yolcu eder el-akrabaların, ninni ya bir ninni.
 Yanında olmaz bir insanın, ninni ya bir ninni.
 Ninni ya, ah ninni!

2.3.5. Özbek Ninnilerinin Kafiye Özellikleri

Özbek ninnilerinin kafiye özelliklerine değinilecek olursa, genel olarak mısra sonlarında bulunan 'alla' veya 'alla-yo alla' tekrarları önemli bir noktayı oluşturmaktadır. Özellikle inceleme esnasında mevcut tekrar sözcükler kafiye özelliği altında ele

alınmaktadır. Kafiye özelliklerini belirten harfler Özbek Türkçesi metninde, her mısranın sonunda kalın harflerle belirtilmektedir. Dolayısıyla incelenen 151 adet ninni metninden farklı başlıklardan oluşan on tane grup oluşturulmaktadır:

Şekil 2. Kafiye özelliklerine göre Özbek ninniler grafiği

En kalabalık grubumuzu **Zengin ve Düz Kafiye ninniler** oluşturmaktadır. Buna göre, mısranın sonunda bulunan sözcükler zengin ve düz kafiye biçimlerini içinde barındırmaktadır. Daha detaylı bilgi tezin Ek Bölümü'nde yer alan 1, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 31, 32, 34, 35, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 50, 51, 53, 54, 55, 56, 60, 64, 67, 68, 69, 70, 71, 73, 74, 77, 78, 79, 80, 81, 84, 88, 89, 90, 92, 94, 96, 98, 101, 102, 105, 106, 107, 118, 119, 120, 121, 122, 124, 129, 133, 134, 135, 138, 141, 147, 148 ve 150 numaralar altında kaydedilen ninniler kaydedilebilir. Bu kafiye yapısına sahip, 151 adet ninni içerisinde toplam 86 tanedir. Örnek olarak 1. ninnin ilk iki bendi verilebilir:

Özbek Türkçesi

1. Aylanayin oydinim, **a**
El ichida soydinim. **a**
- Qo'limdagi tuyg'unim, **b**
Gapga tushgan quzg'unim. **b**
- Alla, bolam, alla-yay, **c**
Jonim, bolam, alla-yay. **c**

Türkiye Türkçesi

1. Kurban olayım aydınım,
El içinde akar derem.
- Elimdeki şahinim,
Konuşa bilen kuzgunum.
- Ninni, yavrum, ninni-yay.
Canım, yavrum, ninni-yay.

Aylanayin, oppog'im, **a**
 Mislingni izlab topmog'im. **a**
 To'y-yig'inlar bo'lganda **b**
 Otin ayab chopmog'im. **a**
 Alla, bolam, alla-yay, **c**
 Jonim, bolam, alla-yay **c**

(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 5-7; Safarov, 1999, s. 25-27; Mirzayev, Safarov ve Orayeva, 2008, s. 380-381).

Kurban olayım, bembeyazım,
 Benzerini arayıp, bulamam.
 Dügün-meclisler olanda
 Atına kıyamdan koşarım.
 Ninni, yavrum, ninni-yay,
 Canım, yavrum, ninni-yay.

Metinler arasında sıkça karşımıza çıkan bir diğer durum, **Zengin, Yarım ve Düz** kafiye yapılarıdır. Bu grupta 18 adet ninni tespit edilmektedir ve çalışmanın Ek Bölümü'nde, 29, 33, 36, 43, 49, 57, 58, 66, 87, 93, 97, 99, 104, 112, 113, 114, 125 ve 127 numaralarıyla kayıtlandırılmaktadır. Burada aynı metin içerisinde görülen zengin, yarım ve düz kafiye şeması söz konusudur, 29. ninni örnek gösterilebilir:

Özbek Türkçesi

29. Uxla, qo'zim, alla-yo, **a**
 Shakar so'zim, alla. **b**
 Ukam yig'lar tunda ham, **c**
 Alla aytadi oyim, **c**
 Qo'shiqlari muloyim. **c**
 Obbo qilsin, alla-yay, **d**
 Uxlab bersin, alla-yay! **d**
 Alla, alla, alla-yay, **d**
 Hozir ishlashga palla-yay. **d**
 Ishlarni tamom qilib, **e**
 Keyin qilamiz yalla. **b**
 Alla, alla, otingdan **f**
 Alvonjingni bodidan, **f**
 O'zim aylanay, alla, **b**
 Alla-yo alla! **b**

Türkiye Türkçesi

29. Uyu, kuzum, ninni-ya,
 Şeker sözüm, ninni.
 Kardeşim ağlar gece de,
 Ninni söyler annem,
 Nağmeleri yumuşacık.
 Uyusun, ninni-ya,
 Uyuyuversin, ninni-ya!
 Ninni, ninni, ninni-ya,
 Çalışmanın tam zamanı-ya.
 İşler bittikten sonra,
 Sonra yaparız yalla.
 Ninni, ninni, adından
 Salıncağın rüzgarından,
 Ben kurban olayım, ninni,
 Ninni ya ninni!

(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 21-22;
Safarov, 1999, s. 81-82).

Zengin, Düz ve Çapraz Kafiye yapısına sahip 17 adet ninni bulunmaktadır. Tezin Ek Bölümü'nde yer alan 2, 3, 15, 28, 30, 52, 62, 65, 82, 83, 86, 100, 103, 116, 126, 137 ve 142 olarak kaydedilen metinlerdir. 2. ninninin birinci ve üçüncü mısrası bu grubun örneği olabilir:

Özbek Türkçesi

2. Bulbul qushning bolasi, **a**

Alla, qo'zim, alla. **b**

Daraxtda bo'lar uyasi, **a**

Alla, bolam, alla. **b**

Daraxt boshini sel olsa, **c**

Shaydolar bo'lar onasi, **a**

Alla, bolam, alla. **b**

Yonamanu kuyaman, **a**

Alla, bolam, alla. **b**

O'choqqa tushgan chaladek, **c**

Alla, bolam, alla. **b**

Zafarondek sarg'ayibman **d**

Bandida qolgan olmadek, **c**

Alla, bolam, alla **b**

(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 7; Safarov,
1999, s. 28; Mirzayev, Safarov ve Orayeva,
2008, s. 381-382).

Türkiye Türkçesi

2. Bülbül kuşun yavrusu,

Ninni, kuzum, ninni.

Ağaçta olur yuvası,

Ninni, yavrum, ninni.

Ağaç başını sel alsa,

Deliler olur anası,

Ninni, yavrum, ninni.

Yanarım-yanarım,

Ninni, yavrum, ninni.

Ateşe düşen yaş gibi,

Ninni, yavrum, ninni.

Safran gibi sararmışım

Dalında kalan elma gibi,

Ninni, yavrum, ninni.

Metinler içerisinde **Yarım, Zengin, Düz ve Çapraz Kafiye**li ninniler 151 adet ninni içerisinde 11 tanesini oluşturmaktadır. Çalışmanın Ek Bölümü'nde 59, 91, 108, 111, 115, 123, 130, 131, 140, 145 ve 146 numaralarıyla kaydedilmektedir. Özellikle bu dört kafiye özelliklerini taşıyan ninniler bentler arasında farklılıklar göstermektedir. Örneğin:

Özbek Türkçesi

59. Uxla erkin, ol orom, **a**
 Alla, alla, jon bolam. **b**
 Mendan zuryod, mendan nom, **a**
 Bog'da ochilgan lolam, alla. **c**
 Derazadan oy boqadi, **a**
 Uyga sohib kumush nur, **b**
 Alla senga xush yoqadi, **a**
 Diling topadi huzur. **b**

Boshginangda o'ltirman **a**
 Alla aytib tun bo'yi. **b**
 Yuragimni payvand qilay **c**
 Senga jonim shu ko'yi. **b**
 Qora ko'zim, alla, **d**
 Shirin so'zim, alla **d**
 (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 35-36;
 Safarov, 1999, s. 108-109).

Türkiye Türkçesi

59. Uyu özgürce dinlen,
 Ninni, ninni, can yavrum.
 Benim evladım, benim adım,
 Bahçede açılan lalem, ninni.
 Pencereden ay bakar,
 Eve dağıtır gümüş renkli nur,
 Ninni senin hoşuna gider,
 Gönlün bulur huzur.

Başucunda otururum
 Ninni söyleyip gece boyu.
 Yüreğimi bağlayayım
 Sana canım kurban.
 Kara gözüm, ninni,
 Tatlı sözlüm, ninni.

Yarım, Zengin ve Çapraz Kafiye ninniler, toplam 6 taneyi teşkil etmektedir.

Bu ninniler tezin Ek Bölümü'nde daha detaylı gösterilmekle birlikte, 4, 95, 109, 110, 117 ve 144 numaralarıyla kayıtlandırılmaktadır. Örnek olarak 4. ninninin ilk iki bendi verilebilir:

Özbek Türkçesi

4. Ikki bulbul sayroshadur, **a**
 Tog'u toshlarda yuribon, alla. **b**
 Chanqasa suvlar ichodur **a**
 Bog'u bo'stonda yuribon, alla. **b**
 Alla-yo, alla, **b**
 Ma'rifatxon, buving aylansin, bolam-o,
 alla. **b**

Türkiye Türkçesi

1. İki bülbül ötmekteler,
 Dağ taşlarda yürür, ninni.
 Susayınca sular içer
 Bahçe bostanda yürür, ninni.
 Ninni-ya, ninni,
 Marifethan nenen kurban olsun, yavrum,
 ninni.

Suv tinig'i bunda qoldi, **a**
 Borib ichdi loyini-yo, alla. **b**
 Suygani bul yerda qoldi, **a**
 Borib oldu o'zgani-yo, alla. **b**
 Alla-yo, alla, **b**

Ma'rifatxon, buving aylansin, bolam-o,
 alla **b**

(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 8-9).

Suyun temizi burada kaldı,
 Gidip içti çamuru-ya, ninni.
 Sevdığı burada kaldı,
 Gidip aldı başkanı-ya, ninni.
 Ninni-ya, ninni,

Marifethan nenen kurban olsun, yavrum,
 ninni.

Zengin ve Çapraz Kafiye ninniler, genel olarak sabit bir yapıya sahip olmakla birlikte 151 adet ninni içerisinden 6 adeti oluşturmaktadır. Çalışmanın Ek Bölümü'nde 8, 63, 72, 85, 128 ve 143 numaraları altında kaydedilmektedir. Örnek olarak 8. ninnin ilk iki bendi verilebilir:

Özbek Türkçesi

8. Alla aytib uxlataman, **a**
 Alla, qo'zim, alla. **b**
 Qanday seni yupataman, **a**
 Alla, bolam, alla. **b**

Kichkinasan, lolasan, **a**

Alla, bolam, alla. **b**

Qachon katta bo'lasan, **a**

Alla, bolam, alla **b** (Safarov ve Oçilov,
 1984, s. 11; Oçilov, 2006, s. 389-390).

Türkiye Türkçesi

8. Ninni söyler uyuturum,
 Ninni, kuzum, ninni.
 Nasıl seni avuturum,
 Ninni, yavrum, ninni.

Küçücüksün, lalesin,

Ninni, yavrum, ninni.

Ne zaman büyüyeceksin,

Ninni, yavrum, ninni.

Alt başlıkların kısıtlı içeriğine sahip **Yarım, Düz ve Çapraz Kafiye** ninniler 3 taneden oluşmaktadır. Bu ninniler tezin Ek Bölümü'nde 136, 139 ve 149 numaralarıyla kayıtlıdır. 139. ninninin ilk iki bendi örnek olabilir:

Özbek Türkçesi

139. Huyya-huy, **a**
 Huy, jonim-ay. **b**
 Kichkina jonim **c**
 Ulg'aygay-ay. **b**
 Kokillari (bolamning) **d**
 Tillodan-ay. **b**
 Huyya- huy, **a**
 Huy, jonim-ay. **b**

Türkiye Türkçesi

139. Huyya- huy,
 Huy, canım ya,
 Küçük canım
 Büyüsün ya.
 Saçları (yavrumun)
 Altın gibi ya.
 Huyya- huy,
 Huy, canım ya.

Suvda baliq **a**
 Jonlandi-yay. **b**
 Huy-ya- huy, **d**
 Huy, jonim-ay **b**
 (Oçilov, 2006, s. 393-394).

Suda balık
 Canlandı ya.
 Huy-ya- huy,
 Huy, canım ya,

Yarım ve Düz Kafiyeli ninniler ise sadece 2 tanedir, bun metinler çalışmanın Ek Bölümü'nde 61 ve 75 numarasıyla kayıtlandırılmıştır. Örnek olarak 61. ninninin ilk iki bendi verilebilir:

Özbek Türkçesi

61. Alla, bolam-ey, **a**
 Guli lolam-ey. **a**
 Tezroq katta bo'l, **b**
 Mushtoq olam-ey, **a**
 Alla, alla-ey. **a**
 Yorqin kelajak, **a**
 Seni kutajak, **a**
 Toza qalbingga **b**
 Sevich to'lajak, **a**
 Alla, alla-ey **c**

Türkiye Türkçesi

61. Ninni, yavrum-ya,
 Gül ve lalem-ya.
 Hemen büyüsün,
 Dünya sana muhtaç-ya,
 Ninni, ninni-ya,
 Parlak gelecek,
 Seni bekler,
 Temiz kalbine
 Neşe dolacak,
 Ninni, ninni-ya.

(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 36; Safarov, 1999, s. 110).

Sadece bir tane ninni bulunan gruplar ise: **Zengin, Sarma ve Düz Kafiye** tezin Ek Bölümü'nde 132; **Zengin, Yarım, Çapraz ve Sarma Kafiye** ninni ise 76 numaralarıyla kaydedilmektedir. İlk olarak zengin, sarma ve düz kafiye yapısına sahip 132. ninninin ilk iki mısrası örnek olarak verilebilir:

Özbek Türkçesi

132. Alla aytsam – aldanar, **a**

Olma bersam – quvonar, **a**

Alla-yo alla. **b**

Olma berib aldatayin, **c**

Alla aytib uxlatayin, **c**

Alla-yo alla. **b**

Allalayin aymog'imni, **a**

Sut ustida qaymog'imni. **a**

Alla-yo alla. **b**

Qaymog'lari moy bo'lsin-ye, **c**

Shu bag'rimga joy bo'lsin-ye, **c**

Alla-yo alla **b**

(Safarov, 1999, s. 120-122).

Türkiye Türkçesi

132. Ninni okusam – kanar,

Elma versem – sevinir,

Ninni ya ninni.

Elma verip kandırayım,

Ninni okuyup uyutayım,

Ninni ya ninni.

Ninniyle uyutayım tatlımı,

Süt üzerindeki kaymağımı,

Ninni ya ninni.

Kaymakları yağ olsun ya,

Şu bağrıma yer olsun ya,

Ninni ya ninni.

Zengin, Yarım, Çapraz ve Sarma Kafiye yapısına sahip ninni metni örneği ise 76. ninnin de ilk iki mısrası olabilir:

Özbek Türkçesi

76. Alla bolam alla-yo, **a**

Jonim bolam alla. **b**

Beqasam to'n kiygizdim **c**

Jonim bolam alla-yo. **a**

Türkiye Türkçesi

76. Ninni yavrum ninni-ya,

Canım yavrum ninni.

İpek kumaştan kaftan giydirdim

Canım yavrum ninni-ya.

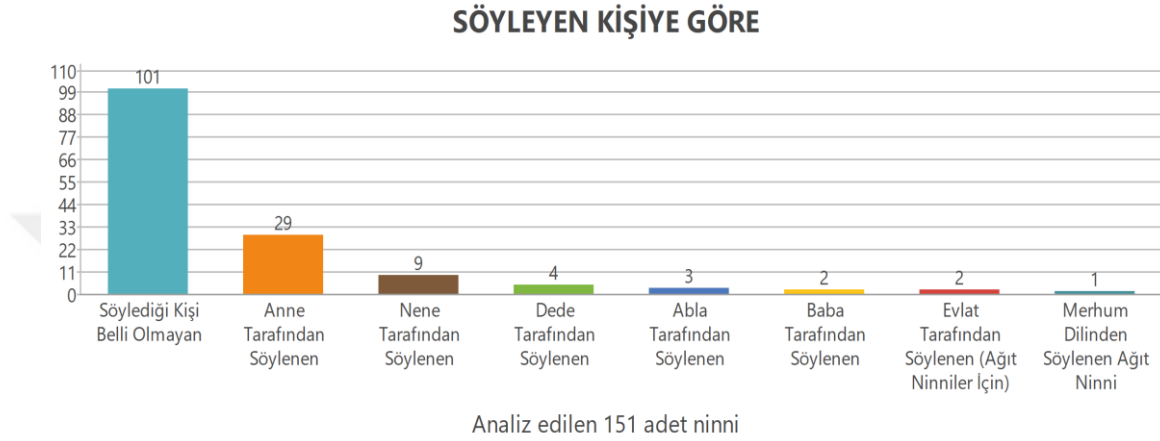
Yarashiblar yursin deb, d	Sana yakışsın diye,
Shirin bolam alla. b	Tatlı yavrum ninni.
Belingga belbog' o'ratdim, c	Beline kuşak bağladım,
Jonim bolam alla-yo. a	Canım yavrum ninni-ya.
Mahkam ushlab tursin deb, d	Sıkıca seni tutsun diye,
Shirin bolam, alla. b	Tatlı yavrum, ninni.
Dalada ot boyladim, c	Kıra at bağladım,
Jonim bolam, alla-yo. a	Canım yavrum, ninni-ya.
Aylaniblar yursin deb, d	Gezip dolaşsın diye,
Shirin bolam, alla. b	Tatlı yavrum, ninni.
Umid bilan boqdim, a	Umut ile baktım,
Jonim bolam, alla. b	Canım yavrum, ninni.
O'ynabgina yursin deb, c	Neşeli olsun diye,
Shirin bolam, alla b (Naimov, 2006, s. 8-10).	Tatlı yavrum, ninni.

Görüldüğü üzere, Özbek ninnileri tek bir metin içerisinde bulunan tüm kafiye özellikleri bir araya getirilerek ele alınıp incelendiğinde. Genel formatının dışında bir görünüm verdiğini söylenebilir. Bu bağlamda Özbek ninnileri genel ninni profilinin dışında bir kafiye şeması çizmektedir.

2.3.6. Ninni Söyleyicileri

Özbek halkı arasında ninni metinleri günlük yaşam tarzı dışında, merasimlerde de söylendiği kaydedilmektedir. Bu merasimler çocuğun dünyaya gelmesiyle birlikte Beşik düğünü esnasında ya da yeni gelinin yeni aile fertleriyle tanıştırma geleneklerinin yanı sıra matem merasimlerini de kapsamaktadır. Bu bağlamda yukarıda kaydedilen örf âdetleri gerçekleştirirken, özel kadınlar tarafından söyleyiciler oluşturulmaktadır. Ancak günlük yaşam tarzında, ninni türünün söyleyicileri olarak genel anlamda ilk sırada anneler yer almaktadır, ancak onların yanı sıra bu vazifeyi bakıcılar, neneler ve bazen de babalar tarafından üstlendiği söylenebilir (Alaviya, 1974, s. 131; Cahongirov, 1975, s. 25).

Özellikle, ağıt ninni türleri incelendiği zaman ebeveynini kaybeden evlat tarafından veya merhumun ağzından söylenen ninnilerin olduğu tespit edilmiştir. Yine bulgularımız doğrultusunda ninni metinleri içerisinde söyleyici kesin olarak belirtilmemesi sonucunda söyleyicisinin belirtilmediği ninniler de ortaya çıkmaktadır. Buna göre, kaynaklardan elde edilen 151 adet ninni incelendiğinde sekiz farklı söyleyici saptanmaktadır:

Şekil 3. Özbek ninnileri icra edenlere göre grafiği

Yukarıda verilen tabloya bağlı olarak **Söylediği kişi belli olmayan** ninniler 151 tane ninni içerisinde toplam 101 adet metin teşkil etmektedir. İçerik olarak bakıldığında bu metinlerde kesin bir şekilde söyleyicinin kim olduğuna dair bilgiler bulunmaması söz konusudur, bu nedenle analiz esnasında böyle bir başlık oluşturma gereği duyulmaktadır. Tespit edilen mevcut ninni metinleri tezin Ek Bölümü'nde 4.1, 6, 7, 8, 9, 10, 14, 16, 17, 19, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 47, 48, 50, 51, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 63, 64, 65, 66, 68, 70, 71, 72, 74, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 96, 99, 100, 101, 102, 103, 105, 106, 107, 108, 110, 112, 113, 114, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 125, 126, 127, 129, 130, 131, 132, 134, 139, 140, 144 ve 147 numaralarıyla kaydedilmektedir. Örneğin:

Özbek Türkçesi

4.1. Ikki bulbul sayrashadi tog'u gullarda yurib, alla.

Türkiye Türkçesi

4.1. İki bülbül öterler, dağ ve güllerde yürüyüp, ninni.

Chanqasa suvlar ichadi bog'u bo'stonga kelib, alla,	Susayınca sular içer bahçe bostana gelip, ninni.
Suv tinig'i bunda qoldi, borib ichdi loyini, alla,	Temiz sular burada, gidip içti çamurlu suyu, ninni,
Bosh eson bo'lsa ko'rarmiz suyib olgan yorini, alla.	Başımız sağ olsa görürüz severek aldığını, ninni.
Suyib olgan yoringiz – bir ham chiroylik yor ekan, alla.	Severek evlendiğimiz – oldukça güzelmiş, ninni.
O'ng qo'limga suv berolmas, surati hayvon ekan, alla (Safarov, 1999, s. 129).	Sağ elime su dökemez, suratı hayvan imiş, ninni.

Anne tarafından söylenen ninniler metin içerisinde kesin olarak belirtilmektedir ve toplam 29 taneden ibarettir. Bu ninni metinleri çalışmanın Ek Bölümü'nde 3, 5, 11, 12, 13, 15, 20, 21, 27, 36, 45, 49, 52, 53, 54, 62, 67, 69, 73, 75, 87, 95, 98, 104, 115, 124, 128, 141 ve 143 numaralarıyla kayıtlandırılmıştır. Örnek olarak 3. ninni metninin dördüncü ve beşinci bentleri verilebilir:

Özbek Türkçesi

Onalarning mehri bilan
Keng jahonlar bo'lar ravshan.
Sizlar maktabga borguncha
Cho'l-biyobon bo'lar gulshan, alla, alla-yo,
alla.

Erkalayman men har mahal,
Allalayman sahar vaqti.
Biring qandim, biring asal,
Ona baxti – bola baxti, alla, alla-yo, alla
(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 7-8; Safarov,
1999, s. 28-29).

Türkiye Türkçesi

Annelerin sevgisiyle
Bu dünya olur aydın.
Sizlere mektebe gidene dek
Çöl-sahralar olur gül bahçesi, ninni, ninni-
ya, ninni.

Seveceğim ben her zaman,
Ninni okurum seher vakti.
Biri şekerim, biri balım,
Anne bahtı – çocuğun bahtı, ninni, ninni-
ya, ninni.

Nine tarafından söylenen ninniler yine aynı şekilde metin içerisinde belirtildiği üzere kaydedilmektedir. Tespit edilen bu ninni türleri tezin Ek Bölümü'nde 1, 2, 4, 30, 94, 97, 109, 133 ve 148 numaralarıyla kaydedilmek üzere, toplam 9 tanedir. Buna 4. ninninin ilk bendi örnek olabilir:

Özbek Türkçesi

4. Ikki bulbul sayroshadur,
Tog' u toshlarda yuribon, alla.
Chanqasa suvlar ichodur
Bog' u bo' stonda yuribon, alla.
Alla-yo, alla,
Ma' rifatxon, buving aylansin, bolam-o,
alla (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 8-9).

Türkiye Türkçesi

4. İki bülbül ötmekteler,
Dağ taşlarda yürür, ninni.
Susayınca sular içer
Bahçe bostanda yürür, ninni.
Ninni-ya, ninni,
Marifethan nenen kurban olsun, yavrum,
ninni.

Yukarıda belirtildiği üzere Özbekistan coğrafyasının güney bölgesinde yaygın olan 'Huyyo' ninnileri **Dede tarafından** söylenmektedir (Corayev ve Hudoykulova, 2008, s. 160). Dolayısıyla mevcut türe ait ninniler bu başlık altında toplanarak ve çalışmanın Ek Bölümü'nde 135, 136, 138 ve 150 numaralarıyla kayıt edilmektedir. Örnek olarak 135. ninninin ilk bendi verilebilir:

Özbek Türkçesi

135. Huyyalar qilay o' zini-yo, huy-yey, huy-yey, huyya,
Huy qilay qora ko' zini-yo huy-yey, huy-yey, huyya,
Amudaryoning muzini-yo, huy-yey, huy-yey, huyya,
Buvasining qizini-yo, huy-yey, huy-yey, huyya (Corayev ve Hudoykulova, 2008, s. 160).

Türkiye Türkçesi

135. Huyalar yapayım kendisini ya, huy-yey, huy-yey, huyya,
Huy yapayım kara gözünü ya, huy-yey, huy-yey, huyya,
Amuderya'nın buzunu-ya, huy-yey, huy-yey, huyya,
Dedesinin kızını ya, huy-yey, huy-yey, huyya.

Bu bağlamda erkekler tarafından söylenen bir diğer grup ise **Baba tarafından söylenen** olarak tezin Ek Bölümü'nde 137 ve 149 numaralarıyla kaydedilmektedir. Buna 137. ninninin beşinci bendi örnek olarak gösterilebilir:

Özbek Türkçesi

Huyo qilay huydaga,

Oting solgin to'daga.

Huyo qilsam uxlagin,

Otang senga sadag'a

Huyo bolam, huyo-i-i! (Safarov, 1999, s. 137-139; Naimov, 2006, s. 16).

Türkiye Türkçesi

Huya yapay Allah'a,

Atını bırak sürüye.

Huya yapsam uyuyasın

Baban sana kurban olsun.

Huya yavrum, huya-i-i!

Özbek kaynakları tarandığı zaman **Abla tarafından söylenen** ninniler kaydedilmemektedir. Ancak metinler incelendiğinde söyleyicinin abla olduğu tespit edilen 3 adet ninni bulunmaktadır. Bu ninni metinleri tezin Ek Bölümü'nde 18, 19 ve 111 numaralarıyla kaydedilmektedir. Örneğin:

Özbek Türkçesi

18. Gulim-a, ona gulim(san),

Bog'imda bulbulimsan,

Besh inimning ichinda

Yolg'izgina singlimsan,

Alla-yo, alla.

Opasining erkasi,

Uxlab qolsin, alla-yo.

Bo'lsin inson sarasi,

Obro' olsun, alla,

Alla-yo alla (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 15; Safarov, 1999, s. 41).

Türkiye Türkçesi

18. Gülüm ya, ana gülümsün,

Bahçemde bülbülümsün,

Beş (erkek) kardeşimin içinde

Yalnız (kız) kardeşimsin,

Ninni ya, ninni.

Ablasının bir tanesi,

Uyuya kalsın, ninni ya.

Olsun insanların en iyisi,

Şöhretli olsun, ninni,

Ninni ya ninni.

Özellikle, Ağıt ninni metinlerinde **Evlat tarafından söylenen** türü bulunmaktadır. Bunlar çalışmanın Ek Bölümü'nde 142 ve 145 nolu ninnileridir. Örnek olarak 142. ninninin ilk bendi verilebilir:

Özbek Türkçesi

142. Yag'rinida yayratgan, enajonim, alla-
yo alla,
Ko'kraklarida o'ynatgan, enajonim, alla-
yo, alla.
Sayog'imni sayratgan, enajonim, alla-yo
alla,
Qora otli, qora tunli
Meni ko'rmakka keldingmi, alla-yo alla?
Ochilgan lolazorimi
Xazon etmog'a keldingmi, alla-yo alla?
(Safarov, 1999, s. 145-146).

Türkiye Türkçesi

142. Omuzunda neşelendiren, anneciğim,
ninni ya ninni,
Göğsünde oynatan, anneciğim, ninni ya
ninni.
Her yerde gezdiren, anneciğim, ninni ya
ninni,
Kara atlı, kara geceli
Beni görmeye geldin mi, ninni ya ninni?
Açılan lale bahçesi mi?
Yok etmeye geldin mi, ninni ya ninni?

Yine ağıt ninni bağlamında **Merhum ağızdan söylenen**¹¹ ninni metni tezin Ek Bölümü'nde 146 numarayla kaydedilmektedir. Örnek olarak aynı ninninin ilk iki bendi gösterilebilir:

Özbek Türkçesi

146. Otmang mani toshlar bilan,
Uchib ketarman qushlar bilan,
Alla, rabim, bir alla.
Qushlar kelar, man kelmasman,
Ko'zing to'lar yoshlar bilan,
Alla, rabim, bir alla (Mirzayev, Safarov ve
Orayeva, 2008, s. 122-123).

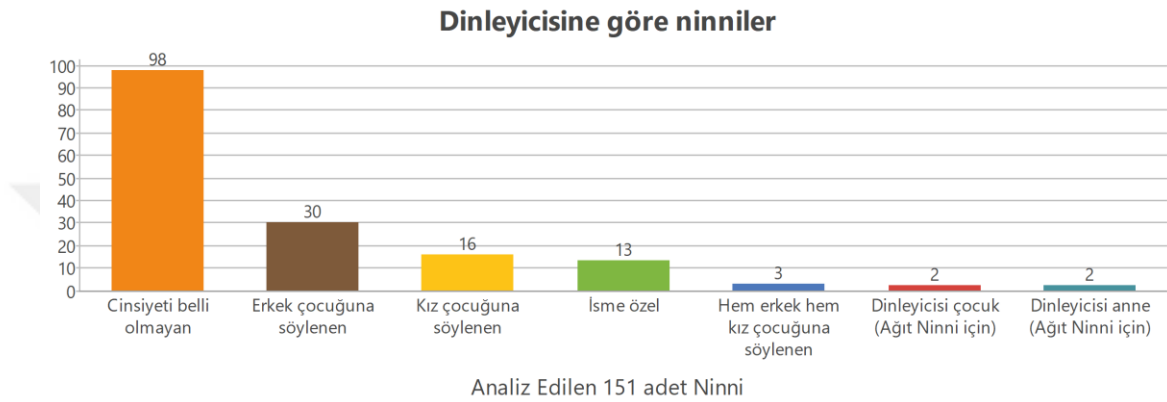
Türkiye Türkçesi

146. Atmayınız bana taşlarınızı,
Uçup giderim kuşlarla,
Ninni, Rabbim, bir ninni.
Kuşlar gelir, ben gelmeyeceğim,
Gözün dolar yaşlarla,
Ninni, Rabbim, bir ninni.

¹¹ Kaynakta bu şekilde belirtilmektedir.

2.3.7. Ninni Dinleyicileri

Özbek Halk edebiyatı kaynakları incelendiğinde dinleyici bakımından ninni tasnifi maalesef yapılmamaktadır. Fakat, Çelebioğlu ve Kaya'lar tarafından yapılan Cinsiyetine göre tasnif bölümü baz alınarak, ele alınan metinlerden yola çıkılarak tarafımızca Ninni Dinleyici Kitlesine göre bir tasnif yapılmaktadır. Buna bağlı olarak incelenen 151 tane ninni metni sonucunda:

Şekil 4. Özbek ninnileri dinleyici kitlesine göre grafiği

Cinsiyeti belli olmayan ninni metinleri içerisinde isminden de anlaşılacağı üzere cinsiyet kesin olarak belirtilmemektedir. Aynı zamanda kullanılan benzetmeler veya motiflere bağlı kalarak mevcut sınıflandırma yapılmadığı da belirtilmesi gerekmektedir. Çünkü aynı motif hem erkek hem de kız çocuklarına kullanımı yine tarafımızca tespit edilmiştir. Bu nedenle metin içerisinde kesin olarak cinsiyet belirtilmesi yok ise bu gruba dahil edilmektedir. Toplam 98 tane olmasıyla birlikte grubun en kalabalık içeriğine sahiptir ve tezin Ek Bölümü'nde 2, 4.1, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 21, 22, 23, 25, 30, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 42, 43, 44, 47, 48, 50, 51, 52, 55, 56, 59, 60, 61, 62, 64, 65, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 78, 79, 80, 81, 82, 84, 85, 87, 88, 90, 91, 92, 96, 97, 98, 100, 101, 102, 103, 104, 106, 107, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 120, 122, 124, 125, 128, 129, 131, 133, 134, 139, 140, 144, 146, 148, 149 numaraları altında kaydedilmektedir. Örneğin:

Özbek Türkçesi

4.1. Ikki bulbul sayrashadi tog'u gullarda yurib, alla.

Türkiye Türkçesi

4.1. İki bülbül öterler, dağ ve güllerde yürüyüp, ninni.

Chanqasa suvlar ichadi bog'u bo'stonga kelib, alla,	Susayınca sular içer bahçe bostana gelip, ninni.
Suv tinig'i bunda qoldi, borib ichdi loyini, alla,	Temiz sular burada, gidip içti çamurlu suyu, ninni,
Bosh eson bo'lsa ko'rarmiz suyib olgan yorini, alla.	Başımız sağ olsa görürüz severek aldığını, ninni.
Suyib olgan yoringiz – bir ham chiroylık yor ekan, alla.	Severek evlendiğimiz – oldukça güzelmiş, ninni.
O'ng qo'limga suv berolmas, surati hayvon ekan, alla (Safarov, 1999, s. 129).	Sağ elime su dökemez, suratı hayvan imiş, ninni.

Özbek ninni metinleri içerisinde en çok **Erkek çocuğuna söylenen** ninniler bulunmaktadır ve 151 adet içerisinde 30 taneyi teşkil etmektedir. Aynı şekilde ninni metni içerisinde erkek çocuğuna karşı kullanılan sözcükler veya 'oğlum' gibi tabirler mevcut ise bu başlık altında değerlendirilmektedir. Bu ninniler çalışmanın Ek Bölümü'nde 1, 10, 19, 24, 26, 28, 29, 31, 34, 40, 45, 46, 49, 53, 54, 66, 83, 89, 93, 95, 99, 105, 119, 123, 132, 136, 137, 138, 141, 150 numaralarıyla kayıtlandırılmıştır. Örnek olarak 19. ninninin ilk bendi verilebilir:

Özbek Türkçesi

19. Alla dey-dey, huy deyman.

Shu o'g'limga to'y deyman.

To'ylarini beklar yesin,

Duosi bunga teksin (Safarov ve Oçilov,

1984: 16; Safarov 1999, s. 41-42).

Türkiye Türkçesi

19. Ninni diye, huy derim.

Şu oğluma düğün derim.

Düğünlerine beyler gelsin,

Edilen dualar onun üzerine olsun.

Aynı şekilde **Kız çocuğuna söylenen** ninni metinlerinde sadece 'kız' veya 'kızım' gibi tabirler mevcut ise bu gruba dahil edilmektedir. Tespit edilen ninniler tezin Ek Bölümü'nde 4, 18, 20, 27, 58, 63, 77, 86, 94, 108, 121, 126, 127, 130, 135, 147 numaralarıyla kaydedilmektedir. Buna 27. ninninin üçüncü bendi örnek olabilir:

Özbek Türkçesi

Türkiye Türkçesi

Alla-yo, alla,
 Oppoq qizim, alla,
 Qaymoq qizim, alla.
 Go'zal qizim, alla.
 Asal qizim, alla.
 Oqcha qizim, alla.
 Zog'cha qizim, alla.
 Sanam qizim, alla,
 Tamtam qizim, alla.
 Erka qizim, alla,
 Serka qizim, alla.
 Chaman qizim, alla,
 Saman qizim, alla.
 Shakar qizim, alla,
 Dakar qizim, alla.
 Botmon qizim, alla,
 Shodmon qizim, alla (Safarov ve Oçilov,
 1984, s. 20-21; Safarov, 1999, s. 79-81).

Ninni-ya, ninni,
 Beyaz kızım, ninni,
 Kaymak kızım, ninni.
 Güzel kızım, ninni.
 Bal kızım, ninni.
 Beyaz kızım, ninni.
 Küçük kargam benim, ninni.
 Senem kızım, ninni,
 Endamlı kızım, ninni.
 Küçük kızım, ninni,
 Keçi kızım, ninni.
 Çiçek kızım, ninni,
 (Sarı renkli) Tay kızım, ninni.
 Şeker kızım, ninni,
 Güzel kızım, ninni.
 Tatlı kızım, ninni,
 Neşeli kızım, ninni.

İsme özel ninniler aynı zamanda isimlere göre cinsiyete dahil edilen ninni gruplarına da dahil edilmektedir. Ninni metinlerinin başında veya sonunda tekrar şeklinde Özbek isimleri yer almaktadır. Bu ninni metinleri çalışmanın Ek Bölümü'nde 4, 10, 20, 49, 53, 58, 66, 63, 83, 86, 93, 126, 136 numaralarıyla belirtilmektedir.

Özbek Türkçesi

4. Ikki bulbul sayroshadur,
 Tog'u toshlarda yuribon, alla.
 Chanqasa suvlar ichodur
 Bog'u bo'stonda yuribon, alla.
 Alla-yo, alla,
Ma'rifatxon, buving aylansin, bolam-o,
 alla.

Türkiye Türkçesi

4. İki bülbül ötmekteler,
 Dağ taşlarda yürür, ninni.
 Susayınca sular içer
 Bahçe bostanda yürür, ninni.
 Ninni-ya, ninni,
 Marifethan nenen kurban olsun, yavrum,
 ninni.

Metin içerisinde farklı cinsiyetten ikizler veya hem erkek hem de kız çocuğuna söylenen ninniler de tespit edilmektedir. Bu ninniler tezin Ek Bölümü'nde 3, 57 ve 76 numaralarıyla kaydedilmektedir. Buna örnek olarak 57. ninni metnin ikinci mısrası verilebilir:

Özbek Türkçesi

Alla deb tebratay oyimchani,
Alla deb uxlatay begimchani.
Uxlasa – uyqum, alla,
Labdagi kulgum, alla,
(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 35; Safarov, 1999, s. 107-108).

Türkiye Türkçesi

Ninni diye sallayayım ay hanımı,
Ninni diye uyutayım beyefendiye.
Uyusa – uykum, ninni,
Dudağımdaki gülümseme, ninni,

Ağıt ninniler bazında **Dinleyicisi Ebeveyn** olan ninni metninde özellikle anne dinleyici olduğu tespit edilmektedir. Tespit edilen ninniler çalışmanın Ek Bölümü'nde 142 ve 145 numaralarıyla kayıt edilmektedir. Örnek olarak 142. ninninin ilk bendi gösterilebilir:

Özbek Türkçesi

142. Yag'rinida yayratgan, enajonim, alla-
yo alla,
Ko'kraklarida o'ynatgan, enajonim, alla-
yo, alla.
Sayog'imni sayratgan, enajonim, alla-yo
alla,
Qora otli, qora tunli
Meni ko'rmakka keldingmi, alla-yo alla?
Ochilgan lolazorimi
Xazon etmog'a keldingmi, alla-yo alla?
(Safarov, 1999, s. 145-146).

Türkiye Türkçesi

142. Omuzunda neşelendiren, anneciğim,
ninni ya ninni,
Göğsünde oynatan, anneciğim, ninni ya
ninni.
Her yerde gezdiren, anneciğim, ninni ya
ninni,
Kara atlı, kara geceli
Beni görmeye geldin mi, ninni ya ninni?
Açılan lale bahçesi mi?
Yok etmeye geldin mi, ninni ya ninni?

Aynı şekilde ağıt ninnilerin **Dinleyici Çocuk** olan ninni türleri yine kaynaklardan tespit edilmiştir ve tezin Ek Bölümü'nde 73 ve 143 numaralarıyla belirtilmektedir. Burada 73. ninni metninin ilk bendi örnek olabilir:

Özbek Türkçesi

73. Bolam ko'ylagi ko'kmidi, alla-yo, alla,

Kamarcha bog'i yo'qmidi, alla-yo, alla?

Azroillar kelganda-yo, alla,

Sheru mardlar yo'qmidi, alla?

(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 46; Safarov, 1999, s. 145; Mirzayev, Safarov ve Orayeva, 2008, s. 120-121).

Türkiye Türkçesi

73. Yavrumun elbisesi gök (mavi) miydi, ninni-ya, ninni,

Kemer gibi kuşağı yok mıydı, ninni-ya, ninni?

Azrailler geldiğinde-ya, ninni,

Aslan gibi mertler yok mıydı, ninni?

3. BÖLÜM

3.1. ÖZBEK NİNNİLERİNDE KÜLTÜR VE NORM AKTARICILIĞI

3.1.1. Kültür ve Kültürel Bellek Bakımından Özbek Ninnileri

Kültür, üretim araçları ve tüketim mallarından, insanlar arasındaki iletişim kurallarından, fikirlerden ve mesleklerden, inançlardan ve geleneklerden oluşan tek bir bütündür (Malinovskiy, 2005, s. 41). Bu bağlamda tüm bu faktörleri, toplumları birbirinden ayıran etkenler ve özellikler olarak nitelendirilebilir. Başka bir deyişle ise “Ortak coğrafyada yaşayan insanların karşılıklı oluşturdıkları kurallar, gelenek, görenekler ve yaşayış tarzını içselleştirmeleridir (Özdemir ve Sarı, 2020, s. 122). Dolayısıyla kültür tanımı üzerine üç yüze yakın tanımlar bulunduğu literatürde kaydedilmektedir. Ancak Karl Marx tarafından yapılan tanım daha geniş çaplı ve farklı noktalara da değinmesi bakımından önemlidir, buna göre: “Kültürün sadece insani ilişkileri ile değil somut olan maddelerle; eşya, yiyecek, içecek gibi soyut olan; düşünceler, sözler, duygular” (Özdemir ve Sarı, 2020, s. 122) gibi birçok unsuru barındırdığını belirtmektedir. Özellikle Marx tarafından yapılan tanım kültür kavramını tam anlamıyla yansıttığını söylenebilir ve bu tanım aracılığıyla somut başta olmak üzere soyut kavramlar da ele alınacaktır.

Kültürel bellek Jan Assman tarafından bir “‘hatırlama’ ya da geçmiş bağlantısı, ‘kimlik’ ya da politik imgeleme, ‘kültürel süreklilik’ ya da gelenek oluşturma arasındaki bağlantıyı” incelendiği belirtilmektedir (Assman, 2018, s. 23). Devamında ise, her kültür bağlayıcı yapıyı oluşturduğunu ve bu yapı hem sosyal hem de zaman boyutunda birer birleştirici/bağlayıcı görevini üstlendiği belirtilmektedir. Yapının bir diğer işlevi ise tecrübe ve anıları şekillendirmesi, canlı tutması, dünle bugünü birleştirmesi olarak kaydedilmektedir. Bu bakımdan ninniler, farklı bireyleri tek bir ‘biz’ haline getiren, ortak kural ve değerlere bağlılık yaratan, kimlik ve aidiyet temelleri üzerinde ortak bilgi ve algı biçimini şekillendirendir. Nesillerden nesillere aktarılan özellikle Halk edebiyatı eserlerinde bu bağlayıcı unsurun oldukça etkili olmasından kaynaklı Özbek ninnilerinin de kendine düşen payı aldığını da söylenebilir. Özellikle bu konu üzerinde Assman “Kültürel bellek, gelenek ve iletişimden beslenir ama onlar tarafından belirlenmez”

(Assman, 2018, s. 30) bu bağlamda, bize sözlü edebiyat ürünlerinin mevcut olduğu veya yaşatıldığı kültürlerden beslendiği ve onlar aracılığıyla var olup, kuşaktan kuşağa aktarıldığını bizlere söyleme imkan vermektedir.

Özbek ninnilerinde kültürel bellek açısından Türk başta olmak üzere Özbek kültürü izleri taşıdığı tespit edilmiştir. Aşağıda, içeriği en çoktan en aza doğru bir tablo örneği ile gösterilmeye çalışmaktadır:

Başlıklar	Belgeler
İnançlarla İlgili	38
Geleneklerle İlgili	25
Giyim-Kuşam Geleneği	22
At ile İlgili	13
Kullanılan Malzemeler (Silahlar)	9
Yeme-İçme (Yemek)	7
Pir ve Evliya Tipleri	4
Kız Çocuğunun Gelin ve Erkek Çocuğun Damat Olması	3
Çocuğa Güzel İsim Vermek	2
Otağ	1
Ses Taklidiyle Sevgi Sözcüğü	1
Burç	1
Analiz Edilen Ninniler	151

Görüldüğü üzere, ninnilerde Kültürel belleğin aktarımı şeklinde Türk boyları yaşamında vazgeçilmez aracı, önemli unsurlarından bir olan ‘at’ ile ilgili bulgular mevcuttur. Burada aynı zamanda, düğünlerde atın kullanımı, metnin içeriğine bağlı olarak atın rengi -mavi veya siyah- ve taşıdığı özellikler -hızlı koşan at vb.- bakımından önemli bir konumda olduğunu söylemek mümkündür. Daha detaylı bilgi ninni metinlerde

motif ve unsurlar başlığı altında yer almakla birlikte, tezin EK bölümündeki 1, 15, 38, 33, 76, 96, 111, 135, 136, 137, 142, 143 ve 146 nolu ninni metinleriyle ulaşılabilir. Örnek olarak 1. ninnin ikinci bendi verilebilir:

Özbek Türkçesi

Aylanayin, oppog'im,
Mislingni izlab topmog'im.
To'y-yig'inlar bo'lganda
Otin ayab chopmog'im.
Alla, bolam, alla-yay,
Jonim, bolam, alla-yay

(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 5-7; Safarov, 1999, s. 25-27; Mirzayev, Safarov ve Orayeva, 2008, s. 380-381).

Türkiye Türkçesi

Kurban olayım, bembeyazım,
Benzerini arayıp, bulamam.
Düğün-meclisler olanda
Atına kıyamdan koşarım.
Ninni, yavrum, ninni-yay,
Canım, yavrum, ninni-yay.

Bilhassa, çocuğa karşı kullanılan benzetmeler arasında yine Türk kültüründeki 'silah, ok' gibi unsurlar da sıkça görülmektedir. Örneğin çocuğun kaşını yaya benzetilmesi veya söyleyicinin düşmanlarına karşı çocuğun bir silah görevini üstlendiği belirtilmektedir. Mevcut kültürel öğelerin bulunduğu ninni metinleri çalışmanın Ek Bölümü'nde 1, 21, 25, 76, 106, 107, 111, 112 ve 135 numaralarıyla kaydedilmektedir. 1 numaralı ninnin beşinci ve yedinci bentleri örnek olarak verilebilir:

Özbek Türkçesi

Aylanayin, oydayin,
Qoshi sari yoydayin
Talpinganing qo'limda
Tarlon qarchig'aydayin.
Alla, bolam, alla-yay,
Jonim, bolam, alla-yay.

Türkiye Türkçesi

Kurban olayım, ay gibisin,
Kaşın gergin yay gibi
Hareket ettin elimde
Kanatları açık doğan gibi.
Ninni, yavrum, ninni-yay.
Canım, yavrum, ninni-yay.

Aylanayin, qarog'im,
 Uyda yongan charog'im.
 Do'stim ko'rsa yarashib,
 Dushmanga yarog'im.

Alla, bolam, alla-yay,
 Jonim, bolam, alla-yay

(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 5-7; Safarov,
 1999, s. 25-27; Mirzayev, Safarov ve
 Orayeva, 2008, s. 380-381).

Kurban olayım, göz bebeğim,
 Evde yanan ışıgım.
 Dostum görse yakışan,
 Düşmana karşı silahım.
 Ninni, yavrum, ninni-yay,
 Canım, yavrum, ninni-yay.

Bir diğer kültürel unsurlar Özbek gelenekleriyle ilgili olarak düğün ve matem merasimleri tasvirini ninnilere yansıtıldığını söylenebilir. Düğün âdetleri konusunda genel olarak çocuğuna düğün yapmak isteyen söyleyici bu düğün esnasında koyun kesme, birikimiyle düğün yapmak isteklerindedir. Tespit edilen ninni metinleri tezin Ek Bölümü'nde 1, 5, 7, 16, 38, 84, 85, 92, 94, 99, 107, 115, 123, 126 ve 138 numaralarıyla kayıt edilmektedir. Örnek olarak 1. ninninin ikinci ve sekizinci bentlerini gösterilebilir:

Özbek Türkçesi

Aylanayin, oppog'im,
 Mislingni izlab topmog'im.
 To'y-yig'inlar bo'lganda
 Otin ayab chopmog'im.
 Alla, bolam, alla-yay,
 Jonim, bolam, alla-yay.

Qora qoshi qunduzim,
 Ko'zi tongda yuldizim.
 To'y-hayitlar bo'lganda,
 Kiygan to'ni qirmizim.
 Alla, bolam, alla-yay,
 Jonim, bolam, alla-yay

Türkiye Türkçesi

Kurban olayım, bembeyazım,
 Benzerini arayıp, bulamam.
 Düğün-meclisler olanda
 Atına kıyamdan koşarım.
 Ninni, yavrum, ninni-yay,
 Canım, yavrum, ninni-yay.

Kara kaşı kunduzum,
 Gözü sabah yıldızım.
 Düğün-bayramlar olanda,
 Giyen kırmızı kaftanım.
 Ninni, yavrum, ninni-yay,
 Canım, yavrum, ninni-yay.

(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 5-7; Safarov, 1999, s. 25-27; Mirzayev, Safarov ve Orayeva, 2008, s. 380-381).

Matem göstergeleri olarak ise giyim-kuşamla bağdaştırılması, matem olan evde erkeklerin beline kuşak bağlaması, kadınların saçlarını açıp, konuşarak ağlamaları veya bazen kadınların da bellerine kuşak bağlamaları gibi âdetlerin gerçekleştirdiği kültürel unsurlar görülmektedir. Bu ninniler yine çalışmanın Ek Bölümü'nde 15, 22, 73, 106, 112, 142, 143, 144, 145 ve 146 nolu olarak kaydedilmektedir. Örneğin 15. ninnin ilk bendinde tasvir edilen matem göstergesi:

Özbek Türkçesi

15. Men boraman elimga, alla, bolam,
Belbog'lar bergin belimga, alla.
Olti oyda kelmasam, alla, bolam,
Qarab qo'ygin yo'limga, alla
(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 14; Safarov, 1999, s. 39).

Türkiye Türkçesi

15. Ben giderim elime, ninni, yavrum,
Kuşaklar ver belime, ninni.
Altı ayda gelmezsem, ninni, yavrum,
Bak benim yollarıma, ninni.

Kültürel belleğin aktarımı bakımından belirli medeniyetin giyim ve kuşam tarzı oldukça önemli bir husustur. Aynı şekilde Özbek ninnilerinde erkek ve kadınların giydiği özel ve farklı kıyafetler, başlarına taktıkları şapka (do'ppi) ve bu kıyafetlerin rengi, dikildiği kumaşı ile ilgili birçok unsur bulunmaktadır. Tespit edilen ninni metinleri tezin Ek Bölümü'nde 1, 2, 4, 5, 19, 26, 26, 39, 42, 14, 54, 56, 56, 72, 73, 76, 76, 85, 95, 96, 101, 114, 138, 146 ve 149 numaralarıyla kayıt edilmektedir. Aynı şekilde 1 numaralı ninninin sekizinci bendi burada örnek olabilir:

Özbek Türkçesi

Qora qoshi qunduzim,
Ko'zi tongda yulduzim.
To'y-hayitlar bo'lganda,
Kiygan to'ni qirmizim.
Alla, bolam, alla-yay,

Türkiye Türkçesi

Kara kaşı kunduzum,
Gözü sabah yıldızım.
Düğün-bayramlar olanda,
Giyen kırmızı kaftanım.
Ninni, yavrum, ninni-yay,

Jonim, bolam, alla-yay

Canım, yavrum, ninni-yay.

(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 5-7; Safarov, 1999, s. 25-27; Mirzayev, Safarov ve Orayeva, 2008, s. 380-381).

Analizler sonucunda elde edilen ve en kalabalık gruplardan ilki olan; İnançlarla ilgili kültürel aktarıcılık içerisinde özellikle, Türk boylarının daha önceki inanç sistemleri ve İslam diniyle ilgili unsurlar karşınıza çıkmaktadır. Örneğin, ninninin Allah'ın adı olduğuna dair birçok yerde bulguların olması, can almaya gelen meleğin siyah atının olması, insanın topraktan yaratılması, cennet ve cehennem gibi kavramlar metinler içerisinde sıkça geçmektedir. Bu ninni metinleri çalışmanın Ek Bölümü'nde 1, 8, 11, 16, 19, 20, 21, 23, 24, 34, 36, 43, 50, 53, 57, 73, 74, 76, 80, 81, 82, 85, 86, 93, 95, 97, 100, 102, 105, 112, 113, 138, 142, 144, 145, 146, 147 ve 148 numaraları altında kayıt edilmektedir. Örnek olarak 16. ninnin ilk üç bendi verilebilir:

Özbek Türkçesi

16. Alla, alla, loyishim,
Kimlarga yetgay nolishim?
Alla aytay horiguncha,
Tanda jonim qariguncha.
Seni menga beklab bergay,
Rizqu ro'zing ko'plab bergay,
Alla, qo'zim, alla.

Alla aytib orom beray,
Qo'zichog'imga darmon beray.
Oziqi yo'qdir, yo'l yiroq,
Yo'l chirog'im, bilmadim.
Oziq olib kelmadim,
Yo'l g'amini yemadim,
Alla, qo'zim, alla!

Türkiye Türkçesi

16. Ninni, ninni, toprak işim,
Kimlere ulaşır ahım?
Ninni söyleyeyim yorulana dek,
Tenimde canım yaşlanana dek.
Seni bana bağışlasın,
Rızk-ı günün çok olsun,
Ninni, kuzum, ninni.

Ninni okuyup huzur vereyim,
Kuzucuğuma derman olayım.
Azığı yoktur, yol uzak,
Yol ışığım, bilmedim.
Azık bulup gelemedim,
Yol hazırlığı göremedim,
Ninni, kuzum, ninni!

Qizil gullardan xirmonim,	Kızıl güllerden harmanım,
Dardimga kerak darmonim.	Derdime gerek dermanım.
Darmonlar bergay, dorlagay,	Dermanlar versin, ilaç versin,
Qo'zimonim hech o'lmagay.	Kuzucuğum hiç ölmesin.
Alla demak – haq demak,	Ninni demek – Hak demek,
Haqdan seni tilarman,	Hak'tan seni dilerim,
Alla, qo'zim, alla (Safarov ve Oçilov,	Ninni, kuzum, ninni.

1984, s. 14-15; Safarov, 1999, s. 39-40).

Kültürel belleğin yansıtılması bakımından belirli bir milletin yeme-içme gelenekleri veya alışkanlıklarını Halk edebiyatı eserlerinde görmek mümkündür. Bu bağlamda yeme ve içme ile ilgili Özbek ninnilerinde, özellikle günlük yaşamın tarzını, sosyal statüyü, coğrafi özellikleri belirtilmesi bakımından kültürel unsurlar tespit edilmiştir. Tespit edilen ninni metinleri tezin Ek Bölümü'nde 61, 94, 110, 121, 132, 135 ve 138 numaralarıyla kaydedilmektedir. Örnek olarak 94. ninninin üçüncü ve dördüncü bentleri gösterilebilir:

Özbek Türkçesi

Alla, qizim, hey bo'lsin-ye, alla-yo alla,
 Qo'zilar qo'y bo'lsin-ye, alla-yo alla.
 Ota-onasining topgani, alla-yo alla,
 Shul jonimga to'y bo'lsin-ye, alla-yo alla.

Türkiye Türkçesi

Ninni, kızım, hey olsun ya, ninni ya ninni,
 Kuzuları koyun olsun ya, ninni ya ninni.
 Anne-babasının birikimi, ninni ya ninni,
 Bu canıma düğün olsun ya, ninni ya ninni.

To'yingda qo'ylar so'yay-o, alla yo alla,

Düğününde koyun keseyim, ninni ya ninni,

Momosi quyruq yesin, alla-yo alla.

Nenesi kuyruk yağı yesin, ninni ya ninni.

Yuzingdan to'yib o'pay-o, alla-yo alla,

Doyunca öpeyim yüzünden, ninni ya ninni,

Berganing buyruq bo'lsin, alla-yo alla
 (Safarov, 1999, s. 53-54).

Dediği buyruk olsun, ninni ya ninni.

Türk dünyası kültüründe İslamiyet öncesi pirlar, İslamiyet sonrasında Evliya Tipleri oldukça saygın bir konumdadır. Bu bağlamda, Özbek halkıda bu serüvenden nasibini almış ve Halk edebiyatı unsurları içerisinde yer verildiği görülmektedir. Mevcut

içeriğe sahip ninni metinlerinde çocuğa Pirlerin yoldaşı olmasına dair veya onların mezarlarında ışıkları yakılmasına dair kültürel öğeler tespit edilmektedir. Bu ninni metinleri çalışmanın Ek Bölümü'nde 19, 20, 108 ve 145 numaraları il kayıt edilmektedir. Örnek olarak ise 19. ninnin altıncı bendi gösterilebilir:

Özbek Türkçesi

O'g'ilginam bir bo'lsin, alla,
Qo'yni to'la nor bo'lsin, alla.
Nori tushib qolganda, alla,
Bahoviddin yor bo'lsin, alla (Safarov ve
Oçilov, 1984, s. 16; Safarov 1999, s. 41-
42).

Türkiye Türkçesi

Oğulcuğum bir olsun, ninni,
Kucağı dolu nar olsun, ninni.
Narı düştüğündeyse, ninni,
Bahaeddin yâr olsun, ninni.

Aynı zamanda, kültürümüzde sürdürülen geleneklerden biri olan, kız çocuğunun gelin olması veya erkek çocuğun da damat olması önemli bir husustur. İslamiyet'in kabulünden sonraki süreçlerde nikahın kutsal bir öneme sahip olduğu görülmektedir. Bu bağlamda Özbek halkı tarafından benimsenen çok çocukluluk düşüncesi bunun önemli bir göstergesi olduğunu söylenebilir. Bu nedenle çocuk daha beşikte iken bu tür kültürel öğelerin kullanımıyla toplumuna ayak uydurma, gelin veya damat olması gerektiği aşılانmaktadır. Aynı zamanda bu kültürel bellek aktarımında yukarıda kaydedilen geleneklerle ilgili özellikle düğün ile ilgili başlıklar da ele alınabilir. Mevcut içeriğe sahip ninniler tezin Ek Bölümü'nde 31, 58 ve 89 numaralarıyla kaydedilen metinlerde açık bir şekilde görülmektedir. Örneğin 58. ninninin birinci ve üçüncü bentleri verilebilir:

Özbek Türkçesi

58. Shirin bolam, alla,
Jonu dilim, alla.
Ipaklar bilan eshilgan,
Kelin bo'lsa – kelishgan
Mavludaxonim, alla.

Türkiye Türkçesi

58. Tatlı yavrum, ninni,
Can ve gönlüm, ninni.
İpeklerle süzülen,
Gelin olsa çok güzel
Mavluda hanım, ninni.

Shirin bolam, alla,	Tatlı yavrum, ninni,
Jonu dilim, alla.	Can ve gönlüm, ninni.
Qizil gulim so'lmasin,	Kızıl gülüm solmasın,
Kelin bo'lib suzilsin,	Gelin olup süzölsün,
Mavludajonim, alla	Mavluda canım, ninni.

(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 35; Safarov, 1999, s. 108).

Özbek halkı tarafından yeni doğan bebeğe güzel isim verilmesi, çocuğun bu ismin enerjisini hayatı boyunca taşıması, aynı şekilde bu ismin ona güzellikler getirmesine dair belirli inançlar mevcuttur. Bu nedenle beşikte olan çocuğa söyleyici tarafından güzel isim verildiğine dair sözcükler bulunmaktadır. Bu içeriğe sahip ninni metinleri çalışmanın Ek Bölümü'nde 88 ve 90 numaraları altında kaydedilmektedir. Mevcut konuda 88. ninnin ilk bendi örnek olabilir:

Özbek Türkçesi

88. Senga qo'ydim yaxshi ot, alla,
Yaxshi niyatdur murod, alla.
Yurtu elga suyansang, alla,
Senga bo'lg'usi qanot, alla (Oçilov, 2006, s. 388)

Türkiye Türkçesi

88. Sana verdim güzel isim, ninni,
İyi niyet murada ermek demektir, ninni.
Yurda, halka yaslanırsan, ninni,
Sana olacaktı kanat, ninni.

Genel olarak Türk kültürü ve günlük yaşamında önemli bir yer tutan, sığınağı, evi, yaşam alanı gibi somut; inancı, kültürü gibi soyut kavramları içinde barındıran Otağı Özbek ninnilerinin de yaşam tarzında görülen bir unsurdur. Bu nedenle ninnilerimize yansması doğal durumdur, kültürün bu ögesini içeren Ek Bölümü'nde ise 76 numara altında kayıt edilen ninni tespit edilmiştir. Örneği 76. ninninin altıncı bendinde gösterilebilir:

Özbek Türkçesi

Türkiye Türkçesi

O'tovingning ichida,

Jonim bolam, alla.

Javlon urib yotayin,

Shirin bolam, alla (Naimov, 2006, s. 8-10).

Otağın içinde,

Canım yavrum, ninni.

Tatlı uykulara gideyim,

Tatlı yavrum, ninni.

Yine aynı şekilde Türk kültürünün eski inanç sistemleriyle ilişkili, alanında toplumların günümüze kadar vazgeçemediği burç yıldız takvimi yine aynı şekilde Özbek halkı arasında da yaygındır. Bu bağlamda ninnilerde de yerini bulmuştur, çalışmanın Ek Bölümü'nde 145 numaralı ninni metninde görmek mümkündür. Örnek olarak 145. ninni metninin sekizinci bendi verilebilir:

Özbek Türkçesi

Ne balo uzoq yerdan boshladingiz,

Yurakka cho'g'-olov tashladingiz.

Cho'q-olov itdan olov, alla,

Tutunlari yo'qdir, uxla.

Yuraklar sadporadir, alla,

Butun joyi yo'qdir uning, alla.

Avliyo yo'li qaydadur, alla,

Tuproqlari maydadur, alla.

Avliyoning to'rt **burji** bor, alla,

Avliyoda navxonalar bor, alla.

Na shoh qoldi, na gadoy, alla,

Allalab ko'tardilar, alla.

Olib ko'chadan o'tdilar, alla (Mirzayev,

Safarov ve Orayeva, 2008, s. 118-120).

Türkiye Türkçesi

Ne bela uzak yerden başladınız,

Yüreğe kor-ateş attınız.

Kor ateş it gibi ateş, ninni,

Dumanı yoktur, uyu.

Yürekler bin parçadır, ninni,

Bütün parçası yoktur onun, ninni.

Evliya yolu nerededir, ninni,

Topraklar zerredir, ninni.

Evliyanın dört burcu var, ninni,

Evliyanın odaları var, ninni.

Ne şah kaldı, ne fakir, ninni,

Ninni okuyup kaldırdılar, ninni.

Alıp, sokaktan geçtiler, ninni.

Halkların kültüründe yaşatılan, önemli ama bir o kadar da minimal unsurlardan bir diğeri, Ses taklitleridir. Her bir topluluk ses taklidini geleneksel bir biçimde devam ettirmektedir ve bu durumun değişime uğramadı oldukça zor hatta mümkün olmayan bir süreç olarak değerlendirilebilir. Bu bakımdan ninni metninde tespit edilen ses taklidi çocuğa verilen bir isim şeklini alarak, söz varlığında yer edinmiştir. Bu ninni metni tezin

Ek Bölümü’nde 115 nolu olarak kaydedilmektedir. Örnek olarak 115.ninni metninin üçüncü bendinde yer alan ses taklidi gösterilebilir:

Özbek Türkçesi

Ko’ldagi o’rdakkinam, alla,

Cho’ldagi churakkinam, alla.

Mammasidan to’yib oldi

Shu o’zimning **g’urakkinam**, alla-yo alla

(Safarov, 1999, s. 76-77).

Türkiye Türkçesi

Göldeki ördeğim, ninni,

Çöldeki yaban kuşum, ninni.

Memesine doydu

Bu benim mızımızım¹², ninni ya ninni.

Bulgularımız doğrultusunda, Özbek ninnileri gerek Türk gerek İslam medeniyetlerini taşıyıcılığı ve aktarıcılığı bakımından önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla, kültürün en ayrıntılı detaylarından soyut kavramlarını dahi kendi içinde bulundurarak geçmiş ve günümüze bağlantı ‘köprü’ görevini de üstlenmektedir. Özellikle, tarihin her bir safından önemli hususlarını gelecek kuşağa sözcükler yardımıyla aktarmak ve bunun devamlılığını sağlamak insana çocuk yaşlarından itibaren aşılması bakımından önem taşımaktadır. Kültür ve tarihini unutmayan birey geleceğimin inşasını emin adımlarla, kimliğini unutmadan yapacağı söylenebilir. Bu bağlamda ninninin oynadığı mühim rol unutulmaması gerekmektedir.

3.1.2. Toplumsal Norm Bakımından Özbek Ninnileri

Toplumsal norm veya değerler her bir milletin kendine özgü bir şekilde meydana getirdiği kural ve çerçeveler esasına dayalı bir şekilde oluşturulmaktadır. Bu konu üzerinde daha açıklayıcı içeriğe sahip:

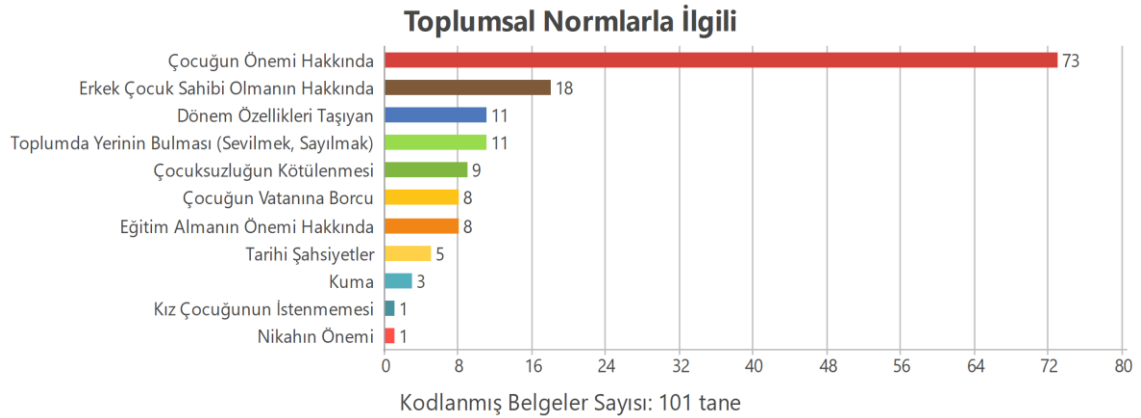
Değerler, bireyin yaşamını şekillendirmede etkili olan, toplumsal hayatla olan bağıni kuvvetlendiren, davranışlarının nasıl olması gerektiğinden hayatında çıkacak engelleri nasıl aşması gerektiğine kadar rehberlik eden, bütün ömrünü kapsayan unsurlardır. Bireylerin bütününden oluşan, toplumda varlığını idame ettiren birey yaşamı süresince toplumla etkileşim içinde bulunmaktadır. Bu etkileşim sürecinde birey topluma ayak uydurabilmek, belirlemiş olduğu hedeflerini gerçekleştirebilmek adına toplumun çizmiş olduğu ve ortak unsurların yer aldığı yoldan gitmektedir

¹² Özbek Türkçesinde bebeğin ses taklidi gösterilmektedir.

(Kanak, Önder ve Subaşı, 2018, s. 595).

Bu bağlamda toplumsal normlar kültür gibi yaşamın her alanında var olan ve her bir bireyin ayak uydurması beklenen kurallardan ibarettir. Ancak bu normlar her bir toplumun geçmiş yaşamından edindiği tecrübeleri, gelişmelerin getirdiği sonuçları, değerleri gibi soyut kavramları günümüz hayat şartlarına göre bazı değişiklikler yapılmasıyla birlikte uygulanmasıyla da ilişkilidir. Aile devletin çekirdek kurumlarından biri olduğu gibi, bir birey toplumun bir yap-boz parçası gibidir, dolayısıyla burada uyulması gereken davranış biçimi, ahlak gereksinimleri, herkese yüklenen malum bir görevin üstesinden gelinmesi, toplumdan farklı olmaması gibi beklentiler mevcuttur. Toplumun norm ve değerleri sadece o toplumda hayatını sürdürmüş insanlar tarafından hem belirlenir hem de bilinmektedir. Bu bakımdan mevcut normların yine halk tarafından meydana getirilen eserlerinde yer edinmesi doğal bir durumdur. Bilhassa, Özbek ninni metinlerinde toplum tarafından belirlenen norm ve değerler oldukça geniş bir alana yayılmıştır. Çünkü mevcut kuralların en küçük yaştan itibaren kavranması, öğrenilmesi beklenirken, aynı şekilde söyleyici -özellikle anne- tarafından da bunların öğretilmesi gerekmektedir.

Analiz edilen 151 tane Özbek ninni metinlerinde Toplumsal Norm olarak belirlenen bazı hususlar:

Şekil 5. Toplumsal Normlar bakımından Özbek ninnileri grafiği

Bunlardan ibarettir. Görüldüğü üzere, bu başlıkların en kalabalık olanı Çocuğun önemli olduğuna dair ninnilerdir. Burada içeriğine bakıldığında zaman, söyleyici tarafından çocuğun onun için gerekli bir varlık olması, ondan başka kimsesinin olmaması, onun

yoldaşı, anne babasından biri, yaşlandığında bakıcısı, dayanağı, hasta olduğunda ilacı, yarını, geleceği, soyunun devamcısı vb. birçok görev üstlenmesi beklenen bir şahıs olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir diğer boyutu söyleyiciye kazandırdığı statü bakımında, toplumda otoriter ve saygın bir konuma gelmesi, ‘dilin uzun’ olabilmesi veya yine metinlerde belirtildiği üzere ‘yüzünün kızıl’ olabilmesi için, çocuğun canı/varlığı söyleyicinin güvencesi olarak, birçok insandan farklı olarak çocuksuzluk yaşamaması bakımından önem taşımaktadır. Özbek halkı arasında ‘Çocuklu ev pazar, çocuksuz ev mezar’ atasözü oldukça yaygındır ve kendilerini çocuk sever bir toplum olarak tanıtmaktadırlar. Bu bakımdan çocuğun önemli bir konumda olması ninnilerin her bir mısrasında belirtilmektedir. Bu belirtiler bazen açık bazen de sevgi ve övgü sözcükleri yardımıyla dinleyiciye aktarılmakla birlikte aynı zamanda, aşılansaktadır, böylece kendisi daha çocuk iken görevlerinin farkına varması, önemini hissetmesi sağlanması gereken bir durumdur. Mevcut içeriğe sahip ninni metinleri 73 tane olarak tespit edilmekte ve tezin Ek Bölümü’nde 1, 3, 5, 16, 19, 21, 23, 24, 25, 33, 34, 36, 37, 40, 42, 43, 46, 48, 49, 52, 54, 56, 57, 58, 59, 61, 62, 65, 66, 68, 69, 70, 71, 81, 82, 85, 86, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 100, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 111, 112, 113, 114, 119, 120, 125, 126, 129, 130, 131, 132, 133, 138, 148 ve 150 numaraları altında kaydedilmektedir. Örnek olarak 1. ninnin ikinci ve altıncı bentleri özellikle gösterilebilir:

Özbek Türkçesi

Aylanayin, oppog'im,

Mislingni izlab topmog'im.

To'y-yig'inlar bo'lganda

Otin ayab chopmog'im.

Alla, bolam, alla-yay,

Jonim, bolam, alla-yay.

Qo'li arslon bilaklim,

Botir, qoplon yuraklim

Yaxshi-yomon kunimda

Menga juda keraklim.

Alla, bolam, alla-yay,

Türkiye Türkçesi

Kurban olayım, bembeyazım,

Benzerini arayıp, bulamam.

Düğün-meclisler olanda

Atına kıyamdan koşarım.

Ninni, yavrum, ninni-yay,

Canım, yavrum, ninni-yay.

Kolu aslan bileklim,

Bahadır, kaplan yüreklim

İyi-kötü günümde

Bana çok-çok gereklim.

Ninni, yavrum, ninni-yay,

Canım, yavrum, ninni-yay.

Jonim, bolam, alla-yay (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 5-7; Safarov, 1999, s. 25-27; Mirzayev, Safarov ve Orayeva, 2008, s. 380-381).

Belirli toplumların bir diğer normlarından biri Erkek çocuğu sahibi olmakla ilgilidir. Özellikle, yukarıda belirtilen çocuğun önemiyle ilişkili normlar doğrultusunda buradaki içerik benzerlik gösterdiğini söylenebilir. Ancak, erkek çocuğunun üstlenmesi gereken: büyüünce yerin alması veya babasının intikamını alması, pehlivan/bahadır olarak ebeveynlerine bakması, dayandığı dağ olması, önder olması, Vatana olan borcunu ödemesi, arkadaşları arasında en iyisi olması, meslek edinmesi vb. görevler mevcuttur. Bu bağlamda söyleyici onu Yaradan'dan yalvararak/dileyerek elde etmiştir, yarını ve geleceğidir, yine aynı şekilde toplumda onu daha da saygın bir statüye yükseltmektedir, bu sebeple erkek çocuğu Özbek halkı tarafından önemli olduğunu söylenebilir. Mevcut içeriğe sahip ninni metinleri çalışmanın Ek Bölümü'nde toplam 8 tane ve 1, 10, 19, 31, 45, 49, 53, 54, 66, 74, 83, 93, 99, 105, 132, 134, 138, 150 numaralıyla kayıt edilmiştir. Örneğin:

Özbek Türkçesi

10. Men senga alla deyin,
Allangda orom olib,
Uxlab katta bo'lg'in sen,
Shavkatjonim, alla.

Betimning qizili, bolam,

Tilimning uzuni, bolam.

Alla, bolam, alla,
Shavkatjonim, alla (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 12).

Türkiye Türkçesi

10. Ben sana ninni deyim,
Ninnide huzurla
Uyuyup da büyüsün,
Şevket canım, ninni.

Yüzümün kızılı, yavrum,

Dilimin uzununu, yavrum.

Ninni, yavrum, ninni,

Şevket canım, ninni.

Dönem özellikleri taşıyan ninni metinleri toplumsal normlar bakımından ele alınırken, Özbek halkının yaşadığı dönemlerde ninni metinlerine yansıttığı ve dönemin

norm ya da değerleri olarak kabul ettikleri özellikler gösterilmeye çalışılmıştır. Burada aynı zamanda negatif bakış açısının yanı sıra farklı unsurların da olması dikkat edilmesi gereken bir noktadır. Örneğin, askerlik, padişah zamanlarının kötülenmesi, zenginlerin - burjuva sınıfının- birden fazla evlilik yapmaları, savaş ve pehlivan objelerinin yan yana gelmesi gibi zamanında normalleştirilen faktörler tespit edilmektedir. Bu içeriğe sahip ninni metinleri tezin Ek Bölümü'nde 9, 45 (2 adet), 48, 67, 69 (2 adet), 71, 79, 122, 123, 124, 134 numaralarıyla kaydedilmektedir. Örneğin:

Özbek Türkçesi

45. Alla, bolam, alla-yo,
Uxla, bolam, alla-yo.
Podsho zamoni qursin,
Boylar imoni qursin,
Shirin so'zim, alla-yo.
Katta bo'lg'in, alla-yo,
Kuchga to'lg'in, alla-yo.
Otang o'chini olgin-o,
Otang o'rnida qolgin-o,
Jonim jigarim, alla-yo.

Jonkuyarim, alla-yo.
El suyarim, alla-yo,
Zolimlar dodini ber,
Mazlumlarga madad ber,
Jajjiginam, alla-yo. (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 28-29).

Kela qolsin allasi-yo, alla.
Dadajonining bolasi-yo, alla,
Dadajoni qayga ketdi-yo, alla,
Onajonisi lolasi-yo, alla.

Kechalar qo'rqib chiqaman-o, alla,

Türkiye Türkçesi

45. Ninni, yavrum, ninni-ya,
Uyu, yavrum, ninni-ya.
Padişah zamanı bitsin,
Zenginlerin imanı yok olsun,
Tatlı sözüm, ninni-ya.
Büyüyesin, ninni-ya,
Güçlü ol, ninni-ya.
Babanın intikamın al-ya,
Babanın yerine geç-ya,
Canım ciğerim, ninni-ya.

Can vefalım, ninni-ya.
Halk severim, ninni-ya,
Zalimlerin hakkından gel,
Mazlumlara yardım ver,
Küçücüğüm, ninni-ya.

Geliversin uykusu-ya, ninni.
Babasının yavrusu-ya, ninni,
Babası nereye gitti-ya, ninni,
Annesinin lalesi-ya, ninni.

Geceleri korkarak geçiririm, ninni,

Dadajonini o'ylab-o, alla.
 Vahmidan dimiqaman-o, alla,
 Dahshatidan qaqshaydi lab-o, alla.

Babanı düşünerekten, ninni.
 Korkudan ürperirim, ninni,
 Korkudan titrer dudağım, ninni.

Qurib ketsin poshsholar-o, alla,
 Qahri qattiq oshnolar-o, alla.
 O'zing tezroq ulg'ayib-o, alla,
 Qiron keltir ularga-yo, alla.
 Dadang qasos deb ketdi-yo, alla,
 Dadang alamda ketdi-yo, alla.
 Uxlab-uxlab ulg'aygin-o, alla,
 O'ch vaqti kelib yetdi-yo, alla.

Yok olsun padişahlar, ninni,
 Acımasız yoldaşlar, ninni.
 Sen kendin hemen büyüyüp, ninni,
 Hepsini başımızdan yok et, ninni.
 Baban intikam diye gitti-ya, ninni,
 Baban öfkeyle gitti-ya, ninni.
 Uyu da büyüyesin-ya ninni,
 İntikam zamanı geldi çattı, ninni.

Poshsho taxti qulaydigan kun kelar,
 Yayrab-o'ynab kuladigan kun kelar.
 Uyimiz ham shunda quvonchga to'lar,
 Alla, o'g'lim sening ham baxting kular,
 Alla-yo alla! (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 29; Safarov, 1999, s. 95-97).

Padişahın tahtı düşen gün gelir,
 Sevinçle güleceğimiz gün gelir.
 Evimiz de işte o vakit neşeyle dolar,
 Ninni, oğlum senin de bahtın güler,
 Ninni-ya ninni!

Toplumsal normlardan bir diğeri, söyleyici tarafından çocuğun Toplumda kendi yerini bulmasına dairdir. Bilhassa, dünyaya adını duyurması, toplum tarafından saygı görmesi, insanların veya arkadaşlarının en iyisi ya da önderi olmasıyla ilişkilendirilmektedir. Tespit edilen ninni metinleri çalışmanın Ek Bölümü'nde toplam 11 tane ve 1, 12, 13, 18, 19, 21, 26, 45, 74, 138, 150 numaralar ile kayıt edilmektedir. Örnek olarak 13. ninninin beşinci bendi verilebilir:

Özbek Türkçesi

Eslasang, eslamasang, alla,
Yuksalib o's, shodman, alla.
Yurt pisand etsa seni, alla,

Türkiye Türkçesi

Hatırlasan, hatırlamazsan, ninni,
Büyü yetiş, mutluyum, ninni.
Yurt hürmet etse sana, ninni,
 Kaygıdan hürüm, ninni.

Qayg'udan ozodman, alla (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 13; Oçilov, 2006, s. 391).

Yine yukarıda belirttiğimiz gibi Özbekler arasında çocuk önemli bir varlık olarak değerlendirilmektedir, bu nedenle Çocuksuzluğun kötülenmesi ninni metinlerine de yansımaktadır. Özellikle, Özbekler çocuğa beşik veya salıncak yapımında meyveli ağaçların odununu kullanmaya özen göstermesi ile çocuksuzluğu önlemesi birbiriyle ilişkili olan durumlardır. Ninni metinleri içeriğinde bu yansıma çocuğu Yaradan'dan yalvararak almış olması, kimseleri çocuksuzluk ile sınanması, çocuğu olanın ukdesi olmayacağı gibi çoğu insanın çocuğu olmaması fakat söyleyici böyle bir lütuf için şükranlarını dile getirdiği söylenebilir. Bilhassa çocuklar için söylenen ağıt ninnilerde bu acıyı daha derinden gösterildiği kaydedilebilir. Mevcut ninniler tezin Ek Bölümü'nde toplam 9 adet ve 7, 9, 73, 16, 92, 93, 100, 103, 143 numaralarıyla kayıt edilmektedir. Örnek olarak 93. ninninin beşinci bendi verilebilir:

Özbek Türkçesi

Namuncha yig'loq yaratdi-yey, alla,
Yo'q yerlardan bor etti-yey, alla.
Man-man degan kimsalarni
Tirnog'ingga zor etti-yey, alla (Safarov, 1999, s. 52-53).

Türkiye Türkçesi

Nasıl da sulu gözlü yarattı ya, ninni,
Yok yerlerden var eyledi ya, ninni.
Övüngen insanları
Çocuğa muhtaç etti ya, ninni.

Toplumsal norm olarak kabul görülen bir diğer önemli faktör Eğitimin önemi hakkındadır. Söyleyici bu içeriğe sahip ninnilerde çocuğun eğitim alarak, meslek sahibi olmasını dilemektedir. Tespit edilen bu ninni metinleri toplam 8 adet ve çalışmanın Ek Bölümü'nde 3, 13, 17, 21, 69, 76, 98, 150 numaralarla kaydedilmektedir. Örnek olarak 3. ninni metninin dördüncü bendi verilebilir:

Özbek Türkçesi

Onalarning mehri bilan
Keng jahonlar bo'lar ravshan.
Sizlar maktabga borguncha

Türkiye Türkçesi

Annelerin sevgisiyle
Bu dünya olur aydın.
Sizlere mektebe gidene dek

Cho'l-biyobon bo'lar gulshan, alla, alla- Çöl-sahralar olur gül bahçesi, ninni, ninni-
yo, alla (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 7-8; ya, ninni.

Safarov, 1999, s. 28-29).

Bir diğer toplumsal değer olarak çocuğun Vatanına olan borcuyla ilgilidir. Çocuğun daha beşik çağlarından itibaren millî duygularını, ait olduğu toprakların değerini anlatmak ve bu bağlamda Vatanına karşı vefalı, büyüyünce gelişiminde kendi katkılarını sağlaması, askerlik gibi yapması gereken görevler aşılanmakta ve borç olarak nitelendirilmektedir. Mevcut içeriğe sahip ninni metinleri toplam 8 adet ve tezin Ek Bölümü'nde 68, 71, 74, 88, 132, 134, 149, 150 numaralarıyla kayıt edilmiştir. Örneğin:

Özbek Türkçesi

68. Ulg'ay, bolam, gul Vatanda, alla,
Botir bo'lib o'sgil, qo'zim, alla.
Seni ko'rib bu chamanda, alla,
Yayray-quvonay, yulduzim, alla.

Rohatingga – ulug' Vatan, alla,
Tinchligingga xalq posbon, alla.
Sening uchun hamma bir tan, alla,
Seniki yeri osmon, alla.

Ko'z tutar xalq, butun o'lka, alla,
Kelajagim, orzuim deb, alla.
O'sib, burka uni gulga, alla,
Katta bo'lgach, shu qarzim deb, alla
(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 39; Safarov,
1999, s. 124).

Türkiye Türkçesi

68. Büyü, yavrum, gül Vatanda, ninni,
Bahadır olarak büyü, kuzum, ninni.
Gül bahçesinde seni görüp, ninni,
Neşeleneyim, yıldızım, ninni.

Rahatın için – ulu Vatan, ninni,
Barış için halk bekçi, ninni.
Senin için herkes yek vücut, ninni,
Senindir yer ve gökyüzü, ninni.

Umutlu tüm halk, bütün ülke, ninni,
Geleceğim, arzum der, ninni.
Yetiş, onları gülle sar, ninni,
Büyüyünce boynun borcu bil, ninni.

Bir diğer toplumsal değer kazanan bölüm Tarihi şahsiyetler olarak değerlendirilmektedir. İncelenen ninni metinlerinde halkın yaşadığı çeşitli dönemler ve o dönemlerin değeri olarak görülen şahıslardan bahsedebilir. Daha da aydınlatılması gerekirse, belirli ninni metinlerinde uzak -Alpamış ve eşi Ay Barçın, Bahaeddin- ve

bazılarında yakın -Lenin, Gagarin- geçmişten izler, önemli şahıslara yer verilmektedir. Bu bağlamda belirli dönemde toplum tarafından benimsenen şahıslar yardımıyla normlar değerlendirilebilir. Tespit edilen mevcut ninni metinleri çalışmanın Ek Bölümü'nde 19, 69, 71, 147, 150 numaralarıyla kaydedilmektedir. Örnek olarak 69. ninninin beşinci bendi verilebilir:

Özbek Türkçesi

Xalqimizning mehnati sen uchundir, alla,
Moskvaning shuhrati sen uchundir, alla.
Gagarindek Yer yoldoshida uchib yurgin,
alla,
Ko'ksing bilan fazolarni quchib yurgin,
alla (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 40;
Safarov, 1999, s. 124-125).

Türkiye Türkçesi

Halkımızın emeği sen içindir, ninni,
Moskova'nın şöhreti sen içindir, ninni.
Gagarin gibi yer üzerinde gezip-dolaş,
ninni,
Göğsün ile fezaları kucakla, ninni.

Özbek cedid edebiyatında sıkça görülen bir diğer unsur ve dönemin norm olarak kabul edilen hususu Kuma sorunudur. Eserlerde oldukça eleştirilen bir durum olmasına rağmen, dinleyicisi genel anlamıyla çocuk olan ninni metinlerine dahi yansıtıldığını görmek mümkün. Mevcut içeriğine sahip ninni metinleri tezin Ek Bölümü'nden 4.1, 11, 124 numaralarıyla kayıt edilmiştir. Örneğin 4.1 nolu ninni metninde bu durum açık ifade edilmemiş olmasına rağmen, sözcükler yardımıyla anlamak mümkün olabilir:

Özbek Türkçesi

4.1. Ikki bulbul sayrashadi tog'u gullarda
yurib, alla.
Chanqasa suvlar ichadi bog'u bo'stonga
kelib, alla,
Suv tinig'i bunda qoldi, borib ichdi loyini,
alla,
Bosh eson bo'lsa ko'rarmiz suyib olgan
yorini, alla.
Suyib olgan yoringiz – bir ham chiroylik
yor ekan, alla.

Türkiye Türkçesi

4.1. İki bülbül öterler, dağ ve güllerde
yürüyüp, ninni.
Susayınca sular içer bahçe bostana gelip,
ninni.
Temiz sular burada, gidip içti çamurlu
suyu, ninni,
Başımız sağ olsa görürüz severek aldığını,
ninni.
Severek evlendiğimiz – oldukça güzelmiş,
ninni.

O'ng qo'limga suv berolmas, surati hayvon ekan, alla (Safarov, 1999, s. 129). Sağ elime su dökemez, suratı hayvan imiş, ninni.

Özellikle İslamiyet kabulünden sonra ortaya çıkan ve günümüzde de sürdürülen bir diğer toplumsal norm Nikahın önemiyle ilgilidir. Burada bahsedilen dinî/imam nikah türüdür ve toplum tarafından olması gereken norm, kutsal ve önemli sayıldığı belirtilmesi gerekmektedir. Ancak incelenen 151 adet ninni metninden sadece bir tanesi bu normu ele almaktadır ve çalışmanın Ek Bölümü'nde 74 numara altında kaydedilmektedir. Örnek olarak aynı ninni metninin son dört mısrası verilebilir:

Özbek Türkçesi

Ravon yo'ldan yurgin sen jonim bolam, alla.

Mendan o'sgan daraxtim mevali bo'l, alla,

Nikoh bilan uy qurgan ota-bobong, alla,

Sen pokiza inson bo'l, jonim bolam, alla
(Naimov, 2006, s. 7).

Türkiye Türkçesi

Doğru yoldan yürü sen canım yavrum, ninni.

Kökleri ben olan ağacım, meyveler ver, ninni,

Nikah ile aile kurdu ata-baban, ninni,

Sen de temiz insan ol, canım yavrum, ninni.

Belirli topluluklar tarafından kabul edilmiş veya benimsen, soyun devamlılığı bakımından Kız çocuğun istenmemesi durumu ninni metinlerine yansıtıldığını söylenebilir. Günümüzde böyle bir durumun en aza indirgenmesi bakımından toplumsal norm olarak kabul edilmeye bilinir, fakat ninni metnine yansıtılan günümüz norm ve değerlerine göre değil belki kendi zaman dilimine ait bir yapı olması bakımından önemli olduğunu söylemek mümkün. Tezin Ek Bölümü'nde 121 numara ile kaydedilmektedir. Örneğin:

Özbek Türkçesi

121. Alla aytsam, ko'zda yoshim, alla,

Kosada soviydir oshim, alla.

Beshikda sen, yoningda men, alla-yo alla,

Ne g'amlar ko'rmadi boshim, alla-yo alla.

Türkiye Türkçesi

121. Ninni desem, gözde yaşım, ninni,

Kasade soğudu aşım, ninni.

Beşikte sen, yanında ben, ninni ya ninni,

Ne belalara kaldı başım, ninni ya ninni.

Otang belbog' yechdi, bolam, alla,

Peshonamni yanchdi, bolam, alla.

“Qiz bolangga ko'nmayman”, - deb, alla-yo alla,

Senu mendan kechdi, bolam, alla-yo alla.

Bodom shoxi gulladi, alla,

Chiyabo'ri uvladi, alla.

Jallod otang: “Bu qiz-ku!” – deb, alla-yo alla,

Senu meni uydan quvladi, alla-yo alla.

Sarg'ayib turgan daraxtning, alla,

Soyaboni bormikin, alla.

Mo'ltirab turgan shu go'dakning, alla-yo alla,

Mehriboni bormikan, alla-yo alla (Safarov, 1999, s. 86-87).

Baban kuşağını çıkardı, yavrum, ninni,

Alnımı parçaladı, yavrum, ninni.

“Kız çocuğu kabul etmem” diye ninni ya ninni,

Seninle benden vazgeçti, yavrum, ninni ya ninni.

Badem dalı çiçek açtı, ninni,

Çakallar uladı, ninni.

Cellat baban: “Bu kız ya!” diye, ninni ya ninni,

Seninle beni evden kovdu, ninni ya ninni.

Sararan ağacın, ninni,

Şemsiyesi var mıdır, ninni.

Gözlerime bakan şu bebeğin, ninni ya ninni,

Sevdiği var mıdır, ninni ya ninni.

Görüldüğü üzere, incelenen Özbek ninni metinleri toplumsal norm ve değerler açısından oldukça zengin bir kaynak vazifesini üstlendiği görülmektedir. Bulgularımız ışığında daha beşik yaşlarındaki çocuğun soyut ve somut görevleri, kişilik olarak önemi, eğitim hayatının ve meslek sahibi olmanın ya da yaşadığı topraklara karşı yerine getirmesi gereken sorumlulukları, yaşamı boyunca evliliği, ebeveynlerine karşı yapması gerekenler net olarak gösterildiğini söylenebilir.

SONUÇ

Ninni, sözlü gelenek içerisinde çok uzun bir geçmişe sahip olan, nesilden nesle aktararak günümüze ulaşmış önemli bir halk edebiyatı ürünüdür. Çocuğu rahatlatarak uyutmak, ağlayan çocuğu sakinleştirmek, çocuğa sevgisini göstermek, onu terbiye etmek maksadıyla, kendine özgü ezgisi olan ve genellikle manzum bir türdür. Bu bağlamda ninni, ait olduğu milletin, toplumun geleneklerinden izler taşır. Her kültürde anneler sık sık bebeği uyutmak, avutmak amacıyla ninnilerinden yararlanmıştır. İlk söyleyeni bilinmediği için anonim halk edebiyatı ürünü olarak nitelendirilir. Toplumun en küçük yapı taşı olan aile bireylerinden anne, baba ve diğer aile fertleri arasındaki kültürel aktarımı sağlayan en etkili yollardan biridir. Özbek coğrafyasında bu etkileri görmek mümkündür. Bu bağlamda, Özbek Sözlü Edebiyatı'nın kültür aktarımı açısından temel yapı taşlarından biridir, ninni. Özbek sahası anonim halk edebiyatı ele alındığında ninnilerin çıkış noktasından başlanarak, tanım, tasnif, fonksiyon, yapı-şekil, konu vs. bağlamında incelendiğinde Türk dünyasındaki kültürel bellek ve toplumsal normlara değinildiğinde, ninninin Türk coğrafyasındaki kültür aktarımında önemli bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Genel olarak Türk edebiyatında, en büyük işlevi 'uyutmak' olsa da ninnilerimiz sevmek, avutmak, dilek ve temennilerini belirtmek, dertlerini veya sıkıntılarını dile getirmek gibi pek çok görevi yüklenmiş biçimde karşımıza çıkarlar. Özbek edebiyatında ise bahsi geçen konuların başında annelerin, çocuklarına olan sevgisi gelir. Hatta her ailenin çocuklu olması gerektiği ninnilerde dile getirilmiştir. Bu düşünceyi de çocuklu evi pazar alanına, çocuksuz evi ise mezarlığa benzeterek kanıtlamışlardır. Diğer bir konu ise annelerin çocukları hakkındaki hayalleri, istekleri ve iyi bir meslek sahibi olmalarıdır. Elbette bundan çok bahsedilmesinin sebebi çocuklarına el bebek gül bebek bakan annelerin, gelecekte evlatlarının çok iyi yerlere gelmesini beklemesidir. Özbek ninnilerinde göze çarpan başka bir konu ise üzerine kuma

getirilen annenin çektiği çileleri ve üzüntüyü yalnızca evladıyla paylaşmasıdır. Daha önceden belirtildiği üzere ninni, artık annelerin ve kadınların yaşadıklarını, duygu ve düşüncelerini yansıttıkları birer ürün haline gelmiştir. Bir diğer konu da annenin işlerden ve tek başına çocuk büyütmeekten duyduğu hüzündür.

Bu bağlamda çalışmanın Birinci Bölümü'nde genel hatlarıyla ninni türünün özelliklerinden, üzerinden yapılan çalışmalardan, sözcüğün tarihsel gelişiminden bahsetmiş bulunmaktayız. Özellikle ilk bölümün en başında Anadolu ve Özbek folklorcularının ninni türünün hususiyetlerine bakarak hangi alt dallara dahil ettikleri ayrı-ayrı ele alınmaktadır. Sonrasında, Özbek ninnilerini konu alan veya çalışmasında yer veren eserler sıralanmaktadır. Özbek Türkçesindeki 'alla' sözcüğünün etimolojik ve tarihsel gelişimi farklı kaynaklardan elde edilen bilgiler sayesinde bilimsel olarak tespit edilmeye çalışılmıştır. Aynı şekilde Özbek Türkçesindeki 'alla' sözcüğünün kalıplaşmış şekilleri ya da 'deyim' biçimine bürünmüş halleri tespit edilmektedir. Türk Dünyasının geniş coğrafyası incelememizde kısaca ele alınarak, terimlerin farklılığı veya benzerliği gösterilmektedir. 'Tanım' alt bölümünde yine Anadolu ve Özbek bilim insanlarının Özbek ninnisine yaptığı tanımlara yer verilmiştir. 'Ninni Tasnifleri' kısmında ise Türk ninnileri için ayrı, Özbek ninnileri için yapılan tüm tasnifler ele alınarak, daha sonrasında tarafımızdan bir tasnif örneği sunulmaktadır.

Araştırmanın İkinci Bölümü'nde Özbek ninnilerinin yapı-şekil, içerik özellikleri üzerinden durulmaktadır. Burada, öncelikle ninni fonksiyonunun farklı boyutlarına değinmekle beraber metin örneklerinde salt bir şekilde gösterilmeye çalışılmaktadır. İncelenen metinler sayesinde Özbek ninnilerinde tespit edilen konu, yapı, şekil, hece ölçüleri, kafiye özellikleri, söyleyici ve dinleyici farklılıkları tespit edilmiştir. Ele alınan 151 tane ninni metninde: 19 tane konu başlığı (Dilek ve Temenni; Övgü Konulu; Şikayet Konulu vs.); ninninin başlangıç sözcüklerinden yola çıkarak 8 tane yapı özelliği (Belirli Motif Taşımayan; Tek Alla Sözcüğüyle Başlayan; Hu(yyo, yya, yollo) Motifiyle Başlayan vs.); bent özelliklerinden yola çıkarak 16 tane farklı şekil (Tek Bentten İbaret; Bentleri Üç Mısıralı; Bentleri Sekiz Bağlantısı Tek Mısıraları vs.); hece ölçüleri bağlamında (Tekli Hece; Üçlü Hece; Yedili Hece vs.) ve son olarak kafiye özellikleri bakımından ise 10 tane farklı biçim (Zengin ve Düz Kafiye; Yarım, Zengin ve Düz, Çapraz Kafiye; Yarım ve Düz Kafiye vs.) saptanmıştır. Aynı zamanda, incelenen bu metinler içerisinde söyleyici (Nine; Anne; Dede vs.) ve dinleyici (Cinsiyet Belirtilmeyen;

Hem Kız Hem Erkek Çocuğuna Söylenen vs.) farklılıkları da tespit edilerek, grafikler yardımıyla sunulmaktadır.

Çalışmanın Üçüncü Bölümü’nde ise eğitici öğretici niteliklere sahip olan ninni metinleri sayesinde, Özbek kültürünün aktarımı ve toplumun değerleri ele alınmaktadır. Kültürel bellek aktarıcısı olarak ninni metinleri incelendiğinde Özbek halkının renkli ve kadim kültürünü sözlü edebiyatının inci tanesi olan ninni metinlerine oldukça açık bir şekilde yansıttığını görmek mümkündür. Yine aynı şekilde, toplumsal norm ve değerler açısından incelenen Özbek ninni metinlerinde tespit edilen birçok unsurlar karşılaşılmaktadır.

Sonuç olarak, anonim halk edebiyatının ürünü olan, ninni doğaçlama yöntemiyle ortaya çıkıp ve devam ettirilmesi nedeniyle, genel geçer hatlara sahip değildir. Türk insanının farklı coğrafyalarda yaşıyor olmasına rağmen aynı kültürel kodlara ve belleğe, toplumsal norm ve değerlere sahip olmaları ninni metinlerinde açık bir şekilde görülmektedir. Bu ait olunan kültürel tarihin ve bu tarihin tüm varlığını en iyi şekilde ortaya koyan sözlü kültür ürünlerinin incelenmesi, bu ürünlerin koruyup, yaşatılması ve gelecek nesillere ulaştırılmasında, folklor disiplininin içinde yer alan ninninin önemli bir etkiye sahip olmasıyla doğrudan ilişkilidir. Dolayısıyla ninninin kapsam alanı belirlenirken, Özbeklerin Türk tarihinin ve sözlü kültürünün zenginliğini koruyarak bünyesinde barındırmasında, onların Türk boyları arasında hem coğrafi hem de kültürel olarak merkezi bir durumda olmalarına vurgu yapılmıştır.

KAYNAKÇA

- Alaviya, M. (1972). *Ak elma kızıl elma – Özbek halk koşıkları (Оқ Олма Қизил Олма. Ўзбек Халқ Қўшиқлари)*. Toşkent: Özbekistan SSR "Fan" Neşriyatı.
- Alaviya, M. (1974). *Özbek halk merasim koşıkları (Ўзбек Халқ Маросим Қўшиқлари)*. Toşkent: Özbekiston SSR "Fan" naşriyoti.
- Alisher Navoiy. *Xamsa. Farhod va Shirin (nazm)*. (2023, 4 4). [ziyouz.com: https://n.ziyouz.com/books/alisher_navoiy_asarlari/Alisher%20Navoiy.%20Xamsa.%20Farhod%20va%20Shirin%20\(nazm\).pdf](https://n.ziyouz.com/books/alisher_navoiy_asarlari/Alisher%20Navoiy.%20Xamsa.%20Farhod%20va%20Shirin%20(nazm).pdf) adresinden alındı. Erişim tarihi: 05.03.2023.
- Alla (Алла). (1971). I. Mominov (Dü.) içinde, *Özbek Sovyet Ansiklopedisi (Ўзбекистон Совет Энциклопедияси)* (s. 269). Toşkent: yayl.y.
- Atalay, B. (1985). *Divanü lûgat-it-Türk tercümesi III*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Baskakov, N. (1964). *Rusça-Altayca sözlük (Русско-Алтайский Словарь)*. Moskova: İzdatelstvo "Sovetskaya Ensiklopediya".
- Baskakov, N., Karriyev, B., & Hamzayev, M. (1968). *Türkmençe-Rusça sözlük (Туркменско-Русский Словарь)*. Moskova: İzdatelstvo "Sovetskaya Ensiklopediya".
- Başgöz, İ. (2008). *Türkü*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Bektayev, K. (2007). *Kazakça-Rusça, Rusça-Kazakça büyük sözlük (Большой Казахско-Русский, Русско-Казахский Словарь)*. Almatı: "Dolphin Agency".
- Boratav, P. (2000). *Halk edebiyatı dersleri*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Cahongirov, G. (1975). *Özbek çocuk folkloru (Ўзбек Болалар Фольклору)*. Toşkent: "Okituvchi" Naşriyoti.
- Corayev, M., & Hudoykulova, L. (2008). *Merasimname*. Toşkent: Alisher Nevai adındaki Özbekistan Milli kütüphanesi neşriyatı.
- Cumaboyev, M. (2006). *Çocuk edebiyatı ve folklor (Bolalar Adabiyoti va Folklor)*. Taşkent: Özbekistan yazarlar topluluğu edebiyat naşriyoti.
- Çankova, D. (1961). *Rusça-Hakasça sözlük (Русско-Хакасский Словарь)*. Moskova: Uluslararası ve Ulusal Sözlükler Devlet Yayınevi.
- Çıblak Coşkun, N. (2013). Türk ninnilerine işlevsel yaklaşım. *Turkish Studies*, 8(4), 499-513.
- Çoriyev, R. (2000). Alla (Алла). *Özbekiston Milli Ensiklopediyasi (Ўзбекистон Миллий Энциклопедияси)* (s. 349). içinde Toşkent: Davlat İlmiy Naşriyoti.

- Gaydarji, G., Kolsa, E., Pokrovskaya, L., & Tukan, B. (1973). *Gagavuzca-Rusça-Moldavca sözlük (Гагаузско-Русско-Молдавский Словарь)*. Moskova: İzdatelstvo "Sovetskaya Ensiklopediya".
- Gulom, G. (1975). *Alişer Navoiy. Farhod va Şirin. Nesrî beyan. (Алишер Навоий. Фарҳод ва Ширин. Насрий баён.)*. Toşkent: Adabiyot va Sanat Naşriyot.
- Guseynov, G. (1941). *Azerbaycanca-Rusça sözlük (Азербайджанско-Русский Словарь)*. Bakü: İzdatelstvo Azerbaydjansokog Filiala Akademii Nauk Sssr.
- Hamzayev, M., & Altayev, S. (1968). *Rusça-Türkmençe kısa sözlük (Краткий Русско-Туркменский Словарь)*. Aşhabad: İzdatelstvo "Ilm".
- Hatamov, N., & Sarımsokov, B. (1979). *Rusça-Özbekçe edebiyat bilimi terimleri izahlı lûgati (Русско-Узбекский толковый словарь литературоведческих терминов)*. Toşkent: "Okıtuvçı" Naşriyoti.
- İmomov, K., Mirzayev, T., Sarımsokov, B., & Safarov, O. (1990). *Özbek halk sözlü poetik icadı (Ўзбек Халқ Оғзақи Поэтик Ижоди)*. Toşkent: "Okıtuvçı" Naşriyoti.
- Kanak, M., Önder, M., & Subaşı, Ç. (2018). Türk ninnilerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(66), 594-602.
- Karakaş, Ş. (2000). *T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı*. 03 28, 2023 tarihinde E-Kitap: <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78536/ozbek-halk-edebiyati.html> adresinden alındı
- Karimov, U., & Hikmatullayev, H. (1993). *Abu Ali İbn Sino "Tib qonunlari"*. Toşkent: Abdulla Kodiri adındaki Halk Mirası Neşriyatı.
- Karimova, F. (2021). Özbek ve İngiliz ninnilerine tarihi şahısların yansıması (Отражение исторических личностей в колыбельных песнях на Английском и Узбекском языках). *Бюллетень науки и практики*, 7(1), 448-453. 03 27, 2023 tarihinde <https://www.bulletennauki.com> adresinden alındı
- Kasımov, B., Kayımov, L., & Yaman, E. (2007). Özbekistan ninnileri. S. Tural, Ş. Elçin, N. Yıldız, & G. Tural içinde, *Türk Dünyası Edebiyat Metinleri Antolojisi* (s. 685-688). Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını.
- Kaya, D. (2020). *Türk Dünyası ansiklopedik Türk halk edebiyatı kavramlar ve terimler sözlüğü* (4 b.). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Koçar, Ç. (1991). *Türkistan ile ilgili makaleler*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Kurtbayeva, O. (2023). Ona allasi dunyoni tebratar. *Образование наука и инновационные идеи в мире*, 1(17), 40-42.
- Madvaliyev, A. (Dü.). (2021). *O'zbek tilining izohli lug'ati* (3. b., Cilt 1.). Toshkent: "Özbekiston naşriyoti".
- Mirzayev, T. (2013). *Hodi Zarif ile sohbetleri (Ҳоду Зариф суҳбатлари)*. Toşkent: "Şams-Asa" bosmahonasi.

- Mirzayev, T., Safarov, O., & Orayeva, D. (2008). *Özbek sözlü edebiyatından seçmeler (O'zbek Halq Og'zaki Ijodi Hrestomatiyasi)*. Toşkent: "Alokaçi" Naşriyoti.
- Musakulov, A. (2010). *Özbek halk lirikası (Ўзбек Халқ Лирикаси)*. Toşkent: Özbekiston Respublikasi "Fan" Naşriyoti.
- Naimov, M. (2006). *Kadim Surhan nevaları (Қадим Сурхон Наволару)*. Toşkent: "Sanat" Naşriyoti.
- Oçilov, E. (2006). *Tane-tane inciler: Özbek halk koşıkları (Шода-шода марварид: Ўзбек халқ қўшиқлари)*. Toşkent: "Şark" Naşriyoti.
- Oğuz, M. (2001). *Halk şiirinde tür, şekil ve makam*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Orziboyeva, H., & Nurmatova, M. (2021). Ingliz va Özbek bolalar koşigi "alla"ning lingvomadaniy hususiyatlari. *Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2(12), 333-337. 03 15, 2023 tarihinde www.oriens.uz adresinden alındı
- Propp, V. (1976). *Folklor ve gerçeklik seçme makaleler (Фольклор И Действительность Избранные Статьи)*. (B. (. Putilova (Путилова), Dü.) Moskva: İzdatelstvo "Nauka".
- Rahmatullayev, Ş. (2000). *Özbek dilinin etimolojik lûgati (Ўзбек Тилининг Этимологик Луғату)*. Toşkent: "Universitet" Naşriyoti.
- Sabirov, R. (2023, 09 05). *Rusça-Tatarca genişletilmiş eğitim sözlüğü (Русско-татарский полный учебный словарь)*. <https://www.studmed.ru/>: https://www.studmed.ru/sabirov-ra-russko-tatarskiy-polnyy-uchebnyy-slovar_96aldbb124d.html adresinden alındı. Erişim Tarihi: 04.05.2023.
- Safarov, O. (1999). *Alla-yo alla (Алла-Ё Алла)*. Toşkent: "Okituvçi" Naşriyoti.
- Safarov, O. (2010). *Özbek sözlü edebiyatı*. Toşkent: "Musika" Naşriyoti.
- Safarov, O., Orayeva, D., & Narzullayeva, D. (1997). Matem ninnileri hakkında bazı mülahazalar (Мотам Аллалари Хақида Айрим Мулоҳазалар). (Dü .:T. Mirzayev) *Özbek Tili ve Edebiyatı*(5), 30-34.
- Sakaoğlu, S. (1988). Halk edebiyatı kavramının sınırlarını nasıl çizebiliriz? *Türk Dil Kurumu*, (s. 265-271). Ankara.
- Sakaoğlu, S., & Sakaoğlu, Y. (1989). *Türkiye ninni haritası, "Türk folklorundan derlemeler"*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Skvorsov, M., & Skvorsova, A. (2002). *Rusça-Çuvaşça sözlük (Русско-Чувашский Словарь)*. Çeboksara: Çuvaşskoe knijnoye izdatelstvo.
- Slepsova, P. (1972). *Yakutça-Rusça sözlük (Якутско-Русский Словарь)*. Moskova: İzdatelstvo "Sovetskaya Ensiklopediya".
- Sulaymonov, M. (2008). *Özek sözlü edebiyatı*. Namangan: yayl.y.

- Suyunçev, H., & Urusbiyev, İ. (1965). *Rusça-Karaçayca-Balkarça sözlük (Русско-Карачаево-Балкарский Словарь)*. Moskova: İzdatelstvo "Sovetskaya Ensiklopediya".
- Tağıyev, M., Aydınov, İ., Kerimov, İ., Kurbanova, R., Hüseyinov, F., & Mövsümov, M. (2006). *Azerbaycanca-Rusça lûgat (Cilt III)*. Bakü: "Şerk-Gerb".
- Temizkan, M., & Solmaz, E. (2018). Anadolu ve Özbek sahası ninnilerinin yapı-şekil, konu-içerik ve işlevi bağlamında karşılaştırılması üzerine bir deneme. *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*(45.), 239-254. doi:10.24155/tdk2018.67
- Tenişev, E. (1968). *Tuvaca-Rusça sözlük (Тувинско-Русский Словарь)*. Moskova: İzdatelstvo "Sovetskaya Ensiklopediya".
- Tolaboyev, O., Corayev, M., Karimov, B., Abdiyev, H., & Saidov, İ. (2017). *20. asır Özbek folklor bilimi antolojisi (XX Asr Ўзбек Фольклоришунослиги Антология)*. Toşkent: "Özbekiston milli ensiklopediyasi" devlet neşriyoti.
- Umurzokova, N., & Nasirova, K. (2021). Ninni - Özbek çocuk folkloru türü olarak (Alla - Özbek Bolalar Folklori Janri Sifatida). *SCIENTIFIC PROGRESS*, 2(8), 966-973. 03 27, 2023 tarihinde www.scientificprogress.uz adresinden alındı
- Uraksin, Z. (2005). *Rusça-Başkurtça sözlük (Русско-Башкирский Словарь)* (Cilt I). Ufa: "Başkurt Ensiklopediyası" İlmi Neşriyatı.
- Yakıcı, A. (2007). *Halk şiirinde türkü -tanım-tasnif-inceleme-metin*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yıldız, N. (2003). Ninniler. *Türk dünyası ortak edebiyatı Türk dünyası edebiyat tarihi* (Cilt III, s. 298-331). içinde Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını.
- Yoqubbekova, M. (1990). Özbek halk allalarında ruhiyat tasviri (Ўзбек Халқ Аллаларида Рухият Тасвири). (Dü.: B. Sarımsokov) *Özbek Tili ve Edebiyatı*(2), 49-51.
- Yudahin, K. (1985). *Kırgızca-Rusça sözlük (Киргизско-Русский Словарь)* (Cilt I). Moskova: "Sovetskaya Ensiklopediya" Basması.
- Yuldaşeva, D. (2013). Etnodilbilimin bir yönü olarak "alla"da hayvan isimleri kullanımı (Использование Зоонимов В Колыбельной Песне - "Алла", Как Аспект Этнолингвистики). *Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук*, 12(2), 80-82.

EK 1. NİNNİ METİNLERİ 1

Özbek Türkçesi

1. Aylanayin oydinim,
El ichida soydinim.
Qo'limdagi tuyg'unim,
Gapga tushgan quzg'unim.
Alla, bolam, alla-yay,
Jonim, bolam, alla-yay.

Aylanayin, oppog'im,
Mislingni izlab topmog'im.
To'y-yig'inlar bo'lganda
Otin ayab chopmog'im.
Alla, bolam, alla-yay,
Jonim, bolam, alla-yay.

Aylanayin, bolam-ay,
Aylansin sendan enang-ay,
Yaxshi-yomon kuningda
Xudoying bo'lsin panong-ay.
Alla, bolam, alla-yay,
Jonim, bolam, alla-yay.

Sinli, sinli, sinbatlim,
Na'ra sherday haybatlim.
Qushday shunqor kelbatlim,
Ulug' shohday savlatlim.
Alla, bolam, alla-yay,
Jonim, bolam, alla-yay.

Türkiye Türkçesi

1. Kurban olayım aydınım,
El içinde akar derem.
Elimdeki şahinim,
Konuşa bilen kuzgunum.
Ninni, yavrum, ninni-yay.
Canım, yavrum, ninni-yay.

Kurban olayım, bembeyazım,
Benzerini arayıp, bulamam.
Düğün-meclisler olanda
Atına kıyamdan koşarım.
Ninni, yavrum, ninni-yay,
Canım, yavrum, ninni-yay.

Kurban olayım, yavrum-ay,
Kurban olsun annen-ay,
İyi-kötü gününde
Allah'im olsun sığınağın-ay.
Ninni, yavrum, ninni-yay,
Canım, yavrum, ninni-yay.

Boy-poslu, gövdelim,
Kükreyen aslan gibi heybetlim.
Ak sungur gibi endamlım,
Ulu şah gibi azametlim.
Ninni, yavrum, ninni-yay,
Canım, yavrum, ninni-yay.

Aylanayin, oydayin,
 Qoshi sari yoydayin
 Talpinganing qo'limda
 Tarlon qarchig'aydayin.
 Alla, bolam, alla-yay,
 Jonim, bolam, alla-yay.

Qo'li arslon bilaklim,
 Botir, qoplon yuraklim
 Yaxshi-yomon kunimda
 Menga juda keraklim.
 Alla, bolam, alla-yay,
 Jonim, bolam, alla-yay.

Aylanayin, qarog'im,
 Uyda yongan charog'im.
 Do'stim ko'rsa yarashib,
 Dushmanga yarog'im.
 Alla, bolam, alla-yay,
 Jonim, bolam, alla-yay.

Qora qoshi qunduzim,
 Ko'zi tongda yulduzim.
 To'y-hayitlar bo'lganda,
 Kiygan to'ni qirmizim.
 Alla, bolam, alla-yay,
 Jonim, bolam, alla-yay.

O'zing gavhar donaday,
 Turtib emgan tanaday.
 Qo'limda cho'rhib o'ynasang,
 Ko'lda suqsur-so'naday.

Kurban olayim, ay gibisin,
 Kaşın gergin yay gibi
 Hareket ettin elimde
 Kanatları açık doğan gibi.
 Ninni, yavrum, ninni-yay.
 Canım, yavrum, ninni-yay.

Kolu aslan bileklım,
 Bahadır, kaplan yüreklim
 İyi-kötü günümde
 Bana çok-çok gereklim.
 Ninni, yavrum, ninni-yay,
 Canım, yavrum, ninni-yay.

Kurban olayım, göz bebeğim,
 Evde yanan ışığım.
 Dostum görse yakışan,
 Düşmana karşı silahım.
 Ninni, yavrum, ninni-yay,
 Canım, yavrum, ninni-yay.

Kara kaşı kunduzum,
 Gözü sabah yıldızım.
 Düğün-bayramlar olanda,
 Giyen kırmızı kaftanım.
 Ninni, yavrum, ninni-yay,
 Canım, yavrum, ninni-yay.

Özü mücevher tanesi gibi,
 Dürterek emen dana gibi.
 Kolumda mutlu oynasan,
 Gölde yabani ördek gibi.

Alla, bolam, alla-yay,
Jonim, bolam, alla-yay.

Chopinging bo'riday,
Bo'rilarning zo'riday.
Yigit bo'lar chirog'im,
O'zi urning eriday.
Alla, bolam, alla-yay,
Jonim, bolam, alla-yay.

Suyli, sinli, siyoqlim,
Olg'ir burgut qoboqlim.
Changalining yozgani –
Qirg'iy bahrin tirnoqlim.
Alla, bolam, alla-yay,
Jonim, bolam, alla-yay.

Qaraganni qo'rqitar,
Qaramaganni berkitar.
To'yda to'pga qarasa,
Qo'yday qilib hurkitar.
Alla, bolam, alla-yay,
Jonim, bolam, alla-yay
(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 5-7; Safarov,
1999, s. 25-27; Mirzayev, Safarov ve
Orayeva, 2008, s. 380-381).

Ninni, yavrum, ninni-yay,
Canım, yavrum, ninni-yay.

Koşman kurda benzer,
Kurtların en iyisi gibi.
Yiğit olur ışığım,
Kendisi erlerin eri gibi.
Ninni, yavrum, ninni-yay,
Canım, yavrum, ninni-yay.

Soylu, gövdeli, özü sağlam,
Ilgar kartal kabuklum.
Pençelerini açtığında-
Doğan bahr (deniz) kadar tırnaklım.
Ninni, yavrum, ninni-yay,
Canım, yavrum, ninni-yay.

Bakışlarıyla korkutan,
Bakmayanı koruyan.
Düğünde kalabalığa bakarsa,
Koyun gibi ürküten.
Ninni, yavrum, ninni-yay,
Canım, yavrum, ninni-yay.

Özbek Türkçesi

2. Bulbul qushning bolasi,

Alla, qo'zim, alla.

Daraxtda bo'lar uyasi,

Alla, bolam, alla.

Daraxt boshini sel olsa,

Shaydolar bo'lar onasi,

Alla, bolam, alla.

Tog'da kiyikning bolasi,

Alla, bolam, alla.

Bog'da uzumning g'o'rasi,

Alla, bolam, alla.

To'ppisida ukkipar –

Bu kimning nevarasi?

Alla, bolam, alla.

Yonamanu kuyaman,

Alla, bolam, alla.

O'choqqa tushgan chaladek,

Alla, bolam, alla.

Zafarondek sarg'ayibman

Bandida qolgan olmadek,

Alla, bolam, alla (Safarov ve Oçilov,
1984, s. 7; Safarov, 1999, s. 28; Mirzayev,
Safarov ve Orayeva, 2008, s. 381-382).

Özbek Türkçesi

3. Alla, bolam, jonim bolam,

Qo'zichoqlarim, alla, alla-yo, alla,

Ovunchoqlarim, alla,

Qarab turgan qarog'larim,

Türkiye Türkçesi

2. Bülbül kuşun yavrusu,

Ninni, kuzum, ninni.

Ağaçta olur yuvası,

Ninni, yavrum, ninni.

Ağaç başını sel alsa,

Deliler olur anası,

Ninni, yavrum, ninni.

Dağda geyiğin yavrusu,

Ninni, yavrum, ninni.

Bahçede üzümün hamı,

Ninni, yavrum, ninni.

Şapkasında baykuş tüyü

Bu kimin torunu?

Ninni, yavrum, ninni.

Yanarım-yanarım,

Ninni, yavrum, ninni.

Ateşe düşen yaş gibi,

Ninni, yavrum, ninni.

Safran gibi sararmışım

Dalında kalan elma gibi,

Ninni, yavrum, ninni.

Türkiye Türkçesi

3. Ninni, yavrum, canım yavrum,

Kuzularım, ninni, ninni-ya, ninni,

Avuntularım, ninni,

Bana bakan, göz bebeklerim,

Yonib turgan chirog'larim, alla-yo, alla.

Yanan ışıqlarım, ninni-ya, ninni.

Tol ichidan tanlab olgan

Söğüt içinden seçip alan

Tol chavkonlarim, alla.

Söğüt dallarım, ninni.

Gul ichidan iskab olgan

Gül içinden koklayıp alan

Gul rayhonlarim, alla, alla-yo, alla.

Gül reyhanlarım, ninni, ninni-ya, ninni.

Biring o'g'il, biring qiz –

Biri oğul, diğeri kız

Qo'shaloqlarim, alla.

İkizlerim, ninni.

O'sib-uning, olay bahra,

Siz büyüyün, huzura kavuşayım,

Chaqaloqlarim, alla, alla-yo, alla.

Bebeklerim, ninni, ninni-ya, ninni.

Onalarning mehri bilan

Annelerin sevgisiyle

Keng jahonlar bo'lar ravshan.

Bu dünya olur aydın.

Sizlar maktabga borguncha

Sizlere mektebe gidene dek

Cho'l-biyobon bo'lar gulshan, alla, alla-yo, alla.

Çöl-sahralar olur gül bahçesi, ninni, ninni-ya, ninni.

Erkalayman men har mahal,

Seveceğim ben her zaman,

Allalayman sahar vaqti.

Ninni okurum seher vakti.

Biring qandim, biring asal,

Biri şekerim, biri balım,

Ona baxti – bola baxti, alla, alla-yo, alla.

Anne bahtı – çocuğun bahtı, ninni, ninni-ya, ninni.

Dildagini aytib bersam,

Gönlümdekileri anlatmaya,

Tilim yetishmas, alla.

Sözcük yetmez, ninni.

Shodligimni aytib bersam,

Mutluluğumu anlatmaya,

Umrım yetishmas, alla, alla-yo, alla

Ömrüm yetmez, ninni, ninni-ya, ninni.

(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 7-8; Safarov, 1999, s. 28-29).

Özbek Türkçesi

4. Ikki bulbul sayroshadur,
Tog'u toshlarda yuribon, alla.
Chanqasa suvlar ichodur
Bog'u bo'stonda yuribon, alla.
Alla-yo, alla,
Ma'rifatxon, buving aylansin, bolam-o,
alla.
Suv tinig'i bunda qoldi,
Borib ichdi loyini-yo, alla.
Suygani bul yerda qoldi,
Borib oldu o'zgani-yo, alla.
Alla-yo, alla,
Ma'rifatxon, buving aylansin, bolam-o,
alla.
Tokchadagi qatiqni
Ayron qilgan Toshxon, alla.
Kimyoxonning uyini
Vayron qilgan Toshxon, alla,
Alla-yo, alla,
Ma'rifatxon, buving aylansin, bolam-o,
alla.
Zarga to'ldi bilagim,
Zardobga to'ldi yuragim-o, alla.
Qora losdir ko'ylagim,
Qonlarga to'ldi yuragim-o, alla.
Alla-yo, alla,
Ma'rifatxon, buving aylansin, bolam-o,
alla (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 8-9).

Türkiye Türkçesi

4. İki bülbül ötmekteler,
Dağ taşlarda yürür, ninni.
Susayınca sular içer
Bahçe bostanda yürür, ninni.
Ninni-ya, ninni,
Marifethan nenen kurban olsun, yavrum,
ninni.
Suyun temizi burada kaldı,
Gidip içti çamuru-ya, ninni.
Sevdiği burada kaldı,
Gidip aldı başkanı-ya, ninni.
Ninni-ya, ninni,
Marifethan nenen kurban olsun, yavrum,
ninni.
Penceredeki yoğurdu
Ayran yapan Taşhan, ninni.
Kimyahan'ın evini
Vîran eden Taşhan, ninni,
Ninni-ya, ninni,
Marifethan nenen kurban olsun, yavrum,
ninni.
Altınla doldu bileğim,
Zehirle doldu yüreğim-a, ninni.
Siyah ipektir elbisem,
Kanlara doldu yüreğim-a, ninni.
Ninni-ya, ninni,
Marifethan nenen kurban olsun, yavrum,
ninni.

Özbek Türkçesi

4.1. Ikki bulbul sayrashadi tog' u gullarda yurib, alla.

Chanqasa suvlar ichadi bog' u bo' stonga kelib, alla,

Suv tinig' i bunda qoldi, borib ichdi loyini, alla,

Bosh eson bo'lsa ko' rarmiz suyib olgan yorini, alla.

Suyib olgan yoringiz – bir ham chiroylik yor ekan, alla.

O' ng qo' limga suv berolmas, surati hayvon ekan, alla (Safarov, 1999, s. 129).

Özbek Türkçesi

5. Alla aytib uxlatsam-ey, jon alla, Bollar berib uxlatsam-ey jon alla.

Alla, alla, oshig' im-ey,

Kimga yetgay nolishim-ey,

O' zingdan boshqa yo' qdir kishim-ey, alla.

Alla aytarman otinga-ey, jon alla,

O' ymali to' nlar bo' yinga-ey, jon alla.

Qo' zi-qo' chqor so' yilgay

Shu bolajonimning to' yina-ey, alla.

Huy alla, huy razzoq-ey, jon alla,

Umri-kuning bo'lsin uzoq-ey, jon alla (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 9).

Türkiye Türkçesi

4.1. İki bülbül öterler, dağ ve güllerde yürüyüp, ninni.

Susayınca sular içer bahçe bostana gelip, ninni.

Temiz sular burada, gidip içti çamurlu suyu, ninni,

Başımız sağ olsa görürüz severek aldığımızı, ninni.

Severek evlendiğimiz – oldukça güzelmiş, ninni.

Sağ elime su dökemez, suratı hayvan imiş, ninni.

Türkiye Türkçesi

5. Ninni okuyup uyutsam-ey, can ninni, Ballar verir uyutsam-ey can ninni.

Ninni, ninni, aşığım-ey,

Kimlere ulaşır ahım-ey,

Senden başka yoktur kimsem-ey, ninni.

Ninni okurum adına-ya, can ninni,

Nakışlı kaftanlar boyuna-ya, can ninni.

Kuzu-koçlar kesilsin

Şu yavrucağımın düğününe-ya, ninni.

Huy ninni, huy Rezzak-ey, can ninni,

Ömrün günün olsun uzun-ey, can ninni.

Özbek Türkçesi

6. Alla, alla aytaman,
Ustingga to'nim yopaman.
Sening bu daydi otangni
Istab qayerdan topaman?

Alla, alla aytaman,
Ustingga to'nim yopaman.
Kambag'allik dardini
Kimlarga borib aytaman?

Seni allalab boqaman
Ustinga ko'rpa yopaman.
Erta bilan turganingda
Qay ko'chadan topaman?

Yum ko'zingni, yulduzim,
Yumgin ko'zingni, qunduzim,
Alla- alla deganda
Yig'lab o'tar kunduzim (Safarov ve
Oçilov, 1984, s. 9; Safarov, 1999, s. 30-
31).

Özbek Türkçesi

7. Alla, alla-yo, oydin yaxshi,
Qayg'u-g'amdan shodlik yaxshi.
Qadri bo'lmagan qarindoshdan
Qadr bilgan yot yaxshi,
Alla-yo, alla.

Türkiye Türkçesi

6. Ninni, ninni söylerim,
Üzerine kaftanım örterim.
Senin bu gezgin babanı
Arayıp, nereden bulurum?

Ninni, ninni söylerim,
Üzerine kaftanım örterim.
Fakirliğin derdini
Kimlere gider anlatırım?

Seni ninnilerle büyüteceğim,
Üzerine yorgan örterim.
Sabah erken uyandığında,
Nerelerden bulurum?

Kapat gözün, yıldızım,
Kapatasın gözünü, yıldızım.
Ninni- ninni denildiğinde,
Ağlayarak geçer günüm.

Türkiye Türkçesi

7. Ninni, ninni-ya, aydın iyidir,
Kaygı-gamdan neşe iyidir.
Hayrı olmayan akrabadan
Kıymet bilen yabancı iyidir,
Ninni-ya, ninni.

Alla, alla, tonglar otar,
 Allasida bolam yotar.
 Sahar vaqti bulbul o'tar,
 Mening holim bulbuldan battar,
 Alla, bolam, alla.

Shu yerdan yorim o'tdimi,
 Nolam falakka yetdimi?
 Ko'z yoshim daryo bo'lib,
 Yorim yo'lini tutdimi?
 Alla-yo, alla.

Bog'imning guli uchgina,
 Uchalasi ham kichkina.
 Kichkinasiz, lolasiz,
 Hech kim o'tmas bolasiz,
 Alla, jonim, alla.

Daryo to'lib loylandi,
 Bitta baliq aylandi.
 Baliqmi deb qarasam,
 Ilon bo'lib tovlandi,
 Alla-yo, alla.

Qo'zi boqqan qo'y etsin,
 Topganiga to'y etsin,
 To'y-to'ylarga ulansin,
 Davlat boshingga o'rnashsin.
 Alla, jonim, alla.

Ninni, ninni, sabahlar olur,
 Ninnisiyle yavrum uyur.
 Seher vakti bülbül öter,
 Benim hâlim bülbülden beter,
 Ninni, yavrum, ninni.

Buradan yârim ge'çti mi?
 Ahım feleğ'e ulaştı mı?
 Göz yaşım derya oldu,
 Yârim yola düştü mü?
 Ninni-ya, ninni.

Bahçemin gülü üç tane,
 Üç tanesi de küçücük.
 Küçüksünüz, lalesiniz,
 Kimse üzmez yavrusunuz,
 Ninni, canım, ninni.

Derya doldu bulandı,
 Bir tane balık döndü.
 Balık mı diye baktım,
 Yılan olup kıvrıldı,
 Ninni-ya, ninni.

Kuzu alan koyun etsin,
 Elde ettiğine düğün yapsın,
 Düğünler düğüne bağlansın,
 Talih başına yerleşsin.
 Ninni, canım, ninni.

Gul bo'ldim, bulbul bo'ldim,
 Beli bog'li kul bo'ldim,
 Yomon yorning dastidan
 Yona-yona kul bo'ldim.
 Alla-yo, alla (Safarov ve Oçilov, 1984, s.
 10; Safarov, 1999, s. 31-32).

Gül oldum, bülbül oldum,
 Beli bağlı kul oldum,
 Kötü yârin yüzünden
 Yana-yana kül oldum.
 Ninni-ya, ninni.

Özbek Türkçesi

8. Alla aytib uxlataman,
 Alla, qo'zim, alla.
 Qanday seni yupataman,
 Alla, bolam, alla.

Kichkinasan, lolasan,
 Alla, bolam, alla.
 Qachon katta bo'lasan,
 Alla, bolam, alla.

Alla, alla, orastasan,
 Alla, qo'zim, alla.
 Gunohi yo'q norastasan,
 Alla, qo'zim, alla.

Bog' ichida chaman gullar,
 Alla, qo'zim, alla.
 Sayradi shaydo bulbullar,
 Alla, qo'zim, alla.

Sendan kelar gul isi,
 Alla, bolam, alla.
 Ota-onamning birisi,
 Alla, bolam, alla.

Türkiye Türkçesi

8. Ninni söyler uyuturum,
 Ninni, kuzum, ninni.
 Nasıl seni avuturum,
 Ninni, yavrum, ninni.

Küçücüksün, lalesin,
 Ninni, yavrum, ninni.
 Ne zaman büyüyeceksin,
 Ninni, yavrum, ninni.

Ninni, ninni bezenmişsin,
 Ninni, kuzum, ninni.
 Günahı yok, tertemizsin,
 Ninni, kuzum, ninni.

Bahçede tutam güller,
 Ninni, kuzum, ninni.
 Öttü aşık bülbüller,
 Ninni, kuzum, ninni.

Senden gelir gül kokusu,
 Ninni, yavrum, ninni.
 Ata-anamın bir tanesi,
 Ninni, yavrum, ninni.

Senga allalar aytaman,
 Alla, qo'zim, alla.
 Soyalarinda yotaman,
 Alla, bolam, alla (Safarov ve Oçilov,
 1984, s. 11; Oçilov, 2006, s. 389-390).

Sana ninniler okurum,
 Ninni, kuzum, ninni.
 Gölgende uyurum,
 Ninni, yavrum, ninni.

Özbek Türkçesi

9. Alla, bolam, yotarsiz,
 Yastug'larga botarsiz.
 Bu yastug'ni ko'tarsam,
 Guldan toza yotarsiz...

Kunlardan ham kun oshgan,
 Oldin-keyin yo'l oshgan.
 Shu dunyoda bormikin,
 O'z bolasidan adashgan?

Alla, bolam, sher ekan,
 Urush qursin der ekan.
 Urush bo'lgan joylarda
 Polvonlardan zo'r ekan.

Alla qilsin bolam-a,
 Uyqusida orom olsun-a.
 Alla, alla deganda,
 Jimgina uxlab qolsin-a.
 Alla, bolam, alla-yo,
 İkki ko'zim, alla-yo (Safarov ve Oçilov,
 1984, s. 11-12).

Türkiye Türkçesi

9. Ninni, yavrum, yatarsın,
 Yastıklara uzanırsın.
 Bu yastığı kaldırsam,
 Güliden temiz yatarsın...

Günler üzerinden günler geçer,
 Öncesi sonra geçip giden.
 Bu dünyada var mıdır,
 Öz çocuğundan yanılan?

Ninni, yavrum, aslanmış,
 Savaş bitsin derlermiş.
 Savaş olan yerlerde
 Pehlivanlar güçlüymüş.

Ninni yapsın yavrum-a,
 Uykusunda dinlensin-a.
 Ninni, ninni denildiğinde,
 Sessizce uykuya dalsın-a.
 Ninni, yavrum, ninni-ya,
 İki gözüm, ninni-ya.

Özbek Türkçesi

10. Men senga alla deyin,
Allangda orom olib,
Uxlab katta bo'lg'in sen,
Shavkatjonim, alla.

Betimning qizili, bolam,
Tilimning uzuni, bolam.
Alla, bolam, alla,
Shavkatjonim, alla (Safarov ve Oçilov,
1984, s. 12).

Özbek Türkçesi

11. Alla, alla, ahdi bir, alla,
Uyquning ham vaqti bor, alla.
Alla aytgan onangni, alla,
Qop-qoraygan baxti bir, alla.

Kundoshimning yo'g'ida, alla,
Qalayi erdi kovushim, alla.
Kundoshligi qurisin, alla,
Balolarga qoldi boshim, alla.

Lola gullar bir edi, alla.
Suvlarga solsam so'limas, alla.
Kundoshlikning dardidan, alla,
Ko'zlarda yoshim qurimas, alla.

Türkiye Türkçesi

10. Ben sana ninni deyim,
Ninnide huzurla
Uyuyup da büyüsün,
Şevket canım, ninni.

Yüzümün kızılı, yavrum,
Dilimin uzununu, yavrum.
Ninni, yavrum, ninni,
Şevket canım, ninni.

Türkiye Türkçesi

11. Ninni, ninni, sözü bir, ninni,
Uykunun da zamanı var, ninni.
Ninni okuyan anneni, ninni,
Kapkaradır bahtı-ya, ninni.

Kumamın yokluğunda, ninni,
Nasıl idi pabucum, ninni.
Kumalığın devrilsin, ninni,
Belalara kaldı başım, ninni.

Lale güller bir idi, ninni.
Sulara koysam solmaz, ninni.
Kumalığın derdinden, ninni,
Gözlerde yaşım kurumaz, ninni.

Yuragimning dardlari, alla,
Qizil gulday qatma-qat, alla.
Yurakkinamning o'tiga, alla,
Do'zax o'ti mos faqat, alla (Safarov ve
Oçilov, 1984, s. 12).

Özbek Türkçesi

12. Men seni alla qilay, alla,
Ko'tarib katta qilay, alla.
Alla – jonning rohati, alla,
Uyqu – ko'zning quvvati, alla.
O'rik yog'och beshiging, alla,
O'rgilib ketsin onang, alla.
Tut yog'ochdan beshiging, alla,
Termulib o'tsin onang, alla (Safarov,
1999, s. 36-37).

Allangda olgin orom, alla,
Ulg'ayib o's subhu shom, alla.
Yaxshilik bilan mudom, alla,
Dunyoda tarqatgil nom, alla.
El sevarim, alla,
Bo'l chevarim, alla! (Safarov ve Oçilov,
1984, s. 12-13; Oçilov, 2006, s. 390).

Özbek Türkçesi

13. Qizil gulning shoxida, alla,
G'unchamisan, normisan, alla.
Munglig' onang baxtiga, alla,
Qo'zichog'im, bormisan, alla?

Yüreğimin dertleri, ninni,
Kızıl gül gibi kat-kat, ninni.
Yüreğimin ateşine, ninni,
Cehennem ateşi benzer, ninni.

Türkiye Türkçesi

12. Ben seni ninnileyim, ninni,
Kollarımda büyüteyim, ninni.
Ninni – canın huzuru, ninni,
Uyku – gözün kuvveti, ninni.
Kayısı ağaç beşiğin, ninni,
Kurban olsun anan, ninni.
Dut ağacından beşiğin, ninni,
Göz kırpmasın annen, ninni,

Ninninde al sen huzur, ninni,
Büyü, uzan sabah akşam, ninni.
İyiliklerle hep, ninni,
Dünyaya sal ün sen, ninni.
Halk severim, ninni,
Terzi ol, ninni!

Türkiye Türkçesi

13. Kızıl gülün dalında, ninni,
Gonca mısın, ben misin, ninni.
Hüzünlü annen bahtına, ninni,
Kuzucuğum, var mısın, ninni?

Men seni alla qilay, alla,
Ko'tarib katta qilay, alla.
Ko'tarib katta qilib, alla,
O'qitib mulla qilay, alla.

Men o'zim kuygan edim, alla,
Kuygan yurakni ko'rsatay, alla.
Men seni suygan edim, alla,
Alla aytib uxlatay, alla (Safarov, 1999, s. 37-38)

Tong sahar uyqum buzib, alla,
Oq sut berib boqay seni, alla.
Katta bo'lgan chog'larinda, alla,
Loaqal esla meni, alla.

Eslasang, eslamasang, alla,
Yuksalib o's, shodman, alla.
Yurt pisand etsa seni, alla,
Qayg'udan ozodman, alla.

Dashtu sahroda o'tin, alla,
Terganlarimni kim bilir, alla.
Hasratu armon bilan, alla,
Jon berganimni kim bilir, alla.
Alla-yo, alla (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 13; Oçilov, 2006, s. 391).

Özbek Türkçesi

14. Qora ko'zim, alla,
Shirin so'zim, alla.
Havoda uchgan turnalar, alla,
Boshg'inamdan o'tsalar, alla.

Ben seni uyutayım, ninni,
Kollarımda büyüteyim, ninni.
Kollarımda büyüteyim, ninni,
Okutup, molla olasın, ninni.

Ben zaten yanmıştım, ninni,
Yanan kalbi göstereyim, ninni.
Ben seni sevmiştim, ninni,
Ninni söyleyip uyutayım, ninni.

Seher vakti uykum bozup, ninni,
Ak süt vereyim sana, ninni.
Büyüdüğün zamanlarda, ninni,
En azından yad et beni, ninni.

Hatırlasan, hatırlamazsan, ninni,
Büyü yetiş, mutluyum, ninni.
Yurt hürmet etse sana, ninni,
Kaygıdan hürüm, ninni.

Deşt-i sahrada odun, ninni,
Topladığımı kim bilir, ninni.
Hasret ve acıyla, ninni,
Can verdiğimi kim bilir, ninni.
Ninni-ya, ninni.

Türkiye Türkçesi

14. Kara gözüm, ninni,
Şirin sözüm, ninni.
Havada uçan turnalar, ninni,
Başım üzerinden geçseler, ninni.

Qanotiga xat yozsam, alla,
Dadajoniga eltsalar, alla (Safarov ve
Oçilov, 1984, s. 13).

Kelsalar tezroq kelsin, alla.
Dushmanlar uqmasdan burun, alla.
Arzi holim aytaman, alla,
Jonim chiqmasdan burun, alla,
Qish kelar guppisi yo'q, alla,
Bolasining do'ppisi yo'q alla.
Otasining davlati yo'q, alla,
Onasining rohati yo'q, alla.

Suyansang, so'rilar bo'lay, alla,
O't yoqsang mo'rilar bo'lay, alla.
Boshingdan parvonalar bo'lib, alla,
Uyingda cho'rilar bo'lay, alla (Safarov ve
Oçilov, 1984, s. 13-14; Safarov, 1999, s.
38).

Özbek Türkçesi

15. Men boraman elimga, alla, bolam,
Belbog'lar bergin belimga, alla.
Olti oyda kelmasam, alla, bolam,
Qarab qo'ygin yo'limga, alla.

Xor bolam, xormonda bolam, alla,
Zor bolam, zormonda bolam, alla, alla.

Men bolamni boqaman, alla-yo, alla,
Ustiga baxmal yopaman, alla-yo, alla.
Otang qurgur kelmaydi, alla-yo, alla,

Kanadına mektup yazsam, ninni,
Babacığına ulaştırsalar, ninni.

Gelecekse hemen gelsin, ninni.
Düşmanlar anlamadan önce, ninni.
Hâlimi arz edeyim, ninni,
Canım vermeden önce, ninni.
Kış gelir kaftanı yok, ninni,
Çocuğunun şapkası yok ninni.
Babasının varlığı yok, ninni,
Annesinin huzuru yok, ninni.

Yaslanırsan, asmalar olayım, ninni,
Ateş yaksan boru olayım, ninni.
Başında pervaneler olup, ninni,
Evinde hizmetçi olayım, ninni.

Türkiye Türkçesi

15. Ben giderim elime, ninni, yavrum,
Kuşaklar ver belime, ninni.
Altı ayda gelmezsem, ninni, yavrum,
Bak benim yollarıma, ninni.

Har olan yavrum, değersiz yavrum, ninni,
Zar yavrum, muhtaç yavrum, ninni, ninni.

Ben yavruma bakarım, ninni-ya, ninni,
Üzerine kadifeler örterim, ninni-ya, ninni.
Baban ölsün gelmedi, ninni-ya, ninni,

Qaysi guzardan topaman, alla-yo, alla?

Hangi güzergahtan bulurum, ninni-ya,
ninni?

Etak cho'ldan kelganman, alla,
Bedov otni olganman, alla.
Bolam, otang zulmiga-yo, alla,
Bir sani deb ko'nganman, alla! (Safarov
ve Oçilov, 1984, s. 14; Safarov, 1999, s.
39).

Aşağıdaki çölden geldim, ninni,
Hızlı atı aldım, ninni.
Yavrum, babanın zulmüne-ya, ninni,
Tek senin için dayandım, ninni!

Özbek Türkçesi

16. Alla, alla, loyishim,
Kimlarga yetgay nolishim?
Alla aytay horiguncha,
Tanda jonim qariguncha.
Seni menga beklab bergay,
Rizqu ro'zing ko'plab bergay,
Alla, qo'zim, alla.

Alla aytib orom beray,
Qo'zichog'imga darmon beray.
Oziqi yo'qdir, yo'l yiroq,
Yo'l chirog'im, bilmadim.
Oziq olib kelmadim,
Yo'l g'amini yemadim,
Alla, qo'zim, alla!

Qizil gullardan xirmonim,
Dardimga kerak darmonim.
Darmonlar bergay, dorlagay,
Qo'zjonim hech o'lmagay.
Alla demak – haq demak,

Türkiye Türkçesi

16. Ninni, ninni, toprak işim,
Kimlere ulaşır ahım?
Ninni söyleyeyim yorulana dek,
Tenimde canım yaşlanana dek.
Seni bana bağışlasın,
Rızk-ı günün çok olsun,
Ninni, kuzum, ninni.

Ninni okuyup huzur vereyim,
Kuzucuğuma derman olayım.
Azığı yoktur, yol uzak,
Yol ışığım, bilmedim.
Azık bulup gelemedim,
Yol hazırlığı göremedim,
Ninni, kuzum, ninni!

Kızıl güllerden harmanım,
Derdime gerek dermanım.
Dermanlar versin, ilaç versin,
Kuzucuğum hiç ölmesin.
Ninni demek – Hak demek,

Haqdan seni tilarman,
Alla, qo'zim, alla.

Qo'zjonim qo'ylar bo'lgay,
Yig'naganim to'ylar bo'lgay.
Yongan chirog'im so'nmagay.
Yoqqan chirog'im so'nsa-so'nsin,
Qo'zjonim o'lmasin,
Alla, jonim, alla,
Alla, qo'zim, alla
(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 14-15;
Safarov, 1999, s. 39-40).

Özbek Türkçesi

17. Alla aytay tong otguncha,
Uyqum kelmas kun botguncha.
Qo'zichog'im, alla,
Nuri diydami, alla.
Alla, alla, alladan-ay,
Kokillari tilladan-ay,
O'qib kelgan mulladan-ay,
Alla, qo'zim alla.
Qarchig'ay qushning bolasiday,
Daraxt boshi uyasiday.
Daraxt boshini yel olsa,
Shadullodir onasi-yey,
Alla, bolam, alla (Safarov ve Oçilov,
1984, s. 15; Safarov, 1999, s. 40-41).

Hak'tan seni dilerim,
Ninni, kuzum, ninni.

Kuzucuğum koçlar olsun,
Topladığıma düğümler olsun.
Yanan ışığım sönmessin.
Yakan ışığım sönerse-sönsün,
Kuzucuğum ölmesin,
Ninni, canım, ninni,
Ninni, kuzum, ninni.

Türkiye Türkçesi

17. Ninni okuyayım sabaha kadar,
Uykum gelmez gün batana kadar.
Kuzucuğum, ninni,
Gözümün nuru, ninni.
Ninni, ninni, ninniden ya,
Kâkülleri altından ya,
Okuyup gelen molladan ya,
Ninni, kuzum ninni.
Şahin kuşun yavrusu gibi,
Ağacın başı yuvası gibi.
Ağaç başını yel alsın,
Deliler olur anası ya,
Ninni, yavrum, ninni.

Özbek Türkçesi

18. Gulim-a, ona gulim(san),
Bog'imda bulbulimsan,
Besh inimning ichinda
Yolg'izgina singlimsan,
Alla-yo, alla.

Opasining erkasi,
Uxlab qolsin, alla-yo.
Bo'lsin inson sarasi,
Obro' olsun, alla,
Alla-yo alla (Safarov ve Oçilov, 1984, s.
15; Safarov, 1999, s. 41).

Özbek Türkçesi

19. Alla dey-dey, huy deyman.
Shu o'g'limga to'y deyman.
To'ylarini beklar yesin,
Duosi bunga teksin.

Alla desam bo'larmi?
Mo'min ko'ngli to'larmi?
Mo'min ko'ngli to'lganda,
Egam rahmi kelarmi?

Shu o'g'lim bir qizil guldur,
Gulga qo'ngan bulbuldir.
Qizil gulim so'lmasin,
Shuginaginam o'lmasin.

Türkiye Türkçesi

18. Gülüm ya, ana gülümsün,
Bahçemde bülbülümsün,
Beş (erkek) kardeşimin içinde
Yalnız (kız) kardeşimsin,
Ninni ya, ninni.

Ablasının bir tanesi,
Uyuya kalsın, ninni ya.
Olsun insanların en iyisi,
Şöhretli olsun, ninni,
Ninni ya ninni.

Türkiye Türkçesi

19. Ninni diye, huy derim.
Şu oğluma düğün derim.
Düğünlerine beyler gelsin,
Edilen dualar onun üzerine olsun.

Ninni desem olur mu?
Müminin gönlü hoş olur mu?
Müminin gönlü hoş olanda,
Hak merhamet eder mi?

Şu oğlum bir kızıl güldür,
Güle konan bülbüldür.
Kızıl gülüm solmasın,
Şu (yavrucağım) ölmesin.

Farzand degan bir gul bo'lar,
Shomu sahar bulbul bo'lar.
Ota-onaga qul bo'lar, alla,
Ota-ona shunga payvast, alla.

Alla dey-dey borarman, alla,
Egamga qul bo'larman, alla.
Egam rahmi kelganda,
Haqdan sani tilarman.
Alla-yo alla (Safarov, 1999, s. 42).

O'g'ilginam bir bo'lsin, alla,
Qo'yni to'la nor bo'lsin, alla.
Nori tushib qolganda, alla,
Bahoviddin yor bo'lsin, alla.

O'g'ilginam yoshinda, alla,
Tulki telpak boshinda, alla.
Xudo umr berganda, alla,
Davlat shuning boshinda, alla (Safarov ve
Oçilov, 1984, s. 16; Safarov 1999, s. 41-
42).

Özbek Türkçesi

20. Allaning oti haqdir,
Haqdan tilakalar ko'pdir.
Yetirsa tilagimni, alla,
O'lsa armonim yo'qdir.

Evlat bir gül gibidir,
Sabah akşam bülbül gibidir,
Baba-anaya kul gibidir, ninni,
Baba-anne buna bağlı olsun, ninni.

Ninni diye diye giderim, ninni,
Yarataniya kul olurum, ninni.
Yaradan merhamet ederse,
Hak'tan seni dilerim
Ninni ya ninni.

Oğulcuğum bir olsun, ninni,
Kucağı dolu nar¹³ olsun, ninni.
Narı düştüğündeyse, ninni,
Bahaeddin yâr olsun, ninni.

Oğulcuğum yaşında, ninni,
Tilki şapkaları başında, ninni.
Allah ömür verirse, ninni,
Devlet (varlık) bunun başında, ninni.

Türkiye Türkçesi

20. Ninninin adı Hak'tır
Hak'tan dilekleri çoktur.
Ulaştırsa arzuma, ninni,
Ukde kalmaz içimde.

¹³ Nar – birçok anlamı bulunmaktadır: 1. Erkek deve. 2. Nar (meyve), 3. Ateş. 4. Ben, bedende bulunan kırmızı renkli leke.

Alla deyin man sanga,
 Uyqu kelsin ko'zingga.
 Alla deyman har zamon,
 Uxlab turgin, Oyjahon.
 Uxlab tursang bu zamon,
 Kulgingdan to'lar jahon.

Alla, alla, altiroq,
 Oziqim yo'q, yo'l yiroq.
 Oziq bersang, qaytali,
 Avliyoga jup chiroq aytali.
 Alla deyin man sanga,
 Uyqu kelsin ko'zingga.
 Maning jonim yotibdi,
 Gul yostig'iga botibdi.
 Gul yostig'in tebratmang,
 O'ynab-kulib yotibdi.

Alla aytayin sanga,
 Quloqlar solgin manga.
 Quloqlar solsang manga,
 Iqbol tilayman sanga.

Alla, alla, odingdanay,
 Alvoyjiyning bodindanay.
 Onaginang aylansin-o,
 Alla deyin man sanga,
 Uyqu kelsin ko'zingga (Safarov ve
 Oçilov, 1984, s. 16-17).

Özbek Türkçesi

21 Alla, alla odingdanay

Ninni deyim ben sana,
 Uyku gelsin gözüne.
 Ninni derim her zaman,
 Uyuyup kalksın, Aycahan.
 Uyuyup da kalksan bu zaman,
 Gülüşünden dolar (aydınlanır) cihan.

Ninni, ninni, parlayan,
 Azığım yok, yol ırak.
 Azık versen, döneli,
 Evliyaya çifte ıstık yakalım.
 Ninni deyim ben sana,
 Uyku gelsin gözüne.
 Benim canım yatmış,
 Gül yastığına batmış (uzanmış).
 Gül yastığını sallamayın,
 Mutlu-mutlu yatar.

Ninni deyim sana,
 Kulaklar ver bana.
 Kulaklar versem bana,
 İktal dilerim sana.

Ninni, ninni, adından-ay,
 Salıncağının telinden ya.
 Annen kurban olsun-ya,
 Ninni deyim nem sama,
 Uyku gelsin gözüne.

Türkiye Türkçesi

Ninni, ninni adında-ya

Alvonjingni bodindanay.
Onaginang aylansin-o,
Ko'zginangni yoshidanay.
Alla deyin man sanga,
Uyqu kelsin ko'zingga.

Alla, bolam, alla-yo,
Jonim bolam, alla-yo.
Ko'rar ko'zim, alla-yo,
So'zlar so'zim, alla-yo (Safarov ve
Oçilov, 1984, s. 17-18).
Alla desam bo'lgaymi-yo?
Olloh rahmi kelgaymi-yo?
Shu bolajonim joniga
Xudo rahmi kelgaymi-yo?

Guli malla, gulim alla,
Guli mug'jaginam, alla.
Gulim katta bo'lsin, allo,
Ajab mujdaginam, alla (Safarov ve
Oçilov, 1984, s. 17-18).

Ko'chalarda o'ynab yursin,
Maktablarda o'qib kelsin.
Mullo-yu mudarris bo'lsin,
Martabasi ulug' bo'lsin (Safarov ve
Oçilov, 1984, s. 17-18).

Yuzginamning qizilisan, alla,
Tilginamning uzunisan, alla.
Armonimning po'stagida umr bo'yi,

Salıncağının rüzgarından-ya.
Annen kurban olsun-ya,
Gözlerinin yaşından-ya.
Ninni diyeyim ben sana,
Uyku gelsin gözüne.

Ninni, yavrum, ninni-ya,
Canım yavrum, ninni-ya.
Gören gözüm, ninni-ya,
Söyleyen sözüm, ninni-ya.

Ninni desem olur mu ya?
Allah'im merhamet eder mi ya?
Şu yavrucağım canına
Allah'im merhamet eder mi ya?

Gülü sarı, gülüm ninni,
Gül-ü goncam ninni.
Gülüm büyüsün de ninni,
Acep müjdem, ninni.

Sokaklarda oynayıp gezsın,
Mekteplerde okuyup gelsın,
Molla ve müderris olsun,
Mertebesi ulu olsun.

Yüzümün kırmızısısın, ninni,
Dilimin uzunusun, ninni,
Ukdemim yorganında ömür boyu

Uyrvog'imsan, tuz-unimsan, alla (Safarov
ve Oçilov, 1984, s. 17-18).

Aylanayin qaroqqinam, alla,
Uyimdagi chiroqqinam, alla.
Do'stim ko'rsa – yarashig'im, alla,
Dushmanimga yaroqqinam, alla.

Alla, bolam, alla-yo,
Jonim bolam, alla-yo.
Ko'rar ko'zim, alla-yo,
So'zlar so'zim, alla-yo (Safarov, 1999, s.
45-46).

Özbek Türkçesi

22. Sahar vaqti bo'libdi, alla-yo, alla,
Ichim g'amga to'libdi, alla-yo, alla.
Qaddim gulday so'libdi, alla-yo, alla,
Bolaginam, alla.

Suvsiz maydon ellaring, alla-yo, alla,
Suvsiragan cho'llaring, alla-yo, alla.
Nega yetar qo'llaring, alla-yo, alla,
Bolaginam, alla.

G'amga botdi ellarim, alla-yo alla,
So'zga kelmas tillarim, alla-yo alla.
Bukib qoldi bellarim, alla-yo alla,
Bolaginam, alla (Safarov, 1999, s. 46-47).

Urvak¹⁴, tuz unumsun, ninni.

Kurban olayım göz bebeğim, ninni,
Evimin ışıǵı nurusun, ninni.
Dostum görse – yanıma yakışanım, ninni,
Düşmanıma karşı silahımsın, ninni.

Ninni, yavrum, ninni-ya,
Canım yavrum, ninni-ya.
Gören gözüm, ninni-ya,
Söyleyen sözüm, ninni-ya.

Türkiye Türkçesi

22. Seher vakti olmuş, ninni-ya, ninni,
İçime keder doldu, ninni-ya, ninni.
Gövdem gül gibi soldu, ninni-ya, ninni,
Yavrucağım, ninni.

Susuz meydanda halkın, ninni-ya, ninni,
Susayan çöllerin, ninni-ya, ninni.
Neye yeter kolların, ninni-ya, ninni,
Yavrucağım, ninni.

Acı içinde halkım, ninni-ya, ninni,
Söze varmaz dilim, ninni-ya, ninni.
Büküldü kaldı belim, ninni-ya, ninni,
Yavrucağım, ninni.

¹⁴ Hamur için ayrılan ayrı bir un parçası.

Men ketarman elima, alla-yo, alla,
 Bog'lang ro'mol belima, alla-yo, alla.
 Ro'molni bog'lay desam-o, alla-yo, alla,
 Urdi pichoq qo'lima-yo, alla,
 Bolaginam alla (Safarov ve Oçilov, 1984,
 s. 18).

Ben giderim ülkeme, ninni-ya, ninni,
 Bağlayın kuşağı belime, ninni-ya, ninni.
 Kuşağı bağlayayım dediğimde, ninni-ya,
 ninni,
 Vurdu bıçak koluma-ya, ninni,
 Yavrucağım ninni.

Özbek Türkçesi

23. To'ti qushning bolasi,
 Qamishdandir qal'asi.
 Uchib ketsa onasi,
 Javlon urar bolasi,
 Alla, jonim, alla.
 Kichkinasan, lolasan,
 Qachon dastyor bo'lasan?
 Sensan maning sanoyim,
 Sensiz yo'qdir panoyim,
 Alla, jonim, alla.

Oq uyimning oynasi,
 Qora uyimning bo'yrasi.
 Hayot yukin ko'targanda,
 Qadoq qo'limning maynasi,
 Alla, jonim, alla.

Ota-onam atagani,
 Soyangdan joy ber, yotgani.
 Soyangdan joy bermasang,
 Yaxshi bosh olib ketganim,
 Alla, jonim, alla (Safarov ve Oçilov,
 1984: 18-19; Safarov, 1999, s. 47-48).

Türkiye Türkçesi

23. Papağan kuşun yavrusu,
 Kamıştandır kalesi.
 Uçup gitse annesi,
 Kayıp olur yavrusu,
 Ninni, canım, ninni.
 Küçücüksün, lalesin,
 Ne zaman yardımcım olursun?
 Sensin benim övgüm (şükranım),
 Sensiz yoktur sığınacak yerim,
 Ninni, canım, ninni.

Ak evimin aynası,
 Kara evimin (kamış) döşemesi.
 Hayat ağırlığını kaldıranda,
 Nasır elimin merhemi,
 Ninni, canım, ninni.

Baba-annemin adağı,
 Gölgende yer ver, yatmağa.
 Gölgende yer vermezsen,
 Başımı alıp gitmem iyidir,
 Ninni, canım, ninni.

Özbek Türkçesi

24. Bulbul sayrar yozina, alla-yo, alla,
Qulluq qush ovozina, alla-yo, alla.
Bermang bulbula ozor, alla-yo, alla,
Bulbul beozor qushdir, alla-yo, alla.

Bulbul sayrar yozina, alla-yo, alla,
Qulluq qush ovozina, alla-yo, alla.
Manim bulbul shu o'g'lim, alla-yo, alla,
Quloq qo'ysin ovozima, alla-yo, alla.

Bulbul kichkina qushdir, alla-yo alla,
Sahar ovozi xushdir, alla-yo alla.
Bermang bulbula ozor, alla-yo alla,
Bulbul beozor qushdir, alla-yo alla
(Safarov, 1999, s. 48).

Bulbul sayrar chamanda, alla-yo, alla,
Shu bag'ri keng vatanda, alla-yo, alla.
Uni aslo cho'chitmang, alla-yo, alla,
Sayrasin shu chamanda, alla-yo, alla.

Bulbul uchar qo'limdan, alla-yo, alla,
Har kim qo'r qar o'limdan, alla-yo, alla.
Shu bulbulim sayrasa, alla-yo, alla,
O'lim qochar yo'limdan, alla-yo, alla.
Qizil gulning xirmonisan, alla-yo, alla,
Jonginamning darmonisan, alla-yo, alla.
Bulbulginam, alla qilgin, alla-yo, alla.
Gul umrimning darmonisan, alla-yo, alla
(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 19; Safarov,

Türkiye Türkçesi

24. Bülbül öter yazın, ninni-ya, ninni,
Kuş – sesine sağlık, ninni-ya, ninni.
Vermeyin bülbüle zarar, ninni-ya, ninni,
Bülbül zararsız kuştur, ninni-ya, ninni.

Bülbül öter yazın, ninni-ya, ninni,
Kuş – sesine sağlık, ninni-ya, ninni.
Benim bülbül oğlum, ninni-ya, ninni,
Kulak versin sesime, ninni-ya, ninni.

Bülbül küçük kuştur, ninni-ya, ninni,
Sabahları sesi hoştur, ninni-ya, ninni.
Vermeyin bülbüle zarar, ninni-ya, ninni,
Bülbül zararsız kuştur, ninni-ya, ninni.

Bülbül öter gül bahçede, ninni-ya, ninni,
Şu kalbi geniş vatanda, ninni-ya, ninni.
Onu sakın korkutmayın, ninni-ya, ninni,
Ötsün bu gül bahçesinde, ninni-ya, ninni.

Bülbül uçar elimden, ninni-ya, ninni,
Her kim korkar ölümden, ninni-ya, ninni.
Şu bülbülüm öterse, ninni-ya, ninni,
Ölüm çekilir yolumdan, ninni-ya, ninni.
Kızıl gülün harmanısın, ninni-ya, ninni,
Canımın dermanısın, ninni-ya, ninni.
Bülbülüm, ninni yapasın, ninni-ya, ninni.
Gül ömrümün dermanısın, ninni-ya, ninni.

1999, s. 48-49; Mirzayev, Safarov ve Orayeva, 2008, s. 382).

Özbek Türkçesi

25. San-ku maning birginam, alla-yo, alla,

Boshimdagi gulginam, alla-yo, alla.

Gulginamni yitirdim, alla-yo, alla,

Yig'lab kunim o'tkirdim, alla-yo, alla.

Mening bacham, yoshginam, alla-yo, alla,

Yonimda yo'ldoshginam, alla-yo, alla.

Allajonimning uchi, alla-yo, alla,

Saning tillaring chuchu, alla-yo, alla.

Sanginaning har so'zing, alla-yo, alla,

Manginaga bollardan chuchu, alla-yo, alla.

Qarshidan kelibdi sovchi, alla-yo, alla,

Bellariga bosdim qamchi, alla-yo, alla

(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 19-20),

(Safarov, 1999, s. 50-51).

Özbek Türkçesi

26. Alla qilsin, alla,

Shirin so'zim, alla.

İkki ko'zim, alla,

Qulun toyim, alla.

Darding dalaga, alla,

Qator tuyaga, alla.

Tuya yiqilsin, alla,

Türkiye Türkçesi

25. Sensin benim biriciğim, ninni-ya, ninni,

Başımdaki gülümsün, ninni-ya, ninni.

Gülümü kaybettim, ninni-ya, ninni,

Ağlayıp gün geçirdim, ninni-ya, ninni.

Benim yavrum, gencecik, ninni-ya, ninni,

Yanımda yoldaşım, ninni-ya, ninni.

Ninnimin ucu, ninni-ya, ninni,

Senin dillerin tatlı, ninni-ya, ninni.

Senin her bir sözün, ninni-ya, ninni,

Benim için baldan daha tatlı, ninni-ya, ninni.

Karşıdan gelmiş görücü, ninni-ya, ninni,

Bellerine vurdum kamçı, ninni-ya, ninni.

Türkiye Türkçesi

26. Ninni yapsın, ninni,

Şirin sözüm, ninni.

İki gözüm, ninni,

Küçük tayım, ninni.

Derdin tarlaya, ninni,

Dizilmiş deveye, ninni.

Deve devrilsin, ninni,

Darding to'kilsin, alla.

Alla, alla, alla-yo,
Jonim bolam, alla-yo,
Ko'zim nuri, alla,
Dilim huzuru, alla.

Alla, qulunim, alla,
Mangu o'lanim, alla,
Quluntoyginam, alla,
Kenjatoyginam, alla.
Do'ndig'im jonim, alla,
Bir qoshiq qonim, alla.
Mehri bahorim, alla,
Kenja shunqorim, alla (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 20).
Alla, bolam, alla,
Do'mbog' bolam, alla.
Chorbog' bolam, alla,
Toychog' bolam, alla.
Belbog' bolam, alla,
Shirin jonim, alla,
Mayda cho'ponim, alla.
Toqqa chiqsam – qoplonim, alla,
Safardagi sarbonim, alla.
Yigitlarning sardori bo'l, alla,
Jo'ralaring shunqori bo'l, alla.
Uyginamning chirog'i bo'l, alla,
Ko'zginamning qarog'i bo'l, alla
(Safarov, 1999, s. 51-52).

Derdin dökülsün, ninni.

Ninni, ninni, ninni-ya,
Canım yavrum, ninni-ya,
Gözümün nuru, ninni,
Gönlümün huzuru, ninni.

Ninni, tayım, ninni,
Sonsuz türküm, ninni,
Küçük tayım, ninni.
Küçük çocuğım, ninni.
Tombiğim canım, ninni,
Bir kaşık kanım, ninni.
Sevgimin baharı, ninni,
Küçük doğanım, ninni.

Ninni, yavrum, ninni,
Tombik yavrum, ninni.
Dört tarafı bahçe yavrum, ninni,
Tay yavrum, ninni.
Belimdeki kuşağım yavrum, ninni,
Tatlı canım, ninni,
Nakışlı kaftanım, ninni,
Dağa çıksam – kaplanım, ninni,
Seferdeki yol göstericim, ninni.
Yiğitlerin serdari ol, ninni,
Dostlarının önderi ol, ninni,
Evimin ışığı ol, ninni,
Gözümün nuru ol, ninni.

Özbek Türkçesi

27. Umrinning shirin oni,
Oq bug'doyning noni.
Hamma yomon ko'rsayam,
Onajonining joni, alla-yo, alla.

Qizil gulning joni,
Dilimning mehmoni.
Darding olay o'zim,
Onajonining joni, alla-yo, alla.
Sen bog'imning bahori,
Sen umrimning nahori.
Sen qalbimning ohori,
Onajoni shunqori, alla-yo, alla.

Alla-yo, alla,
Oppoq qizim, alla,
Qaymoq qizim, alla.
Go'zal qizim, alla.
Asal qizim, alla.
Oqcha qizim, alla.
Zog'cha qizim, alla.
Sanam qizim, alla,
Tamtam qizim, alla.
Erka qizim, alla,
Serka qizim, alla.
Chaman qizim, alla,
Saman qizim, alla.
Shakar qizim, alla,
Dakar qizim, alla.
Botmon qizim, alla,
Shodmon qizim, alla.

Türkiye Türkçesi

27. Ömrümün şirin anı,
Ak buğdayın ekmeği.
Kimseler sevmese de,
Annesinin canı, ninni-ya, ninni.

Kızıl gülün canı,
Gönlümün misafiri.
Derdini alayım ben,
Annesinin canı, ninni-ya, ninni.
Sen bahçemin baharı,
Sen ömrümün sabahı,
Sen kalbimin süsü,
Annesinin doğan kuşu, ninni-ya, ninni.

Ninni-ya, ninni,
Beyaz kızım, ninni,
Kaymak kızım, ninni.
Güzel kızım, ninni.
Bal kızım, ninni.
Beyaz kızım, ninni.
Küçük kargam benim, ninni.
Senem kızım, ninni,
Endamlı kızım, ninni.
Küçük kızım, ninni,
Keçi kızım, ninni.
Çiçek kızım, ninni,
(Sarı renkli) Tay kızım, ninni.
Şeker kızım, ninni,
Güzel kızım, ninni.
Tatlı kızım, ninni,
Neşeli kızım, ninni.

Alla-yo, alla,
 Yotsin qizim, alla.
 Shirin uxlab, alla,
 Qotsin qizim, alla (Safarov ve Oçilov,
 1984, s. 20-21; Safarov, 1999, s. 79-81).

Özbek Türkçesi

28. Alla, bolam, alla-yo,
 Ko'rar ko'zim, alla.
 Yig'ilaring bor bo'lsin,
 Shu o'g'lim shunqor bo'lsin.
 Yaxshi-yomon kunlarda
 Bilging nomus-or bo'lsin.
 Alla, bolam, alla-yo, alla! (Safarov ve
 Oçilov, 1984, s. 21).

Özbek Türkçesi

29. Uxla, qo'zim, alla-yo,
 Shakar so'zim, alla.
 Ukam yig'lar tunda ham,
 Alla aytadi oyim,
 Qo'shiqlari muloyim.
 Obbo qilsin, alla-yay,
 Uxlab bersin, alla-yay!
 Alla, alla, alla-yay,
 Hozir ishlashga palla-yay.
 Ishlarni tamom qilib,
 Keyin qilamiz yalla.
 Alla, alla, otingdan
 Alvonjingni bodidan,
 O'zim aylanay, alla,

Ninni-ya, ninni,
 Yatsin kizim, ninni.
 Tatli uyuyup, ninni,
 Mıışıl-mıışıl uyusun kizim, ninni.

Türkiye Türkçesi

28. Ninni, yavrum, ninni-ya,
 Gören gözüm, ninni.
 Ağlama sesin hep olsun,
 Şu oğlum doğan olsun.
 İyi-kötü günlerde
 Bildiğin ar-namus olsun,
 Ninni, yavrum, ninni-ya, ninni!

Türkiye Türkçesi

29. Uyu, kuzum, ninni-ya,
 Şeker sözüm, ninni.
 Kardeşim ağlar gece de,
 Ninni söyler annem,
 Nağmeleri yumuşacık.
 Uyusun, ninni-ya,
 Uyuyuversin, ninni-ya!
 Ninni, ninni, ninni-ya,
 Çalışmanın tam zamanı-ya.
 İşler bittikten sonra,
 Sonra yaparız yalla.
 Ninni, ninni, adından
 Salıncağın rüzgarından,
 Ben kurban olayım, ninni,

Alla-yo alla! (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 21-22; Safarov, 1999, s. 81-82). Ninni ya ninni!

Özbek Türkçesi

30. Alla, otasi keldi,
Uxlab yotasi keldi.
Alla-alla, odindan,
Alvonjiyning bodindan.
Momosi alla aytar,
Nevarasi odindan.

Alla, otasi keldi,
Uxlab yotasi keldi.
Alla aytayin o'zingga,
Quloq bersang-chi so'zima.
Umlar tilarman o'zingga.
Jonimga bersin to'zim-a.
Alla, otasi keldi,
Uxlab yotasi keldi.
Alla aytib xush bo'ldim
Ko'zi bog'li qush bo'ldim
Kechalar alla aytib,
Bachaginam xush bo'ldi.

Alla, otasi keldi,
Uxlab yotasi keldi.
Bachami olasim keladi,
Bag'rimga bosasim keladi.
Shu bachamni jonina
Jonim qoqasim keladi.

Türkiye Türkçesi

30. Ninni, babası geldi,
Yatıp uyuyası geldi
Ninni-ninni, adından,
Salıncağının telinden.
Nenesi ninni söyler,
Torunun adından.

Ninni, babası geldi,
Yatıp uyuyası geldi.
Ninni okuyayım sana,
Kulak versen ya sözüme.
Ömür dilerim sana.
Sabır versin canıma-ya.
Ninni, atası geldi,
Uyuyup yarası geldi.
Ninni söyleyip hoş oldum
Gözü bağlı kuş oldum
Geceler ninni söyleyip,
Yavrucağım hoş oldu.

Ninni, atası geldi,
Uyuyup yarası geldi.
Yavrumu alasım gelir,
Bağrıma basasım gelir.
Şu yavrumun canına
Canımı kurban edesim gelir.

Alla, otasi keldi,
 Uxlab yotasi keldi.
 Alla aytsam yotarming,
 Gul yostig'a botarming?
 Gul yostiqli ko'tarsam,
 Uxlab-uxlab yotarming? (Safarov ve
 Oçilov, 1984, s. 22; Safarov, 1999, s. 82-
 83).

Ninni, atası geldi,
 Uyuyup yarası geldi.
 Ninni söylesem yatar mıydın?
 Gül yastığa batar (uzanır) mıydın?
 Gül yastığı kaldırırsam,
 Uyuyup kalır mıydın?

Özbek Türkçesi

31. Daraxtlarga soldim alvonj, aylana-yo,
 alla,
 Kelgan-ketgan uchsini deb, aylana-yo, alla.

U tomonda o'rik bor, aylana-yo, alla,
 Bu kecha uyda yorim bor, aylanay-yo,
 alla.

Yo'qlamas o'g'limni otasi, aylanay-yo,
 alla,

Uxlab shu dong qotsa-chi, aylanay-yo,
 alla.

O'g'lim olsa bir pari-yey, aylanay-yo,
 alla.

Hali zamon tong otsa-chi, aylanay-yo, alla
 (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 23).

Panjarada chiroq bor-yey, aylanay-yo,
 alla,

Bola bo'lsa shu botir-yey, aylanay-yo,
 alla.

Siysa to'shak to'ldirar-o, aylanay-yo, alla,

Türkiye Türkçesi

31. Ağaca diktım salıncak, kurban olayım,
 ninni,
 Gelen-giden uçsun diye, kurban olayım,
 ninni.

O tarafta kayısı var, kurban olayım, ninni,
 Bu gece evde yârim var, kurban olayım,
 ninni.

Sormaz oğlumun babası, kurban olayım,
 ninni,

Güçlü uykuya dalsa-ya, kurban olayım,
 ninni.

Oğlum alsa bir peri-ya, kurban olayım,
 ninni.

Birazdan güneş doğsa-ya, kurban olayım,
 ninni.

Pencerede ışık var ya, kurban olayım,
 ninni,

Bahadır çocuk olsa ya, kurban olayım,
 ninni.

Altına yapsa döşek dolar, kurban olayım,
 ninni,

Ota-onasini aldar-o, aylanay-yo, alla
(Safarov, 1999, s. 83-84).

Özbek Türkçesi

32. Alla, bolam, baxti bor,
Har nimaning vaqti bor.
Otangga la'nat toshi otgan,
Hayvonmidur bu yotgan?
Alla, bolam, alla
(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 23).
Eshik tagi surfa bor,
Surfa tagi to'g'rama bor.
To'g'ramani yeya ber,
Alla, bolam, alla (Safarov, 1999, s. 84).

Özbek Türkçesi

33. Alla, alla, allamga,
Tegilmanglar barramga.
Barrajonim, yot, alla,
Gul yostiqqa bot, alla.
Gul yostiqni ko'tarmang,
Shoyimardon ketalar!
Shoyimardon yo'l bo'lsin,
Tikanlari gul bo'lsin,
Har tikanning boshida
Shu bacham bulbul bo'lsin.

Anne-babasını kandırır ya, kurban olayım,
ninni.

Türkiye Türkçesi

32. Ninni, yavrum, bahtı var,
Her şeyin bir vakti var.
Babana lanet taşı atan,
Hayvan mıdır bu yatan?
Ninni, yavrum, ninni.
Kapı önünde sofrı var,
Sofra altında doğrama var.
Doğramayı yeyiver,
Ninni yavrum, ninni.

Türkiye Türkçesi

33. Ninni, ninni, ninnime,
Dokunmayın evladıma.
Yavrucağım, yat, ninni,
Gül yastığa bat, ninni.
Gül yastığı kaldırmayın,
Şahımerdan¹⁵'a giderler!
Şahımerdan yolu açık olsun,
Dikenleri gül olsun,
Her dikenin başında
Şu yavrum bülbül olsun.

¹⁵ Şahımerdan – şehir adı.

Jonim-jonim jonona,
 Qushlarga sepdim dona.
 Ko'k otimni minib chiqsam,
 Hamma unga devona.
 Darding ursin jonimga,
 O'g'il-qizing yonimda.
 Darding ursin dardaqqqa,
 Ko'chadagi mardaqqqa.
 San-ku maning habibim,
 Har dardimga tabibim (Safarov ve Oçilov,
 1984, s. 23).

Esiz mani mahbubim.
 Besan qayoq man borsam?
 San gul bo'lib ochilsang,
 Soyangda o'zim yotsam,
 Alla-yo alla! (Safarov, 1999, s. 84-85).

Canım-canım, canâne,
 Kuşlara serptim yem.
 Gök atımı binip çıktım,
 Herkes ona divane.
 Derdin gelsin canıma,
 Oğul-kızın yanımda.
 Derdin gitsin uzağa,
 Sokaktaki cüceye.
 Sen ki benim habibim,
 Her derdime tabibim.

Yazık benim sevgilim.
 Sensiz nerelere ben giderim?
 Sen gül olup açılсан,
 Gölğenden ben yatsam,
 Ninni-ya ninni!

Özbek Türkçesi

34. Alla maning bir gulim-o,
 Gulga qo'ngan bulbulim-o,
 Alla-yo, alla.

Alla aytarman, o'zingga-yo,
 Uyqular kelsin ko'zingga-yo,
 Alla-yo, alla.

Alla, bolam alfirog'-ye,
 Ko'zingni yum, yo'l yirog'-ye,
 Alla-yo alla.

Alla, jonim, otingdan-ey,
 Nur yog'ilsin murtingdan-ey,

Türkiye Türkçesi

34. Ninni benim bir gülüm-ya,
 Güle konan bülbülüm-ya,
 Ninni-ya, ninni.

Ninni okurum, sana-ya,
 Uykular gelsin gözüne-ya,
 Ninni-ya, ninni.

Ninni, yavrum ayrılık-ya,
 Gözünü kapa, yol uzun ya,
 Ninni-ya ninni.

Ninni, canım, adından-ya,
 Nur dağılsın bıyığından-ya,

Alla-yo, alla.

Ninni-ya, ninni.

Hey deb, hey deb xush bo'ldim-o,
Hey ko'zi bog'liq qush bo'ldim-o,
Alla-yo alla (Safarov, 1999, s. 87-88).

Hey diye, hey diye hoş oldum,
Hey gözü bağlı kuş oldum,
Ninni-ya ninni.

Alla, jonim, orom ol-ey,
Ko'zing yumib, uxlab qol-ey,
Alla-yo, alla.

Ninni, canım, dinlen-ya,
Gözün kapatıp, uykuya dal-ya,
Ninni-ya, ninni.

Alla, seni yalqasin-o,
Panohida saqlasin-o,
Alla-yo, alla.

Ninni, seni kutsasın-ya,
Seni koruyu kollasın-ya,
Ninni-ya, ninni.

Alla degan, otingdan-ey,
Zuryod bergan egangdan-ey,
Alla-yo, alla.

Ninni denilen, adından-ya,
Evlat veren Allah'ımdan-ya,
Ninni-ya, ninni.

Qaynoq qonim san mani-yey,
Otam-onam san mani-yey,
Alla-yo, alla (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 24; Safarov, 1999, s. 87-88).

Sıcak kanım sen benim-ya,
Atam-anam sen benim-ya,
Ninni-ya, ninni.

Özbek Türkçesi

35. Alla deyman, jon bolam,
Allalar oring bo'lsin-o, alla,
Qo'yingda noring bo'lsin-o, alla,
Norlaring yiqilganda-yo, alla,
Dadajoning yoring bo'lsin-o, alla,
Alla-yo, alla.

Türkiye Türkçesi

35. Ninni derim, can yavrum,
Ninniler arın olsun-ya, ninni,
Kucağında narın olsun-ya, ninni,
Narların düştüğünde-ya, ninni,
Babacığın yârin olsun-ya, ninni,
Ninni-ya, ninni.

Qizil gulday ochilgin-o, alla,
 Pista-bodomlar chaqqin-o, alla,
 Dadang ishdan kelganda-yo, alla,
 Oldidan chopib chiqqin-o, alla.
 Alla deyman, jon bolam-o,
 Alla-yo, alla
 (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 24; Safarov,
 1999, s. 88).

Özbek Türkçesi

36. Saharlar uyg'onarman,
 Turib sanga suyanarman.
 Suyanganim san o'zing,
 Rahm qil manga, qo'zim,
 Allo-o, huy-ye.

Allo, allo, odingnan.
 Avlonjiyning bodinan,
 Onajoning o'rgilsin,
 Kokilingning torinan,
 Allo-o, huy-ye.

Allo dedim, huy dedim,
 Huydan sani tiladim.
 Sani manga bergandan,
 Uzun yoshing tiladim,
 Allo-o, huy-ye.

Allo desam, huy desam
 Shunga o'zim qul bo'lsam.
 Alla degan qullarning
 Yonida man yurisam,

Kızıl gül gibi açıl-ya, ninni,
 Fıstık-bademler ye-ya, ninni,
 Baban işten gelende-ya, ninni,
 Önüne koşarak çık-ya, ninni.
 Ninni derim, can yavrum-ya,
 Ninni-ya, ninni.

Türkiye Türkçesi

36. Sabahları uyanırım,
 Kalkıp sana dayanırım.
 Dayandığım tek sensin,
 Acı bana, kuzum,
 Allah-ya, huy-ye.

Allah, Allah, adından.
 Salıncağının telinden,
 Anacığın kurban olsun,
 Kâkülünün telinden,
 Allah-ya, huy-ye.

Allah dedim, huy dedim,
 Hak'tan seni diledim.
 Seni bana verdiğinde,
 Uzun yaşın diledim,
 Allah-ya, huy-ye.

Allah desem, huy desem
 Buna kendim kul olsam.
 Ninni diyen kulların
 Yanında ben yürüsem,

Allo-o, huy-ye.

Saharlarning salqini
So'ldirdi gul bargini.
Kima aytib yig'layin,
Yuragimni dardini,
Allo-o, huy-ye.

Allo derman azonda,
Ko'zim senda har onda.
Rahm etmasang ham, qo'zim
Seni saqlagum jonda,
Allo-o, huy-ye (Safarov ve O'çilov, 1984,
s. 25; Safarov, 1999, s. 89-90).

Özbek Türkçesi

37. Nido qildim, nido qildim, alla,
Seni yo'qdan bino qildim, alla.
Bu yo'lda do'stu dushmanda, alla,
O'zimni oshino qildim, alla.

O'zing gulzor bog'imsan, alla,
Umrlik sog'inch tog'imsan, alla.
Zil qorong'u kechalarda, alla,
Yondirgan chirog'imsan, alla.

Zil qorong'u kechalardan, alla,
Sen qorqma, hadiksirama, alla.
Yoningda men bor ekanman, alla,
Hech narsadan sen g'am yema, alla.

Allah-ya, huy-ye.

Seherlerin serini
Soldurdu gül yaprağını.
Kime anlatıp ağlayayım,
Yüreğimin derdini,
Allah-ya, huy-ye.

Allah derim sabahta,
Gözüm sende her anda.
Acımazsan da bana, kuzum,
Seni koruyacağım canda,
Allah-ya, huy-ye.

Türkiye Türkçesi

37. Ah ettim, ahlar ettim, ninni,
Seni yoktan var ettim, ninni.
Bu yolda dost-u düşmana, ninni,
Kendimi feda ettim, ninni.

Sen gül bahçemsin, ninni,
Ömürlük özlem dağımsın, ninni.
Çok karanlık gecelerde, ninni,
Nur saçan ışığımsın, ninni.

Çok karanlık gecelerden, ninni,
Sen korkma, ürkme, ninni.
Yanında ben var isem, ninni,
Hiçbir şeyi düşünme, ninni.

Dasta gulni dast ko'tardim, alla,
 Kuch-madorim boricha, alla.
 Saqladim gullarni senga, alla,
 Sabru qarorim boricha, alla
 (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 25-26;
 Safarov, 1999, s. 90).

Özbek Türkçesi

38. Alla, qo'zim, alla,
 Qo'zichog'im, alla.
 Qo'zichog'im qo'y bo'lsin-e, alla,
 Qo'ylar to'yga buyursin-e, alla,
 Alla, bolam, alla-yo.

Alla, qo'zim, alla,
 Qo'zichog'im, alla.
 Yo'rg'ala, toy, ot mindiray, alla.
 San bilan ishqim tindiray, alla.
 Alla, bolam, alla-yo.

Alla, qo'zim, alla,
 Qo'zichog'im, alla.
 To'ylaringda qo'y so'yayin, alla,
 Qo'y emas, qo'chqor so'yayin, alla.
 Alla, bolam, alla-yo
 (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 26; Safarov,
 1999, s. 91).

Özbek Türkçesi

39. Past-pastgina tepadan,
 Toydim-tushdim-o, alla.

Demet gülü kaldırdım, ninni,
 Gücümün olduğu kadar, ninni.
 Korudum gülleri sana, ninni,
 Sabrımın yettiği kadar, ninni.

Türkiye Türkçesi

38. Ninni, kuzum, ninni,
 Kuzucuğum, ninni.
 Kuzucuğum koyun olsun-ya, ninni,
 Koyunlar düğünlerde yarasın-ya, ninni,
 Ninni, yavrum, ninni-ya.

Ninni, kuzum, ninni,
 Kuzucuğum, ninni.
 Adım at, tay at bindireyim, ninni.
 Seninle birlikte aşkımı gidereyim, ninni.
 Ninni, yavrum, ninni-ya.

Ninni, kuzum, ninni,
 Kuzucuğum, ninni.
 Düğününde koyun keseyim, ninni,
 Koyun değil, koç keseyim, ninni.
 Ninni, yavrum, ninni-ya.

Türkiye Türkçesi

39. Alçak-alçak tepeden,
 Kaydım-düştüm-ya, ninni.

Qo'linga qaychi olib-o,
 Senga qo'zichog'im-o,
 Chopon bichdim-o, alla,
 Jonim, bolam-o alla.
 Yenglari tor kelmasin deb,
 Qo'lingga qarab-o, alla.
 Chopon bichgan qo'limni-yo,
 Mening taylog'im-o, alla,
 Oyi bordir-o, alla,
 Jonim bolam-o, alla (Safarov ve Oçilov,
 1984, s. 26; Safarov, 1999, s. 91-92).

Özbek Türkçesi

40. Bulbul qushimning bolasi,
 Oltindandir qal'asi,
 Alla-yo, alla.

Sutdan oppoq, guldan islim,
 Shirinlikda yo'qdir misli,
 Alla-yo, alla.

Olti o'g'lonning sultoni,
 Senga qoqindiq shu jonim,
 Alla-yo, alla.

Orzularim oltin toji,
 Mening jonim shuning boji,
 Alla-yo, alla (Safarov ve Oçilov, 1984, s.
 26-27; Safarov, 1999, s. 92).

Elime makas aldım-ya,
 Sana kuzucuğum-ya,
 Kaftan biçtim-ya, ninni,
 Canım, yavrum-ya ninni.
 Kolları dar olmasın diye,
 Koluna bakarak-ya, ninni.
 Kaftan diken elimi-ya,
 Benim tayım-ya, ninni,
 Ayı vardır-ya, ninni,
 Canım yavrum-ya, ninni.

Türkiye Türkçesi

40. Bülbül kuşumun yavrusu,
 Altındır kalesi,
 Ninni-ya, ninni.

Sütten beyaz, gülden mis kokan,
 Tatlılıkta yoktur üzerine,
 Ninni-ya, ninni.

Altı oğlanın sultanı,
 Sana kurban şu canım,
 Ninni-ya, ninni.

Hayallerimin altı tacı,
 Benim canım şunun kefili,
 Ninni-ya, ninni.

Özbek Türkçesi

41. Alla, allasi galar,
Yotsa uyqusi galar,
Uzoq yo'ldan qir oshib,
Amma, xolasi galar,
Alla-yo, alla.

Alla, alla otali,
Soyasinda yotali,
Soyasinda yotmasa,
Sotib olib yotali,
Alla-yo, alla.
Alla, alla armonim,
Shuginadir darmonim,
Xizimatingda bo'lay man,
Bosh ustiga farmoning,
Alla-yo, alla (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 27; Safarov, 1999, s. 92-93).

Özbek Türkçesi

42. Alla derman o'zingga-yo, alla,
Uyqu kelgay ko'zingga-yo, alla.
Uyqu kelsa ko'zingga-yo, alla,
Quloq bergin so'zingga-yo, alla.

Alla, jonim, aytayin-o, alla,
Izginamga qaytayin-o, alla.
Allandi-yo, allandi-yo, alla,
Suvga qarab sollandi-yo, alla.

Türkiye Türkçesi

41. Ninni, ninnisi gelir,
Yatsa uykusu gelir,
Uzak yoldan kır üzerinden,
Hala, teyzesi gelir,
Ninni-ya, ninni.

Ninni, ninni babalı (babası var),
Gölgesinde yatalım,
Gölgesinde yatmazsa,
Satın alıp yatalım,
Ninni-ya, ninni.
Ninni, ninni içimdeki ukdem,
Bu kadardır dermanım,
Hizmetinde olayım ben,
Başım üzere fermanın,
Ninni-ya, ninni.

Türkiye Türkçesi

42. Ninni derim sana-ya, ninni,
Uyku gelsin gözüne-ya, ninni.
Uyku gelse gözüne-ya, ninni,
Kulak ver sözüme-ya, ninni.

Ninni, canım, söyleyeyim-ya, ninni,
Gelen yerime döneyim-ya, ninni
Uykusu geldi, mest oldu-ya ninni,
Suya bakarak sallandı-ya, ninni.

Shugina jonim yoshinda-yo, alla,
Qalpog'i bor boshinda-yo, alla.
Yolg'iz emas shu jonim-o, alla,
O'zim turay qoshinda-yo, alla.

Şu kadar canım yaşında-ya, ninni,
Şapkası var başında-ya, ninni.
Yalnız değil bu canım-ya, ninni,
Kendim durayım yanında-ya, ninni.

Alla tutdi unimi-yo, alla,
Ko'rsatgaysiz yo'limi-yo, alla.
Ko'rsatmasang yo'limi-yo, alla,
Solmagaysiz o'limmi-yo, alla (Safarov ve
Oçilov, 1984, s. 27; Safarov, 1999, s. 93-
94).

Ninni sevildi-ya, ninni,
Gösteriniz yolumu-ya, ninni.
Göstermezseniz yolunu-ya, ninni,
Bana vermeyin ölümü-ya, ninni.

Özbek Türkçesi

43. Alla, jonim, oppog'im,
Gul ichinda yaprog'im.
Suymadiklar suymasin,
O'zim suygan oppog'im.

Türkiye Türkçesi

43. Ninni, canım beyazım,
Gül içinde yaprağım.
Sevmeyenler sevmesin,
Benim sevdiğim bembeyazım,

Bu dunyoni deganlar,
Behuda g'am yemanglar.
Yig'ib dunyo molini,
Bir kun qo'yib ketarlar.

Bu dünya için yaşayanlar,
Boşuna uğraşmayın.
Toplayıp dünya malını,
Bir gün bırakıp giderler.

Alla deb allalaman,
Seni deb yolvoraman.
O'lim tushsa yodimga,
İlondek to'lg'onaman.

Ninni diye ninniler okurum,
Senin için yalvarırım.
Ölüm gelse önüme,
Yıla gibi kıvranırım.

Alla, alla, altirog'-e,
O'limdan sen tur yirog'-e,
Sen uchun jonim fido-e,
Sen uyimda bo'l chirog'-e,

Ninni, ninni, parlayıcı-ya,
Ölümden sonra sen, dur uzak-ya
Sen için canım feda-ya,
Sen evime ol ışık-ya,

Alla-yo, alla! (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 28; Safarov, 1999, s. 94-95) Ninni-ya, ninni!

Özbek Türkçesi

44. Kechalari uyg'onadurman, alla,
İlon kabi to'lg'onadurman, alla,
Jonim bolam, alla-yo, alla.

Guli chorbog'imdursan, alla,
Suyangan tog'imdursan, alla,
Jonim bolam, alla-yo, alla.

Bunda sira yo'q turgim, alla,
Ammo kelmas hech o'lgim-o, alla,
Jonim bolam, alla-yo, alla.

Ne uchun boyga tushdim-o, alla,
Qop-qora loyga tushdim-o, alla,
Jonim bolam, alla-yo, alla.

Boy uyi zindon ekan-o, alla,
Taqqirim xazon ekan-o, alla,
Jonim bolam, alla-yo, alla (Safarov ve
Oçilov, 1984, s. 28; Safarov, 1999, s. 95).

Özbek Türkçesi

45. Alla, bolam, alla-yo,
Uxla, bolam, alla-yo.
Podsho zamoni qursin,
Boylar imoni qursin,
Shirin so'zim, alla-yo.
Katta bo'lg'in, alla-yo,

Türkiye Türkçesi

44. Geceleri uyanıyorum, ninni,
Yılan gibi kıvrılıyorum, ninni,
Canım yavrum, ninni-ya, ninni.

Dört tarafı gülle dolu bahçemsin, ninni,
Yaslanan dağılsın, ninni,
Canım yavrum, ninni-ya, ninni.

Buradan hiç kalkasım yok, ninni,
Ama hiç ölmek de istemem-ya, ninni,
Canım yavrum, ninni-ya, ninni.

Neden zenginle evlendim-ya, ninni,
Kapkara çamura battım-ya, ninni,
Canım yavrum, ninni-ya, ninni.

Zengin evi zindan imiş-ya, ninni,
Kaderim sonbahar oldu-ya, ninni,
Canım yavrum, ninni-ya, ninni.

Türkiye Türkçesi

45. Ninni, yavrum, ninni-ya,
Uyu, yavrum, ninni-ya.
Padişah zamanı bitsin,
Zenginlerin imanı yok olsun,
Tatlı sözüm, ninni-ya.
Büyüyesin, ninni-ya,

Kuchga to'lg'in, alla-yo.

Otang o'chini olgin-o,

Otang o'rnida qolgin-o,

Jonim jigarim, alla-yo.

Jonkuyarim, alla-yo.

El suyarim, alla-yo,

Zolimlar dodini ber,

Mazlumlarga madad ber,

Jajjiginam, alla-yo. (Safarov ve Oçilov,
1984, s. 28-29).

Kela qolsin allasi-yo, alla.

Dadajonining bolasi-yo, alla,

Dadajoni qayga ketdi-yo, alla,

Onajonisi lolasi-yo, alla.

Kechalar qo'rqib chiqaman-o, alla,

Dadajonini o'ylab-o, alla.

Vahmidan dimiqaman-o, alla,

Dahshatidan qaqshaydi lab-o, alla.

Qurib ketsin poshsholar-o, alla,

Qahri qattiq oshnolar-o, alla.

O'zing tezroq ulg'ayib-o, alla,

Qiron keltir ularga-yo, alla.

Dadang qasos deb ketdi-yo, alla,

Dadang alamda ketdi-yo, alla.

Uxlab-uxlab ulg'aygin-o, alla,

O'ch vaqti kelib yetdi-yo, alla.

Poshsho taxti qulaydigan kun kelar,

Güçlü ol, ninni-ya.

Babanın intikamın al-ya,

Babanın yerine geç-ya,

Canım ciğerim, ninni-ya.

Can vefalım, ninni-ya.

Halk severim, ninni-ya,

Zalimlerin hakkından gel,

Mazlumlara yardım ver,

Küçücüğüm, ninni-ya.

Geliversin uykusu-ya, ninni.

Babasının yavrusu-ya, ninni,

Babası nereye gitti-ya, ninni,

Annesinin lalesi-ya, ninni.

Geceleri korkarak geçiririm, ninni,

Babanı düşünerekten, ninni.

Korkudan ürperirim, ninni,

Korkudan titrer dudağım, ninni.

Yok olsun padişahlar, ninni,

Acımasız yoldaşlar, ninni.

Sen kendin hemen büyüyüp, ninni,

Hepsini başımızdan yok et, ninni.

Baban intikam diye gitti-ya, ninni,

Baban öfkeyle gitti-ya, ninni.

Uyu da büyüyesin-ya ninni,

İntikam zamanı geldi çattı, ninni.

Padişahın tahtı düşen gün gelir,

Yayrab-o'ynab kuladigan kun kelar.
 Uyimiz ham shunda quvonchga to'lar,
 Alla, o'g'lim sening ham baxting kular,
 Alla-yo alla! (Safarov ve Oçilov, 1984, s.
 29; Safarov, 1999, s. 95-97).

Özbek Türkçesi

46. Dilimdagi himmatim, alla,
 Og'zimdagi novvotim, alla.
 Daryo suvga to'layotir, alla,
 O'g'lim menga kulayotir, alla,
 O'g'lim menga qarab kulsa, alla.
 Ko'nglim nurga to'layotir, alla.

Dilimdagi himmatim, alla,
 Og'zimdagi novvotim, alla.
 Shirin uzumning shirasi, alla,
 Balxi tutning oq mevasi, alla.
 So'lim bahorning havosi, alla,
 Bolam bag'rimning sevasi, alla.

Dilimdagi himmatim, alla,
 Og'zimdagi novvotim, alla.
 Bog'imning guli so'lmasin, alla,
 Kichkina jonim o'lmasin, alla.
 Dushmanlari bir kulmasin, alla,
 Shu gulim hech yulmasim, alla.

Sevinçle güleceğimiz gün gelir.
 Evimiz de işte o vakit neşeyle dolar,
 Ninni, oğlum senin de bahtın güler,
 Ninni-ya ninni!

Türkiye Türkçesi

46. Gönlümdeki ihsanım, ninni,
 Ağzımdaki şekerim, ninni.
 Derya suya dolmaktadır, ninni,
 Oğlum bana gülüyor, ninni,
 Oğlum bana bakıp gülerse, ninni.
 Gönlüm aydınlanmaktadır, ninni.

Gönlümdeki ihsanım, ninni,
 Ağzımdaki şekerim, ninni.
 Tatlı üzümün şekeri, ninni,
 Dutumuzun ak meyvesi, ninni.
 Serin ilkbaharın havası, ninni,
 Yavrum kalbimin sevdiği, ninni.

Gönlümdeki ihsanım, ninni,
 Ağzımdaki şekerim, ninni.
 Bahçemin gülü solmasın, ninni,
 Küçük canım ölmesin, ninni.
 Düşmanları hiç gülmesin, ninni,
 Şu gülümü yolmasınlar, ninni.

Dilimdagi himmatim, alla,
Og'zimdagi novvotim, alla.
Boshim panosi, bolam-o, alla,

Ko'zim qarosi, bolam-o, alla.
Alla aytay, uxlagin-o, alla,
Baxtim sarosi, bolam-o, alla
(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 30; Safarov,
1999, s. 99-100).

Gönlümdeki ihsanım, ninni,
Ağzımdaki şekerim, ninni.
Başımın sığındığı yer, yavrum-ya, ninni,
Göz bebeğim, yavrum-ya, ninni.
Ninni söyleyeyim, uyu-ya, ninni,
Bahtımın seçilmiş, yavrum-ya, ninni.

Özbek Türkçesi

47. Tingla, alla aytayin, alla,
Seni ovutmoq uchun, alla.
O'yinchoqni o'ynatdim, alla,
Seni ovutmoq uchun, alla.
Ko'zing yumgin, alla-yo,
Daming olgin, alla-yo.

Osmondagi ola bulut, alla,
Sochida tillo kalit, alla.
Mening og'am yosh bo'lsin, alla,
Ellariga bosh bo'lsin, alla.
Alla, norim, alla-yo,
Yo'g'u borim, alla-yo.

Baland-baland tog'lar uzra, alla,
Kishnashadi qulun toylar, alla,
Parvarishga olsun seni, alla.
Men yo'q bo'lsam, yillar, oylar, alla.
Alla, botirim, alla-yo,
Umrin-totirim, alla-yo

Türkiye Türkçesi

47. Dinle, ninni söyleyeyim, ninni,
Seni avutmak için, ninni.
Oyuncağı oynattım, ninni,
Seni avutmak için, ninni.
Gözünü kapat, ninni-ya,
Dinlen huzurla, ninni-ya.

Gökteki ala bulut, ninni,
Saçında altında anahtar, ninni.
Benim ağam genç olsun, ninni,
Halklara baş olsun, ninni.
Ninni, narım, ninni-ya,
Yokum varım sensin, ninni-ya.

Yüksek-yüksek dağlar üstünde, ninni,
Kışnediler küçük taylar, ninni,
Bakımına alsın seni, ninni.
Ben olmazsam, yillar, aylar, ninni.
Ninni, bahadırım, ninni-ya,
Ömrüm, her şeyim ninni-ya.

(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 30-31;
Safarov, 1999, s. 100-101).

Özbek Türkçesi

48. Alla, bolam, alla-yo,
Tog' yuraklim, alla-yo,
Arslon bilaklim, alla-yo,
Xolis tilaklim, alla-yo.

Alla, bolam, alla-yo,
Qo'riqllovchi onang bor.
Allalovchi momang bor,
Shukronalar, bobong bor.

Alla, bolam, alla-yo,
Erka, bolam, alla-yo.
Onasi panohida,
Serka bolam, alla-yo.

Alla, bolam, alla-yo,
Umrlik bo'lsin, alla-yo.
Sharofatli zamonda
Iqboli kulsin, alla-yo
(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 31; Safarov,
1999, s. 101-102).

Özbek Türkçesi

49. Alla, bolam, allasi,
Qamishdandir qal'asi.
Qamish boshi qayrilsa,
Javlon urar onasi.

Türkiye Türkçesi

48. Ninni, yavrum, ninni-ya,
Dağ yüreklim, ninni-ya,
Aslan bileklim, ninni-ya,
Temiz dileğim, ninni-ya.

Ninni, yavrum, ninni-ya,
Koruyucu annen var.
Ninni söyleyen ninen var,
Şükürler olsun, deden var.

Ninni, yavrum, ninni-ya,
Sevimli, yavrum, ninni-ya.
Annesi sığınağı,
Keçi yavrum, ninni-ya.

Ninni, yavrum, ninni-ya,
Ömürlük olsun, ninni-ya.
Haysiyetli zamanda
İkbalı parlasm, ninni-ya.

Türkiye Türkçesi

49. Ninni, yavrum, ninnisi,
Kamıştandır kalesi.
Kamışın başı eğilse,
Deli olur annesi.

Alla, alla, oppog'im,
Gullar ichin yaprog'i.
Qizil gulni butog'i,
Ona – shuning adog'i.

Alla, alla, To'xtasin,
Qizil gulim so'lmasin.
Dushmanlarim kulmasin,
Shugina o'g'lim o'lmasin.

Alla, alla, armonim,
Qizil gulim, xirmonim,
Alla qilsin shu jonim,
Jonimning shu darmoni
(Safarov ve O'cilov, 1984, s. 31; Safarov,
1999, s. 102).

Ninni, ninni, bembeyazim,
Güller içinde yaprağım.
Kızıl gülün tomurcuğu,
Annesi bunun kurbanı.

Ninni, ninni, uzun yaşasın,
Kızıl gülüm solmasın.
Düşmanlarım gülmesin,
Biricik oğlum ölmesin.

Ninni, ninni, içimdeki ukdem,
Kızıl gülüm, harmanım,
Ninni yapsın şu canım,
Canımın şudur dermanı.

Özbek Türkçesi

50. Ko'kda oy yarqiraydi, alla,
Derazadan qaraydi, alla.
Ko'zlaringni yumgin, qo'zim,
Yot, quvonchim, qunduzim.

Kiyik aytar: Yo Jabbor,
Sandan boshqa kimim bor?
Yozu yovon cho'llarda, alla,
Saqlaguvchi egam bor, alla (Safarov,
1999, s. 103).

Alla, alla, allandi, alla,
Sochlari daryo bandi, alla.
Men bu yerda turolmasman,

Türkiye Türkçesi

50. Gökte ay parlıyor, ninni,
Pencereden bakıyor, ninni.
Gözlerini kapat, kuzum,
Yat, neşemsin, kunduzum.

Geyik der ki: Ya Cabbar,
Senden başka kimim var?
Yazın kır, çöllerde, ninni,
Koruyucu Yaradan var, ninni.

Ninni, ninni, uykusu geldi, ninni,
Saçları derya bağı, ninni.
Ben buralarda duramam,

Sen-ku oyog'im bandi, alla (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 32; Safarov, 1999, s. 102-103).

Sen ki ayak bağım, ninni.

Özbek Türkçesi

51. Bu dunyoda seni sevdim, alla,
Boshqa tilak yo'q menda-yo, alla.
Sendan o'zga yor bo'yniga, alla,
Tushar bilak yo'q menda-yo, alla.

Bahor kelib qor ketmasa, alla,
Gul ochilib yashnamas-o, alla.
Hech kim mendek darding bilan, alla,
G'amlaringga oshnamas-o, alla (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 32; Safarov, 1999, s. 103).

Türkiye Türkçesi

51. Bu dünyadan seni sevdim, ninni,
Farklı dileğim yok bende-ya, ninni.
Senden başka yâr boynuna, ninni,
Sarılacak kol yok bende-ya, ninni.

İlkbahar gelip kar gitmezse, ninni,
Gül açılıp yeşillik olmaz, ninni.
Hiç kimse benim gibi derdinle, ninni,
Kederine ortak olmaz-ya, ninni.

Özbek Türkçesi

52. Ishonmasdan yeri ko'kka
Og'ushimda allalay,
Yuzlarimga tiniq ko'zgu,
Ko'zlaringdan aylanay,
Alla, bolam, alla-yo.

Sof osmonda ma'sum boqqan
To'lin oydir yo'ldoshim.
Mehring bilan lovillagan,
Ko'ksimda sen quyoshim.
Alla, bolam, alla-yo.

Türkiye Türkçesi

52. Güvenmeden yer ve göğe
Kucağımda ninni söyleyeyim,
Yüzlerimde temiz ayna gibi,
Gözlerini seveyim,
Ninni, yavrum, ninni-ya.

Açık gökyüzünde masumca bakan
Dolunaydır yoldaşım.
Sevgin ile alevlenen,
Göğsümde sen güneşim.
Ninni, yavrum, ninni-ya.

Nafasingga qalbim to'yib,
Mayin-mayin kuylayman,
Dilbar tunda ko'rib yorqin
Tonglaringni o'ylayman.
Alla, bolam, alla-yo.

Nefesinle kalbim doyar,
Sakin, aheste ninni söylerim,
Güzel bir gecede görüp aydın
Sabahlarını düşünürüm.
Ninni, yavrum, ninni-ya.

Oy ham senga termuladi,
Boshing uzra men onang.
Yer seni deb aylanadi,
Olam sening parvonang.
Alla, bolam, alla-yo (Safarov ve Oçilov,
1984, s. 33; Safarov, 1999, s. 103-104;
Oçilov, 2006, s. 391-392).

Ay da sana bakakaldı,
Başucunda ben annen.
Yer senin için döner,
Alem sen için pervane misali.
Ninni, yavrum, ninni-ya.

Özbek Türkçesi

53. Alla, bolam, alla-yo,
Alla, erkam, quluntoy.
Alla qilsin polvonim,
Belanchaging tebratay.
Alla, bolam, alla-yo.
Tilabgina olganim,
Do'mboq o'g'lim, Umidboy,
Belanchaging ustiga
Oymomani qaratay.
Alla, bolam, alla-yo,
Sen uxlasang pishillab,
Onang ham olar orom.
Otang ham kelar ishlab,
Dam olgin, yurak poram,
Alla, bolam, alla-yo (Safarov ve Oçilov,
1984, s. 33; Safarov, 1999, s. 104-105).

Türkiye Türkçesi

53. Ninni, yavrum, ninni-ya,
Ninni, bebeğim, tayım.
Ninni yapsın pehlivanım,
Salıncağını sallayayım.
Ninni, yavrum, ninni-ya.
Dileyerek seni aldım,
Tombik oğlum, Umutbay,
Salıncağın üzerine
Ay nineyi baktırayım.
Ninni, yavrum, ninni-ya.
Sen uyursan huzurla,
Annen de dinlenir.
Baban da işten gelir,
Dinlen, yürek parem,
Ninni, yavrum, ninni-ya.

Özbek Türkçesi

54. Ariq bo'yi lolazor, alla-yo, alla,
 Chor atrofi mevazor, alla-yo, alla,
 Jingalak soch o'g'ilcham, alla-yo, alla,
 Doim bo'lsin beozor, alla-yo, alla.

Baxmal po'stin kiyasan, alla-yo, alla,
 Zo'r pahlavon bo'lasan, alla-yo, alla.
 Tezroq voyaga yetgin, alla-yo, alla,
 Onajoning, mehriboning boqasan, alla-yo,
 alla.

Ko'zlari xuddi otajoni ko'zi, alla-yo, alla,
 Yuzlari xuddi otajoni yuzi, alla-yo, alla.

Tillaring chiqsa, aziz erkatoiy, alla-yo,
 alla,
 So'zlagan so'zingning bo'larmi tuzi, alla-
 yo, alla.

Kechalari mijja qoqmay chiqaman, alla-
 yo, alla,
 Ko'krak sutim bilan seni boqaman, alla-
 yo, alla.
 Katta bo'lib zo'r pahlavon bo'larsan, alla-
 yo, alla,
 Sen tufayli ishqimga o't yoqarman, alla-
 yo, alla (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 33-
 34; Safarov, 1999, s. 105).

Türkiye Türkçesi

54. Arık kenarında laleler, ninni-ya, ninni,
 Dört tarafı meyve bahçesi, ninni-ya, ninni,
 Kıvırcık saç oğlum, ninni-ya, ninni,
 Daim olsun zararsız, ninni-ya, ninni.

Kadife kaftan giyersin, ninni-ya, ninni,
 Güçlü pehlivan olursun, ninni-ya, ninni.
 Bir an önce büyü ya, ninni-ya, ninni,
 Sevgili anneciğine bakarsın, ninni-ya,
 ninni.

Gözleri tıpkı babasının gözleri, ninni-ya,
 ninni,
 Yüzleri tıpkı babasının yüzleri, ninni-ya,
 ninni.

Konuşmaya başlasa, aziz, sevimli, ninni-
 ya, ninni,
 Söyleyen sözlerinin olur mu, anlamı,
 ninni-ya, ninni.

Geceleri göz kırpmadan geçirdim, ninni-
 ya, ninni,
 Ak sütümle seni beslerim, ninni-ya, ninni.
 Büyüdükten sonra güçlü pehlivan olursun,
 ninni-ya, ninni,
 Senin yüzünden aşkımı ateşe veririm,
 ninni-ya, ninni.

Özbek Türkçesi

55. Alla, alla, allajon,
Alla jonim, mehribon.
Hozir ishga qaray-o, alla,
Ishlarni tamom qilay-o, alla,
Keyin qilamiz-o, yalla,
Alla-yo, alla.

Alla, alla, allajon,
Alla jonim, mehribon.
Sabr qil, jonim qurbon,
Tugaydi ishim shu on,
O'zim senga girgitton,
Ha, alla-yo, alla.

Alla, alla, allajon,
Alla jonim, mehribon.
Borganing bozor bo'lgay,
Yo'llaring gulzor bo'lgay,
Iqboling mudom kulgay,
Alla-yo, jonim, alla (Safarov ve Oçilov,
1984, s. 34; Safarov, 1999, s. 106).

Özbek Türkçesi

56. Soch o'rniga sumbulim, alla,
Bog'imdagi bulbulim, alla.
Ichim g'ashga to'lganda, alla,
Ochuvchi qulfi dilim, alla.

Alla, alla yarashsin, alla,
Bo'yniga gul o'rashsin, alla,
Atlaslardan to'nlar tiksam, alla,

Türkiye Türkçesi

55. Ninni, ninni, ninni can,
Ninni canım, sevimli.
Şimdi işlerime bakayım-ya, ninni,
İşleri bitirdikten sonra-ya, ninni,
Sonra yaparız-ya, yalla,
Ninni-ya, ninni.

Ninni, ninni, ninni can,
Ninni canım, sevimli.
Sabret, canım kurban,
Biter işim hemen,
Ben olayım sana kurban,
Ha, ninni-ya, ninni.

Ninni, ninni, ninni can,
Ninni canım, sevimli.
Gittiğin yer pazar olsun,
Yolların gül bahçesi olsun,
İkbalin daim gülsün,
Ninni-ya, canım, ninni.

Türkiye Türkçesi

56. Saç yerine sümbülüm, ninni,
Bahçemdeki bülbülüm, ninni.
İçime keder dolunca, ninni,
Çözücü gönül kilidim, ninni.

Ninni, ninni yakışsın, ninni,
Boynuna çiçek dolansın, ninni,
Atlas kumaştan laftan diksem, ninni,

Chin bo'yiga yarashsin, alla.

Boy posuna yakışsin, ninni.

Qizil gul novdasidan, alla,
Kamar qilay belingga, alla.
Sochlarim tolasidan, alla,
Bog'ich qilay to'ningga, alla (Safarov ve
Oçilov, 1984, s. 34-35; Safarov, 1999, s.
106-107; Oçilov, 2006, s. 392).

Kızıl gülün gövdesi, ninni,
Kemer yapayım beline, ninni.
Saçlarımın telinden, ninni,
Kuşak yapayım kaftanına, ninni.

Özbek Türkçesi

57. Alla qilsin, ovunchog'im, alla,

Alla qilsin, sevinch chog'im, alla.

Ko'zmunchog'im, alla.

Qo'zichog'im, alla.

Alla deb tebratay oyimchani,
Alla deb uxlatay begimchani.
Uxlasa – uyqum, alla,
Labdagi kulgum, alla,
Ko'zginam nuri, yuragim qoni,
Vujudim quvvati, tanam darmoni.
O'tirsam – o'rnim, alla,
Qulog'im, burnum, alla.

Allasi kelsin, uxlasin, alla,
Jonginam shunga mixlansin, alla.
Barra toyim, alla,
Yulduz, oyim, alla (Safarov ve Oçilov,
1984, s. 35; Safarov, 1999, s. 107-108).

Türkiye Türkçesi

57. Ninni yapsam, avunduğum sensin,
ninni,

Ninni yapsın, sevinç çağım, ninni.

Nazar boncuğum, ninni.

Kuzucuğum, ninni.

Ninni diye sallayayım ay hanımı,
Ninni diye uyutayım beyefendiği.
Uyusa – uykum, ninni,
Dudağımdaki gülümseme, ninni,
Gözümün nuru, yüreğimin kanı,
Vücudumun kuvveti, teninin dermanı.
Oturduğumda -yerim, ninni.
Kulağım, burnum, ninni.

Ninnisi gelsin, uyusun, ninni,
Canım buna mıhlansın, ninni.
Taze tayım, ninni,
Yıldız, ayım, ninni.

Özbek Türkçesi

58. Shirin bolam, alla,
Jonu dilim, alla.
Ipaklar bilan eshilgan,
Kelin bo'lsa – kelishgan
Mavludaxonim, alla.

Shirin bolam, alla,
Jonu dilim, alla.
Taxti ravoni bo'lsin,
Ota-onasi kulsin,
Mavludaxonim, alla.

Shirin bolam, alla,
Jonu dilim, alla.
Qizil gulim so'lmasin,
Kelin bo'lib suzilsin,
Mavludaxonim, alla (Safarov ve Oçilov,
1984, s. 35; Safarov, 1999, s. 108).

Özbek Türkçesi

59. Uxla erkin, ol orom,
Alla, alla, jon bolam.
Mendan zuryod, mendan nom,
Bog'da ochilgan lolam, alla.
Derazadan oy boqadi,
Uyga sochib kumush nur,
Alla senga xush yoqadi,
Diling topadi huzur.

Türkiye Türkçesi

58. Tatlı yavrum, ninni,
Can ve gönlüm, ninni.
İpeklerle süzülen,
Gelin olsa çok güzel
Mavluda hanım, ninni.

Tatlı yavrum, ninni,
Can ve gönlüm, ninni.
Yürüyen tahtı olsun,
Anne babası gülsün,
Mavluda hanım, ninni.

Tatlı yavrum, ninni,
Can ve gönlüm, ninni.
Kızıl gülüm solmasın,
Gelin olup süzülsün,
Mavluda canım, ninni.

Türkiye Türkçesi

59. Uyu özgürce dinlen,
Ninni, ninni, can yavrum.
Benim evladım, benim adım,
Bahçede açılan lalem, ninni.
Pencereden ay bakar,
Eve dağıtır gümüş renkli nur,
Ninni senin hoşuna gider,
Gönlün bulur huzur.

Boshginangda o'ltirman
 Alla aytib tun bo'yi.
 Yuragimni payvand qilay
 Senga jonim shu ko'yi.
 Qora ko'zim, alla,
 Shirin so'zim, alla (Safarov ve Oçilov,
 1984, s. 35-36; Safarov, 1999, s. 108-
 109).

Başucunda otururum
 Ninni söyleyip gece boyu.
 Yüreğimi bağlayayım
 Sana canım kurban.
 Kara gözüm, ninni,
 Tatlı sözlüm, ninni.

Özbek Türkçesi

60. Shirin erkam, oppog'im, alla,
 Jon dilim, ko'z qarog'im, alla.
 Oy ham botdi, chirog'im, alla,
 Qo'zichog'im, alla.

Kunduz rosa o'ynading, alla,
 Shod qo'shiqlar kuylading, alla.
 Yarashibdi ko'ylaging, alla,
 Ovunchog'im, alla.

Ko'ldagi o'rdakkinam, alla,
 Cho'ldagi churraakkinam, alla.
 Bulbulim, g'urraakkinam, alla.
 Sho'x toychog'im, alla,
 Alla-yo, alla! (Safarov ve Oçilov, 1984, s.
 36; Safarov, 1999, s. 109-110).

Özbek Türkçesi

61. Alla, bolam-ey,
 Guli lolam-ey.
 Tezroq katta bo'l,

Türkiye Türkçesi

60. Tatlım, sevimlim, bembeyazım, ninni,
 Can gönlüm, göz bebeğim, ninni.
 Ay da battı, ışığım, ninni,
 Kuzucuğum, ninni.

Gündüz epey oynadın, ninni,
 Neşeli şarkılar söyledin, ninni.
 Yakışmış elbisen, ninni,
 Avunduğum sensin, ninni.

Göldeki ördeğim, ninni,
 Çöldeki yaban kuşum, ninni.
 Bülbülüm, kumrum, ninni.
 Neşeli tayım, ninni,
 Ninni-ya, ninni!

Türkiye Türkçesi

61. Ninni, yavrum-ya,
 Gül ve lalem-ya.
 Hemen büyüsün,

Mushtoq olam-ey,
Alla, alla-ey.

Dünya sana muhtaç-ya,
Ninni, ninni-ya,

Yorqin kelajak,
Seni kutajak,
Toza qalbingga
Sevich to'lajak,
Alla, alla-ey.

Parlak gelecek,
Seni bekler,
Temiz kalbine
Neşe dolacak,
Ninni, ninni-ya.

Alla, erkatoym,
Og'zing to'la moy,
Baxting munavvar,
Sharofatga boy,
Alla, alla-ey.

Ninni, sevimlim,
Yediğin yağ olsun,
Bahtın nurlu olsun,
Şan şerefle dolu,
Ninni, ninni-ya.

Alla, erkatoym,
Mushtoq senga oy,
Uxlasang, qalbing
Ochadi chiroy,
Alla, alla-ey (Safarov ve Oçilov, 1984, s.
36; Safarov, 1999, s. 110).

Ninni, sevimlim,
Ay sana muhtaç,
Uyusan, kalbin
Açılır güzelliklere,
Ninni, ninni-ya.

Özbek Türkçesi

62. Jon bolam, erkatoym,
Bulbulginam, alla.
Uxlab qolsin shu oyim,
Sumbulginam, alla.

Jon bolam, do'mboqqinam,
Mehri yorginam, alla.
Uxlasin oppoqqinam,

Türkiye Türkçesi

62. Can yavrum, sevimlim,
Bülbülüm, ninni.
Uyuya kalsın şu hanım,
Sümbülüm, ninni.

Can yavrum, tombulum,
Sevgili yârim, ninni.
Uyusun bembeyazım,

Shunqorginam, alla.

Onajonisi gulbog'i, alla,

Erkatoyginam, alla.

Otajonisi zo'r tog'i, alla,

Yop-yorug' oyginam, alla (Safarov ve
Oçilov, 1984, s. 37; Safarov, 1999, s.
111).

Dört nala koşan tayım, ninni.

Annesinin gül bahçesi, ninni,

Sevimlisi, ninni.

Babasının güçlü dağı, ninni,

Apaydın ayım, ninni.

Özbek Türkçesi

63. Uxla, uxla, Hilola,

Uxladi qirda lola, alla-yo, alla.

Bas qil endi, yig'lama,

Qochib ketar oymoma, alla-yo, alla.

Uxla, qizim Hilola,

Uxlagan barcha bola, alla-yo, alla.

Uxladi qirda lola,

Sen ham uxla, Hilola, alla-yo, alla

(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 37; Safarov,
1999, s. 111).

Türkiye Türkçesi

63. Uyu, uyu, Hilale,

Uyudu kırdı lale, ninni-ya, ninni.

Bırak artık, ağlama,

Yoksa kaybolur ay nine, ninni-ya, ninni.

Uyu, kızım Hilale,

Uyudu tüm çocuk, ninni-ya, ninni.

Uyudu kırdı lale,

Sen de uyu, Hilale, ninni-ya, ninni.

Özbek Türkçesi

64. Osmondagi oyim, alla,

Mening qora choyim, alla,

Alla, bolam, alla,

Jonim bolam, alla.

Sahar chog'i bo'libdi,

Ichim nurga to'libdi.

Alla, bolam, alla,

Türkiye Türkçesi

64. Gökteki ayım, ninni,

Benim kara çayım, ninni,

Ninni, yavrum, ninni,

Canım yavrum, ninni.

Seher vakti olmuş,

İçime nurlar dolmuş.

Ninni, yavrum, ninni,

Jonim bolam, alla.

Canım yavrum, ninni.

Jigarimning porasi, alla,

Ciğerimin parçası, ninni,

Ko'zginamning qorasi, alla.

Gözlerimin bebeği, ninni.

Alla, bolam, alla,

Ninni, yavrum, ninni,

Jonim bolam, alla (Safarov ve Oçilov,
1984, s. 37; Safarov, 1999, s. 112).

Canım yavrum, ninni.

Özbek Türkçesi

65. Yot bolam, uxla, qo'zim,

Türkiye Türkçesi

65. Yat yavrum, uyu, kuzum,

Uylarda o'chdi chiroq,

Evlerde söndü ışık,

Uxlar asalarilar,

Uyudu bal arıları,

Uxlar baliqlar tinchroq.

Uyur balıklar sakin.

Ko'kda oy yarqiraydi,

Gökte ay parlıyor,

Derazadan qaraydi.

Pencereden bakıyor.

Ko'zlaring yumgin, qo'zim,

Gözlerini kapat, kuzum,

Yot, quvonchim, qunduzim,

Yat, sevincim, kunduzum,

Alla-yo, alla.

Ninni-ya, ninni.

Suv sepgandek uylar tinch,

Su serpilmiş gibi evler sakin,

Qorong'i hujralar tinch,

Karanlık evler sakin,

Hech darvoza tiq etmas,

Hiç kapı tıklamaz,

Sichqon uxlar, miq etmas.

Fare bile uyur, ses etmez.

Kimdir oh tortsa unda,

Birileri ah çekse orada,

Ne ishimiz bor unga?

Ne işimiz var onunla.

Ko'zlaring yumgin, qo'zim,

Gözlerini kapat, kuzum,

Ovunchog'im, qunduzim,

Avunduğum sensin, kunduzum,

Alla-yo, alla!

Ninni-ya, ninni!

Qushcham g'amsiz yashaydi,
 Uning har vaqti chog'.
 Shirinliklar mo'lu ko'l,
 Ko'pdir qiziq o'yinchoq.
 Bari sengadir, qo'zim,
 Yig'lama hech, yulduzim.
 Baxtiyor o'tsin umring,
 Yot, quvonchim, qunduzim,
 Alla-yo, alla (Safarov ve Oçilov, 1984, s.
 38; Safarov, 1999, s. 112-113).

Kuşum gamsız yaşıyor,
 Onun her anı neşeli.
 Tatlılar oldukça fazla,
 Çoktur oynadığı oyuncak.
 Tümünü senindir, kuzum,
 Hiç ağlama, yıldızım.
 Mutlulukla geçsin ömrün,
 Yat, neşem, kunduzum,
 Ninni-ya, ninni.

Özbek Türkçesi

66. Alla, bolam Baxtiyor,
 Har narsaning vaqti bor,
 Ko'zimning nuri o'zing,
 Kelajagim baxtiyor,
 Alla, bolam, alla-yo,
 Gulu lolam, alla-yo.

O'zing menga qanot bo'l,
 Yuragimga madad bo'l,
 Tog'ni talqon qilgudek,
 Polvonu boodob bo'l.
 Suyar tog'im, alla-yo,
 Sevar bog'im, alla-yo.

Tezroq katta bo'lg'in sen,
 Tezroq kuchga to'lg'in sen.
 Sog'lom bo'lib doimo
 Yonginamda yurg'in sen.
 Pildirog'im, alla-yo,
 Umr arqog'im, alla-yo,

Türkiye Türkçesi

66. Ninni, yavrum Bahtiyar,
 Her şeyin bir zamanı var,
 Gözümün nuru sensin,
 Geleceğim bahtiyar,
 Ninni, yavrum, ninni-ya,
 Gül ve lalem, ninni-ya.

Benim kanadım sen ol,
 Yüreğime medet ol,
 Dağları deecek kadar,
 Pehlivan ve edepli ol.
 Sever dağım, ninni-ya,
 Sever bahçem, ninni-ya.

Bir an önce büyüyesin sen,
 Hemen güçlü ol, sen.
 Sağlıklı olup daima
 Yanı başımda yürü sen.
 Uçan kanadım, ninni-ya,
 Ömrümün ipi sen, ninni-ya,

Alla-yo, alla! (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 38-39; Safarov, 1999, s. 113-114). Ninni-ya, ninni!

Özbek Türkçesi

67. Onamanu onaman, alla,
Bolam uchun yonaman, alla,
Bolam tinchlikda o'ssa, alla,
Orzularga qonaman, alla.

Tog'da nuqul o'sibdi, alla,
Qarag'ay bilan archa, alla.
Yomon niyat dushmanni, alla,
Qilamiz parcha-parcha, alla.

Bolajonim bag'rimda, alla,
Erkalayman, o'ynatib, alla.
Vatan – tinchlik bog'imda, alla.
Bulbul qushdek sayratib, alla (Safarov,
1999, s. 123-124).

Partiya hurlik berdi, alla,
Do'stlik ham birlik berdi, alla.
Yoshu qari – hammaga, alla,
Baxtni umrlik berdi, alla (Safarov ve
Oçilov, 1984, s. 39; Safarov, 1999, s. 123-
124).

Özbek Türkçesi

68. Ulg'ay, bolam, gul Vatanda, alla,
Botir bo'lib o'sgil, qo'zim, alla.
Seni ko'rib bu chamanda, alla,

Türkiye Türkçesi

67. Anneyim ya anneyim, ninni,
Yavrum için yanarım, ninni,
Yavrum barışta büyüse, ninni,
Arzuma ulaşırım, ninni.,

Dağda hep yetiştirmiş, ninni,
Çam ile köknar, ninni.
Kötü amaçlı düşmanı, ninni,
Yaparız paramparça, ninni.

Yavrucağım kucağımda, ninni,
Oynatır hem severim, ninni.
Vatan denilen barış bahçemde, ninni.
Bülbül kuşu gibi öterim, ninni.

Partimiz hür kıldı, ninni,
Dostluk ve birlik verdi, ninni.
Genç ihtiyar, herkese, ninni,
Mutluluğu ömürlük olarak verdi, ninni.

Türkiye Türkçesi

68. Büyü, yavrum, gül Vatanda, ninni,
Bahadır olarak büyü, kuzum, ninni.
Gül bahçesinde seni görüp, ninni,

Yayray-quvonay, yulduzim, alla.

Neşeleneyim, yıldızım, ninni.

Rohatingga – ulug' Vatan, alla,
Tinchligingga xalq posbon, alla.
Sening uchun hamma bir tan, alla,
Seniki yeri osmon, alla.

Rahatın için – ulu Vatan, ninni,
Barış için halk bekçi, ninni.
Senin için herkes yek vücut, ninni,
Senindir yer ve gökyüzü, ninni.

Ko'z tutar xalq, butun o'lka, alla,
Kelajagim, orzuim deb, alla.
O'sib, burka uni gulga, alla,
Katta bo'lgach, shu qarzim deb, alla
(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 39; Safarov,
1999, s. 124).

Umutlu tüm halk, bütün ülke, ninni,
Geleceğim, arzum der, ninni.
Yetiş, onları gülle sar, ninni,
Büyüyünce boynun borcu bil, ninni.

Özbek Türkçesi

69. Alla aytib, jon bolam, ardog'layman,
alla,
Hech qachon men yoningdan
ayrilmayman, alla.
Orom olib uxlagin, jonim bolam, alla,
Seni boqib hech qachon qayg'urmayman,
alla.

Otang bilan onagni qora ko'zi, alla,
Sayrab turgan bulbulday shirin so'zi, alla.
Tez o'sib katta bo'lgin, jonim, bolam,
alla,
Mening tilak-maqsadim, shuning o'zi,
alla.

Türkiye Türkçesi

69. Ninni söyleyip, can yavrum, kıymet
veririm, ninni,
Hiçbir zaman ben yanından ayrılmam,
ninni.
Huzur ile uyu, canım yavrum, ninni,
Sana bakarak hiçbir zaman yorulmam,
ninni.

Baban ile annenin göz bebeğisin, ninni,
Öten bülbül gibi tatlı sözlü, ninni.
Bir an önce büyü, canım yavrum, ninni,
Benim dilek-isteğim, sadece budur, ninni.

Qoshginangning qiyg'ochi qalammidir,
alla,

Ko'zginangning qorasi gavharmidir, alla,
Boshingdagi bayrog'ing alammidir, alla,
Radiolar sayraydi sen uchundir, alla.

Yoki u toji davlat sarvarmidir, alla?
Yashnagan gul xirmoni sen uchundir, alla,
Koinoting quchog'i sen uchundir, alla,
Hamma ilm o'chog'i sen uchundir, alla.

Xalqimizning mehnati sen uchundir, alla,
Moskvaning shuhrati sen uchundir, alla.
Gagarindek Yer yoldoshida uchib yurgin,
alla,
Ko'ksing bilan fazolarni quchib yurgin,
alla (Safarov ve O'qilov, 1984, s. 40;
Safarov, 1999, s. 124-125).

Özbek Türkçesi

70. Uxla, qo'zim, yulduzim, alla,
Qora ko'zim – qunduzim, alla.
Oppog'imsan, jonimsan, alla,
Dilimda oromimsan, alla.

O'zing gulzor bog'imsan, alla,
Suyanishga tog'imsan, alla.
Qorong'i kechalarda, alla,
Yondirgan chirog'imsan, alla.

Kaşının köşesi kalem miydi, ninni,

Göz bebeğim gevher miydi, ninni,
Başındaki bayrağın kıvılcı mıydı, ninni,
Radyolar öter sen içindir, ninni.

Ya da o taç ve devlet, önder miydi, ninni?
Yeşeren gül harmanı sen içindir, ninni,
Kainatın kucacı sen içindir, ninni,
Bütün bilim kaynağı sen içindir, ninni.

Halkımızın emeği sen içindir, ninni,
Moskova'nın şöhreti sen içindir, ninni.
Gagarin gibi yer üzerinde gezip-dolaş,
ninni,

Göğsün ile fezaları kucakla, ninni.

Türkiye Türkçesi

70. Uyu, kuzum, yıldızım, ninni,
Göz bebeğim – kunduzum, ninni.
Bembeyazım, canımsın, ninni,
Gönlümdeki huzurumsun, ninni.

Sen gül bahçemsin, ninni,
Dayanmaya dağımsın, ninni.
Karanlık gecelerde, ninni,
Sönmeyen ışığımsın, ninni.

Yo'lbarslarday yuraklim, alla,
 Qoplonlarday bilaklim, alla.
 Yaxshi-yomon kunimda, alla,
 Menga juda keraklim, alla (Safarov ve
 Oçilov, 1984, s. 40; Safarov, 1999, s. 125-
 126; Oçilov, 2006, s. 392-393).

Parslar gibi yüreklim, ninni,
 Kaplan gibi bileklim, ninni.
 İyi-kötü günümde, ninni,
 Bana oldukça gereklim, ninni.

Özbek Türkçesi

71. Bolam, quvnab o'sasan, alla,
 Doim senga baxting yor, alla.
 G'am-kulfatni bilmaysan, alla,
 Vataningdir hur diyor, alla.

Alla desam, bor bo'lgil, alla,
 Menga nomus-or bo'lgil, alla.
 Katta bo'lgan chog'ingda, alla.
 Xalqqa vafodor bo'lgil, alla (Safarov,
 1999, s. 126).

Baxtiyorim, kichkintoyim, alla,
 Katta bo'lsang, chevar bo'lgil, alla,
 Ulug' Lenin suratini, alla,
 Havas bilan chizar bo'lgil, alla (Safarov
 ve Oçilov, 1984, s. 41).

Özbek Türkçesi

72. Muzni teshdim, suvni ichdim,
 Loy ekanin bilmadim, alla.
 Boshida chaqmoqi telpak,
 Kal ekanin bilmadim, alla.

Türkiye Türkçesi

71. Yavrum, neşeli büyüyeceksin, ninni,
 Daim sana bahtın yoldaştır, ninni.
 Gem-keder bilmeyeceksin, ninni,
 Vatanın özgürdür yer, ninni.

Ninni dedim, var olasın, ninni,
 Bana namus ar olasın, ninni.
 Büyüdüğün zamanda, ninni.
 Halkına vefalı olasın, ninni.

Bahtı yoldaşım, küçücüğüm, ninni,
 Büyüdüğünde usta olasın, ninni,
 Ulu Lenin'in resmini, ninni,
 Hevesle çizesin, ninni.

Türkiye Türkçesi

72. Buzu deldim, suyu içtim,
 Çamur olduğunu bilmedim, ninni.
 Başında kürk şapkası,
 Kel olduğunu bilmedim, ninni.

Kal ekanin bilganimda,
 Oshna bo'lmas edim-o, alla,
 Dasta-dasta gul yuborsa,
 Qayrilib boqmas edim-o, alla (Safarov ve
 Oçilov, 1984, s. 45; Safarov, 1999, s.
 141).

Kel olduğunu bilseydim,
 Arkadaş olmaz idim-ya, ninni,
 Demet-demet gül gönderse,
 Dönüp bakmaz idim-ya, ninni.

Özbek Türkçesi

73. Bolam ko'ylagi ko'kmidi, alla-yo,
 alla,
 Kamarcha bog'i yo'qmidi, alla-yo, alla?

Azroillar kelganda-yo, alla,
 Sheru mardlar yo'qmidi, alla?
 Uzatarlar elu xeshim, alla-yo alla,

Ustimda yo'qdir bir kishim, alla-yo, alla.

Bu vatanda yolg'iz boshim, alla-yo, alla,

Orqamdan qolmas bir kishim, alla-yo,
 alla.

Sochin yozib onam yig'lar, alla-yo, alla,
 Beli bog'liq otam yig'lar, alla-yo, alla.

Lahad og'zi suvalganda-yo, alla,
 Mening vasfim ado bo'lmas-o, alla.

Türkiye Türkçesi

73. Yavrumun elbisesi gök (mavi) miydi,
 ninni-ya, ninni,
 Kemer gibi kuşağı yok mıydı, ninni-ya,
 ninni?

Azrailler geldiğinde-ya, ninni,
 Aslan gibi mertler yok mıydı, ninni?
 Gönderirler el ve akrabalarım, ninni-ya,
 ninni,

Başımda yoktur bir insanım, ninni-ya,
 ninni.

Bu vatanda tek başımayım, ninni-ya,
 ninni,

Ardımdan kalmaz bir evladım, ninni-ya,
 ninni.

Saçlarını açıp anam ağlar, ninni-ya, ninni,
 Beline kuşak takıp babam ağlar, ninni-ya,
 ninni.

Mezarın ağzı kapatıldığında-ya, ninni,
 Benim acım son bulmaz-ya, ninni.

Bulbuligo'yo bo'lsam, alla-yo, bir alla,
G'am-qayg'uni xatga olsam, alla-yo, alla.

Azroillar kelganda-yo, alla,
Shu xatni tutsam-o, alla,
Rahmi kelmasmikini-o, alla-yo, bir alla.

Ado bo'ldim, ado bo'ldim, alla,
Ado bo'lganga yig'larman, alla.
Qarindosh yoru do'stimdan, alla,
Judo bo'lganga yig'larman, alla.

G'amlar boshimdan oshadi, alla,
Yuragim to'lib-toshadi, alla.
G'amning biri ketmay turib, alla,
Boshqasi kelishga shoshadi, alla (Safarov
ve Oçilov, 1984, s. 46; Safarov, 1999, s.
145; Mirzayev, Safarov va Orayeva, 2008,
s. 120-121).

Özbek Türkçesi

74. Ko'zimning oq-qorasi, alla jonima,
alla,

Ko'zimning nuri diydasi, alla jonima, alla.

Burnisi ikki pallasi, alla jonima, alla,

Osmondagi yulduzim, alla jonima, alla.

Yaqamdagi qunduzim, alla jonima, alla.

Alla aytib bolamniyo uxlatayin, alla,

Bülbül gibi konuşsam, ninni-ya, bir ninni,
Gam kederi mektup olarak yazsam, ninni-
ya, ninni.

Azrailler geldiğinde-ya, ninni,
Bu mektubu versem-ya, ninni,
Acıma mıdır-ya, ninni-ya, bir ninni.

Tükendim, bittim, ninni,
Tükendiğimde ağlarım, ninni.
Akraba yâr ve dostumdan, ninni,
Ayrıldığım için ağlarım, ninni.

Gamlarım başımdan aştı, ninni,
Yüreğim doldu da taştı, ninni.
Kederin biri gitmeden önce, ninni,
Diğeri gelmeye acele eder, ninni.

Türkiye Türkçesi

74. Göz bebeğimsin, ninni canım ya,
ninni,
Gözümün nuru dîdesi, ninni canım ya,
ninni.

Burnunun iki kanadına, ninni canım ya,
ninni,

Gökyüzündeki yıldızım, ninni canım ya,
ninni.

Montumun kürkü, ninni canım ya, ninni.

Ninni söyleyip yavrumu uyutayım, ninni,

Jonim bolam qo'zimga alla aytay, alla,

Tanamdagi jonimsan, alla bolam, alla,
Qalbimning sen mevasi, uxla bolam, alla.
Senga tilab olamni tebrataman, alla,

Sog'ligingni tilayman Ollohimdan, alla.
Olloh berdi seni menga, jonim bolam,
alla,

Uxlab katta bo'l tezda shirin bolam, alla.
Boldan shirin bo'larmi, jon bolasi, alla,

Jonimdan ortiq ko'rdim siz bolamni, alla.
Ertangi sen quvonchim katta bo'lg'in, alla,
Otang kabi sen bir kun tayanchim bo'l,
alla.

Tog'im bor deb ortimda suyanayin, alla,
Kelajagingdan o'zim quvonayin, alla.
Odam bo'lg'in odamlarning sen sarasi,
alla,

Elga xizmat qil bolam sen tayanchim, alla.
Shunda tanam yayraydi, jonim bolam,
alla.

Elda xizmatda bo'lsang, shirin bolam,
alla.

Olloh farzand beribdi bokira bo'l, alla,
Rostgo'y oqil odam bo'l, jonim bolam,
alla.

Luqmasi pok odamning yo'li ravon, alla,
Ravon yo'ldan yurgin sen jonim bolam,
alla.

Mendan o'sgan daraxtim mevali bo'l, alla,

Canim yavrum kuzuma ninni söyleyeyim,
ninni,

Tenimdeki canımsın, ninni yavrum, ninni,
Kalbimin sen meyvesi, uyu yavrum, ninni.
Sana dünyaları dileyerek, saklarım
beşigini, ninni,

Sağlığını dilerim Allah'ımdan, ninni.
Allah verdi seni bana, canım yavrum,
ninni,

Uyusun da büyüsün tatlı yavrum, ninni.
Baldan tatlı olur mu, insanın yavrusu,
ninni,

Canımdan çok sevdim siz yavrumu, ninni.
Yarınki neşemsin sen, büyü yetiş, ninni,
Baban gibi sen de bir gün yaslandığım biri
ol, ninni.

Dağım var diye sırtımı dayayayım, ninni,
Geleceğinden mutluluklar duyayım, ninni.
İnsan ol, insanların en iyisi, ninni,

Halka hizmet et sen yaslandığım, ninni.
O zaman annen sevinir, canım yavrum,
ninni.

Halka hizmet edersen, tatlı yavrum, ninni.
Allah evlat verdi, temiz kalpli ol, ninni,
Doğru sözlü, akıllı insan ol, canım
yavrum, ninni.

Lokması helal insanın yolu açık olur,
ninni,

Doğru yoldan yürü sen canım yavrum,
ninni.

Nikoh bilan uy qurgan ota-bobong, alla,

Sen pokiza inson bo'l, jonim bolam, alla
(Naimov, 2006, s. 7).

Kökleri ben olan ağacım, meyveler ver,
ninni,

Nikah ile aile kurdu ata-baban, ninni,
Sen de temiz insan ol, canım yavrum,
ninni.

Özbek Türkçesi

75. Alla, alla, ahdi bor-a, alla-yo, alla-yo,

Uyquning ham vaqti bor-a, alla-yo, alla-yo,

Alla aytgan enagniyo, alla-yo, alla-yo,

Qop-qoraygan baxti bor-a, alla-yo, alla-yo.

Dashtu dalada uzum, alla-yo, alla-yo,

Uzganimni kim bilar-a, alla-yo, alla-yo.

Hasratu armon bilan, alla-yo, alla-yo,

Jon berganimni kim bilar-a, alla-yo, alla-yo.

Sen suyukli erkatoyim, alla-yo, alla-yo,

Sho'xlikkina qo'zichog'im, alla-yo, alla-yo.

Suyib-suyib o'pay seni, alla-yo, alla-yo,

Shiringina do'mbog'im, alla-yo, alla-yo
(Naimov, 2006, s. 8).

Türkiye Türkçesi

75. Ninni, ninni, sözü var ya, ninni-ya,
ninni-ya,

Uykunun da zamanı var ya, ninni-ya,
ninni-ya,

Ninni söyleyen neneni ya, ninni-ya, ninni-ya,

Karadan bahtı var ya, ninni-ya, ninni-ya.

Kır ve tarladaki üzüm, ninni-ya, ninni-ya,

Aldığımı kim bilir ya, ninni-ya, ninni-ya.

Acı ve keder ile, ninni-ya, ninni-ya,

Can verdiğimi kim bilir ya, ninni-ya,
ninni-ya.

Sen sevimli şefkatlim, ninni-ya, ninni-ya,

Yaramaz kuzucuğum, ninni-ya, ninni-ya.

Seve-seve öpeyim seni, ninni-ya, ninni-ya,

Tatlı tombulum, ninni-ya, ninni-ya.

Özbek Türkçesi

76. Alla bolam alla-yo,
 Jonim bolam alla.
 Beqasam to'n kiygizdim
 Jonim bolam alla-yo.
 Yarashiblar yursin deb,
 Shirin bolam alla.
 Belingga belbog' o'ratdim,
 Jonim bolam alla-yo.
 Mahkam ushlab tursin deb,
 Shirin bolam, alla.
 Dalada ot boyladim,
 Jonim bolam, alla-yo.
 Aylaniblar yursin deb,
 Shirin bolam, alla.

Umid bilan boqdim,
 Jonim bolam, alla.
 O'ynabgina yursin deb,
 Shirin bolam, alla.

Umid bilan katta qildim,
 Jonim bolam, alla-yo.
 Chavandozlar bo'lsin deb,
 Shirin bolam, alla.

Soy yoqalab ketayin,
 Jonim bolam, alla.
 Soydan bodom terayin,
 Shirin bolam alla.

Türkiye Türkçesi

76. Ninni yavrum ninni-ya,
 Canım yavrum ninni.
 İpek kumaştan kaftan giydirdim
 Canım yavrum ninni-ya.
 Sana yakışsın diye,
 Tatlı yavrum ninni.
 Beline kuşak bağladım,
 Canım yavrum ninni-ya.
 Sıkıca seni tutsun diye,
 Tatlı yavrum, ninni.
 Kıra at bağladım,
 Canım yavrum, ninni-ya.
 Gezip dolaşsın diye,
 Tatlı yavrum, ninni.

Umut ile baktım,
 Canım yavrum, ninni.
 Neşeli olsun diye,
 Tatlı yavrum, ninni.

Umut ile büyüttüm,
 Canım yavrum, ninni-ya.
 At binici olsun diye,
 Tatlı yavrum, ninni.

Dere kenarında gideyim,
 Canım yavrum, ninni.
 Dereden badem toplayayım,
 Tatlı yavrum ninni.

Tergangina bodomimni,
 Shirin bolam, alla.
 O'rovingga solayin,
 Jonim bolam, alla.

O'tovingning ichida,
 Jonim bolam, alla.
 Javlon urib yotayin,
 Shirin bolam, alla.

Alla bolam o'ori,
 Jonim bolam, alla.
 Bug'doy e'kan nahori,
 Shirin bolam, alla.

Chumchuq yesin donini,
 Jonim bola, alla.
 Duo qilsin doimo,
 Shu bolamning jonini.
 Alla bolam, yigitim,
 Jonim bolam, alla.
 Bahor e'kan chigitim,
 Shirin bolam, alla.
 Unib chiqsin muloyim, alla-yo,
 Bolaginamning jonini
 Asrasina Xudoyim, alla.

Piyolaga piyozim,
 Jonim bolam, alla.
 Bilab olgan niyozim,
 Shirin bolam, alla.

Topladiktan sonra bademi,
 Tatli yavrum, ninni.
 Kunda'ina doldurayim,
 Canim yavrum, ninni.

O'ta'in i'inde,
 Canim yavrum, ninni.
 Tatli uykularga gideyim,
 Tatli yavrum, ninni.

Ninni yavrum 'ok nazik,
 Canim yavrum, ninni.
 Bu'day e'kti'i sabahı,
 Tatli yavrum, ninni.

Ser'e yesin yemini,
 Canim yavrum, ninni.
 Dua etsin daima,
 Ŗu yavrumun hakkına.
 Ninni yavrun, y'i'idim,
 Canim yavrum, ninni.
 İlkbahar e'kti'im pamuk tohumu,
 Tatli yavrum, ninni.
 M'layim olup b'üyüsün, ninni-ya,
 Yavruca'ımın canını
 Korusun Allah'ım, ninni.

Piyaleye so'ganım,
 Canim yavrum, ninni.
 Duayla alan ricamsın,
 Tatli yavrum, ninni.

Piyolaga piyoz qiz,
Jonim bolam, alla.
Xo'jasiga niyoz qiz,
Shirin bolam, alla.

Alla bolam yoydayin,
Jonim bolam, alla.
Yoylik chiqqan kundayin,
Shirin bolam, alla.
Alla bolam alla-yo,
Shirin bolam alla-yo, alla (Naimov, 2006,
s. 8-10).

Özbek Türkçesi

77. Bolajonim sardoriyo, alla
Yuragimning darmoniyo, alla.
Uxla qizim, alla-yo, alla,
Shirin toyim, alla-yo, alla.
Tebratadigan opang bor, alla,
Alla aytay tinglagina, alla,
Quloq solib uxlagina, alla,
Zardolining tanasiyo, alla.

O'rgilsino ammasiyo, alla,
Yog' kadining lattasiyo, alla.
Aylansinda xolasiyo, alla,
Xabar olsun tog'asiyo, alla (Naimov,
2006, s. 10-11).

Piyaleye soğan kız,
Canım yavrum, ninni.
Hocasına dua olan kız,
Tatlı yavrum, ninni.

Ninni yavrum yay gibi,
Canım yavrum, ninni.
Yaydan çıkmış ok gibi,
Tatlı yavrum, ninni.
Ninni yavrum ninni-ya,
Canım yavrum, ninni.

Türkiye Türkçesi

77. Yavrucuğum serdar ya, ninni
Yüreğimin dermanı ya, ninni.
Uyu kızım, ninni-ya, ninni,
Tatlı mı tatlım, ninni-ya, ninni.
Seni sallayan ablan var, ninni,
Ninni söyleyeyim dinle ya, ninni,
Kulak verip uyu ya, ninni,
Kayısını ağacı ya, ninni.

Kurban olsun halası ya, ninni,
Bal kabağının kabuğu ya, ninni.
Kurbanlar olsun teyzesi, ninni,
Haber alsın dayısı ya, ninni.

Özbek Türkçesi

78. Suv kadining lattasiyo, alla,
Aylanib ketsin otasiyo, alla.
Katta tutning tanasiyo, alla,
Aylanib ketsin enasiyo, alla.

Chorig'ining poshnasiyo, alla,
Aylanib ketsin oshnasiyo, alla.
Chinni choynakning shammasiyo, alla,
Aylanib ketsin ammasiyo, alla.

Qir-adirning lolasiyo, alla,
Aylanib ketsin xolasiyo, alla.
Qora uyning mo'risiyo, alla,
Enasi bo'lsin cho'risiyo, alla (Naimov,
2006, s. 11).

Özbek Türkçesi

79. Alla bolam, jotag'ayo, alla,
Gul dostiqqa botag'ayo, alla.
Allayov alla, allayo, alla.
Yetti oylik vaqtingda, allayo alla.
Otang ketdi urushga, alla.
Urushlari qurisino, allayo alla,
Dushmanlarga o't tushsino, allayo alla,
Allayov alla, allayo alla.

Dushmanlarning devoliyo, alla,
O'rmalaydi chumoli, allayo alla.
Chumoliga jo'qmidiyo, allayo alla,
Begunohlar uvoliyo, alla,
Allayov alla, allayo alla.

Türkiye Türkçesi

78. Bal kabağının kabuğu ya, ninni,
Kurban olsun babası ya, ninni.
Büyük dutun gövdesi ya, ninni,
Kurban olsun nenesi ya, ninni.

Ayakkabının topuğu, ninni,
Kurban olsun dostu ya, ninni.
Porselen çaydanlığın demi ya, ninni,
Kurban olsun halası ya, ninni.

Kır-ovanın lalesi ya, ninni,
Kurban olsun teyzesi ya, ninni.
Kara evin borusu ya, ninni,
Anası olsun bunun kulu ya, ninni.

Türkiye Türkçesi

79. Ninni yavrum, yatıversen ya, ninni,
Gül yastığa batıversen ya, ninni.
Ninni ya ninni, ninni ya, ninni.
Yedi aylık zamanında, ninni ya ninni.
Baban gitti savaşa, ninni.
Savaşları yok olsun ya, ninni ya, ninni,
Düşmanlara ateş gelsin ya, ninni ya ninni,
Ninni ya, ninni ya ninni.

Düşmanların duvarı ya, ninni,
Karıncayla dolmuş, ninni ya ninni.
Karıncaya yok muydu ya, ninni ya ninni
Günahsızlara yazık ya, ninni,
Ninni ya ninni, ninni ya ninni.

Otang jurgan jo'llarga, allayo alla,
 Gul chamberlar ochilsino, alla.
 Dushman yurgan jo'llargayo, allayo alla,
 Chaqir tikon bosilsino, alla.
 Allayov alla, allayo alla.

Chirog'im bor o'ninchi, allayo alla,
 Piligi o'n birinchi, alla.
 Soldatlarning ichidayo, allayo alla,
 Otaginang birinchiyo, allayo alla.
 Allayov alla, allayo alla.

Qora uyding jopsari, allayo alla,
 Ochib qarang kim sari, alla.
 Jopsar jorib qarasam, alla,
 Kuyov qonniq qopsari, alla.
 Allayov alla, allayo alla (Naimov, 2006, s.
 11-12).

Özbek Türkçesi

80. Alla jonim aylansin, allayo alla,

Belin mahkam bog'lansin, allayo alla.
 Xudoyjonim umr berib, allayo alla,
 Bog'ing mahkam bog'lansin, allayo alla.
 Qoshing qaro yo kunduz, allayo alla,
 Kecha uxla yo kunduz, allayo alla.
 Senga hamroh bo'lsin, allayo alla.
 Kecha bilan kunduzey, allayo alla.

Babanin yürüdüğü yollara, ninni ya ninni,
 Gül bahçeleri açılsın ya, ninni.
 Düşmanın yürüdüğü yollara ya, ninni ya
 ninni,
 Zehirli dikenle dolsun ya, ninni.
 Ninni ya, ninni ya ninni.

Işığım var ya, ninni ya ninni,
 Fitili on bir numaralı ipten, ninni.
 Askerlerin içinde ya, ninni ya ninni,
 Baban olsun birinci ya, ninni ya ninni.
 Ninni ya ninni, ninni ya ninni.

Kara evin damını kapatalım, ninni ya
 ninni,
 Açıp bakın kimmiş sarı, ninni.
 Parçalayıp açıp baktığımda, ninni,
 Damadın göbeği var, ninni.
 Ninni ya ninni, ninni ya ninni.

Türkiye Türkçesi

80. Ninni canım kurban olsun, ninni ya
 ninni,

Belin sıkıca bağlansın, ninni ya ninni.
 Allah'ım ömür verip, ninni ya ninni,
 Bağın sıkıca bağlansın, ninni ya ninni.
 Kaşın kara ya kunduz, ninni ya ninni,
 Gece uyu ya gündüz, ninni ya ninni.
 Sana yoldaş olsun, ninni ya ninni.
 Gece ile gündüz ya, ninni ya ninni.

Boshing eson bo'lsina, allayo alla,
Umring uzoq bo'lsina, allayo alla.
Ota-onang omon bo'lib, allayo alla,
Seni katta qilsina, allayo alla.

Yugurib yo'llarga kirsin, allayo alla,
Bog'lardan gullar tersin, allayo alla.
Bobo-momong kelganda, allayo alla,
Tezda salom bergina, allayo alla.

Oy nechaga-nechaga, allayo alla,
Bulbul qo'nar gul g'unchaga, allayo alla.
Alla aytib berayin, allayo alla,
Sendaygina bachchaga, allayo alla
(Naimov, 2006, s. 12-13).

Başın sağ olsun ya, ninni ya ninni,
Ömrün uzun olsun ya, ninni ya ninni.
Baba-annen başucunda, ninni ya ninni,
Seni büyütsünler ya, ninni ya ninni.

Koşarak yollara düşsün, ninni ya ninni,
Bahçelerden çiçek toplasın, ninni ya ninni.
Deden ile nenen geldiğinde, ninni ya
ninni,

Hemen selam ver ya, ninni ya ninni.

Ay nice niceye, ninni ya ninni,
Bülbül konar gül goncaya, ninni ya ninni.
Ninni söyleyeyim sana, ninni ya ninni,

Senin gibi yavrucağa, ninni ya ninni.

Özbek Türkçesi

81. Xudo bergan ermagim,
Sholi bilan kurmagim,
Jonim bolam, alla.

Aylanayin ayvonim,
Yurchi bilan Denovim,
Qo'zim bolam, alla.

Qariganda boqarim,
Chirog'imni yoqarim,
Shirin bolam, alla.

Sum sariq, sochim sariq.
Sarg'ayganimni kim bilar,

Türkiye Türkçesi

81. Allah veren uğraşım,
Pirinç ile yabani otum,
Canım yavrum, ninni.

Kurban olayım terasım,
Yurçu ile Denov'im,
Kuzum yavrum, ninni

Yaşlanınca bakıcım,
Işığımı yakıcım,
Tatlı yavrum, ninni

Yüzüm sarı, saçım sarı.
Sarardığımı kim bilir,

Jonim bolam, alla.

Canım yavrum, ninni.

Bu musofir yurtiga,
Jon berganimni kim bilar,
Shirin bolam, alla.

Bu gurbet yurtta,
Can verdiğimi kim bilir,
Tatlı yavrum, ninni

Ko'zimdan oqqan yoshga,
Sen hayronlar bo'lmagin,
Jonim bolam, alla (Naimov, 2006, s. 13-14).

Gözümnden akan yaşa,
Sen şaşırmasın,
Canım yavrum, ninni.

Özbek Türkçesi

82. Belginamning quvvati,
Jonim bolam, alla.
Tilginamning uzuni,
Shirin bolam, alla.

Türkiye Türkçesi

82. Belimin kuvveti,
Canım yavrum, ninni.
Dilimin uzun olma sebebi,
Tatlı yavrum, ninni.

Davralarda so'zlar so'zim,
Jonim bolam, allayo.
Chaqnab turgan chaqmoq ko'zim,
Shirin bolam, allayo.

Meclislerde söyler sözüm,
Canım yavrum, ninni ya.
Parlayan, parlak gözüm,
Tatlı yavrum, ninni ya.

Saharlab uyg'onadurman,
Jonim bolam, allayo.
İlondek cho'lg'onadurman,
Shirin bolam, alla.

Seher vakti uyanırım,
Canım yavrum, ninni ya.
Yılan gibi kıvranırım,
Tatlı yavrum, ninni.

İnim yodimga tushganda,
Jonim bolam, allayo.
Xudo deb yolvoradurman,
Shirin bolam, alla (Naimov, 2006, s. 14).

Kardeşim aklıma gelende,
Canım yavrum, ninni ya.
Allah diye yakarırım,
Tatlı yavrum, ninni.

Özbek Türkçesi

83. Alla, alla deganda
 Jimgina uxlab qolsin-a.
 Alla, bolam, alla-yo,
 Ikki ko'zim, alla-yo (Safarov, 1999, s. 34-35).
 O'chirma chirog'imni,
 Ushlama bilagimni.
 Ushlasang bilagimni,
 Kuydirma yuragimni.
 Alla, bolam, alla,
 Jonim bolam, alla.

Men seni alla deyin,
 Allangda orom olib,
 Uxlab katta bo'lg'in.
 Shavkatjonim alla.

Betimning qizili, alla,
 Tilimning uzuni, bolam,
 Alla, bolam, alla (Alaviya, 1972, s. 199-200).

Özbek Türkçesi

84. Alla, allayay, oting yaxshi,
 Ming qayg'u g'amdan shodlik yaxshi,
 Qadring bilmagan qarindoshdan,
 Qadringni bilgan yot yaxshi.

Huydin, huydin tonglar otar,
 Tongda g'ofil bandang yotar.
 Sahar vaqti bulbul o'tar,

Türkiye Türkçesi

83. Ninni, ninni diyende
 Sessizce uyuya kalsın-a.
 Ninni, yavrum, ninni ya,
 İki gözüm, ninni ya.
 Söndürme ışığımı,
 Tutma bileğimi.
 Tutarsan bileğimi,
 Yakma yüreğimi.
 Ninni, yavrum, ninni,
 Canım yavrum, ninni.

Ben sana ninni diyeyim,
 Ninninde huzurla dinlenip,
 Uyusun da büyüsün.
 Şevket canım ninni.

Yüzümün kırmızısı, ninni,
 Dilimin uzun olma sebebi, yavrum,
 Ninni, yavrum, ninni.

Türkiye Türkçesi

84. Ninni, ninni-yay, adın iyi,
 Bin kaygı gamdan, neşe iyi,
 Kıymet bilmeyen akrabadan,
 Kıymet bilen yabancı iyi.

Allah nasip ederse, sabahlar olur,
 Sabahta gafil kulun uyur.
 Seher vakti bülbül öter,

Men ham bulbullardan battar.

Ben de bülbüllerden beter.

Shu yerdan bulbul o'tdimi,
Nolam allaga yetdimi?
Bog'imning guli uchgina,
Uchginasi ham kichkina.

Buradan bülbül geçti mi,
Ahım Allah'a ulaştı mı?
Bahçemin gülü üç tane,
Üç tanesi de küçücük.

Huydin, huydin huylandi
Daryoda baliq loylandi.
Baliqmikin deb qarasam,
İlon bo'lib tovlandi.

Allah nasip etti huylandi
Deryada balık bulandı.
Balık mıdır diye baktım,
Yılan oldu, kıvrandı.

Qo'zi boqqanlar qo'y etgan,
Topganini to'y etgay.
To'ydan-to'yga ulashgay,
Davlat boshingga o'rnashgay (Alaviya,
1972, s. 200).

Kuzular koyun olsun,
Kazandıkları düğün olsun.
Düğünden düğüne bağlansın,
Baht kuşu başına yerleşsin.

Özbek Türkçesi

85. Alla, deb chiqsam cho'llara,
Alla, qo'zim, alla.
Solig'lar solib ellara,
Alla, bolam, alla.
Alla aytib uxlataman,
Alla, qo'zim, alla.
Qanday seni yupataman.
Alla, bolam, alla.
Kichkinasan, lolasan,
Alla, bolam, alla.
Qachon katta bo'lasan,
Alla, bolam, alla.
Alla, alla, orastasan,

Türkiye Türkçesi

85. Ninni, diye çıksam çöllere,
Ninni, kuzum, ninni.
Vergiler ödetip ellere,
Ninni, yavrum, ninni
Ninni söyler uyuturum,
Ninni, kuzum, ninni.
Seni nasıl avuturum.
Ninni, yavrum, ninni.
Küçücüksün, lalesin,
Ninni, yavrum, ninni.
Ne zaman büyüyeceksin,
Ninni, yavrum, ninni.
Ninni, ninni bezenmişsin,

Alla, qo'zim, alla.
 Gunohi yo'q norastasan,
 Alla, qo'zim, alla.
 Bog' ichida chaman gullar,
 Alla, qo'zim, alla.
 Sayraydi shaydo bulbullar,
 Alla, qo'zim, alla.
 Sendan kelar gul isi,
 Alla, bolam, alla.
 Ota-onamning birisi,
 Alla, bolam, alla.
 O'ymali to'nlar bo'yingga,
 Alla, qo'zim, alla.
 Qo'ydin qo'chqor to'yingga,
 Alla, bolam, alla.
 Senga allalar aytaman,
 Alla, qo'zim, alla.
 Soyalarinda yotaman,
 Alla, bolam, alla (Alaviya, 1972, s. 200-201; Safarov, 1999, s. 33-34).

Özbek Türkçesi

86. Tol ichidan tanlab olgan,
 Tol chavkonim bolam, alla.
 Gul ichida iskab olgan,
 Gulu rayhonim bolam, alla.
 Zarga to'ldi bilagim,
 Zardobga to'ldi yuragim.
 Dadang o'lsin, ayang kuysin.
 Ma'rifatxon alla.

Ninni, kuzum, ninni.
 Günahı yok, tertemizsin,
 Ninni, kuzum, ninni.
 Bahçe içinde demet güller,
 Ninni, kuzum, ninni.
 Öter aşık bülbüller,
 Ninni, kuzum, ninni.
 Senden gelir gül kokusu,
 Ninni, yavrum, ninni.
 Anne babamın bir tanesi,
 Ninni, yavrum, ninni.
 Nakışlı kaftanlar üzerine,
 Ninni, kuzum, ninni.
 Koyundan koça kadar hepsi düğünün için,
 Ninni, yavrum, ninni.
 Sana ninniler söylerim,
 Ninni, kuzum, ninni.
 Gölgelelerinde yatarım,
 Ninni, yavrum, ninni.

Türkiye Türkçesi

86. Söğüt içinden seçip alan,
 Söğüt dalım yavrum, ninni.
 Gül içinden koklayıp alan,
 Gül ve reyhanım yavrum, ninni.
 Altına doldu bileğim,
 Zehirle doldu yüreğim.
 Baban ölsün, annen yansın.
 Marifethan ninni.

Oy chiqib tuynukka keldi
Men Xudodan aylanay,
Suyganim oldimga keldi,
Men bo'yingdan o'rgilay.
Dadang o'lsin, ayang kuysin, alla.

Ay chiqip dama üzerine geldi
Ben Allah'a kurban olayım,
Sevdiğim yanıma geldi,
Ben boyuna kurban olurum.
Baban ölsün, annen yansın, ninni.

Sarg'ayib turgan daraxtning,
Soyaboni bormikin.
Termilib turgan yigitning,
Mehriboni bormikin.

Sararıp kalan ağacın,
Şemsiyesi var mıdır?
Bakakalan yiğidin,
Sevdiceği var mıdır.

Yur ketaynu bo'lmasam,
Yurgin ketaynu bo'lmasam.
İkkalamiz bir bo'lib,
Hajga ketaynu bo'lmasam (Alaviya, 1972,
s. 201-202; Safarov, 1999, s. 30).

Gel gidelim o zaman,
Gel de gidelim o zaman.
İkimiz bir olur,
Hacc'a gidelim o zaman.

Özbek Türkçesi

87. Alla, bolam, alla.
Jonim bolam, alla.
İkki ko'zim, alla,
Shirin so'zim, alla.

Bopamanu, bopaman,
Ustingga ko'rpa yopaman.
İkki ko'zim, alla.
Shirin so'zim, alla.
Ertaminan turg'izib
Qay ko'chadan topaman.

Türkiye Türkçesi

87. Ninni, yavrum, ninni.
Canım yavrum, ninni.
İki gözüm, ninni,
Tatlı sözüm, ninni.

Bakarım ya, bakarım,
Üzerine yorgan atarım.
İki gözüm, ninni.
Tatlı sözüm, ninni.
Sabahleyin uyandırır
Sonra nerelerden bulurum.

Yum ko'zingni yulduzim,
Yumgin ko'zingni yulduzim.
Alla, alla demasam
Yig'lab o'tar kunduzim.

Jonim bolam oni,
Oq bug'doyning noni.
Hamma yomon ko'rsayam,
Onasining joni.

Aylansinning ayvoni bor,
Tomga chiqsa narvoni bor.
Uyqusi kelsa allasi bor,
Emgisi kelsa mammasi bor.
Alla, jonim, allayo (Alaviya, 1972, s.
202).

Özbek Türkçesi

88. Senga qo'ydim yaxshi ot, alla,
Yaxshi niyatdur murod, alla.
Yurtu elga suyansang, alla,
Senga bo'lg'usi qanot, alla.

Osmonda uchgan qushlar, alla,
Sekin chiqar tovushlar, alla.
Meni solma qayg'uga, alla,
Bolam to'ysin uyquga, alla.

Alla, desam, bor bo'lg'in, alla,
Menga nomus-or bo'lg'in, alla.
Katta bo'lg'an chog'inda, alla,
Xalqqa vafodor bo'lg'in, alla.

Kapat gözüünü yıldızım,
Kapat gözlerini yıldızım.
Ninni, ninni demezsem
Ağlayarak geçer gündüzüm.

Canım yavrumun anı,
Ak buğdayın ekmeği.
Kimseler sevmese de,
Annesinin canı.

Kurban olduğumun terası var,
Dama çıkarsa merdiveni var.
Uykusu gelirse, ninnisi var,
Emmek isterse, memesi var,
Ninni, canım, ninni-ya.

Türkiye Türkçesi

88. Sana verdim güzel isim, ninni,
İyi niyet murada ermek demektir, ninni.
Yurda, halka yaslanırsan, ninni,
Sana olacaktı kanat, ninni.

Gökte uçan kuşlar, ninni,
Fazla etmeyin sesler, ninni.
Beni koyma kedere, ninni,
Yavrum alsın uykusunu, ninni.

Ninni dedim, var olasin, ninni,
Bana namus ar olasin, ninni.
Büyüdüğün zamanda, ninni,
Halkına vefalı olasin, ninni.

Ulg'ay bolam gul Vatanda, alla,
 Botir bo'lib o'sgil qo'zim, alla.
 Seni ko'rib bu chamanda, alla,
 Yayrab-quvonay, yulduzim, alla (Oçilov,
 2006, s. 388)

Büyü, yavrum, gül Vatanda, ninni,
 Bahadır olarak büyü, kuzum, ninni.
 Gül bahçesinde seni görüp, ninni,
 Neşeleneyim, yıldızım, ninni.

Özbek Türkçesi

89. Alla aytay, tingla bolam, alla,

Gulzorimda gulu lolam, alla.
 Sen kulganda yuragimga, alla,
 Kelmas sira g'amu alam, alla.

Kechalari chirog'imsan, alla,
 Ko'zim nuri – qarog'imsan, alla.
 Nur to'ldirding uyginamga, alla,
 Gulga to'la gulbog'imsan, alla.

Alla aytay adiga-yo, alla,
 Suvlar kelsin kadiga-yo, alla.
 Kadi bovi uzilsin-a, alla,
 Kuyovlar bo'lib suzilsin-a, alla (Oçilov,
 2006, s. 388-389).

Türkiye Türkçesi

89. Ninni söyleyeyim, dinle yavrum,
 ninni,

Gül bahçemin gül ve lalesisin, ninni.
 Sen güldüğünde yüreğime, ninni,
 Yaklaşmaz asla gam ve keder, ninni.

Geceleri ışığımsın, ninni,
 Gözümün nuru, bebeğisin, ninni.
 Işıklar saçtın, evime, ninni,

Güllerle dolu gül bahçemsin, ninni.
 Ninni söyleyeyim adına ya, ninni,
 Sular gelsin bal kabağına ya, ninni.
 Bal kabağı pişince toplansın, ninni,
 Damat olup süzüksün ya, ninni.

Özbek Türkçesi

90. Uxla, qo'zim, yulduzim,
Qora ko'zim, qunduzim, alla.
Oppog'imsan, jonimsan,
Dilimda oromimsan, alla.

Yo'lbarslarday yuraklim,
Qoplonlarday bilaklim, alla.
Yaxshi-yomon kunimda
Menga juda keraklim, alla.

Senga qo'ydim yaxshi ot, alla,
Yaxshi niyatdir murod, alla.
Yurtu elga suyansang, alla,
Senga bo'lg'usi qanot, alla.

G'amu hasrat bo'lmasin, alla,
Gul yuzing hech so'lmasin, alla,
Qadamingda gul unsin, alla,
Alam-kulfat kul bo'lsin, alla! (Oçilov,
2006, s. 389).

Özbek Türkçesi

91. Alla aytay, jonim bolam,
Orom olgin, alla.
Shirin allam tinglab, asta
Uxlab qolgin, alla.

Yuzlaringga tomgan suvga
Hayron bo'lma, alla-yo.
Baxtinga sen katta bo'lgin,
Ko'rar ko'zim, alla.

Türkiye Türkçesi

90. Uyu, kuzum, yıldızım, ninni,
Göz bebeğim – kunduzum, ninni.
Bembeyazım, canımsın,
Gönlümdeki huzurumsun, ninni.

Parslar gibi yüreklim,
Kaplan gibi bileklim, ninni.
İyi-kötü günümde, ninni,
Bana oldukça gereklim, ninni.

Sana verdim güzel isim, ninni,
İyi niyet murada demektir, ninni.
Yurda, halka yaslanırsan, ninni,
Sana olacaktır kanat, ninni.

Gam ve keder olmasın, ninni,
Gül yüzün hiç solmasın, ninni,
Adımında çiçekler açılsın, ninni,
Acı ve felaket kül olsun, ninni!

Türkiye Türkçesi

91. Ninni söyleyeyim, canım yavrum,
Dinlenesin, ninni.
Tatlı ninnim dinleyip, yavaşça
Uyuya kalasın, ninni.

Yüzüne damlayan suya
Şaşıрма, ninni ya.
Bahtıma sen büyüyesin,
Gören gözüm, ninni.

İstiqboling porloq sening,
Jajjiginam, alla-yo.
Baxtinga sen katta bo'lg'in,
Ko'rar ko'zim, alla.

İstikbalin aydın senin,
Küçücüğüm, ninni ya.
Bahtıma sen büyüyesin,
Gören gözüm, ninni.

Shirin uxlab, orom olgin,
Oltin ko'zim, alla-yo.
Men sho'rlikday to'kilmagin,
Xazon bo'lma, alla (Oçilov, 2006, s.
393).

Tatlı uyuyup, dinlen
Altın gözüm, ninni ya.
Ben yazığım gibi savrulma,
Yaprak olma, ninni.

Özbek Türkçesi

92. Bulbul sayrar yozinan, alla,
Uxu galmas ovozinan, alla.
Ayirmagay hech bandani, alla,
O'rdak bilan g'ozinan, alla,
Alla- alla-yo hey.

Türkiye Türkçesi

92. Bülbül öter yazın, ninni,
Uyku gelmez sesinden, ninni.
Ayrılmasın hiçbir kulu, ninni,
Ördek ile kazından, ninni,
Ninni- ninni ya hey.

Heya, hey, hey, quyosh-ey, alla,
Mening qo'zim qo'ydan yuvosh-ey, alla.
Manim qo'zimni alla eltgay,
Shunga bersin uzoq yosh-yey, alla.
Alla- alla-yey, hey, hey.

Hey ya, hey ya, hey, güneş ya, ninni,
Benim kuzum koyundan mülayim ya,
ninni.
Benim kuzumu ninni uyutsun,
Buna versin uzun yaş ya, ninni.
Ninni- ninni ya, hey ya hey.
Hey ya, hey ya, hey, kuzum ya, ninni,
Benim kuzum koyun olsun, ninni.
Topladığıma düğün olsun, ninni.
Boyu boyuma gelsin, ninni.
Ninni- ninni ya, hey ya hey.

Heya, hey, hey, qo'zim-ey, alla,
Manim qo'zim qo'y bo'lgay, alla.
Yig'ganlarim to'y bo'lgay, alla.
Bo'ylaringa bo'y bo'lgay, alla,
Alla- alla-yey, hey, hey.

Heya-heya, hey, jonim-yey, alla,
Jonimdagi darmonim-yey, alla.
Darmon ber-yay dorisizey, alla,
Davlat bergay qayg'isiz-yey, alla,
Alla- alla-yey, heya, hey.

Heya, heya, qushlar-yey, alla,
Bulbul qayda darvishlar-yey, alla.
Hey, qushlar sayrar chamanda, alla,
Ay manam seni qul bandang-yey, alla.
Alla- alla-yey, heya, hey.

Heya, heya, oy bo'lgay, alla,
Uxuga to'ysang – kun to'lgay, alla.
Uxlagin, qo'zim, omon bar, alla,
Dardli dillarga darmon bar, alla.
Alla, alla-yey, heya, hey (Safarov, 1999,
s. 49-50).

Özbek Türkçesi

93. Mirshod o'g'lim yoshinda, alla,
Yosh kokili boshinda, alla-yo alla.
Har kim shuni so'rasa, alla,
Doyilari qoshinda, alla-yo alla.

Bog'larimning bir guli, alla,
Uylarimning bulbuli, alla-yo alla.
Shu o'g'lim ota-onasining, alla,
Ham dili, ham burro tili, alla-yo alla.

Hey ya, hey ya, he, canım ya, ninni,
Canımın dermanı ya, ninni.
Derman ver ya ilaçsız, ninni,
Devlet versin kaygısız ya, ninni,
Ninni- ninni ya, hey ya hey.

Hey ya, hey ya, kuşlar ya, ninni,
Bülbül nerede dervişler ya, ninni.
Hey, kuşlar öter gül bahçede, ninni,
Ya ben de senin kul kölenim, ninni.
Ninni- ninni ya, hey ya hey.

Hey ya, hey ya, ay olsun, ninni,
Uykuya doyersan – gün doğar, ninni.
Uyu, kuzum, huzur ver, ninni,
Dertli gönüllere derman ver, ninni.
Ninni- ninni ya, hey ya hey.

Türkiye Türkçesi

93. Mirşad oğlum yaşımda, ninni,
Genç saçları başında, ninni ya ninni.
Her kim onu sorsa, ninni,
Dayıları başında, ninni ya ninni.

Bahçelerimin tek çiçeği, ninni,
Evlerimin tek bülbülü, ninni ya ninni.
Bu oğlum ana-babasının, ninni,
Her gönlü, hem de sivri dili, ninni ya
ninni.

Umrimning mevasi, novda chinorim,
Qo'llardan suzgan o'rdagim, g'ozim, alla.
O'zingsan manim yashnoq bahorim,
Sansiz bo'lmagay bahoru yozim, alla.

Ömrümün meyvesi, çınarımın dalı,
Kollarımda yüzen ördeğim, kazım, ninni.
Sensin benin genç baharım,
Sensiz olmasın bahar ve yazım, ninni.

Alla derman, oyima, alla,
Qanddan ham shirin bolima, alla.
Yig'lama, o'g'lim, alla qil, alla,
Dushmanim kulmasin manim holima,
alla.

Ninni derim, ayıma, ninni,
Şekerden tatlı balıma, ninni.
Ağlama, oğlum, uyuyasın, ninni,
Düşmanım gülmesin benim hâlime,
ninni.

Namuncha yig'loq yaratdi-yey, alla,
Yo'q yerlardan bor etti-yey, alla.
Man-man degan kimsalarni
Tirnog'ingga zor etti-yey, alla.

Nasıl da sulu gözlü yarattı ya, ninni,
Yok yerlerden var eyledi ya, ninni.
Övüngen insanları
Çocuğa muhtaç etti ya, ninni.

Alla, jonginam uchi-yey, alla,
Saning tillaring suchi-yey, alla.
Ko'zlaringga uyqu kelsin, alla-yo alla,
Pinvaqasi puchug'im-yey, alla (Safarov,
1999, s. 52-53).

Ninni, canımın içi ya, ninni,
Senin dillerin tatlı ya, ninni.
Gözlerine uyku gelsin, ninni ya ninni,
Fındık burunlu ya, ninni.

Özbek Türkçesi

94. Alla, qizim yotganda, alla-yo alla,

Gul yostiqqa botganda, alla-yo alla.
Gul yostig'in ko'tarmang, alla-yo alla,
O'ynab-kulib yotganda, alla-yo alla.

Qizil gul xona-xona, alla-yo alla,
Tishlari dona-dona, alla-yo alla.

Türkiye Türkçesi

94. Ninni, kızım uyuduğunda, ninni ya
ninni,

Gül yastığa batanda, ninni ya ninni.
Gül yastığın kaldırmayın, ninni ya ya,
Neşeyle uyandığında, ninni ya ninni.

Kızıl gül hane-hane, ninni ya ninni,
Dişleri tane-tane, ninni ya ninni.

Istasang topilar yor, alla-yo alla,
Topilmas ota-ona, alla-yo alla.

İstersen bulunur yâr, ninni ya ninni,
Bulunmaz ana-baba, ninni ya ninni.

Alla, qizim, hey bo'lsin-ye, alla-yo alla,
Qo'zilari qo'y bo'lsin-ye, alla-yo alla.
Ota-onasining topgani, alla-yo alla,
Shul jonimga to'y bo'lsin-ye, alla-yo alla.

Ninni, kızım, hey olsun ya, ninni ya
ninni,
Kuzuları koyun olsun ya, ninni ya ninni.
Anne-babasının birikimi, ninni ya ninni,
Bu canıma düğün olsun ya, ninni ya
ninni.

To'yingda qo'ylar so'yay-o, alla yo alla,

Düğününde koyun keseyim, ninni ya
ninni,

Momosi quyruq yesin, alla-yo alla.
Yuzingdan to'yib o'pay-o, alla-yo alla,

Nenesi kuyruk yağı yesin, ninni ya ninni.
Doyunca öpeyim yüzünden, ninni ya
ninni,

Berganing buyruq bo'lsin, alla-yo alla.

Dediği buyruk olsun, ninni ya ninni.

Ota-ona ko'zmunchog'i, alla-yo alla,

Ana-babasının nazar boncuğu, ninni ya
ninni,

Sendan kelar gul isi, alla-yo alla.
Ota-onasin qo'zichog'i, alla-yo alla,
Momosining erkatoiy qizi, alla-yo alla
(Safarov, 1999, s. 53-54).

Senden gelir gül kokusu, ninni ya ninni.
Ana-babasının kuzusu, ninni ya ninni,
Nenesinin bir tane kızı, ninni ya ninni.

Özbek Türkçesi

95. Alla, qushlar, hoy qushlar-a, alla,
Qushlar qayonda qishlar-a, heya, hey.
Xush qushning bolasi, alla-yo alla,
Qamishdandir qal'asi, heya, hey.
Qamish boshi irg'ansa, heya, hey,
Nolalar urar onasi, heya, hey.
Nolasi egamga yetganda, heya, hey,
Orom olar bolasi, heya, hey.

Türkiye Türkçesi

95. Ninni, kuşlar, hey kuşlar ya, ninni,
Kuşlar nerede kışlar ya, hey ya, hey.
Hoş kuşun yavrusu, ninni ya ninni,
Kamıştandır kalesi, hey ya, he.
Kamış başı sallansa, hey ya, he,
Ahlar çeker anası, hey ya, he.
Ahları Yaradan'a yetişse, hey ya, he,
Huzurla dolar yavrusu, hey ya, he.

Alla, alla, al oshar-a, alla,
 Bo'yingga gullar yarashar-a, heya, hey.
 Daroyidan etsang to'n, heya, hey,
 Dol bo'yingga yarashar-a, heya, hey.
 Bulbul sayrar chamanda,
 Man-ku bechora banda, heya, hey.
 Qilma mani sharmanda,
 Uxla, qo'zim, uxlay qol, heya, hey,
 Ko'zing yumib orom ol, heya, hey.
 Hey deb – hey deb tonglar otdi, heya,
 hey.
 Tonglarda karvonlar o'tdi, heya, hey.
 Karvon og'a, yo'llar bo'lsin-ye, heya,
 hey,
 Tikoningiz gullar bo'lsin-ye, heya, hey.
 Gulzorda bulbul sayraydi,
 Gullar barginin chaynaydi, heya, hey.
 Sanga allalar aytsam,
 Ko'nglim gulday yayraydi, heya, hey.

Alla, alla, olishta,
 Gumroh bandang nolishda.
 Qizil gulsan, lolasan, alla,
 Qachon katta bo'lasan, alla.
 Alla, o'g'lim, alla-yo,
 Shirin qo'zim, alla.
 Alla desam, od etsam,
 Falak, elingdan dod etsam.
 Falak dodimi eshitmasa, alla,
 Yoqam yirtib chok etsam, alla.
 Alla, o'g'lim, alla-yo,

Ninni, ninni, yurtlar ge'çer ya, ninni,
 Boynuna güller yakışır ya, hey ya, he.
 Gaz kumaştan kaftan yapsan, hey ya, he,
 Uzun boynuna yakışır ya, hey ya, he.
 Bülbül öter gül bahçede,
 Ben ki biçare kulum, hey ya, he.
 Eyleme beni rezil,
 Uyu, kuzum, uyuyakal, hey ya, he,
 Gözünü kapa huzurla dol, hey ya, he.
 Hey diye – hey diye sabahlar oldu, hey
 ya, he.
 Sabahları kervanlar ge'çti, hey ya, he.
 Kervan ağa, yolunuz açık olsun, hey ya,
 he,
 Dikenler güller olsun ya, hey ya, he.
 Gül bahçede bülbül öter,
 Güller yaprağın çiğner, hey ya, he.
 Sana ninniler söylesem,
 Kalbimde güller açar, hey ya, he.

Ninni, ninni, alış da,
 Cahil kulun ahlar içinde.
 Kızıl gülsün, lalesin, ninni,
 Ne zaman büyüksün, ninni.
 Ninni, oğlum, ninni ya,
 Tatlı kuzum, ninni.
 Ninni desem, ateşe versem,
 Felek yüzünden ah etsem,
 Felek ahım işitmezse, ninni,
 Yakam yırtıp, dikiş atsam, ninni.
 Ninni, oğlu, ninni ya,

Shirin qo'zim, alla.

Tatlı kuzum, ninni.

Bulbul qushmisan, alla,
Guli xushmisan, alla.
Bulbul qushi uchirsam, alla,
Seni allalab yotsam, alla.
Alla, o'g'lim, alla-yo,
Shirin qo'zim, alla.
Bulbul ishi gul bilan,
Gulning zavqi – mug'jasi.
Mening zavqim sen bilan, alla,
Alla, o'g'lim, alla-yo,
Shirin qo'zim alla.

Bülbül kuş musun, ninni,
Gülü hoş musun, ninni.
Bülbül kuşu uçursam, ninni,
Sana ninni okusam, ninni.
Ninni, oğlum, ninni ya,
Tatlı kuzum, ninni.
Bülbülün işi gül ile,
Gülün zevki – goncası.
Benim zevkim sen ile, ninni,
Ninni, oğlum, ninni ya,
Tatlı kuzum ninni.

Bulbul qushing beozor, alla,
Bulbula bermang ozor, alla.
Bulbul qushning bag'ri dosh, alla,
Ko'zimdan oqirma yosh, alla.
Alla, o'g'lim-a, alla,
Shirin qo'zim-a, alla.
Bulbul qush – beozor qush, alla,
Saharlar ovozi xush, alla.
Hoy, unda shovqin solmang, alla-yo, alla,
Bolajonim ko'rar tush, alla.
Alla, o'g'lim-a, alla,
Shirin qo'zim-a, alla (Safarov, 1999, s. 54-57).

Bülbül kuşu zararsız, ninni,
Bülbüle vermeyin zarar, ninni.
Bülbül kulun bağı taşı, ninni,
Gözümünden akıtma yaş, ninni.
Ninni, oğlum, ninni ya,
Tatlı kuzum ninni.
Bülbül kuş – zararsız kuş, ninni,
Sabahları sesi hoş, ninni,
Hey, orada ses etmeyin, ninni ya ninni,
Yavrucağım görür rüya, ninni.
Ninni, oğlum, ninni ya,
Tatlı kuzum ninni.

Özbek Türkçesi

96. Mening jonim yoshinda, alla-yo alla,
Yashil do'ppi boshinda, alla-yo alla.

Türkiye Türkçesi

96. Benim canım yaşında, ninni ya ninni,
Yeşil şapka başında, ninni ya ninni.

Men jonimni so'rasam, alla-yo alla,

Qirq chiltonlar qoshinda, alla-yo alla.

Mening jonim o'lmasin, alla-yo alla,

Bog'da guli so'lmasin, alla-yo alla.

Bag'ri xazon bo'lmasin, alla-yo alla,

Umri to'zon bo'lmasin, alla-yo alla.

Alla, alla, ot yaxshi, alla-yo alla,

G'amg'inlikdan shod yaxshi, alla-yo alla.

Oti yaxshi oppog'im-a, alla,

Gul ichida yaprog'im-a, alla.

Alla-yo alla! (Safarov, 1999, s. 57).

Özbek Türkçesi

97. Alla, alla, alanchiq,

Oqar suvlar bulanchiq.

Olti qanot oq uying,

Yarashig'i solanchiq.

Alla, alla, alla-yo,

Jonim bolam, alla-yo.

Alla, olloning hamdi, alla,

Sochim daryolar bandi, alla.

Man bu yurtli emasman, alla,

Sensan oyog'im bandi, alla.

Alla, alla, alla-yo,

Jonim bolam, alla-yo.

Shirin jonim shikasta, alla,

Benim canımı sorduğumda, ninni ya
ninni,

Kırk yılanlar başında, ninni ya ninni.

Benim canım ölmesin, ninni ya ninni,

Bahçesinde gülü solmasın, ninni ya ninni.

Bağrına sonbahar gelmesin, ninni ya
ninni,

Ömrü toz olmasın, ninni ya ninni.

Ninni, ninni, at iyi, ninni ya ninni,

Gam kederden, neşe iyi, ninni ya ninni.

Atı uslu, bembeyazım ya, ninni,

Gül içinde yaprağım ya, ninni.

Ninni ya ninni!

Türkiye Türkçesi

97. Ninni, ninni, ninni ya,

Akar sular bulanık,

Altı kanat ak evine,

Yakışır salıncak.

Ninni, ninni, ninni ya,

Canım yavrum, ninni ya.

Ninni, Allah'a şükür, ninni,

Saçım deryalar düğümü, ninni.

Ben bu yurtlu değilim, ninni,

Sensin ayağım kilidi, ninni.

Ninni, ninni, ninni ya,

Canım yavrum, ninni ya.

Tatlı canım kırıktır, ninni,

Jonim senga payvasta, alla.
 Sen bolamning bolasi, alla,
 Yuragimning qorasi, alla.
 Omon bo'lsin, boshginang, alla,
 Uzun bo'lsin yoshginang, alla.
 Alla- alla, alla-yo,
 Jonim bolam-o, alla-yo (Safarov, 1999, s.
 57-58).

Canım sana bağlandım, ninni.
 Sen yavrumun yavrusu, ninni,
 Yüreğimin karası, ninni.
 Sağ olsun bu aziz başın, ninni,
 Uzun olsun yaşın, ninni.
 Ninni, ninni, ninni ya,
 Canım yavrum, ninni ya.

Özbek Türkçesi

98. Bulbul qushning bolasi-yo, alla-yo
 alla,
 Qamishdandir qal'asi-yo, alla-yo alla.
 Qamish qoshlari qayrilma, alla-yo alla,
 Qayiqda qolar enasi-yo, alla-yo alla.

Hey deb uchur hey qushlar, alla-yo alla,
 Uying qayda dermishlar, alla-yo alla.
 Darvish uyi qamishdandir, alla-yo alla,
 O'n barmog'i kumushdandir, alla-yo alla.

San-ku maning darmonimsan, alla-yo alla,
 Hech tuganmas armonimsan, alla-yo alla.
 Armonlarim kuymasin-a, alla-yo alla,
 Jonim bolam o'lmasin-a, alla-yo alla.

Alla, alla orifginam, alla-yo alla,
 Shikastayu zarifginam, alla-yo alla.
 Tabib bo'lsang, qil davo-yo, alla-yo alla,
 Hojatimni qil ravo-yo, alla-yo alla.

Türkiye Türkçesi

98. Bülbül kuşun yavrusu ya, ninni ya
 ninni,
 Kamıştandır kalesi ya, ninni ya ninni.
 Kalem kaşları büklümlü, ninni ya ninni,
 Kaygıda kalır anası ya, ninni ya ninni.

Hey diye uçar kuşlar, ninni ya ninni,
 Evin nerede dermişler, ninni ya ninni.
 Derviş evi kamıştandır, ninni ya ninni,
 On parmağı gümüştedir, ninni ya ninni.

Sen ki benim dermanımsın, ninni ya ninni,
 Hiç bitmeyen ukdemsin, ninni ya ninni.
 Ukdelerim yok olmasın ya, ninni ya ninni,
 Canım yavrum ölmesin ya, ninni ya ninni.

Ninni, ninni, irfan sahibisin, ninni ya
 ninni,
 Zarif ve kırık olansın, ninni ya ninni.
 Hekim olsan, deva eyle ya, ninni ya ninni,
 İhtiyacımı gider ya, ninni ya ninni.

Alla, alla, o'ynari-yo, alla-yo alla,
 Qo'zim yo'llaringda o'ynar-o, alla-yo
 alla.
 O'rdaklar ko'lda bo'lar-o, alla-yo alla.
 Lochin cho'llarda bo'lar-o, alla-yo alla.

Har kimning bo'lsa kasholi, alla-yo alla.

Ko'zlari yo'llarda bo'lar-o, alla-yo alla.
 Cho'l yerlarda bitgan giyohsan, alla-yo
 alla,
 Ko'zlarimga to'tiyosan, alla-yo alla.
 Oqdir sening bilaklaring, alla-yo alla,
 Ko'pdir mening tilaklarim, alla-yo alla
 (Safarov, 1999, s. 58-59).

Ninni, ninni, yaramaz ya, ninni ya ninni,
 Kuzum yollarında oynar ya, ninni ya
 ninni.
 Ördekler gölde olur ya, ninni ya ninni.
 Kartal çöllerde olur ya, ninni ya ninni.

Herkesin canı çekenı olur ya, ninni ya
 ninni.

Gözleri yollarda olur ya, ninni ya ninni.
 Çöl yerlerde yetişen bitkisin, ninni ya
 ninni,
 Gözlerime sürmemsin, ninni ya ninni,
 Aktır senin bileklerin, ninni ya ninni,
 Çoktur benim dileklerim, ninni ya ninni.

Özbek Türkçesi

99. Alla desam, hey desam,
 Shu og'limi to'y etsam.
 To'yini beklar yesin,
 Savobi shunga tegsin.
 Alla-yo alla.

Alvonjlaring botlansin,
 Havasing qanotlansin.
 Ikki xumor ko'zingga
 Uyqu kelsin – qotlansin.
 Alla-yo alla.

Uyqudan oromlansang,
 G'alvadan forig'lansang,

Türkiye Türkçesi

99. Ninni diye, hey derim.
 Şu oğluma düğün derim.
 Düğününü beyler yesin,
 Sevabı buna olsun.
 Ninni ya ninni.

Salıncağım sallansın,
 Hevesin kanatlansın,
 İki kara gözüne,
 Uyku gelsin – uyutsun.
 Ninni ya ninni.

Uykunda huzurla dol,
 Kederden uzakta ol,

Bo'yingga bo'y qo'shilgay,
To'yingga to'y qo'shilgay.
Alla-yo alla (Safarov, 1999, s. 60).

Boyuna boylar eklensin,
Düğününe düğünler eklensin.
Ninni ya ninni.

Özbek Türkçesi

100. Alla desam, biri bor, alla,
Biri – olma, biri – nor, alla.
Shukronalar aytarman, alla.
Qanchalar tirnoqqa zor, alla.

Alla derman jonimga, alla,
Jonimning darmoniga, alla.
Darmonjonim dorlasin, alla,
Shunga davlat o'rnasin, alla.
Shunga kelgan dardu balo,
Tog'u toshlarga o'rnasin, alla.
Shunga yog'sin hamdu sano,
Shugina jonim o'lmasin, alla (Safarov,
1999, s. 60-61).

Özbek Türkçesi

101. Qo'zichog'im yotibdi-ya, alla,
Yaxshi qalpoq boshinda-ya, alla,
Qo'zichog'im so'rasangiz, alla.
Endi to'lar yoshiga-ya, alla.
Alla, qo'zim-o, alla,

Boshginangda o'ltiraman-o, alla,
Alla aytib tun bo'yi, alla.
Yuragimni payvand qilay, alla,

Türkiye Türkçesi

100. Ninni deyince, biri var, ninni,
Biri – elma, biri – nar, ninni.
Şükürler derim, ninni.
Kimler çocuğa intizar, ninni.

Ninni derim canıma, ninni,
Canımın dermanına, ninni.
Derman veren ilaçlasın, ninni,
Şuna devlet yerleşsin, ninni.
Buna gelen dert ve bela,
Dağlara kırlara yerleşsin, ninni.
Buna yağsın övgüler.
Biricik canım ölmesin, ninni.

Türkiye Türkçesi

101. Kuzucuğum uzanmış ya, ninni,
İyi şapkası başında ya, ninni,
Kuzucuğumu sorarsanız, ninni.
Yeni dolar yaşına ya, ninni.
Ninni, kuzum ya ninni.

Baş ucunda otururum ya, ninni,
Ninni söyleyip gece boyu, ninni.
Yüreğimi bağlayayım, ninni,

Jonim, senga shu kuyi, alla.

Alla, qo'zim-o, alla.

Canım sana kurban, ninni.

Ninni, kuzum ya ninni.

Oqrabotning yetmish ikki yo'li bor-o, alla,
Qo'zichog'imning banorasdan to'ni bor-a,
alla.

Yoqasida o'zim tikkan guli bor-a, alla,
To'nni kimlar bichgan, muncha yengi tor-
a, alla.

Alla, qo'zim-o, alla (Safarov, 1999, s. 61).

Akrabat'in yetmiş iki yolu var ya, ninni,
Kuzucuğumun el işi ipek kaftanı var ya,
ninni.

Yakasından diktiğim gülü var ya, ninni,
Kaftanı kimler biçti, neden kolu dar ya,
ninni.

Ninni, kuzum ya ninni.

Özbek Türkçesi

102. Allaning oti – razzoq, alla-yo alla,

Umringni bersin uzoq, alla-yo alla.

Odamlarning a'losi, alla-yo alla.

Bulbul qushning bolasi-yo, alla-yo alla.

Alla desam, yarshar-o, alla-yo alla,

Bo'yningga gul o'rashar-o, alla-yo alla.

Qizil gul dona-dona, alla-yo alla,

Bolamdan to'ldi xona, alla-yo alla.

Alla desam, bir zamon, alla-yo alla,

Uyqung kelsin shul zamon, alla-yo alla.

Alla aytgan horarmi, alla-yo alla,

Sharob ichgan qonarmi, alla-yo alla.

Qaro ko'zimning qorasi, alla-yo alla,

Jonimning shirin porasi, alla-yo alla.

Osmoningda oying bo'lay, alla-yo alla,

Suving to'la soying bo'lay, alla-yo alla.

Türkiye Türkçesi

102. Ninninin adı – Rezzak, ninni ya
ninni,

Ömrünü versin uzun, ninni ya ninni.

İnsanların en iyisi, ninni ya ninni.

Bülbül kuşun yavrusu ya, ninni ya ninni.

Ninni desem, yakışır ya, ninni ya ninni,

Boynuna güller takarlar ya, ninni ya
ninni.

Kızıl gül tane-tane, ninni ya ninni,

Yavrumdan doldu hane, ninni ya ninni.

Ninni desem, bir zaman, ninni ya ninni.

Uykun gelsin o zaman, ninni ya ninni.

Ninni söyleyen yorulur mu, ninni ya
ninni,

Şarap içen doyar mı, ninni ya ninni.

Göz bebeğimin karası, ninni ya ninni,

Canımın tatlı yarası, ninni ya ninni.

Gökyüzünde ayın olayım, ninni ya ninni,

Suyu dolu deren olayım, ninni ya ninni.

Bo'yningda tumoring bo'lay, alla-yo alla,
Ko'zingda xumoring bo'lay, alla-yo alla
(Safarov, 1999, s. 62).

Boynunda muskan olayım, ninni ya ninni,
Gözünün karası olayım, ninni ya ninni.

Özbek Türkçesi

103. Qora-qora ko'zingdan
Qaraganda aylanayin, alla-yo alla.
Shirin-shirin so'zingdan
So'zlaganda aylanayin, alla-yo alla.

Qizil gul deganning
Xirmoni bo'lmas, alla-yo alla.
O'g'il-qiz tuqqanning
Armoni bo'lmas, alla-yo alla.
Molu duynom egasisan, alla-yo alla,
Ota-onang erkasisan, alla-yo alla.
Belimning quvvatisan, alla-yo alla,
Tilimning qudratisan, alla-yo alla.
Yuzlari olimsan, alla-yo alla,
Shakaru bolimsan, alla-yo alla.

O'ynab oqar soyim, alla-yo alla,
Ko'klardagi oyim, alla-yo alla (Safarov,
1999, s. 63).

Özbek Türkçesi

104. Qizil gul o'ymoq-o'ymoq,
Orzu diydorga to'ymoq,
Alla, alla, alla-yo.

Senga alla aytayin,

Türkiye Türkçesi

103. Kara-kara gözünden,
Bakışına kurban olayım, ninni ya ninni.
Tatlı – tatlı sözünden
Söylediğinden kurban olayım, ninni ya
ninni.

Kızıl gül diyenin
Harmanı olmaz, ninni ya ninni.
Oğul-kız doğuranın
Ukdesi olmaz, ninni ya ninni.
Mal dünyamın sahibisin, ninni ya ninni,
Ana-baban sevdiğisin, ninni ya ninni.
Belimin kuvvetisin, ninni ya ninni.
Dilimin kudretisin, ninni ya ninni.
Yüzleri alımsın, ninni ya ninni,
Şeker ile balımsın, ninni ya ninni.

Neşeli akar derem, ninni ya ninni,
Göklerdeki ayım, ninni ya ninni.

Türkiye Türkçesi

104. Kızıl gül oymalı-oymalı,
Arzu sevgiliye kavuşmalı,
Ninni, ninni, ninni ya.

Sana ninni söyleyeyim,

Sen bo'lmagin betayin,
Alla, alla, alla-yo.

Sen olmayasin yüzsüz,
Ninni, ninni, ninni ya.

Sen bolamning sarasi,
Ko'zginamning qorasi,
Alla- alla, alla-yo.

Sen yavrumun en iyisi,
Gözlerimin bebeği,
Ninni, ninni, ninni ya.

Onajonin erkasi,
Shamchirog'i, ertasi,
Alla, alla, alla-yo.

Annesinin sevdiği,
Mumu, yarını,
Ninni, ninni, ninni ya.

Ota-ona dastyori,
Belga quvvat-madori,
Alla, alla, alla-yo (Safarov, 1999, s. 63-64).

Anne-baba yardımcısı,
Bel kuvveti, gücü,
Ninni, ninni, ninni ya.

Özbek Türkçesi

105. Gul ekdim kula-kula, alla-yo alla,
Gulni bog'bondan tila, alla-yo alla.
Gul bog'bon gul bermasa, alla-yo alla,
Gulni egamdan tila, alla-yo alla.

Qizil gullar adoqli, alla-yo alla,
Qirmiziga bo'yoqli, alla-yo alla.
Orom olib uyqudan, alla-yo alla,
Ulg'ay polvon siyoqli, alla-yo alla.

Dardli qo'llar yig'lasin, alla-yo alla,
Bedard uni tinglasin, alla-yo alla.
Dardli qulman – ber davo, alla-yo alla.
Hojatginamni et ravo, alla-yo alla,

Türkiye Türkçesi

105. Gül ekdim güle-güle, ninni ya ninni,
Gülü bahçivandan dile, ninni ya ninni.
Gül bahçıvan gül vermezse, ninni ya
ninni,
Gülü Yaradan'dan dile, ninni ya ninni.
Kızıl güllerin sonu var, ninni ya ninni,
Kırmızıya boyalı, ninni ya ninni.
Huzur al uykundan, ninni ya ninni,
Büyü pehlivan misali, ninni ya ninni.

Dertli eller ağlasın, ninni ya ninni,
Derdi olmayan onu dinlesin, ninni ya
ninni.
Dertli kulum – ver derman, ninni ya ninni.
Hacetimi gideresin, ninni ya ninni,

Tog'lar boshi dolg'ir tosh, alla-yo alla,
Yomon ekan yolg'iz bosh, alla-yo alla.
Yolg'iz boshga ish tushsa, alla-yo alla,
Kerak bo'lar qarindosh, alla-yo alla.

Qora-qora qut kelar, alla-yo alla,
Qattiq yerlar bo'sh kelar, alla-yo alla.
Og'aynidan ayrilsang, alla-yo alla.
Xumor ko'zga yosh kelar, alla-yo alla.

Dardim ko'pdir, davom yo'q, alla-yo alla,
Yaram ko'pdir, malham yo'q, alla-yo alla.

Dardimning darmonisan, alla-yo alla,
Yaramning malhamisan, alla-yo alla.

Tong otdi, ko'chdi karvon, alla-yo alla,
Man yo'lingda sargizdon alla-yo alla.
G'ofil yotar g'aflatda, alla-yo alla,
Shayton bilan suhbatda, alla-yo alla.

Qarshida tuya bo'zlar, alla-yo alla,
Yotib qo'vanini izlar, alla-yo alla.
G'ofil banda tursang-chi, alla-yo alla,
Ko'zimga uyqu mizg'ar, alla-yo alla
(Safarov, 1999, s. 64-65).

Özbek Türkçesi

106. Moridan kelgan elchi-yey, alla,
Qo'lida tillo qamchi-yey, alla.

Dağlar başı kaya taş, ninni ya ninni,
Kötü imiş yalnız baş, ninni ya ninni.
Yalnız başa iş düşse, ninni ya ninni,
Lazım olur akraban, ninni ya ninni.

Kara-kara baht gelir, ninni ya ninni,
Sert yerler boş gelir, ninni ya ninni.
Kardeşlerden ayrılсан, ninni ya ninni.
Kara göze yaş gelir, ninni ya ninni.

Derdim çoktur, derman yok, ninni ya ninni,
Yaram çoktur, merhem yok, ninni ya ninni.

Derdimin dermanısın, ninni ya ninni,
Yaramın merhemisin, ninni ya ninni.

Sabah oldu, gitti kervan, ninni ya ninni,
Ben yolunda perişan, ninni ya ninni.
Gafil yatar gaflette, ninni ya ninni,
Şeytan ile sohbette, ninni ya ninni.

Karşıdan deve seslenir, ninni ya ninni,
Uzanıp bitkiyi izler, ninni ya ninni.
Gafil kul kalksana, ninni ya ninni,
Gözüme uyku gelir, ninni ya ninni.

Türkiye Türkçesi

106. Marı'dan gelen elçi ya, ninni,
Elinde altın kamçı ya, ninni.

Onaginam yig'laydi -yey, alla,
O'ngida qora sochi-yey, alla.
Alla-yo alla.

Qizil gulni terarlar-yey, alla,
Yuk ustida urarlar-yey, alla.
Manim dardim boshqadir -yey, alla,
Isitmadan ko'rarlar-yey, alla.
Alla-yo alla.

Bulbuli go'yandaman-o, alla,
Man kuygan bir bandaman, alla.
Ming o'lib bir o'lmadim-o, alla,
O'lmagan bir bandaman-o, alla.
Alla-yo alla.

Qizil gul bo'lmagaytim, alla,
Ochilib so'lmagaytim, alla.
Ochilib so'zlarim bilsam, alla,
Dunyoga kelmagaytim, alla.
Alla-yo alla.

Hey deb o'tdim dog'ingdan, alla,
Gullar uzdum bog'indan, alla.
O'zing yolg'iz yupanchim, alla,
Jon bolam, sadog'angman, alla.
Alla-yo alla! (Safarov, 1999, s. 66).

Özbek Türkçesi

107. Mening bolam – yoshginam-yey,
alla,

Anneciğim ağlar ya, ninni,
Önünde kara saçı ya, ninni.
Ninni ya ninni.

Kızıl gülü toparlar ya, ninni,
Yük üstünde döverler ya, ninni.
Benim derdim başkadır ya, ninni,
Isitmadan bakarlar ya, ninni.
Ninni ya ninni.

Bülbül gibi söyleyiciyim ya, ninni,
Ben yanan bir kulum, ninni.
Bin kere öldüm, bir ölmedim ya, ninni,
Ölemeyen bir kulum ya, ninni.
Ninni ya ninni.

Kızıl gül olmayaydım, ninni,
Açılıp solmayaydım, ninni.
Açılıp konuşacağımı bilsem, ninni,
Dünyaya gelmeyeydim, ninni.
Ninni ya ninni.

Hey diye geçtim, derdinden, ninni,
Güller topladım bahçenden, ninni.
Oyalandığımı yalnız sensin, ninni,
Canım yavrum kul-kölenim, ninni.
Ninni ya ninni!

Türkiye Türkçesi

107. Benim yavrum – gencecik ya, ninni,
Yanımda yoldaşım ya, ninni.

Yonimda yo'ldoshginam-yey, alla.
 Alla, jonimning uchi, alla,
 Saning tillaring chuchi, alla.
 Sanginaning har so'zi-yey, alla,
 Menga bolalardan suji, alla.
 Uzoqdan kelgan sovchi, alla,
 Bellariga bosay qamchi, alla.
 Gullar ekib bog' qilsam-ye, alla,
 Shuginamga joy qilsam-ye, alla,
 Qovun pishiq pallasi-yo, alla,
 Shuginamga to'y qilsam-ye, alla.
 Alla, alla, oppoqinam-yey, alla.
 Gul ichida yaproqqinam-yey, alla.
 Yaproqqinam so'lmasin-yey, alla,
 Dushmanlari ko'rmasin-yey, alla.
 Kiyik kelar chellar bilan-o, alla,
 Sochin taray gullar bilan-o, alla.
 Shugina jonim yotgandir-yey, alla,
 Yonboshida gullar bilan-o, alla.
 Kichkina chorbog' ichinda, alla,
 Sayradim bulbul bo'lib-yey, alla.
 Alla-yo alla! (Safarov, 1999, s. 67).

Özbek Türkçesi

108. Bog' bulbuli, alla-yo,
 Alla, qo'zim, alla-yo.
 Otang-onang gulshani,
 Yotgin, qizim alla-yo.

Bulbulginam – darkorligim,
 Aqlu-hushim, alla-yo.

Ninni, canımın içi, ninni,
 Senin dillerin tatlı, ninni.
 Senin her bir sözün ya, ninni,
 Bana ballardan daha tatlı, ninni.
 Uzaktan gelen görücü, ninni,
 Bellerine vurayım kamçı, ninni.
 Güller ekeyim bahçe olsun ya, ninni,
 Şu yavruma ev yapsam ya, ninni,
 Kavunun piştiği zaman ya, ninni,
 Şu yavruma düğün yapsam ya, ninni.
 Ninni, ninni, bembeyazım ya, ninni.
 Gül içinde yaprağım ya, ninni.
 Yaprakım hiç solmasın ya, ninni,
 Düşmanlarım görmesin ya, ninni.
 Geyik gelir tarla yolundan ya, ninni,
 Saçın tarayayım güller ile ya, ninni.
 Şu yavrucağım yatıyordur ya, ninni,
 Yan tarafından güller ile ya, ninni.
 Küçük bahçe içinde, ninni,
 Öttüm bülbül gibi ya, ninni.
 Ninni ya ninni!

Türkiye Türkçesi

108. Bahçe bülbülü, ninni ya,
 Ninni, kuzum, ninni ya.
 Annen-baban gül bahçesi,
 Yatasın, kızım ninni ya.

Bülbülüm, gerekliliğim,
 Zeka ve aklım, ninni ya.

Ulg'ay, bolam, sen borlig'im,
Uchar qushim, alla-yo.

Beshigiga yarashganim,
Alla, qo'zim, alla-yo.
Ko'zi menga qarashganim,
Jonim qizim, alla-yo.

Pirlar bo'lsin madadkoring,
Uxla, qizim, alla-yo,
Sensan mening nomus-orim,
Yotgin, qizim, alla-yo (Safarov, 1999, s.
68).

Özbek Türkçesi

109. Bolaginam, alla-yo,
Bo'lay o'zim posboning.
Uxla, qo'zim, alla-yo,
Kuyga to'lsin oshyoning.

Yo'llaringni yoritay, alla,
Ko'zimning nuri bilan.
Dardingni aritay, alla,
Yuragim qo'ri bilan.

Alla, qo'zim, alla-yo,
Bolajonim bolasi.
Uxlab qolgin, alla-yo,
Ko'zginamning qorasi.

Alla, qo'zim, alla-yo,

Büyü, yavrum, sen varlığım,
Uçan kuşum, ninni ya.

Beşiğine yakışanım,
Ninni, kuzum, ninni ya.
Gözü bana bakanım,
Canım kızım, ninni ya.

Pirler olsun yardımcın,
Uyu, kızım, ninni ya,
Sensin benim namus-arım,
Yatasın, kızım, ninni ya.

Türkiye Türkçesi

109. Yavrucağım, ninni ya,
Olayım senin bekçin,
Uyu, kuzum, ninni ya,
Ezgiyle dolsun her tarafın.

Yollarına ışık olayım, ninni,
Gözümün nuruyla.
Derdini yok edeyim, ninni,
Yüreğimin ateşiyle.

Ninni, kuzum, ninni ya,
Yavrucağım yavrusu.
Uykuya daldın, ninni ya,
Gözlerimin bebeği.

Ninni, kuzum, ninni ya,

Kamolingga gul taqay.
Katta bo'lg'in, alla-yo,
Bolaginangni boqay.
Alla-yo alla! (Safarov, 1999, s. 68-69).

Boylarına gül takayım.
Büyüyesin, ninni ya,
Yavrucağına bakayım.
Ninni ya ninni!

Özbek Türkçesi

110. Aylanayin, oq bo'tam-yey,
Allo-heya.
Oq beshikda yot, bo'tam-yey,
Allo-heya.
Akanq kelib qo'y so'yar-yey,
Allo-heya.
Et pishgancha yot, bo'tam-ay,
Allo-heya.
Bog'da ochilgan gulim-ay,
Allo-heya.
Ochilgay sening baxting-ay,
Allo-heya.
Do'stlaring orasinda
Allo-heya.
Bor bo'lgay sening taxting-ay,
Allo-heya.
Aylanayin oq bo'tam-ay,
Allo-heya.
Oq beshikda yot bo'tam-ay,
Allo-heya (Safarov, 1999, s. 69-70).

Türkiye Türkçesi

110. Kurban olayım ak köşegim ya,
Ninni-hey ya.
Ak beşikte, yat köşegim ya,
Ninni-hey ya.
Ağabeyin gelir, koyun keser ya,
Ninni-hey ya.
Et pişene kadar yat, köşegim ya,
Ninni-hey ya.
Bahçede açılan gülüm ya,
Ninni-hey ya.
Açık olsun senin bahtın ya,
Ninni-hey ya.
Dostların arasında
Ninni-hey ya.
Var olsun senin tahtın ya,
Ninni-hey ya.
Kurban olayım ak köşegim ya,
Ninni-hey ya.
Ak beşikte yat köşegim ya,
Ninni-hey ya.

Özbek Türkçesi

111. Alla deyin o'zingga-yo,

Türkiye Türkçesi

111. Ninni diyeyim sana ya,

Ikki qora ko'zingga-yo.
 Katta bo'lsang, jon bolam,
 Suyanchig'im o'zing-yo.
 Alla, bolam, alla-yo,
 Uxla, qo'zim, alla-yo.
 Shashti xuddi lochinim,
 Qoziqdagi qamchinim,
 Opasining baxtiga
 Omon bo'lsin lochinim.
 Alla, bolam, alla-yo,
 Uxla, qo'zim, alla-yo.
 Kattayganda ot minib,
 Poygalarda o'zdirsa.
 Jo'ralar davrasini
 O'zginasi to'ldirsa,
 Alla, bolam, alla-yo,
 Uxla, qo'zim, alla-yo (Safarov, 1999, s.
 70).

Özbek Türkçesi

112. Alla desam o'zingga,
 Uyqu kelsin ko'zingga.
 Til chiqarib so'zlasang,
 Quvonarman so'zingga.
 Alla-yo alla.

Qarshidan kelgan elchi,
 Qo'lida bulg'or qamchi.
 Aytib-aytib yig'laydi,
 Bo'ynida qora sochi.
 Alla-yo alla.

İki kara gözüne ya,
 Büyüyünce, canım yavrum,
 Dayanağım sensin ya,
 Ninni, yavrum, ninni ya,
 Uyu, kuzum, ninni ya.
 Emeli sanki kartalım,
 Kazıktaki kamçım,
 Ablasının mutluluğu için
 Sağ olsun kartalım.
 Ninni, yavrum, ninni ya,
 Uyu, kuzum, ninni ya.
 Büyüyünce at binip,
 Yarışlarda kazanda.
 Arkadaşlar arasında
 Kendisi bir tane olsa,
 Ninni, yavrum, ninni ya,
 Uyu, kuzum, ninni ya.

Türkiye Türkçesi

112. Ninni desem sana,
 Uyku gelsin gözüne.
 Dilin çıkıp konuşsan,
 Mutlu olurum her sözüne.
 Ninni ya ninni.

Karşıdan gelen elçi,
 Elinde uzun kamçı.
 Konuşa-konuşa ağlıyor,
 Boynunda kara saçı.
 Ninni ya ninni.

Men bu ellik emasman,
Elginamni bilmasman.
Bilsaydim gar elimni,
Boshlashsa-da, turmasman.
Alla-yo alla.

Sensan mening habibim,
Dardli kunda tabibim.
Tabib bo'lsang, bedavo,
Dardlarimga bo'l davvo.
Alla-yo alla.

Alla tutdi unimni,
Ko'rsatinglar yo'limni,
Ko'rsatmasang yo'limni,
Solmas eding o'limni.
Alla-yo alla.

Hey dedim, tong otmadi,
Nayzada qon qotmadi.
Esizgina odamzod,
Murodiga yetmadi.
Alla-yo alla.

Qizil gulsan chamanda,
Men bir bechora banda.
Bechorangman, xudoyim,
Rahming kelsin iloyim.
Alla-yo alla.

Heya, hey, hey sani,
Ariq saqlar suv qani?

Ben buralı değilim,
Yurdumu bilmezim.
Bilseydim eğer yurdumu,
Karşı çıksalar da durmazdım.
Ninni ya ninni.

Sensin benim sevgilim,
Dertli günde hekimim.
Hekim olsan minnetsiz,
Dertlerime deva ol.
Ninni ya ninni.

Ninni tuttu sesimi,
Gösteriniz yolumu,
Göstermezseniz yolumu,
Tatmaz idin ölümü,
Ninni ya ninni.

Hey dedim, sabah olmadı,
Mızrakta kan durmadı.
Yazık insanoęlu,
Muradına ermedi.
Ninni ya ninni.

Kızıl gülsün bahçede,
Ben biçare bir kul.
Çaresizim, Allah'ım,
Acıyasın inşallah.
Ninni ya ninni.

Hey ya, hey ya, hey seni,
Arık koruyan su hani?

Solmang to'g'on ariqqa.
Obod aylar cho'l qani?
Alla-yo alla (Safarov, 1999, s. 71-72).

Atmayın arığa engel.
Yeşeren çöl hani?
Ninni ya ninni.

Özbek Türkçesi

113. Alla, jonim, alla-yo,
Shirin do'mbog'im, alla.
Oppoq qaymog'im, alla,
Yetti aymog'im, alla.
Alla-yo alla.

Jonajon yurtim uzra,
Yoydi tun qop-qora shol.
Uxla, do'mbog'im, uxla,
Alla qilib orom ol.
Alla-yo alla.

Alla aytarman mayin,
Alla aytarman sekin,
Silab aziz manglayining,
Senga jonim qoqayin,
Alla-yo alla.

Qadimda onaginam,
Allalagan meni ham.
Alla aytib endi man,
Uxlatayin seni ham,
Alla-yo alla.

Alla tutdi unimni,
Ko'rsat, egam, yo'limni.
Ko'rsatmasang yo'limni,

Türkiye Türkçesi

113. Ninni, canım, ninni ya,
Tatlı tombulum, ninni.
Beyaz kaymağım, ninni,
Yedi sülalem, ninni.
Ninni ya ninni.

Sevgili yurdum üstünde,
Serdi gece kara şal.
Uyu, tombulum, uyu,
Ninni edip huzur bulu.
Ninni ya ninni.

Ninni okuyayım nazik,
Ninni okuyayım sakın,
Okşayıp aziz alnını,
Sana canım kurban edeyim,
Ninni ya ninni.

Eskiden anneciğim,
Ninni okurdu bana da.
Ninni okuyup şimdi ben,
Uyutayım seni de.
Ninni ya ninni.

Ninni tuttu sesimi,
Göster, Rabbim yolumu,
Göstermezsen yolumu,

Oson et mushkulimni.
Alla-yo alla.

Qizil gulxona tushar,
Xonasi dona tushar.
Buzilsa yo'l ko'prigi.
Har kim har yona tushar,
Alla-yo alla.

Men o'lsam otim yitar,
Ustimda sabza bitar.
Mani ko'rgan do'stlarim,
Ustimda yig'lab o'tar.
Alla-yo alla.

Alla derman jonimga,
Jonga qotilg'onimga.
Yaratganga yolvorib,
Istab topilg'onimga.
Alla-yo alla.

Alla, sening otginang,
Ochiq bo'lgay yo'lginang.
Shodmon bo'lg'in hamisha,
Ochiq bo'lgay qo'lginang.
Alla-yo alla.

Saharlarda tong suzar,
Tongda uch o'rdak yuzar.
Uchisi ham teng turib –
Bari sargardon suzar.
Alla-yo alla.

Kolay et mushkülümü.
Ninni ya ninni.

Kızıl gül haneye gelir,
Hanesi taneye gelir.
Bozulsu yol köprüsü,
Herkes her tarafa gider,
Ninni ya ninni.

Ben ölsem adım yok olur,
Üzerimde sebze biter.
Beni gören dostlarım,
Üzerimden ağlayıp geçer.
Ninni ya ninni.

Ninni derim canıma,
Canıma katılanıma.
Yaradan'a yalvarıp,
Arayıp, bulduğuma,
Ninni ya ninni.

Ninni, senin adından,
Açık olsun yolun.
Neşeli ol her zaman,
Açık olsun elin.
Ninni ya ninni.

Sabahları güneş süzer,
Sabah üç ördek yüzer,
Üçü aynı zamanda kalkıp
Hepsi perişan yüzer.
Ninni ya ninni.

Bulbul sayrar chamanda,
 Man-ku bechora banda.
 Yoqam tutib har kunda
 Tovbangdaman tovbangda.
 Alla-yo alla (Safarov, 1999, s. 72-74).

Bülbül öter gül bahçesinde,
 Ben ki çaresiz kul.
 Elim yakamda her günde
 Tövbedeyim, tövbede.
 Ninni ya ninni.

Özbek Türkçesi

114. Alla, alla, uyquchi,
 Uying qayda, kela qol.
 Shunga jonim qoqindiq
 Ko'zlarina ina qol.
 Alla, bolam, alla-yo.

Alla, alla, oyg'onim,
 Yaylovdagi toychog'im.
 Uyqudan to'yib tursa,
 Bosib-bosib o'pg'onim.
 Alla, bolam, alla-yo,

Aylanayin bolamdan,
 Topib oldim dalamdan.
 Dalada yotarmi shu
 Bahor guli – lolamdan,
 Alla, bolam, alla-yo.

Aylaniblar ketayin,
 Katan ko'ylak etayin,
 Katan ko'ylagi kir bo'lsa,
 Yuvib oppoq etayin,
 Alla, bolam, alla-yo.

Türkiye Türkçesi

114. Ninni, ninni, uykucu,
 Evin nerede gel artık.
 Şuna canım kurban olsun
 Gözlerine in artık.
 Ninni, yavrum, ninni ya.

Ninni, ninni, ay yüzlüm,
 Yayladaki tayım.
 Uykuya doyup uyansa,
 Doya-doya öptüğüm.
 Ninni, yavrum, ninni ya,

Kurban olayım yavruma,
 Buldum tarlamdan.
 Tarlada yatar mı bu?
 Bahar gülü – lalemnden,
 Ninni, yavrum, ninni ya.

Kurbanlar olayım,
 Keten elbise yapayım,
 Keten elbisesi kirlense,
 Yıkayıp, pırıldatayım,
 Ninni, yavrum, ninni ya.

Alla, bolam, oyqoshiq,
Ko'tarmaga yaroshiq.
Yaroshig'im yoshinda –
Yashil qalpoq boshinda.
Alla, bolam, alla-yo.

Ninni, yavrum, ay kaşık,
Kucağıma yakışan.
Yakışanım yaşında
Yeşil şapka başında.
Ninni, yavrum, ninni ya.

Oy qarog'im, uruvim,
Ko'z suzugim, buruvim.
Sani ko'rmasam chidamas,
Na sabrim, na turuvim.
Alla, bolam, alla-yo (Safarov, 1999, s. 74-75).

Ay yüzlüm, tombulum,
Gözü süzülen, kıvrımlım.
Seni görmezsem kalmaz,
Ne sabrım, ne kanaatim.
Ninni, yavrum, ninni ya.

Özbek Türkçesi

115. Alla derman oyima,
Oyli kunlar bo'yiga.
Qo'yday qo'chqor ayiring,
Shu jonimning to'yiga, alla-yo alla.

Alla aytsam, ovungin.
Beshigingda quvongin.
Uyqulardan miriqib
Yayrab-yayrab uyg'ongin, alla-yo alla.

Ko'ldagi o'rdakkinam, alla,
Cho'ldagi churakkinam, alla.
Mammasidan to'yib oldi
Shu o'zimning g'urakkinam, alla-yo alla.

Türkiye Türkçesi

115. Ninni derim ayıma,
Aylı günler boyuna.
Koyun koçu ayırın,
Şu canımın düğününe, ninni ya ninni.

Ninni desem avunasın,
Beşiğinde neşelenesin.
Uykularına doya-doya
Mutlulukla uyanasın, ninni ya ninni.

Göldeki ördeğim, ninni,
Çöldeki yaban kuşum, ninni.
Memesine doydu
Bu benim mızımızım¹⁶, ninni ya ninni.

¹⁶ Özbek Türkçesinde bebeğin ses taklidi gösterilmektedir.

Yuribgina keldi ko'chadan,
 Holva keltirdi xo'jadan.
 Holvalari bor bo'lsin,
 Aylanayin shu xo'jadan, alla-yo alla.

Bolajonim dast boradi,
 So'rang qayoqqa boradi?
 Qo'llariga gul olib,
 Onajoniga boradi, alla-yo alla.

Tog'dan kiyik keladi,
 Suv ichgali-yo, alla.
 Bolajonim turadi,
 Sut ichgali-yo, alla, alla-yo alla (Safarov,
 1999, s. 76-77).

Yürüyerek geldi yoldan,
 Helva getirdi hocadan.
 Helvaları var olsun,
 Kurban olayım şu hocaya, ninni ya ninni.

Yavrucağım doğru gider,
 Sorsan nereye gider?
 Kollarına gül alıp,
 Anneciğine gider, ninni ya ninni.

Dağdan geyik geliyor,
 Su içmeye ya, ninni.
 Yavrucağım kalkıyor,
 Süt içmeye ya, ninni ya ninni.

Özbek Türkçesi

116. Alla, allani kim aytgan,
 Otasi yo'q yetimdir.
 Kel, yetim, dardlashaylik,
 Kimning bag'ri butundir, alla-yo alla.
 To'qaydagi qamishni, alla,
 Qo'shnaylar qilib tortaman, alla,
 Borib kimga aytaman, alla-yo alla.

Shodlikni istamasang, alla,
 Boshingga og'ir g'am kelur, alla.
 Kimning ko'ngli g'amda bo'lsa, alla.
 Diydasidan nam kelur, alla-yo alla.

Türkiye Türkçesi

116. Ninni, ninniye kim söylemiş,
 Babası yok yetimdir.
 Gel, yetim, sohbet edelim,
 Kimin bağı bütündür, ninni ya ninni.
 Kırdaki kamışı, ninni,
 Ney olarak yaparım, ninni,
 Gider kime söylerim, ninni ya ninni.

Neşeyi istemezsen, ninni,
 Başına gamlar gelir, ninni.
 Kimin gönlü kederliyse, ninni.
 Gözlerinden yaş gelir, ninni ya ninni.

Olmalı boqqa kirib, alla,
Shaftolida sindi qo'lim, alla.
Yaxshini izlab yurib, alla,
Yomon bilan o'tdi umrim, alla-yo alla.

Elmalı bahçeye girip, ninni,
Şeftalide kırıldı elim, ninni.
İyisini ararken, ninni,
Kötüsüyle geçti ömrün, ninni ya ninni.

Yo'qchilik qursin, ketirdi –
Boshimga kulfat, alla.
Zor bolam, zormanda bolam,
Ko'zingga insin g'aflat, alla-yo alla
(Safarov, 1999, s. 77).

Lanet olsun yokluğa getirdi
Başıma bela, ninni.
Muhtaç yavrum, yoksun yavrum,
Gözüne insin gaflet, ninni ya ninni.

Özbek Türkçesi

117. Esar bog'ning shamoli.
To'qa zevon, alla.
Ko'rindi yor jamoli,
To'qa zevon, alla.
Aqlu hushim olibdi,
To'qa zevon, alla.
Shuginaning qora xoli,
To'qa zevon, alla.
Shugina jonim qaydadir,
To'qa zevon, alla.
Uyquning uyindadir,
To'qa zevon, alla.
Chaqirsam ham kelmaydi,
To'qa zevon, alla.
Dadajoni qo'ynindadir,
To'qa zevon, alla.
Bo'gimdagi bulbulim-o,

Türkiye Türkçesi

117. Eser bahçenin rüzgarı,
Toka¹⁷, sade dilli, ninni.
Gözüktü yârin yüzü,
Toka, sade dilli, ninni.
Beni benden aldı,
Toka, sade dilli, ninni.
Şunun siyah beni,
Toka, sade dilli, ninni.
Şu canım nerededir,
Toka, sade dilli, ninni.
Uykunun evindedir,
Toka, sade dilli, ninni.
Çağırsam da gelmiyor,
Toka, sade dilli, ninni.
Babasının kucağındadır,
Toka, sade dilli, ninni.
Bahçemdeki bülbülüm ya,

¹⁷ Kemerlerde bulunan başlık.

To'qa zevon, alla.
 Tog'imdagi kakligim-o,
 To'qa zevon, alla.
 Shugina jonim dilim-o,
 To'qa zevon, alla.
 Alla degan qarirmi,
 To'qa zevon, alla.
 G'amsiz odam bo'larmi,
 To'qa zevon, alla.
 Ikki g'amli bir bo'lsa,
 To'qa zevon, alla.
 Tong otganin bilarmi,
 To'qa zevon, alla (Safarov, 1999, s. 78-79).

Özbek Türkçesi

118. Ariq bo'yida qo'zi-yo, alla,
 Qo'zining malla ko'zi-yo, alla.
 Uxla, qo'zichog'im-o, alla.

Dadang bozorga ketdi-yo, alla,
 Ko'zingga uyqu kepti-yo, alla,

Uxla, qo'zichog'im-o, alla.

Dadang novvot keltirdi-yo, alla.
 Senga zo'r ot keltirdi-yo, alla,
 Uxla, toychoq'im, alla (Safarov, 1999, s. 79).

Toka, sade dilli, ninni.
 Dağımdaki kekligim ya,
 Toka, sade dilli, ninni.
 Şudur benim can kalbim ya,
 Toka, sade dilli, ninni.
 Ninni diyen yaşanır mı?
 Toka, sade dilli, ninni.
 Gamsız insan olur mu?
 Toka, sade dilli, ninni.
 İki kederli, bir olsa,
 Toka, sade dilli, ninni.
 Sabah olduğunu anlar mı?
 Toka, sade dilli, ninni.

Türkiye Türkçesi

118. Arık yanında kuzu ya, ninni,
 Kuzunun ela gözü ya, ninni.
 Uyu, kuzucuğum ya, ninni.

Baban pazara gitti ya, ninni,
 Gözüne uyku gelmiş ya, ninni,
 Uyu, kuzucuğum ya, ninni.

Baban sana şeker getirdi ya, ninni.
 Sana iyi at getirdi ya, ninni,
 Uyu, kuzucuğum ya, ninni.

Özbek Türkçesi

119. Alla bolam, alla-yo,
Qo'zichog'im, alla.
Kulgularing bor bo'lsin,
Qo'yning to'la nor bo'lsin.
Noring tushib qolganda,
Do'stlaring choryor bo'lsin.

Alla, bolam, alla-yo,
Ko'rar ko'zim, alla.
Yig'ilaring bor bo'lsin,
Shu o'g'lim shunqor bo'lsin.
Yaxshi-yomon kunlarda
Bilging nomur-or bo'lsin.
Alla, bolam, alla-yo alla! (Safarov, 1999,
s. 81).

Özbek Türkçesi

120. Jonimning jindalagi, alla,
Qovunning handalagi, alla.
Gullar ichinda g'unchasi, alla,
Nonlar ichinda kulchasi, alla.

Chin uyimning choynagi, alla,
Oq uyimning oynagi, alla.
Qo'zichog'im, do'mbog'im, alla,
Ko'zingni yum, oppog'im, alla.

Alla deyin, o'payin, alla,
Qiyosingni topayin, alla.
Tiling chiqib non desang, alla,
Kunda kulcha yopayin, alla.

Türkiye Türkçesi

119. Ninni yavrum, ninni ya,
Kuzucuğum, ninni.
Gülüşlerin var olsun,
Kucağın dolu nar olsun.
Narın düşünce,
Dostların seferber olsun.

Ninni, yavrum, ninni ya,
Gören gözüm, ninni.
Ağlamaların var olsun,
Şu oğlum ak sungur olsun.
İyi kötü günlerde
Bildiğin namus-ar olsun.
Ninni, yavrum, ninni ya ninni!

Türkiye Türkçesi

120. Canımın bir parçası, ninni,
Kavunun en iyisi, ninni.
Güller arasında goncası, ninni,
Ekmekler arasında en küçüğü, ninni.

Evimin çaydanlığı, ninni,
Ak evimin penceresi, ninni.
Kuzucuğum, tombulum, ninni,
Gözünü kapa, bembeyazım, ninni.

Ninni diyeyim, öpeyim, ninni,
Benzerini bulayım, ninni.
Dilin çıkıp, ekmek dersen, ninni,
Her gün sana ekmek yapayım, ninni.

Olma bersam – ola qolsin, alla,
 Behi bersam – yeya qolsin, alla.
 Alla aytsam do'mbog'imga, alla,
 To'yib-to'yib uxlab olsin, alla (Safarov,
 1999, s. 85-86).

Elma versem – aliversin, ninni,
 Ayva versem – yiyiversin, ninni.
 Ninni desem tombuluma, ninni,
 Doya-doya uyuyuersin, ninni.

Özbek Türkçesi

121. Alla aytsam, ko'zda yoshim, alla,
 Kosada soviydir oshim, alla.
 Beshikda sen, yoningda men, alla-yo alla,
 Ne g'amlar ko'rmadi boshim, alla-yo
 alla.

Otang belbog' yechdi, bolam, alla,
 Peshonamni yanchdi, bolam, alla.
 “Qiz bolangga ko'nmayman”, - deb, alla-
 yo alla,
 Senu mendan kechdi, bolam, alla-yo alla.

Bodom shoxi gulladi, alla,
 Chiyabo'ri uvladi, alla.
 Jallod otang: “Bu qiz-ku!” – deb, alla-yo
 alla,
 Senu meni uydan quvladi, alla-yo alla.

Sarg'ayib turgan daraxtning, alla,
 Soyaboni bormikin, alla.
 Mo'ltirab turgan shu go'dakning, alla-yo
 alla,
 Mehriboni bormikan, alla-yo alla
 (Safarov, 1999, s. 86-87).

Türkiye Türkçesi

121. Ninni desem, gözde yaşım, ninni,
 Kasede soğudu aşım, ninni.
 Beşikte sen, yanında ben, ninni ya ninni,
 Ne belalara kaldı başım, ninni ya ninni.

Baban kuşağını çıkardı, yavrum, ninni,
 Alnımı parçaladı, yavrum, ninni.
 “Kız çocuğu kabul etmem” diye ninni ya
 ninni,

Seninle benden vazgeçti, yavrum, ninni
 ya ninni.

Badem dalı çiçek açtı, ninni,
 Çakallar uladı, ninni.
 Cellat baban: “Bu kız ya!” diye, ninni ya
 ninni,
 Seninle beni evden kovdu, ninni ya ninni.

Sararan ağacın, ninni,
 Şemsiyesi var mıdır, ninni.
 Gözlerime bakan şu bebeğin, ninni ya
 ninni,
 Sevdığı var mıdır, ninni ya ninni.

Özbek Türkçesi

122. Oppoq upaday bacham, alla-yo alla,

Maydon supaday bacham, alla-yo alla.

Shu'lası G'ishtilarda-yo, alla,

O'z ko'nglimdagiday bacham, alla-yo
alla.

Alla bacham, der ekan, alla,

Urush qursin, der ekan, alla.

Urush bo'lgan o'sha joylarda, alla,

Dadaginang zo'r ekan, alla (Safarov,
1999, s. 97).

Özbek Türkçesi

123. Dashtga sepdim beshbug'doy,

Donasidan aylanay.

Bolaginam pahlavon,

Shonasidan aylanay.

Alla, bolam, alla-yo,

Pahlavonim, alla-yo.

Dadang hozir urushda,

Vatan uchun kurashda.

Nemislarga qiron solsin,

Baxtingga omon qolsin.

Alla, bolam, alla-yo,

Pahlavonim, alla-yo.

Türkiye Türkçesi

122. Ak pudra gibi beyaz yavrum, ninni
ya ninni,

Meydan sofraya kadar yavrum, ninni ya
ninni.

Işığ Gıştılar'da¹⁸ ya, ninni,

Benim istediğim gibi yavrum, ninni ya
ninni.

Ninni yavrum, der imiş, ninni,

Savaşa lanet olsun, der imiş, ninni.

Savaş olan o yerlerde, ninni,

Babacığın iyi imiş, ninni.

Türkiye Türkçesi

123. Kızlara serptim buğday tohumu,

Tanesine kurban olayım.

Yavrucağım pehlivan,

Şöhretine kurban olayım.

Ninni, yavrum, ninni ya,

Pehlivanım, ninni ya.

Baban şimdi savaşta,

Vatan için mücadelede.

Almanları yok etsin,

Bahtına sağ kalsın.

Ninni, yavrum, ninni ya,

Pehlivanım, ninni ya.

¹⁸ Şehir ismi.

Fashistlarni qiradi,
 Dadang tirik qoladi.
 Yig'lab muncha o'ksinma,
 Sen uchun to'y beradi.
 Alla, bolam, alla-yo,
 Pahlavonim, alla-yo (Safarov, 1999, s. 97-98).

Faşistleri yok eder,
 Baban sağ kalır,
 Ağlayıp, bu kadar özleme
 Senin için düğün yapar.
 Ninni, yavrum, ninni ya,
 Pehlivanım, ninni ya.

Özbek Türkçesi

124. Rustamboyning onasi, alla-yo alla,
 Qizlarga sovchi qo'ydi, alla-yo alla.
 Sovchilari qursin-a, alla,
 Rustamboyvachcha o'lsin-o, alla.

Besh xotini ustiga, alla-yo alla,
 Yana xotin olarmish-o, alla.
 Onaginangni boshiga, alla-yo alla,
 Kundoshlikni solarmish-o, alla (Safarov, 1999, s. 98).

Türkiye Türkçesi

124. Rüstembay'ın annesi, ninni ya ninni,
 Kızlara görücü gönderdi, ninni ya ninni.
 Görücüler yok olsun ya, ninni,
 Rüstem zengin ölsün ya, ninni.

Beş kadının üstüne, ninni ya ninni,
 Yine eş alacakmış ya, ninni.
 Anneciğinin başına, ninni ya ninni,
 Kumalık belasını salarmış ya, ninni.

Özbek Türkçesi

125. Yuzimning yorug'i, ko'zimning
 nuri,
 Belimning quvvati, dilim sururi.
 Elimning quvonchi, tog'dek g'ururi,
 Erka bolam, oppog'im, alla,
 Sevgan bolam, toychog'im, alla.

O'rgilay ko'zingdan, erka farzandim,

Türkiye Türkçesi

125. Yüzümün akı, gözümün nuru,
 Belimin kuvveti, dilimin sivriliği,
 Halkımın neşesi, dağ gibi gururu,
 Sevgili yavrum, bembeyazım, ninni,
 Sevdığım yavrum, tayım, ninni.

Kurban olayım gözüne, sevgili yavrum,

Novvotim, asalim, shakarim, qandim.
Umringni tilayman, ko'ngil xursandim,
Qo'zichog'im, oppog'im, alla,
Yonib turgan chirog'im, alla (Safarov,
1999, s. 98-99).

Özbek Türkçesi

126. Alla, jonim Sayyoram, alla,
San bo'lgaysan dilporam, alla.
Olchadan ekan-o, alla,
Alvonjiyning taxtasi, alla,
Achomlab olsun momosi, alla.
Tutdan ekan-o, alla,
Alvonjiyning taxtasi, alla,
To'kilib olsun momosi, alla.
Alla, jonim, alla-yo,
Jonim bolam, alla-yo.

Alla deb, alla deb uyg'onsam, alla,
Gul damlarina bo'yansam, alla.
Alla bilan aldasam, alla,
Gullar bilan belasam, alla.
Alla, alla, alvondi,
Sochim daryolar bandi,
Sayyorajonim, alla-yey,
Gullolajonim, alla-yey.

Alla, jonim Sayyora,
Sutdan suyuqli suyanchig'im, alla,
Boldan shirin quvonchim, alla,
Dunyoda yagona yupanchim, alla.
Qora-qora ko'zima

Şekerim, balım, şekerim, tatlım,
Ömür dilerim, gönül neşem,
Kuzucuğum, bembeyazım, ninni,
Yanan ışığım, ninni.

Türkiye Türkçesi

126. Ninni, canım, Sayyoram, ninni,
Sen olursun gönül parçam, ninni.
Vişneden imiş ya, ninni,
Salıncağının tahtası, ninni,
Sarılı versin nenesi, ninni.
Duttan imiş ya, ninni,
Salıncağının tahtası, ninni,
Kurbanlar olsun nenesi, ninni.
Ninni, canım, ninni ya,
Canım yavrum, ninni ya.

Ninni diye, ninni diye uyanırsam, ninni,
Gül kokularıyla süslensem, ninni,
Ninni ile kandırsam, ninni,
Güller ile kundaklasam, ninni.
Ninni, ninni, sallandı,
Saçım deryalar düğümü,
Sayyora canım, ninni ya,
Gül ve lale canım, ninni ya.

Ninni, canım Sayyora,
Sütten sevimli dayanağım, ninni,
Baldan tatlı neşem, ninni,
Dünyada bir tek avunduğum, ninni.
Kara-kara gözüm ya

Qoramoqlar sadag'a, alla.

Ola-ola ko'zima

Arg'imoqlar sadag'a, alla.

Sayyorajonim, alla-yey,

Jonu jahonim, alla-yey.

Qaddi qomat – bo'yingga,

Jumla jahon sadag'a, alla.

Sanginaning to'yiga

Dovqur otlar sadag'a, alla.

Toshdan bo'lgan boshingga,

Do'stu yorlar sadag'a, alla.

Alla, jonim-a, alla,

Sayyoraxonim-a alla.

Do'konda otmon sadag'a, alla,

Ammasi botmon sadag'a, alla.

Do'konda halvo sadag'a, alla,

Xolasi Zuhro sadag'a, alla.

Qora ko'z, masti xumor, alla,

Halqasi har yona tushar, alla.

Kalta-kalta bo'lsin-ye, alla,

Kokil to'lg'ona tushar, alla.

Alla, jonim, alla-yo,

Sayyoraxonim, alla-yo (Safarov, 1999, s. 114-116).

Özbek Türkçesi

127. Oq qizim, oppoq qizim,

Gap o'tmagan surbet qizim,

Yoshlarga to'ldirding ko'zim,

Bitkiler sadaka olsun ya, ninni.

Ela-ela gözüm ya

Çiçekler kurban olsun ya, ninni.

Sayyora canım, ninni ya,

Canım dünyam, ninni ya.

Endam, eda – boyuna,

Cümle alem kurban olsun, ninni.

Senin düğününe

Koşar atlar sadaka olsun, ninni.

Taştan olan başına,

Dost ve yakınlar kurban olsun, ninni.

Ninni, canım ya, ninni,

Sayyora hanım ya, ninni.

Dükkanda ne var ise sadaka olsun, ninni,

Halası tamamen kurban olsun, ninni.

Dükkandaki helva sadaka olsun, ninni,

Teyzesi Zühre sadaka olsun, ninni.

Kara göz, susayana göz, ninni,

Halkası her tarafa düşer, ninni.

Kısa-kısa olsun ya, ninni,

Kâkül dolana-dolana düşer, ninni.

Ninni, canım, ninni ya,

Sayyora hanım, ninni ya.

Türkiye Türkçesi

127. Ak kızım, bembeyaz kızım,

Laf dinlemeyen yüz­süz kızım,

Yaşlara doldurdum gözüm,

Alla-yo alla.

Ninni ya ninni.

Qoplar – teshik, ish bitmadi,
Yig’imda etak yetmadi.
Uxlamading to kechgacha,
Qizlar dalaga chiqmadi,
Alla-yo alla (Safarov, 1999, s. 116).

Çuvallar – delik, iş bitmedi,
Ağlamama etek yetmedi.
Uyumadın geceye kadar,
Kızlar tarlaya çıkmadı,
Ninni ya ninni.

Özbek Türkçesi

128. Onaginang qoshingdadir,
Alla, bolam, alla-yo.
Baxtli zamon boshingdadir,
Alla, bolam, alla-yo.

Kun chiqibdi ko’chada-yo,
Jonim bolam, alla-yo.
O’zginang nur ichida-yo,
Jonim bolam, alla-yo.

Umring mudom nurga to’lsin-yey,
Jonim bolam, alla-yo alla.
Barcha ellar do’sting bo’lsin-yey,
Jonim bolam, alla-yo alla.

Ona yurtning omonda bo’lsin,
Jonim bolam, alla-yo alla.
Kulfat dushman tomonda bo’lsin,
Jonim bolam, alla-yo alla (Safarov, 1999,
s. 117).

Türkiye Türkçesi

128. Anneciğin yanındadır,
Ninni, yavrum, ninni ya.
Mutlu zaman yanındadır,
Ninni, yavrum, ninni ya.

Güneş doğmuş sokakta ya,
Canım yavrum, ninni ya.
Sen nurlar içinde ya,
Canım yavrum, ninni ya.

Ömrün daim nura dolsun ya,
Canım yavrum, ninni ya ninni.
Tüm halklar dostun olsun ya,
Canım yavrum, ninni ya ninni.

Ana vatanın var olsun,
Canım yavrum, ninni ya ninni.
Keder düşman tarafta olsun,
Canım yavrum, ninni ya ninni.

Özbek Türkçesi

129. Onam allasi,
 Bog'lar yallasi,
 Bulbul nolasi, alla-yo alla.
 Eh, bo'yingdan, qomatingga quvondim,
 Qurboningman, olgin o'zimning pandim,
 Sendan o'zga bo'lmas manim dilbandim.

Dunyoda ziynatim, ko'zim qorasi,
 İmonim-tiynatim, sochim tolasi,
 Bolajonim, alla-yo alla.

San erursan sarvinozim,
 Sansiz o'tmas bahor, yozim.
 Ko'llarimda suzgan g'ozim,
 Jonim, bolam, alla-yo alla.
 Umrimning mevasi, novda chinorim,
 Qush chertmas lochinim, olg'ir
 shunqorim,
 Bu dunyoda yo'g'im, mangulik birim,
 Jonim bolam, alla-yo alla (Safarov, 1999,
 s. 117-118).

Özbek Türkçesi

130. Gul qizim, rayhon qizim,
 Alla-yo alla.
 Bo'ynimda marjon qizim,
 Alla-yo alla.

Nodir nodiraginam, alla,
 Qodir qodiraginam, alla.

Türkiye Türkçesi

129. Annem ninnisi,
 Bahçeler türküsü,
 Bülbül nağmesi, ninni ya ninni.
 Eh, boyundan kametinden mutluyum,
 Kurbanınım, al benim öğüdüm,
 Senden başka kimse olamaz benim
 yoldaşım.

Dünyadaki servetim, göz bebeğim,
 İmanım, inancım, saçımın teli,
 Yavrucağım, ninni ya ninni.

Sensin benim sevgilim,
 Sensiz geçmez bahar, yazım.
 Göllerimde yüzen kazım,
 Canım, yavrum, ninni ya ninni.
 Ömrümün meyvesi, çınarım dalı,
 Kuş dokunmaz kartalım, hızlı ak
 sungurum,
 Bu dünyada yokluğum, sonsuz birim,
 Canım yavrum, ninni ya ninni.

Türkiye Türkçesi

130. Gül kızım, reyhan kızım,
 Ninni ya ninni.
 Boynumda inci kızım,
 Ninni ya ninni.

Nadir benzeri bulunmazım, ninni,
 Kadir her şeye kadirim, ninni.

Yuragimga jo'r qizim,
Lekin hali g'o'r qizim, alla-yo alla.

Yetar jonim, yig'lama, alla,
Yig'lab bag'rim tig'lama, alla.
Ko'zlaring munchoq-munchoq, alla,
Uyquga to'lsin shu choq, alla-yo alla.

Uyimizda ishlar ko'p,
Alla, qizim, alla-yo.
Uxlasang bo'lardi xo'b.
Alla, qizim, alla-yo.

Sochginamning tolasi, alla,
Qoshginamning qorasi, alla.
Sajdagohim – jonim qizim,
Qoshlarimning orasi, alla-yo alla.

Qo'limning uzugi, alla,
Kiprigimning suzugi, alla.
Hamma bolam ichinda, alla,
Shu qizim – tuzugi, alla-yo alla.
Kelganimda peshvoz chiqar,
Yurganimda yo'l ko'rsatar,
Turganimda qo'l ko'rsatar,
Ovunchog'im, alla-yo alla.

Erta tutsam – qo'limdasan,
Yo'lsa yursam – yo'limdasan.
Chakkamga taqqan gulimsan,
Suyukligim, alla-yo alla (Safarov, 1999, s.
118-119).

Yüreğime eş kızım,
Ama hala saf kızım, ninni ya ninni.

Yeter canım, ağlama, ninni,
Ağlayıp bağrım parçalama, ninni.
Gözlerin boncuk-boncuk, ninni,
Uykuya dolsun şu an, ninni ya ninni.

Evimizde işler çok,
Ninni, kızım, ninni ya.
Uyursan çok iyi olur.
Ninni, kızım, ninni ya.

Saçımın teli, ninni,
Kaşımın karası, ninni.
Secde yerim – canım kızım,
Kaşlarımın arası, ninni ya ninni.

Parmağımın yüzüğü, ninni,
Kirpiğimin kıvrımı, ninni.
Bütün çocuklarım içinde, ninni,
Şu kızım – dürüstü, ninni ya ninni.
Geldiğimde karşıma çıkar,
Yürüdüğümde yol gösterir,
Kalktığımında elini veriri,
Avunduğum, ninni ya ninni.

Erken kalksam – kucağımdasın,
Yolda yürüsem – yolumdasın,
Kulağıma takan gülümsün,
Sevgilim, ninni ya ninni.

Özbek Türkçesi

131. Alla qilgin, ko'zim nuri,
Qurbon senga jonim bari.
Yota qolgin noz uyquda,
Qota qolgin soz uyquda,
Alla, alla-yo alla.

Alla aytib boqay sanga,
Tumor olib taqay sanga.
Qayg'ularing o'zim yutay,
Sadqa bo'lib ketay sanga,
Alla, alla-yo alla.

Alla aytсам – yurakkinang,
To'yib-to'yib qonarmikan?
Yurakdagi alamlaring
Olov bo'lib yonarmikin?
Alla, alla-yo alla.

Alla, alla, aldona-ye,
Beshiklaring tug'dona-ye.
Uyqudan to'yib olib, alla,
Yashna quvon-quvona-ye,
Alla, alla-yo alla.

Tog'dan o'ynab oqqan daryo,
Ariqdan shudgorga oqsın.
Suvdek saxovatli bo'lib
Ko'kragingga yulduz taqsın.
Alla, alla-yo alla (Safarov, 1999, s. 119-120).

Türkiye Türkçesi

131. Ninni yapsın gözümün nuru,
Kurban sana canımın tümü.
Uyuya kal naz uykuya,
Dalıver tatlı uykuya,
Ninni, ninni ya ninni.

Ninni söyleyip bakayım sana,
Muska alıp takayım sana.
Kaygıların ben yutayım,
Kurban olayım sana.
Ninni, ninni ya ninni.

Ninni söylesem – yüreğin,
Doyup-doyup tatmin olur mudur?
Yürekteki acıların
Ateş olup yanar mıdır?
Ninni, ninni ya ninni.

Ninni, ninni, kandırılan ya,
Beşiklerin doğurgan ya.
Uykudan doyarak uyan, ninni,
Yeşer sevinç neşeyle ya,
Ninni, ninni ya ninni.

Dağdan oynayıp akan derya,
Arıktan bahçeye aksın.
Su gibi bereketli olup,
Göğsüne yıldız taksın.
Ninni, ninni ya ninni.

Özbek Türkçesi

132. Alla aytсам – aldanar,
Olma bersam – quvonar,
Alla-yo alla.
Olma berib aldatayin,
Alla aytib uxlatayin,
Alla-yo alla.

Allalayin aymog'imni,
Sut ustida qaymog'imni.
Alla-yo alla.
Qaymog'lari moy bo'lsin-ye,
Shu bag'rimga joy bo'lsin-ye,
Alla-yo alla.

Shu og'lim botir bo'lar,
Elimga shotir bo'lar,
Alla-yo alla.
Shotir – shodlik elchisi,
O'g'lim – elning yo'lchisi,
Alla-yo alla.

Oltinğa to'ldi qo'ynimiz,
Sevinchga to'ldi ko'nglimiz,
Alla-yo alla.
O'g'lim, agar shunday o'ssang,
Yerga egilmas bo'ynimiz,
Alla-yo alla.

Manim o'g'lim – yosh o'g'lon,
Yosh bo'lsa ham bosh o'g'lon,
Alla-yo alla.

Türkiye Türkçesi

132. Ninni okusam – kanar,
Elma versem – sevinir,
Ninni ya ninni.
Elma verip kandırayım,
Ninni okuyup uyutayım,
Ninni ya ninni.

Ninniyle uyutayım tatlımı,
Süt üzerindeki kaymağımı,
Ninni ya ninni.
Kaymakları yağ olsun ya,
Şu bağrıma yer olsun ya,
Ninni ya ninni.

Şu oğlum bahadır olur,
Elimde yardımcım olur,
Ninni ya ninni.
Yardımcı – neşe elçisi,
Oğlum – halkın yolcusu,
Ninni ya ninni.

Altında doldu kucağımız,
Sevince doldu gönlümüz,
Ninni ya ninni.
Oğlum, eğer böyle büyürsen,
Yere eğilmez boynumuz,
Ninni ya ninni.

Benim oğlum – genç oğlan,
Genç olsa da baş oğlan,
Ninni ya ninni.

Shuginamga ko'z tegmasin,
 Boshi bo'lsin tosh o'g'lon,
 Alla-yo alla (Safarov, 1999, s. 120-122).

Şu yavruma nazar deĝmesin,
 Başı olsun taş oĝlan.
 Ninni ya ninni.

Özbek Türkçesi

133. Uyqu jonning rohati-yo, alla,
 Uyqu ko'zning quvvati-yo, alla.
 Bolaginamning bolasi-yo, alla,
 Bog'imning qizil lolasi-yo, alla.
 Onajonisi yulduzi-yo, alla.
 Otajonisi qunduzi-yo, alla.
 Ko'zlarningni yum asta-yo, alla,
 Joningga jonim payvasta-yo, alla.
 Qora ko'zli oppog'im-o, alla.
 Shakar so'zli do'mbog'im-o, alla.
 Tashqari tinch ham sokin, alla,
 Uxlab olgin sen ozgina tin, alla.
 O'ynab-o'ynab charchading ancha, alla,
 Endi uxla, jonim, uxlagin, alla.
 Sen baxtimsan, dilbandim, alla,
 Ham shakarim, ham qandim, alla.
 Ko'z nurimsan, g'ururim, alla,
 Hayot bergan sururim, alla (Safarov,
 1999, s. 122).

Türkiye Türkçesi

133. Uyku canın huzur ya, ninni,
 Uyku gözün kuvveti ya, ninni.
 Yavrucağımın yavrusu ya, ninni,
 Bahçemin kızıl lalesi ya, ninni.
 Anneciğinin yıldızı ya, ninni.
 Babacığının kunduzu ya, ninni.
 Gözlerinin kapa sakın ya, ninni,
 Canına canım bağlansın ya, ninni.
 Kara gözlü bembeyazım ya, ninni.
 Şeker sözlü tombulum ya, ninni.
 Dışarı sessiz ve sakın, ninni,
 Uyuyup sen az rahatla, ninni.
 Oynayıp-oynayıp yoruldun bayağı, ninni,
 Şimdi uyu, canım, uyuyasın, ninni.
 Sen bahtımsın, gönül yoldaşım, ninni,
 Hem şekerim hem tatlım, ninni.
 Göz nurumsun, gururum, ninni,
 Hayat tarafından verilen ödülüm, ninni.

Özbek Türkçesi

134. Kosadan suv icharman, alla,
 Xalqu jonim kuydi, deb, alla-yo alla.
 Har zamon yo'lga qararman, alla,

Türkiye Türkçesi

134. Kaseden su içerim, ninni,
 Halkım, canım yandı, diye, ninni ya ninni.
 Her zaman yolda gözüm, ninni,

O'g'ilginam keldi, deb, alla-yo alla.

Oğlum geldi diye, ninni ya ninni.

Armiyaning yo'llari-yo, alla,
Yo'ldan ekan ziyoda, alla-yo alla.
Izidan borsammikin, alla,
Izlab-izlab piyoda, alla-yo alla.

Askerliğin yolları ya, ninni,
Yoldan imiş ziyade, ninni ya ninni.
Ardından varsam mıydı, ninni,
Arayıp-arayıp yaya, ninni ya ninni.

Armiyaning yo'llari-yo, alla,
Yo'l bo'ldimikan-ye, alla-yo alla.
Tikonlari ochilib-ye, alla,
Gul bo'ldimikan-ye, alla-yo alla.

Askerliğin yolları ya, ninni,
Yol olmuş mudur ya, ninni ya ninni.
Dikenleri açılıp ya, ninni,
Gül olmuş mudur ya, ninni ya ninni.

Armiyada bir o'g'lim bor-ye, alla,
Bizlarni ko'rmoqqa zor-ye, alla-yo alla.
Yo'lga qarang, keloptimikin, alla,
Yo'llariga ko'zlarimiz zor-ye, alla
(Safarov, 1999, s. 122-123).

Askerde bir oğlum var ya, ninni,
Bizleri görmek ister ya, ninni ya ninni.
Yola bakın geliyor mu, ninni,
Yollarına gözlerimiz muhtaç ya, ninni.

Özbek Türkçesi

135. Huyyalar qilay o'zini-yo, huy-yey,
huy-yey, huyya,
Huy qilay qora ko'zini-yo huy-yey, huy-
yey, huyya,
Amudaryoning muzini-yo, huy-yey, huy-
yey, huyya,
Buvasining qizini-yo, huy-yey, huy-yey,
huyya.
Mollarni boqqan oshirib, huy-yey, huy-
yey, huyya,
Charvilarni toshirib, huy-yey, huy-yey,
huyya,

Türkiye Türkçesi

135. Huyalar yapayım kendisini ya, huy-
yey, huy-yey, huyya,
Huy yapayım kara gözünü ya, huy-yey,
huy-yey, huyya,
Amuderya'nın buzunu-ya, huy-yey, huy-
yey, huyya,
Dedesinin kızını ya, huy-yey, huy-yey,
huyya.
Hayvanlara bakar gezdirip, huy-yey, huy-
yey, huyya,
Yağlarını çoğaltarak, huy-yey, huy-yey,
huyya,

Dushmani quvaman deb, huy-yey, huy-yey, huyya,

Qirq daladan oshirib, huy-yey, huy-yey, huyya.

Chori nayzani quvaman deb, huy-yey, huy-yey, huyya,

O'ng eynidan ishirib, huy-yey, huy-yey, huyya,

Shundayam qo'rqa dushmanlar, huy-yey, huy-yey, huyya,

Kelar tizzanga bosh urib, huy-yey, huy-yey, huyya.

Ot yigitning yo'ldoshi-yey, huy-yey, huy-yey, huyya,

Xotin degan ko'ngil hushi, huy-yey, huy-yey, huyya,

Ota degan davlat boshi, huy-yey, huy-yey, huyya,

Ena degan hayot qushi, huy-yey, huy-yey, huyya.

Huyollo buvasi qashqa, yu-huy, yu-huy,

Ho'kizi kiradi moshga, yu-huy, yu-huy,

Qo'shga ildam bo'lmasa-yo, yu-huy, yu-huy,

Qayla qilinglar go'shtga, yu-huy, yu-huy.

Terisini siyirib-a, yu-huy, yu-huy,

Pichinglar ko'p kovushga, yu-huy, yu-huy,

Düşmanı kovarım diye, huy-yey, huy-yey, huyya,

Kırk tarladan geçirip, huy-yey, huy-yey, huyya.

Dört taraftan gelen oktan kaçarım diye, huy-yey, huy-yey, huyya,

Sağ tarafından şişirip, huy-yey, huy-yey, huyya,

O zaman düşmanlar korkarsa, huy-yey, huy-yey, huyya,

Gelir dizine baş vurup, huy-yey, huy-yey, huyya.

At yiğidin yoldaşı ya, huy-yey, huy-yey, huyya,

Eş ise gönlün hoş olma sebebi, huy-yey, huy-yey, huyya,

Baba devletinin başıdır, huy-yey, huy-yey, huyya,

Anne ise hayatının kuşu, huy-yey, huy-yey, huyya.

Hû Allah dedesinde yara izi var, yu-huy, yu-huy,

Öküzü girer tarlasına, yu-huy, yu-huy,

Karasabana önder olmazsa ya, yu-huy, yu-huy,

Etinden kıyma yapınız, yu-huy, yu-huy.

Derisiniz yüzün ya, yu-huy, yu-huy,

Laflar çoktur pabuca, yu-huy, yu-huy,

Bir jup bering buvishga, yu-huy, yu-huy,
Qolgani elu xeshga, yu-huy, yu-huy
(Corayev ve Hudoykulova, 2008, s. 160).

Bir çift verin neneye, yu-huy, yu-huy,
Gerisi ise el, akrobaya, yu-huy, yu-huy.

Özbek Türkçesi

136. Huyyo bolam, huyo-huy

Huyo- huy, talqon to'y.

Bir kosa suv, betingni juv,

Huyo, bolam, huyo- huy.

Chambil beldan ot qochirdim,

İzi jo'q, huyo bolam, huyo- huy.

Qirq jigitga may ichirdim,

Tuzi jo'q, huyo bolam, huyo- huy.

Huyolar qilay bolamdiya, huyo- huy,

Jo'llariga solay tuyamdiya, huyo- huy.

Tuyalar bo'yin egkanda, huyo- huy,

Mindirayinda bolamdiya, huyo- huy.

Murodboyim ot chopsina, huyo- huy,

Ot ustida mol topsina, huyo- huy.

Katta chopog'on bo'lsina, huyo- huy,

Ulisini ungarsin, huyo- huy,

Tirisini haydatsina, huyo- huy.

Mo'l bo'lsinda risqisiya, huyo- huy,

To'kin bo'lsin ro'zgo'riyo, huyo- huy.

Dasturxonni nondan to'lsin, huyo- huy,

Dondan to'lsin omborlari, huyo- huy,

Qo'ydin to'lsin qo'toniya, huyo- huy,

Türkiye Türkçesi

136. Huyya yavrum, huya-huy

Huya-huy, ekmek düğünü.

Bir kase su, yüzünü yıka,

Huya, yavrum, huya- huy.

Çambil elinden at kaçırdım,

İz bırakmadım, huya yavrum, huya- huy.

Kırk yağide mey içirdim,

Tuzu yok, huya yavrum, huya- huy.

Huyalar yapay yavrumu ya, huya- huy,

Yollarına bırakayım devemi ya, huya- huy.

Develer boyun eğdiğinde, huya- huy,

Bindireyim yavrumu ya, huya- huy.

Muratbay'ım at koştursun ya, huya- huy,

At üzerinde varlıklı olsun, huya- huy.

Büyük binicilerden olsun ya, huy- huy,

Hayvanlarını tanısin ya, huya- huy,

Onları sürüye eklesin ya, huya- huy.

Bol olsun rızkı ya, huya- huy,

Bereket olsun ocağında ya, huya- huy.

Sofrası ekmekle dolsun, huya- huy,

Buğdayla dolsun ambarları, huya- huy,

Koyunla dolsun sürüsü ya, huya- huy,

İnekle dolsun yaylası ya, huya- huy.

Moldan to'lsin jayloviya, huyo- huy
(Naimov, 2006, s. 15).

Özbek Türkçesi

137. Kelgin bolam tizzamga,
Yol bularsan o'zinga,
Quloq solgin so'zinga
Huyo bolam, huyo.

Jonim bolam ot chopsin,
Otiga baxmal yopsin,
Huyo solsin otasi,
Orqasidan yol topsin,
Huyo bolam, huyo.

Bolam sen ham botirim,
Chopib kelayotirim.
Cho'pon bo'lsang qo'ylarga
Boqarsan o'tloq, soylarga
Huyo bolam, huyo (Safarov, 1999, s. 138-139).

Huyo- huyo, huyong qani?
Bovang bergan tuyang qani?
Bovang bergan tuyang bo'lsa,
Boqib yurganlaring qani?
Boqib yurgan tuyang bo'lsa,
Adir ham cho'llaring qani?
Huyo qilay huydaga,
Oting solgin to'daga.
Huyo qilsam uxlagin,
Otang senga sadag'a

Türkiye Türkçesi

137. Gel yavrum dizime,
Yoldaş olursun bana,
Kulak ver sözüme
Huya yavrum, huya.

Canım yavrum at koştursun,
Atın üzerine ipek döşesin,
Huya desin babası,
Ardından yolunu bulsun,
Huya yavrum, huya.

Yavrum sen de bahadırımsın,
Koşarak gelirim.
Çoban olursan koyunlara
Çıkarsın otu bol yaylalara
Huya yavrum, huya.

Huya- huya, huyan hani?
Deden veren deve hani?
Deden veren deve olursa,
Ona baktığın hani?
Baktığın deven varsa,
Kır ve çöllerin hani?
Huya yapay Allah'a,
Atını bırak sürüye.
Huya yapsam uyuyasın
Baban sana kurban olsun.

Huyo bolam, huyo-i-i! (Safarov, 1999, s. 137-138; Naimov, 2006, s. 16).

Özbek Türkçesi

138. Huyollo buvasi qashqa, yu-huy, yu-hu yu-huy, yu-hu
Ho'kizi kiradi moshga, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
Qo'shga ildam bo'lmasa-ya, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
Qayla qilinglar go'shtga yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
Terisini siyirib-a, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
Pichinglar ko'p kovushga, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
Bir jup bering Buvishga, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
Yana bir jup Kumushga, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
Qolgani eli-xeshga yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
Ola chipor oyog'i, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
Temirdayin tuyog'i, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
Huyolla aytay huy bolg'ina, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
Yuvoshgina qo'y bo'lgina, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
Xudoyimdan tiladima, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,

Huya yavrum, huya-i-i!

Türkiye Türkçesi

138. Hû Allah dedesinde yara izi var, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy
Öküzü girer tarlasına, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
Karasabana önder olmazsa ya, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
Etinden kıyma yapınız, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
Derisiniz yüzün ya, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
Laflar çoktur pabuça, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
Bir çift verin neneye, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
Yine bir çift Gümüş'e, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
Gerisi ise el, akrabaya, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
Ala atın ayağı yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
Demirden toynağı, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
Hû Allah söyleyeyim huy olasın ya, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
Sakin bir kuzu ol ya, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
Allah'imdan diledim ya, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,

Katta bo'lg'in, to'y bo'lg'in-a, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy.

Buvaginang dalasi-ya, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,

Ho'kizining mallasi, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,

Yuragimni ezadi-ya, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,

Momosining allasi, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy.

Xolasi xoldor bo'lsino, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,

Shu bolam moldor bo'lsin-a, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,

Shoxdor-shoxdor ho'kizlarga, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,

Tulpori yoldor bo'lsina, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy.

Yo Xudoyim yosh bersina, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,

Qozon to'la osh bersina, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,

Shu yigitning baxtiga, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,

Bir yosh qalamqosh bersina, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy.

Oppoq bo'lsin soqoli-ya, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,

Otlar minsin taqaliyo, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,

Chirozlari yarashgan, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,

Büyüyünce düğünün olsun ya, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy.

Dedenin tarlası ya, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,

Öküzlerin sarısı, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,

Yüreğimi parçalar ya, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,

Nenesinin ninnisi, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy.

Teyzesi benli olsun ya, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,

Şu yavrumun malı çok olsun ya, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,

Boynuzlu-boynuzlu öküzleri, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,

Atının saçı uzun olsun ya, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy.

Ya Allah'im yaş versin ya, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,

Kazan dolu aş versin ya, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,

Şu yiğidin bahtına, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,

Bir genç yay kaşlı versin ya, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy.

Beyaz olsun sakalı ya, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,

Atlar bindin nalları olan, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,

Desenleri yakışan, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,

To'nlari kiysin, yoqali-ya, yu-huy, yu-huy,
yu-huy, yu-huy.

Suruv bo'lsin podasiya, yu-huy, yu-huy,
yu-huy, yu-huy,

Yanchchoq qolsin xodasiya, yu-huy, yu-
huy, yu-huy, yu-huy,

Bir kun elga bosh bo'lsina, yu-huy, yu-
huy, yu-huy, yu-huy,

Ko'p bo'lsin sadag'asiya, yu-huy, yu-huy,
yu-huy, yu-huy.

Kamar boshi tovasi, yu-huy, yu-huy, yu-
huy, yu-huy,

Tog'larning lolasi, yu-huy, yu-huy, yu-
huy, yu-huy,

Buvasining bolasiya, yu-huy, yu-huy, yu-
huy, yu-huy,

Kelsin har kim havasi, yu-huy, yu-huy,
yu-huy, yu-huy.

Yarashadi qilig'i, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
yu-huy,

Qoshlarining piligi, yu-huy, yu-huy, yu-
huy, yu-huy,

Polvon bo'lsin Xudoyim-a, yu-huy, yu-
huy, yu-huy, yu-huy,

To'la bo'lsin iligi-ya, yu-huy, yu-huy, yu-
huy, yu-huy.

Kaftanlar giysin, yakali ya, yu-huy, yu-
huy, yu-huy, yu-huy.

Sürü olsun hayvanlari ya, yu-huy, yu-huy,
yu-huy, yu-huy,

Sağlam kalsin sopasi ya, yu-huy, yu-huy,
yu-huy, yu-huy,

Bir gün halkın başına geçsin ya, yu-huy,
yu-huy, yu-huy, yu-huy,

Çok olsun sadakasi (kurban olanlari), yu-
huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy.

Oyuk¹⁹ olsun tavasi, yu-huy, yu-huy, yu-
huy, yu-huy,

Dağların lalesi, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
yu-huy,

Dedesinin yavrusu ya, yu-huy, yu-huy,
yu-huy, yu-huy,

Herkes hayranlar olsun, yu-huy, yu-huy,
yu-huy, yu-huy.

Yakışır her bir hareketi, yu-huy, yu-huy,
yu-huy, yu-huy,

Kaşları mumun ipidir, yu-huy, yu-huy,
yu-huy, yu-huy,

Pehlivan olsun Allah'im ya, yu-huy, yu-
huy, yu-huy, yu-huy,

Dolu olsun iligi ya, yu-huy, yu-huy, yu-
huy, yu-huy.

¹⁹ Fazla yemek yesin ve her yemekten sonra yıkama sonucu oyuk meydana gelsin, iyi dilek dilenmektedir.

Qishda qalin qor bo'lsin-a, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
 Elga nomus-or bo'lsina, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
 Katta-kichik hammaga, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
 Xudo madadkor bo'lsina, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy (Naimov, 2006, s. 17-18).

Kışın kalın kar olsun ya, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
 Halkına namus, ar olsun ya, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
 Büyük, küçük, herkese, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy,
 Allah yardımcı olsun ya, yu-huy, yu-huy, yu-huy, yu-huy.

Özbek Türkçesi

139. Huyya-huy,
 Huy, jonim-ay.
 Kichkina jonim
 Ulg'aygay-ay.
 Kokillari (bolamning)
 Tillodan-ay.
 Huyya- huy,
 Huy, jonim-ay.

Suvda baliq
 Jonlandi-yay.
 Huy-ya- huy,
 Huy, jonim-ay.

Baliqmikan, deb
 O'ylasam-ay,
 Huyya- huy,
 Huylandi-yay.
 Ilon bo'lib
 Tovlandi-yay.

Türkiye Türkçesi

139. Huyya- huy,
 Huy, canım ya,
 Küçük canım
 Büyüsün ya.
 Saçları (yavrumun)
 Altın gibi ya.
 Huyya- huy,
 Huy, canım ya.

Suda balık
 Canlandı ya.
 Huy-ya- huy,
 Huy, canım ya,

Balık mı, diye
 Düşündüm ya,
 Huyya- huy,
 Huylandı ya.
 Yılan oldu
 Kıvrandı ya.

Huyya- huy,
Ulg'aygay-ay (Oçilov, 2006, s. 393-394).

Huyya- huy,
Büyüsün ya.

Özbek Türkçesi

140. Tom ustiga tog'ora,
Allajonim, alla.
İchi to'la zog'ora,
Allajonim, alla.
Zog'orani uzmasdan,
Allajonim, alla.
Cholu kampir ovora,
Allajonim, alla.

Chol boshida salla,
Allajonim, alla.
O'choq boshida kalla,
Allajonim, alla.
Kallani pishak etdi,
Allajonim, alla.
Kampirni eshak tepdi,
Allajonim, alla (Safarov, 1999, s. 141-142).

Türkiye Türkçesi

140. Dam üstünde leğen,
Ninni canım, ninni.
İçi dolu ekmek,
Ninni canım, ninni.
Ekmeği koparamadan,
Ninni canım, ninni.
İhtiyar adam ve kadın uğraşır,
Ninni canım, ninni.

Adam başında sarık,
Ninni canım, ninni.
Ocak başında kelle,
Ninni canım, ninni.
Kelleyi kedi yedi,
Ninni canım, ninni.
Kadını eşek tepdi,
Ninni canım, ninni.

Özbek Türkçesi

141. Alla jonim-yey, bolam-yey, alla,
Jilmasang bo'lami-yey, alla.
Otali bolam chivinchig'-ye, alla,
Sen jilasang belimoq-yey, alla.

Erkatoyim bolam-yey, alla,
Ko'kda oyim bolam-yey, alla.

Türkiye Türkçesi

141. Ninni canım ya, yavrum ya, ninni,
Gülüversen olur mu ya, ninni.
Babası var sinek çık ya, ninni,
Sen ağlasan bağlarım ya, ninni.

Sevgili yavrum ya, ninni,
Gökteki ayım yavrum ya, ninni.

Shaftolining po'chog'i-ye, alla,
Shuginamning cho'chog'i-ye, alla.

Otam bolam o'dag'a-yey, alla.
Ko'rgon solsin to'dag'a-yey, alla.
Qo'rg'oni zardan bitsa-yo, alla.
Onasi shunga sadag'a-yo, alla (Safarov,
1999, s. 142-143).

Özbek Türkçesi

142. Yag'rinida yayratgan, enajonim, alla-
yo alla,
Ko'kraklarida o'ynatgan, enajonim, alla-
yo, alla.
Sayog'imni sayratgan, enajonim, alla-yo
alla,
Qora otli, qora tunli
Meni ko'rmakka keldingmi, alla-yo alla?
Ochilgan lolazorimi
Xazon etmog'a keldingmi, alla-yo alla?

O'limning elchisi keldi,
Qochinglar, bog'u bo'stondan, alla-yo,
dod, alla.
Qochgan bilan qutulmaysan, vo alla.
Tamosho qil go'ristonni, alla-yo, dod,
alla.

Alla, alla, alfiroq-ye,
Go'ringda yonsin shamchiroq, alla-yo bir
alla.

Şeftalinin kabuğu ya, ninni,
Şu yavrumun pipisi ya, ninni.

Baba, yavrum serdar ya, ninni.
Gören eklesin sürüye ya, ninni.
Ahır altında olsa ya, ninni.
Annesi şuna kurban ya, ninni.

Türkiye Türkçesi

142. Omuzunda neşelendiren, anneciğim,
ninni ya ninni,
Göğsünde oynatan, anneciğim, ninni ya
ninni.
Her yerde gezdiren, anneciğim, ninni ya
ninni,
Kara atlı, kara geceli
Beni görmeye geldin mi, ninni ya ninni?
Açılan lale bahçesi mi?
Yok etmeye geldin mi, ninni ya ninni?

Ölümün elçisi geldi,
Kaçın, bahçe gül bahçesinden, ninni ya,
ah, ninni.
Kaçmakla kurtulamazsın, ya ninni.
İzleyesin mezarlıkları, ninni ya, ah ninni.

Ninni, ninni, ayrılık ya,
Mezarında yansın mumlar, ninni ya bir
ninni.

Uzatib qo'yar elu xeshing, alla-yo bir alla.

Yoningda turmas-a bir kishining, alla-yo
bir alla.

Alla-yo, dod alla! (Safarov, 1999, s. 145-
146).

Yolcu eder el-akrabalarin, ninni ya bir
ninni.

Yaninda olmaz bir insanin, ninni ya bir
ninni.

Ninni ya, ah ninni!

Özbek Türkçesi

143. Bugun bozorga o'xshar,

Alla, rabbim, alla-heya.

Bolam o'lganga o'xshar,

Alla, rabbim, alla-heya.

Sanga bir ot keltirdilar,

Alla, rabbim, alla-heya,

Egari yo'q, uyani yo'q,

Alla, rabbim, alla-heya.

Kun chiqardan kun chiqadir,

Alla, vo alam-o, alla-heya,

Bir necha parmonlar bilan-o,

Alla, vo alam-o, alla-heya.

Bolajonim barodir-o, dod.

Alla, vo alam-o, alla-heya,

Bir necha armonlar bilan-o,

Alla, vo alam-o, alla-heya.

Bolajonim-o, qabringni man,

Alla, rabbim, alla-heya,

Gulu gulistonlar qilay.

Alla, rabbim, alla-heya.

Senga qilolmagan xizmatimni

Alla, rabbim, alla-heya,

Endi kimlarga qilay,

Türkiye Türkçesi

143. Bugün pazara benzer,

Ninni, Rabbim, ninni hey ya.

Yavrum ölmüşe benzer,

Ninni, Rabbim, ninni hey ya.

Sana bir at getirdiler,

Ninni, Rabbim, ninni hey ya.

Eyeri yok, heybesi yok,

Ninni, Rabbim, ninni hey ya.

Doğudan güneş doğar,

Ninni, ah acı, ninni hey ya.

Birkaç fermanlar ile ya,

Ninni, ah acı, ninni hey ya.

Yavrucağım gidiyor ya, ah.

Ninni, ah acı, ninni hey ya,

İçinde ukdeler ile ya,

Ninni, ah acı, ninni hey ya.

Yavrucağım ya mezarını ben,

Ninni, Rabbim, ninni hey ya.

Güllerle gül bahçesine çevireyim.

Ninni, Rabbim, ninni hey ya.

Sana edemediğim hizmetimi

Ninni, Rabbim, ninni hey ya.

Artık kimlere yapayım?

Ninni, Rabbim, ninni hey ya.

Alla, rabbim, alla-heya... (Safarov, 1999, s. 146-147).

Özbek Türkçesi

144. Shugina jonim yo'l boradi,
Alla-yo bir oblo.
Boshginasida gul boradi,
Alla-yo bir oblo.
So'ranglar qanday boradi,
Alla-yo bir oblo?
Dunyodan to'ymay boradi,
Alla-yo bir oblo.
Ko'ylakkinang ko'pmidi-yo,
Alla, dod, bir oblo.
Kamarcha bog'i yo'qmidi-yo,
Alla, dod, bir oblo.
Azroillar kelganda-yo,
Alla, dod, bir oblo,
Sheramardlar qayda edi-yo, c
Alla, dod, bir oblo.
O'lishingni bilmay qoldim-o,
Dod, alla-yo, alfiroq.
Yo'lni to'sib ololmadim-o,
Dod, alla-yo, alfiroq (Safarov, 1999, s. 147).

Özbek Türkçesi

145. Avval boshlab xudoni yod etaylik,
alla,

Türkiye Türkçesi

144. Şu kadarcık canım yol gider,
Ninni ya bir Allah.
Baş ucunda gül vardır,
Ninni ya bir Allah.
Soranlar nasıl gider,
Ninni ya bir Allah.
Dünyaya doymadan gider
Ninni ya bir Allah.
Elbiselerin çok muydu ya?
Ninni, ah, bir Allah.
Kuşağının düğümü yok muydu?
Ninni, ah, bir Allah.
Azrailler gelemde ya,
Ninni, ah, bir Allah.
Aslan ve mertler neredeydi ya?
Ninni, ah, bir Allah.
Öleceğini anlayamadım ya,
Ah, ninni ya, ayrılık.
Buna engel olamadım ya,
Ah, ninni ya, ayrılık.

Türkiye Türkçesi

145. Öncelikle Allah'ı hatırlayalım,
ninni,

Payg'ambarlar ruhini shod etaylik, alla.	Peygamberler ruhunu memnun edelim, ninni.
Payg'ambarlar ruhiga bizdan salom, alla,	Peygamberler ruhuna bizden selam, ninni,
Izzati ikrom bilan shod etaylik, alla.	Saygı ve yücelik sahiplerini memnun edelim, ninni.
Alla- allaning oti, Olloh-xudoning yodi. Kimlar qo'ydi shu otni, Payg'ambarlar avlodi. Ming o'lib, ming tirilar, Payg'ambarning zuryodi.	Ninni, ninninin adı, Allah, Hüda'nın hatırı. Kimler verdi bu ismi, Peygamberler ecdadı. Bin kere ölür, bir kere dirilir, Peygamberin evladı.
Payg'ambarning ummatlaridan Ming bir kishi bo'lar har kuni. Ming bir kishi o'lar har kuni, Yo, rabbim, alla, huya.	Peygamberin ümmetinden Bin bir insan olur her gün. Bin bir insan ölür her gün, Ya, Rabbim, ninni, huy ya.
Alla, alla-ya, alpiroq, Go'ringda yonsin shamchiroq. Shamchiroqning yonganidan, Yonmagani yaxshiroq. Bevafo dunyo bo'lganidan, Bo'lmagani yaxshiroq.	Ninni, ninni ya, ayrılık, Mezarında yansın mumlar. Mumların yanmasından, Yanmamasını yeğlerim. Vefasız dünya olmasından, Olmamasın yeğlerim.
Piyola rangiga boqsam, Mening rangimga o'xshaydi. Ichidagi parcha qanti Yurak dog'imga o'xshaydi.	Piyale rengine baktım, Benim rengine benzer. İçindeki şeker parçası Kalp yarama benzer.
Bir qator turna keladi,	Bir dizi turna geldi,

Gul shoxiga qo'ngani.
 Gul shoxi larzon uradi
 Turnani qo'ndirgani.

Gül dalına konmaya.
 Gül dalı titredi
 Turnayı kondurmaya.

Turnaning qo'nar yeri
 Oxir Sulaymon tog'idir.
 Bandaning borar yeri
 Do'zax yo jannat bog'idir,
 Oxir qaro yer ostidir.

Turnanın konacak yeri
 Sonu Süleyman dağdır.
 Kulun varacak yeri
 Cehennem ya cennet bahçesidir,
 Sonu kara yer altıdır.

Ne balo uzoq yerdan boshladingiz,
 Yurakka cho'g'-olov tashladingiz.
 Cho'q-olov itdan olov, alla,
 Tutunlari yo'qdir, uxla.
 Yuraklar sadporadir, alla,
 Butun joyi yo'qdir uning, alla.
 Avliyo yo'li qaydadur, alla,
 Tuproqlari maydadur, alla.
 Avliyoning to'rt burji bor, alla,
 Avliyoda navxonalar bor, alla.
 Na shoh qoldi, na gadoy, alla,
 Allalab ko'tardilar, alla.
 Olib ko'chadan o'tdilar, alla.

Ne bela uzak yerden boshladınız,
 Yüreğe kor-ateş attınız.
 Kor ateş it gibi ateş, ninni,
 Dumanı yoktur, uyu.
 Yürekler bin parçadır, ninni,
 Bütün parçası yoktur onun, ninni.
 Evliya yolu nerededir, ninni,
 Topraklar zerredir, ninni.
 Evliyanın dört burcu var, ninni,
 Evliyanın odaları var, ninni.
 Ne şah kaldı, ne fakir, ninni,
 Ninni okuyup kaldırdılar, ninni.
 Alıp, sokaktan geçtiler, ninni.

Alla deb ko'tardilar,
 Jon onam, jonim onam, alla.
 Haq hukmini bitirdilar,
 Jon onam, jonim onam, alla.

Ninni diye kaldırdılar,
 Can annem, canım annem, ninni.
 Hak hükmünü yere getirdi,
 Can annem, canım annem, ninni.

Olib ketdi elu xeshingiz,
 Yoningizda yo'q bir kishingiz.
 Dod, lahadda yolg'iz boshingiz,

Alıp gitti el ve akrabanız,
 Yanınızda yok bir insanınız.
 Ah, mezar başında yalnız başınız,

Qanday kechar hollaringiz, alla.
Jon onam, jonim onam, alla.

Ketaringni bilmadim, alla,
Yo'lingizda turmadim, alla.
Lol bo'lib bu tillarim,
"Qayting, ona!" demadim, alla.
Jon onam, jonim onam, alla.
Qibladan kelgan shamol,
Bog'imni vayron ayladi, alla.
Bemahal kelgan o'lim
Jonimni vayron ayladi, alla (Mirzayev,
Safarov ve Orayeva, 2008, s. 118-120).

Özbek Türkçesi

146. Otmang mani toshlar bilan,
Uchib ketarman qushlar bilan,
Alla, rabim, bir alla.

Qushlar kelar, man kelmasman,
Ko'zing to'lar yoshlar bilan,
Alla, rabim, bir alla.

Ustimda yig'lashib yotar,
Eling man-man aljamol,
Alla, rabim, bir alla.

Olmang jonimni jamol
Maning qarindoshlarim,
Kelib qolar hali zamon.
Alla, rabim, bir alla.
Alla, rabim, alla.

Geceler nasıldır hâliniz, ninni.
Can annem, canım annem, ninni.

Gideceğini bilemedim, ninni,
Yolunuza engel olmadım, ninni.
Lâl olup bu dilleri,
"Dönün, anne!" diyemedim, ninni.
Can, annem, canım annem, ninni.
Kıbleden gelen rüzgar,
Bahçemi viran eyledi, ninni.
Vakitsiz gelen ölüm
Canımı viran eyledi, ninni.

Türkiye Türkçesi

146. Atmayınız bana taşlarınızı,
Uçup giderim kuşlarla,
Ninni, Rabbim, bir ninni.

Kuşlar gelir, ben gelmeyeceğim,
Gözün dolar yaşlarla,
Ninni, Rabbim, bir ninni.

Üzerimde ağlayarak oturur,
Halkım, güzel yüzlülerim,
Ninni, Rabbim, bir ninni.

Alma benim canımı Cemal
Benim akrabalarım,
Geliverirler birazdan.
Ninni, Rabbim, bir ninni.
Ninni, Rabbim, ninni.

Eltib qo'yar elu xeshim,
Yonimda turmas bir kishim,
Hoy-hoylagan yolg'iz boshim,
Alla, rabim, bir alla.

Bizga sarpoy bichdilar,
Yengi yo'q, yoqasi yo'q.
Bizga bir uy duzadilar,
Eshigi yo'q, to'ynugi yo'q.
Alla, rabim, bir alla.

Biza otlar yasadilar,
Egari yo'q, yugani yo'q.
Alla, rabim, bir alla.

Qarchig'ayday qayrilib.
To'tiqushday termilib,
Eltib qo'yar elu xeshim.
Men ketarman elima,
Alla, rabim, bir alla.

Shirin jonim berganda,
Tog'u toshdan oshirdilar.
Alla, rabim, bir alla.

Alla, rabim, bir alla.
Shirin jonim topmayin,
Qora tuprog'a yoshirdilar.
Alla, rabim, bir alla.

Belbog' bering belima,

Götürürler el ve akrabalarım,
Yanımda kalmaz bir insan,
Hey-hey diyen yalnız başım,
Ninni, Rabbim, bir ninni.

Bize kaftan biçtiler,
Kolu yok, yakası yok.
Bize bir ev yaptılar,
Kapısı yok, çatısı yok.
Ninni, Rabbim, bir ninni.

Bize atlar yaptılar,
Eyeri yok, heybesi yok.
Ninni, Rabbim, bir ninni.

Şahın gibi dikkatli.
Papağan gibi bakarlar,
Götürür el ve akrabam.
Ben giderim yurduma,
Ninni, Rabbim, bir ninni.

Tatlı canımı verdiğinde,
Dağ ve kayalardan geçirdiler.
Ninni, Rabbim, bir ninni.

Ninni, Rabbim, bir ninni.
Tatlı canımı bulamayıp,
Kara toprağa gizlediler.
Ninni, Rabbim, bir ninni.

Kuşak verin belime,

Alla, rabim, bir alla.

Men qo'shilay elima,

Alla, rabim, bir alla (Mirzayev, Safarov ve

Orayeva, 2008, s. 122-123).

Ninni, Rabbim, bir ninni.

Ben kavuşayım halkıma,

Ninni, Rabbim, bir ninni.

Özbek Türkçesi

147. Jigargo'sham orim, bolam-o, alla-yo, alla,

Karvonimda norim bolam-o, alla-yo, alla.

Qaldirg'ochim sorim bolam-o, alla-yo, alla,

Ko'zginamning nuri bolam-o, alla-yo, alla.

Barchinoyim, pari bolam-o, alla-yo, alla,

Jannatlarning huri bolam-o, alla-yo, alla,

Karvonimda norim bolam-o, alla-yo, alla²⁰.

Türkiye Türkçesi

147. Ciğerimin köşesi, arım, yavrum-ya ninni-ya ninni,

Kervanımda narım yavrum-ya, ninni-ya ninni,

Kırlangıcım, şahinim, yavrum-ya, ninni-ya ninni,

Gözümün nuru yavrum-ya, ninni-ya ninni,

Aybarçın'ım, peri yavrum-ya, ninni-ya ninni,

Cennetlerin hurisi yavrum-ya, ninni-ya ninni,

Kervanımda narım, yavrum-ya, ninni-ya ninni.

Özbek Türkçesi

148. Alla bolam alla-yo, qaro ko'zim alla-yo,

Oллоhtan so'rab olgan shirin jonim alla-yo,

Sani bergan Xudoga shukur qildim alla-yo,

Türkiye Türkçesi

148. Ninni yavrum ninni-ya, siyah gözlüm, ninni-ya,

Allah'tan dileyip alan, tatlım, canım ninni-ya,

Seni veren Allah'a şükür ettim ninni-ya,

²⁰ <https://www.youtube.com/watch?v=GApduyU6ojw>. Erişim tarihi: 03.03.2023.

Katta bo'lsang, olim bo'l erka bacham
alla-yo.

Katta bo'lsang fozil bo'l, jonim bacham
alla-yo.

Alla jonim alla-yo, erka bacham alla-yo,

Shaxlo ko'zlaring sani otajonimga
o'shqabti,

Shirmoy yuzlaring sani onajonimga
o'shqabti,

Jonim balam alla-yo, erka balam alla-yo,

Ota-onamday sen ham serfarzand bo'l
alla-yo,

Ota-onamday sen ham katta bo'lgin alla-
yo,

Jonim balam alla-yo, erka balam alla-yo,

Ko'zmunchog'im alla-yo, shakar jonim
alla-yo,

Bolamni bolasisan, jigargo'sham alla-yo,

Yuragimning parchasi, erka bolam alla-
yo,

Jonim bolam alla-yo, jonim bolam alla-
yo²¹.

Yetişip büyüsen, alim ol, gözde yavrum
ninni-ya.

Yetişip büyüsen bilgin ol, canım yavrum
ninni-ya.

Ninni canım ninni-ya, gözde yavrum
ninni-ya,

Güzel gözlerin senin, babacığım
benzemiş,

Tombul yüzlerin senin anneciğime
benzemiş,

Canım yavrum ninni-ya, gözde yavrum
ninni-ya,

Annem-babam gibi sen de çok çocuklu ol
ninni-ya,

Annem-babam gibi sen de büyük insan ol
ninni-ya,,

Canım yavrum ninni-ya, gözde yavrum
ninni-ya,

Nazar boncuğum ninni-ya, şekerim, canım
ninni-ya,

Yavrumun yavrususun, ciğerimin köşesi
ninni-ya,

Kalbimin bir parçası, gözde yavrum ninni-
ya,

Canım yavrum ninni-ya, canım yavrum
ninni-ya.

²¹ https://www.youtube.com/watch?v=eyTec_qNM_k. Erişim tarihi: 03.03.2023.

Özbek Türkçesi

149. Huyyolar aytay bo'tam-a,
 Huyyo huyyo, huy,
 Sodiqalar bo'lsin vatanga-yey,
 Huyyo huyyo, huy.
 Qoralab qo'yay qoshingni,
 Huyyo huyyo, huy,
 Ko'rdilaringmi ovchini-yo,
 Huyyo huyyo, huy.
 Tuyalarning o'rkachida-yo,
 Huyyo huyyo, huy,
 Cho'poni jigit ko'choni, yey,
 Huyyo huyyo, huy,
 Bog'larda bog'bon bosilsin-ey, huyyo
 huy,
 Baldoqlari kesilsin-ey, huyyo-huy,
 Mard jigitning jo'lig'i-ey, huyyo-huy,
 Karsanda gullar ochilsin-ey, huyyo-huy,
 Dushmanlar uyning jo'lig'i-yey, huyyo-
 huy,
 Choqirlar teka bosilsin-ey, huyyo-huy,
 Huyyo huy, tolqon tuy,
 Kasada suv, betingdi juv,
 Huyyo huy²².

Özbek Türkçesi

150. Shunqor bolam, huy-ya huy, huy-ya
 huy, huy-ya huy,

Türkiye Türkçesi

149. Huyyalar söyleyeyim, köşegime-ey,
 Huyyo huyyo, huy,
 Sadıklar olsun vatanına-ey,
 Huyyo huyyo huy.
 Siyaha boyayayım kaşını,
 Huyyo huyyo huy.
 Gördünüz mü avcıyı-ya,
 Huyyo huyyo huy.
 Develerin hörgücünde-ey,
 Huyyo huyyo huy.
 Kaftanlı yiğit sokakta, yey,
 Huyyo huyyo huy.
 Bahçelerde bahçıvan olsun-ey, huyyo-
 huy,
 Parmakları kesilsin-ey, huyyo-huy.
 Cesur yiğidin kaftanı-ey, huyyo-huy,
 Saksıda çiçekler açılsın-ey, huyyo-huy.
 Düşmanlar evin yüküdür-ey, huyyo-huy,
 Dikenler dik-dik basılsın-ey, huyyo-huy,
 Huyyo-huy, ekmeğin bol olsun,
 Kasede su, yüzünü yıka,
 Huyyo-huy.

Türkiye Türkçesi

150. Doğan yavrum, hu-ya huy, hu-ya
 huy, hu-ya huy,

²² <https://www.youtube.com/watch?v=99vxp2hQ-0>. Erişim tarihi: 03.03.2023.

Sulton bolam, huy-ya huy, huy-ya huy,
huy-ya huy,
Katta jigit bo'g'inda, huy-ya huy, huy-ya
huy, huy-ya huy
Elinga malham bo'lginda, huy-ya huy,
huy-ya huy, huy-ya huy.

El oralab bo'ylog'in, huy-ya huy, huy-ya
huy,
Ota-enangni o'ylog'in, huy-ya huy, huy-
ya huy,
El orasiga chig'ib, huy-ya huy, huy-ya
huy,
Shunqor bo'lib so'ylagin, huy-ya huy,
huy-ya huy.

Kattarib ulg'ayg'anda, huy-ya huy, huy-
ya huy,
Sanam qizlar saylag'in, huy-ya huy, huy-
ya huy,
Men aytayin borimdi, huy-ya huy, huy-ya
huy,
Erkalayman zo'rimdi, huy-ya huy, huy-
ya huy.

Orqa tovim deb aytay, huy-ya huy, huy-
ya huy,
Oldimdag'i norimdi, huy-ya huy, huy-ya
huy,
Davralarda so'ylagin, huy-ya huy, huy-ya
huy,

Sultan yavrum, hu-ya huy, hu-ya huy, hu-
ya huy,
Yigit o'g'lan olsun da, hu-ya huy, hu-ya
huy, hu-ya huy,
Halkina merhem olsun da, hu-ya huy, hu-
ya huy, hu-ya huy.

Halk arasında görünesin, hu-ya huy, hu-
ya huy,
Ana-babanı düşünesin, hu-ya huy, hu-ya
huy,
Halk arasına çıkıp, hu-ya huy, hu-ya huy,
Doğan gibi konuş da, hu-ya huy, hu-ya
huy.

Büyüyüp, yetiştiğinde, hu-ya huy, hu-ya
huy,
Sanem kızlardan seçesin, hu-ya huy, hu-
ya huy,
Ben söyleyeyim var-yoğumu, hu-ya huy,
hu-ya huy,
Harikamsın, seveceğim seni, hu-ya huy.

Arkamdaki dağım diyeyim, hu-ya huy,
hu-ya huy,
Önümdeki karımsın, hu-ya huy, hu-ya
huy,
Meydanlarda anlatasın, hu-ya huy, hu-ya
huy,
Vatanını, yurdunu, hu-ya huy, hu-ya huy.

Vatanningdi, yurtidingdi, huy-ya huy, huy-
ya huy.

Baland tog'ni qorini, huy-ya huy, huy-ya
huy,

Yigit ko'rsatar zo'rini, huy-ya huy, huy-
ya huy,

Mard jigitlar bermaydi, huy-ya huy, huy-
ya huy,

Nomus bilan orini, huy-ya huy, huy-ya
huy.

Aziz qilsin jonini, huy-ya huy, huy-ya
huy,

Putun qilsin nonindi, huy-ya huy, huy-ya
huy,

Sira yoddan chiqarma, huy-ya huy, huy-
ya huy,

Elatingdi, yurtidingdi, huy-ya huy, huy-ya
huy.

Shunqor bolam, huy-ya huy,

Polvon bolam huy-ya huy,

Alpomishdek jigit bo'l,

Elda yurgin huy-ya huy.

Gap kelsinda tilingdan, huy-ya huy, huy-
ya huy

Ayrimag'in elingdan, huy-ya huy, huy-
ya huy

Yaxshi ishlar kesinda, huy-ya huy, huy-
ya huy

Yüksek dağı karı, hu-ya huy, hu-ya huy,

Yiğit gösterir gücünü, hu-ya huy, hu-ya
huy,

Mert yiğitler vermez ya, hu-ya huy, hu-ya
huy,

Namus ile arını, hu-ya huy, hu-ya huy.

Aziz etsin canını, hu-ya huy, hu-ya huy,

Bütün etsin ekmeğini, hu-ya huy, hu-ya
huy,

Asla aklından çıkarma, hu-ya huy, hu-ya
huy,

Halkını, yurdunu, hu-ya huy, hu-ya huy.

Doğan yavrum, hu-ya huy,

Pehlivan yavrum, hu-ya huy,

Alpamış gibi yiğit ol,

Halkın arasında ol, hu-ya huy.

Güzel sözler gelsin dilinden, hu-ya huy,
hu-ya huy,

Ayrılmayasın hakkından, hu-ya huy, hu-
ya huy,

İyi işler olsun da, hu-ya huy, hu-ya huy,
Büyüyünce elinden, hu-ya huy, hu-ya
huy.

Kattarganda qo'lindan, huy-ya huy, huy-
ya huy.

Sochlaringni taragin, huy-ya huy, huy-ya
huy,
Yurt koriga yaragin, huy-ya huy, huy-ya
huy,
Qarri momo bobonga, huy-ya huy, huy-
ya huy,
Qo'rg'on bo'lib qarag'in, huy-ya huy,
huy-ya huy.

Sulton bolam, huy-ya huy,
Polvon bolam, huy-ya huy,
Shunqor bolam, huy-ya huy,
Juguruk bolam, huy-ya huy.

Sening uchun quvonay, huy-ya huy, huy-
ya huy,
Qobotingda men turay, huy-ya huy, huy-
ya huy,
Ota-enang qarisa, huy-ya huy, huy-ya
huy,
Malham bo'lib yaragin, huy-ya huy, huy-
ya huy.

Polvon bolam, huy-ya huy,
Shunqor bolam, huy-ya huy,
Sulton bolam, huy-ya huy,
Juguruk bolam, huy-ya huy.

Saçlarini tarayasın, hu-ya huy, hu-ya huy,
Yurdun işine yarayasın, hu-ya huy, hu-ya
huy,
Yaşlı dede nenene, hu-ya huy, hu-ya huy,
Korumacı olup bakasın, hu-ya huy, hu-ya
huy.

Sultan yavrum, hu-ya huy,
Pehlivan yavrum, hu-ya huy,
Doğan yavrum, hu-ya huy,
Koşan yavrum, hu-ya huy.

Senin için sevineyim, hu-ya huy, hu-ya
huy,
Yanında ben olayım, hu-ya huy, hu-ya
huy,
Ana-baban yaşlanırsa, hu-ya huy, hu-ya
huy,
Merhem olup işe yara, hu-ya huy, hu-ya
huy.

Pehlivan yavrum, hu-ya huy,
Doğan yavrum, hu-ya huy,
Sultan yavrum, hu-ya huy,
Koşan yavrum, hu-ya huy.

Qarilikdi o'ylagin, huy-ya huy, huy-ya
 huy,
 Kallanga ilim taylagil, huy-ya huy, huy-
 ya huy,
 Vataningdi, elingdi, huy-ya huy, huy-ya
 huy,
 Yuraginga joylagil, huy-ya huy, huy-ya
 huy.

Sulton bolam, huy-ya huy,
 Polvon bolam, huy-ya huy,
 Shunqor bolam, huy-ya huy,
 Juguruk bolam, huy-ya huy.
 (Kahhor Bahşi Rahimov repetuarından)

İhtiyarlığı düşünesin, hu-ya huy, hu-ya
 huy,
 Beynine ilim yükleyesin, hu-ya huy, hu-
 ya huy,
 Vatanını, halkını, hu-ya huy, hu-ya huy,
 Yüreğine yerleştir, hu-ya huy, hu-ya huy.

Sultan yavrum, hu-ya huy,
 Pehlivan yavrum, hu-ya huy,
 Doğan yavrum, hu-ya huy,
 Koşan yavrum, hu-ya huy.

EK 2. NİNNİ METİNLERİ 2

Tezin bu bölümünde kaynaklarda yer alan tek bentten oluşan -dört veya üç mısralı- ninniler verilmektedir. Bu ninni metinleri belirli özellikler taşımaması bakımından analize dahil edilmeden sadece Türkiye Türkçesine aktarılmaktadır. Üstünlerin ilkinde Özbek Türkçesi, ikincisinde Türkiye Türkçesi verilmektedir.

1. Tog'dan o'ynab oqqan daryo, alla,
Ariqdan shudgorga oqsın, alla.
Suvdek saxovatli bo'lib, o'g'lim, alla,
Ko'kragiga yulduz taqsin, alla (Safarov
ve Oçilov, 1984, s. 41).

2. Aylanayin allasi, alla,
Qachon tegar foydasi, alla.
Qarog'im katta bo'lsa, alla,
Shunda tegar foydasi, alla (Safarov ve
Oçilov, 1984, s. 41; Safarov, 1999, s.
126).

3. Osmonda uchgan qushlar, alla,
Sekin chiqar tovushlar, alla.
Mani solma qayg'uğa, alla,
Bolan to'ysin uyquga, alla (Safarov ve
Oçilov, 1984, s. 41; Safarov, 1999, s.
126).

1. Dağda neşeli akan derya, ninni,
Kanalda bahçelere aksın, ninni.
Su gibi bol olasın, oğlum, ninni,
Göğsüne yıldız takasın, ninni.

2. Kurban olsun ninnisi, ninni,
Ne zaman fayda verir, ninni.
Göz bebeğim büyüdüğünde, ninni,
O zaman gelir faydası, ninni.

3. Gökte uçan kuşlar, ninni,
Sakin çıkarın sesler, ninni.
Beni bırakma kederde, ninni,
Yavrum alsın uykusunu, ninni.

4. Alla, oppoq gavhar qizim, alla,
Ovunchog'im, oy, yulduzim, alla.
Men sening onang mushtipar, alla,
Sensan mening ikki ko'zim, alla (Safarov
ve Oçilov, 1984, s. 41; Safarov, 1999, s.
127).

5. Yetdik yana bardamlikka, alla,
Otang kelur hamdamlikka, alla,
Yo butunlay qolur bunda, alla,
Yoki kelgan bir damlikka, alla,
Qo'l uzatib olsa, shu chog', alla,
Erklanib yuziga boq, alla (Safarov ve
Oçilov, 1984, s. 42; Safarov, 1999, s.
127).

6. Alla, alla aldona,
Beshiklaring tug'dona,
Alla-yo, alla (Safarov ve Oçilov, 1984, s.
42)

7. Suqsur degan qush bo'lar, alla,
Tortsam pati bo'sh bo'lar, alla.
Otangdan gar xat kelsa, alla,
Mening ko'nglim xush bo'lar, alla
(Safarov ve Oçilov, 1984, s. 42; Safarov,
1999, s. 127).

4. Ninni, beyaz gevher kizim, ninni,
Avunduğum sensin, ay, yıldızım, ninni.
Ben senin annen âcize, ninni,
Sensin benim iki gözüm, ninni.

5. Yattık yine dinçleşmek için, ninni,
Annen gelir yoldaş olmaya, ninni,
Ya tamamen kalır burada, ninni,
Ya da geldi bir anlığına, ninni,
El uzatıverse, bu an, ninni,
Sevgiyle yüzüne bak, ninni.

6. Ninni, ninni kırmızı,
Beşğindir bayrak renginde,
Ninni-ya, ninni.

7. Ördek denilen kuş olur, ninni,
Çeksem tüyü boş olur, ninni.
Eğer babandan mektup gelirse, ninni,
Benim gönlüm hoş olur, ninni.

8. Alla aytsam, yuraging, alla,
To'yib-to'yib qonarmi, alla.
Yurakdagi alamlar, alla.
Olov bo'lib yonarmi, alla? (Safarov ve
Oçilov, 1984, s. 42; Safarov, 1999, s.
127-128).

9. O'rgilaman o'zingdan, alla,
Shamchirog'dek ko'zingdan, alla
Qo'g'irchog'im, alla
Qo'zichog'im, alla (Safarov ve Oçilov,
1984, s. 42; Safarov, 1999, s. 128).

10. Erkin-erkin yurgin, alla,
Davr-davron surgin, alla.
Uzoq yashab chirog'im, alla,
Ko'rmaganimni ko'rgin, alla (Safarov ve
Oçilov, 1984, s. 42; Safarov, 1999, s.
128).

11. Qiz – dunyoning zeb-ziynati,
O'g'il – xonadon davlati, alla.
Dilimdagi himmatim,
Og'zimdagi novvotim, alla (Safarov ve
Oçilov, 1984, s. 42-43; Safarov, 1999, s.
128).

12. Ey yoronlar, hech kimning
Bog'da guli so'lmasin, alla.
Bog'da guli so'lsa ham, alla,

8. Ninni söylesem, yüreğin, ninni,
Doya-doya kanar mı, ninni.
Yürekteki acılar, ninni.
Ateş olup yanar mı, ninni?

9. Kurban olurum sana, ninni,
Mum ışığı gibi gözünden, ninni
Bebek oyuncağım, ninni
Kuzucuğum, ninni.

10. Özgür bir şekilde gez, ninni,
Devranını süresin, ninni.
Uzun yaşayıp ışığım, ninni,
Görmediğimi göresin, ninni.

11. Kız – dünyanın ziyneti,
Oğul – hanedanın devleti, ninni.
Gönüldeki ihsanım,
Ağzımdaki şekerim, ninni.

12. Ey dostlar, hiç kimse
Bahçede gülü solmasın, ninni.
Bahçede gülü solsa bile, ninni,

Hargiz bolasi o'lmasin, alla (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 43; Safarov, 1999, s. 128).

Asla yavrusu ölmesin, ninni.

13. Suysa suysin, deb bergan,
Mehri qonsin, deb bergan,
Arabi xurjunni olib,
Mayizu kishmishni solib,
Shaharlar borsin, deb bergan,
Alla, bolam, alla-yo,
Ko'zi qoram, alla-yo (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 43; Safarov, 1999, s. 129).

13. Sevse sevsin, diye veren,
Sevgisi dolsun, diye veren,
Arapça torbasın alıp,
Kuru üzümle doldurup,
Şehirler gezsın, diye veren,
Ninni, yavrum, ninni-ya,
Göz bebeğim, ninni-ya.

14. Aylansinning ayvoni bor,
Tomga chiqsa narvoni bor.
Uyqusi kelsa, allasi bor,
Emgisi kelsa, mammasi bor,
Alla, jonim, alla-yo (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 43; Safarov, 1999, s. 129).

14. Kurban olduğumun terası var,
Dama çıkarsa merdiveni var.
Uykusu gelirse, ninnisi var,
Emmek isterse, memesi var,
Ninni, canım, ninni-ya.

15. Alla, alla, oppog'im.
Gul ichida yaprog'im.
Yaproqlari sarmagay,
Paymonasi to'lmagay (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 43; Safarov, 1999, s. 130).

15. Ninni, ninni, bembeyaz.
Gül içinde yaprağım.
Yaprakları sararmasın,
Ömrü son bulmasın.

16. Alla, alla, omon ber,
Dardli qulga darmon ber.
Alla, alla, orasta,
Gunohi kam norasta (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 43; Safarov, 1999, s. 130).

16. Ninni, ninni aman ver,
Dertli kula derman ver.
Ninni, ninni, tertemiz,
Günahı az tertemizim.

17. Alla, bolam, baxti bor,
Har narsaning vaqti bor.
Jonim bolam, alla,
Shirin bolam, alla,
Ikki ko'zim, alla (Safarov ve Oçilov,
1984, s. 44; Safarov, 1999, s. 130).

18. Alla qilsin bolam-o,
Uyqudan orom olsun-o.
Alla, alla, deganda,
Jimgina uxlab qolsin-o.
Alla, bolam, alla,
Ikki ko'zim, alla (Safarov ve Oçilov,
1984, s. 44; Safarov, 1999, s. 130).

19. Alla, qo'zim, ol qo'zim,
Olmalari nor, qo'zim.
Anjirlari bol, qo'zim,
Alla, bolam, alla (Safarov ve Oçilov,
1984, s. 44; Safarov, 1999, s. 131).

20. Alla desam, yod etsam,
G'amgin ko'nglim shod etsam.
Falak dardidan dod etsam,
Alla, qo'zim, alla (Safarov ve Oçilov,
1984, s. 44; Safarov, 1999, s. 131).

21. Allani aytsam, aldanarmikin-e?
Quloq solib tinglarmikin-e?
Alla, qo'zim-e, alla.
Alla aytib uxlatsam-ey, alla,

17. Ninni, yavrum, bahti var,
Her şeyin de zamanı var.
Canım yavrum, ninni,
Tatlı yavrum, ninni,
İki gözüm, ninni.

18. Ninni yapsın yavrum-ya,
Uyusun da dinlensin-ya.
Ninni, ninni, denildiğinde,
Sessizce uyuya kalsın-ya.
Ninni, yavrum, ninni,
İki gözüm, ninni.

19. Ninni, kuzum, al kuzum,
Elmaları var, kuzum.
İncirleri bal, kuzum,
Ninni, yavrum, ninni.

20. Ninni desem, yâd etsem,
Kederli gönlüm şâd etsem.
Felek derdinden ah desem,
Ninni, kuzum, ninni.

21. Ninni söylesem, kanar mı ya?
Kulak verip dinler mi ya?
Ninni, kuzum ya, ninni.
Ninni söyleyip uyutsam ya, ninni,

Bollar berib uxlatam-ey, alla,
 Alla, oshig'im-ey, alla (Safarov ve
 Oçilov, 1984, s. 44; Safarov, 1999, s.
 132)

Ballar verip uyutsam ya, ninni,
 Ninni, aşığım ya, ninni.

22. Farzandlik uyga yog'ar rahmat, alla,
 Farzandsizlar chekar zahmat, alla.
 Farzandlikning uyin ko'rsang – guliston,
 alla,
 Befarzandning uyin ko'rsang – cho'liston,
 alla (Safarov ve Oçilov, 1984, s. 44;
 Safarov, 1999, s. 132).

22. Çocuğu olan eve yağar rahmet, ninni,
 Çocuğu olmayanlar çeker zahmet, ninni.
 Çocuğu olan evi görsen – gül bahçesi,
 ninni,
 Çocuğu olmayan evi görsen – çöle
 benzer, ninni.

23. Mamayusuf, jonim bolam-o, alla,
 Kelgin yonimga-yo, alla-yo, alla.
 Tutga chiqib tut yegan bolam-o, alla,
 Kelgin yonimga-yo, alla-yo, alla.
 O'ng ko'zini qurt yegan bolam-o, alla,
 Kelgin yonimga-yo, alla-yo, alla (Safarov
 ve Oçilov, 1984, s. 45; Safarov, 1999, s.
 132).

23. Muhammet Yusuf, canım yavrum-ya,
 ninni,
 Gel yanıma-ya, ninni-ya, ninni.
 Dut ağacına çıkıp dut yiyen yavrum ya,
 ninni,
 Gel yanıma ya, ninni ya, ninni.
 Sağ gözünü böcekler yemiş yavrum ya,
 ninni,
 Gel yanıma ya, ninni ya, ninni.

24. Alla aytib uxlatayin, man sani,
 Qo'shiq aytib quvnatayin man sani.
 Qo'llarimda o'ynatayin man sani,
 Alla, qulunim-o, alla (Safarov ve
 Oçilov, 1984, s. 45; Safarov, 1999, s.
 133).

24. Ninni söyleyip uyutayım, ben seni,
 Şarkı söyleyip neşelendireyim ben
 seni.
 Kollarımda oynayayım ben seni,
 Ninni, kulunum ya, ninni.

25. Alla, bolam, alla-yo,
Ko'rar ko'zim, alla-yo,
Suyar qo'zim, alla-yo.
Alla bolam, alla-yo,
Shirin jonim, alla-yo,
Issiq nonim, alla-yo (Safarov ve Oçilov,
1984, s. 45; Safarov, 1999, s. 133).

26. Alla, bolam, alla-yo, alla,
Do'boqqinam, alla-yo, alla,
Urvoqqinam alla-yo, alla (Safarov ve
Oçilov, 1984, s. 45; Safarov, 1999, s.
133).

27. Suysa suysin deb bergan,
Mehri qonsin deb bergan.
Arabi xurjunni solib
Mayizu kishmishni olib
Shaharlar borsin deb bergan.
Alla, bolam, allayo, ko'zim allayo
(Alaviya, 1972, s. 199).

28. O'rdak ko'llarda bo'lar, alla,
Lochin cho'llarda bo'lar, alla.
Suvsiz ekan ko'llaring, alla,
Otsiz ekan cho'llaring, alla.
Cho'llar bo'lar yoz-yovon, alla,
Shu bolam bo'lar cho'pon, alla.
Suruv-suruv qo'y boqar, alla,

25. Ninni, yavrum, ninni-ya,
Gören gözüm, ninni-ya,
Sever kuzum, ninni-ya.
Ninni yavrum, ninni-ya,
Tatlı canım, ninni-ya,
Sıcak ekmeğim, ninni-ya.

26. Ninni, yavrum, ninni-ya, ninni,
Tombalağım, ninni-ya, ninni,
Un parçam ninni-ya, ninni.

27. Sevse sevsin diye veren,
Sevgiye doysun diye veren.
Arap çantasını alıp
Kuru üzüm, kışmış doldurup
Şehirleri gezsın diye veren.
Ninni, yavrum, ninni ya, gözüm ninni ya.

28. Ördek göklerde olur, ninni,
Kartal çöllerde olur, ninni.
Susuz imiş göllerin, ninni,
Atsız imiş çöllerin, ninni.
Yazın sıcak olur çöller, ninni,
Şu yavrum olur çoban, ninni.
Sürü-sürü koyuna bakar, ninni,
Büyük, güzel düğünler yapar, ninni.

Katta-katta to'y berar, alla (Safarov,
1999, s. 61-62).

29. Shaftoli shoxiga zor, alla,
G'aynoli bargiga zor, alla.
Men dadangga intizor, alla,
Ko'z tutarman beqaror, alla (Safarov,
1999, s. 127).

30. Alla jonim, alla,
Dushmanlari azob ko'rgay,
Yoqqan chiroqlari so'ngay,
Xudoyimning o'limi
Avval shularga borgay,
Alla-yo alla (Safarov, 1999, s. 131).

31. Er tursam saharlar turibdi-yey,
Ichim g'amlardan to'libdi-yey.
Bu o'limning dardinan-yey,
Bag'rim vayronalar bo'libdi-yey,
Jonim bolam, alla (Safarov, 1999, s. 131-
132).

32. Oq uyimning oynasi, alla,
Qora uyimning bo'yasi, alla.
Ko'rganda ko'zim oynasi, alla,
Ko'targanda qo'llarimning maynasi, alla.
Pahlavonim, erkam, alla... (Safarov,
1999, s. 132)

33. Onajonim qoshida, alla,
Oq yelpig'ich boshida, alla.

29. Şeftali dalına muhtaç, ninni,
Erik yaprağına muhtaç, ninni.
Ben babana muhtaç, ninni,
Gözüm yollarda kararsız, ninni.

30. Ninni canım, ninni,
Düşmanları acı çeksın,
Yaktıkları ışıık sönsün,
Allah'ın verdiği ölümde
Öncelik onlara olsun,
Ninni-ya ninni.

31. Erken kalksam güneş doğmuş ya,
İçim gamlarla dolmuş ya.
Bu ölümün derdinden ya,
Bağrım virane olmuş ya,
Canım yavrum, ninni.

32. Ak evimin penceresi, ninni,
Kara evimin borusu, ninni.
Gören gözümün aynası, ninni,
Kaldırdığımda elimin nasırı, ninni.
Pehlivanım, sevimlim, ninni...

33. Anneciğimin yanında, ninni,
Ak yelpaze yanında, ninni.

Otasi to'ylar bersin, alla,
Sarhovuzning boshida, alla (Safarov,
1999, s. 133).

34. Afg'oniston tog'ligi-yo, alla,
Yaltillaydi balig'i-yo, alla.
Kundan-kunga ortadi-yo, alla,
Amirlikning solig'i-yo, alla (Safarov,
1999, s. 133).

35. Alla uchun mos ekan, alla-yo alla,
Shu arqondan belanchak, alla-yo alla.
Otangga xo'b yarashibdi, alla-yo alla,
Alla aytgan shu kelinchak, alla-yo
(Safarov, 1999, s. 134).

36. Osmondagi yulduzni, alla,
Sanamaydi – ko'p deydi, alla.
Bolam ish buyursa, alla,
Jonim bilan xo'p, deydi, alla (Safarov,
1999, s. 134).

37. Uxla qonib, jonim bolam, kuchga
to'lg'in,
Har bir ishga hozir bo'lg'in, qodir bo'lg'in.
Er boshiga ish tushganda, toychoqqinam,
El ichida mard bo'lg'inu, botir bo'lg'in
(Safarov, 1999, s. 134).

38. Shu bolamning dadasi-yey, alla,
Sarmijonning sadasi-yey, alla.

Babasi düğünler yapsın, ninni,
Serhavuz'un başında, ninni.

34. Afganistan dağları ya, ninni,
Parlar balığı ya, ninni.
Gün geçtikçe artıyor ya, ninni,
Emirlerin vergisi ya, ninni.

35. Ninni için uyumlu, ninni ya ninni,
Şu ipi olan salıncak, ninni ya ninni.
Baban çok yakışmış, ninni ya ninni,
Ninni söyleyene bu gelin ya, ninni ya.

36. Gökteki yıldızı, ninni,
Saymazlar – çok derler, ninni.
Yavrum iş buyursa, ninni,
Canımın içi tamam der, ninni.

37. Uyu doyp, canım yavrum, güçlü ol,
Her bir işe hazır ol, kadir ol,
Erin başına iş düştüğünde, tayım,
Halk içinde mert ol, bahadır ol.

38. Şu yavrumun babası ya, ninni,
İncilerin tanesi ya, ninni.

Ko'zlari xumor-xumorim, alla-yo alla,
To'ningga tikay tumor-ay, alla-yo alla
(Safarov, 1999, s. 134).

Gözleri boncuk-boncuk, ninni ya ninni,
Kaftanına dikeyim muska ya, ninni ya
ninni.

39. Alla aytsam boqarmisan, alla,
Tol tayog'ing taqarmisan, alla.
Elning qo'yin boqib, bolam, alla,
Elatingga yoqarmisan, alla (Safarov,
1999, s. 134).

39. Ninni dersem bakar mısın, ninni,
Söğüt dalın alır mısın, ninni.
Elin koyununa bakıp, yavrum, ninni,
Halkına kendini sevdendir misin, ninni.

40. Olgin uzuk, kumush uzuk, alla,
Odamdan qolur dunyo, alla.
Rost so'zlasangu mard bo'lsang, alla.
Shuning o'zi molu dunyo, alla-yo alla
(Safarov, 1999, s. 134-135).

40. Alasın yüzük, gümüş yüzük, ninni,
İnsandan kalır dünya, ninni.
Doğru söyleyip mert olsan, ninni.
Bu zaten mal dünya, ninni ya ninni.

41. Ipak bo'lib eshilsin, alla,
Kelin bo'lib qo'shilsin, alla.
Taxti ravon tuzilsin, alla,
Kelin bo'lib suzilsin, alla (Safarov, 1999,
s. 135).

41. İpek olup süzölsün, ninni,
Gelin olup kavuşsun, ninni.
Tahtı revanı dizilsin, ninni,
Gelin olup süzölsün, ninni.

42. Karnay chalib to'y beray, alla,
Surnay chalib to'y beray, alla.
O'g'ilginam to'yiga, alla-yo alla,
Qo'ra-qo'ra qo'y beray, alla (Safarov,
1999, s. 135).

42. Zurna çalıp düğün yapayım, ninni,
Davul çalıp düğün yapayım, ninni.
Şu oğlumun düğününe, ninni ya ninni,
Ahır dolusu koyun keseyim, ninni.

43. Toldanmidi beshiging, alla,
Talpinib keladi onang, alla.
Jiydadanmidi beshiging, alla,

43. Söğüt müdür beşiğin, ninni,
Koşarak gelir annen, ninni.
İğde midir beşiğin, ninni,
Zorla gelir baban, ninni.

Jiranib keladi otang, alla (Safarov, 1999, s. 135).

44. O't yoqsam tutun o'ralar-o, alla,

Yetimlar eshikdan mo'ralar-o, alla.

Quloqday nonga zor bolalar-o, alla,

Davronni surat to'ralar-o, alla (Safarov, 1999, s. 135).

45. Alamlarim ko'pligi-yo, alla,

Peshonamning sho'rligi-yo, alla.

Hasratimning ko'pligi-yo, alla,

Dadajoning yo'qligi-yo, alla (Safarov, 1999, s. 135).

44. Ateş yaksam duman çıkar ya, ninni,

Yetimler kapıdan bakar ya, ninni.

Kulak kadar ekmeğe muhtaç çocuklar ya, ninni,

Devranını suretler yok eder ya, ninni.

45. Ukdelerimin çokluğu ya, ninni,

Alnımın kara yazısı ya, ninni.

Hasretimin çokluğu ya, ninni,

Babacığının yok olmasından ya, ninni.

46. Alla – allaning yodi,

Alloh xudoning oti

Bugina onajonim,

Payg'ambarlar zuryodi

Oblo, bir oblo (Mirzayev, Safarov ve

Orayeva, 2008, s. 120).

46. Ninni – ninninin anısı,

Allah, Huda'nın adı

Bu kadarcık anneciğim,

Peygamberler evladı

Allah, bir Allah

EK 3. ORJİNALLİK RAPORU FORMU

**ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU**

**ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞINA**

Tarih: 19/06/2023

Tez Başlığı: **Özbek Türklerinin Ninnileri (Yazılı Kaynaklara Dayalı Olarak)**

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 116 sayfalık kısmına ilişkin, 17/05/2023 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda işaretlenmiş filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 11'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- ☒ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç
- 2- ☒ Kaynakça hariç
- 3- ☒ Alıntılar dâhil
- 4- ☒ 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nde belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

19/06/2023

Tarih ve İmza

Adı Soyadı:	Shokhsanam BOTIROVA
Öğrenci No:	2003300003
Ana Bilim Dalı:	Türk Dili ve Edebiyatı
Programı:	Türk Halk Edebiyatı
Statüsü:	☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora

DANIŞMAN GÖRÜŞÜ VE ONAYI

Dr. Öğr. Üyesi Nina PETROVICI

Detaylı Bilgi: <https://www.ardahan.edu.tr/birim.aspx?id=1002003>
Telefon: 0-4782117522 **Faks:** 0-4782117523 **E-posta:** sbe@ardahan.edu.tr

EK 4. ETİK KOMİSYON MUAFİYETİ FORMU

**ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ETİK KOMİSYON MUAFİYETİ FORMU**

**ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞINA**

Tarih: 19/06/2023

Tez Başlığı: **Özbek Türklerinin Ninnileri (Yazılı Kaynaklara Dayalı Olarak)**

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmam:

1. İnsan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımamaktadır,
2. Biyolojik materyal (kan, idrar vb. biyolojik sıvılar ve numuneler) kullanılmasını gerektirmemektedir.
3. Beden bütünlüğüne müdahale içermemektedir.
4. Gözlemsel ve betimsel araştırma (anket, mülakat, ölçek/skala çalışmaları, dosya taramaları, veri kaynakları taraması, sistem-model geliştirme çalışmaları) niteliğinde değildir.

Tez çalışmamın yürütülebilmesi için herhangi bir Etik Kurul/Komisyon'dan izin alınmasına gerek olmadığını; aksi durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

19/06/2023
Tarih ve İmza

Adı Soyadı:	Shokhsanam BOTIROVA
Öğrenci No:	2003300003
Ana Bilim Dalı:	Türk Dili ve Edebiyatı
Programı:	Türk Halk Edebiyatı
Statüsü:	☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora

DANIŞMAN GÖRÜŞÜ VE ONAYI

Dr. Öğr. Üyesi Nina PETROVICI

Detaylı Bilgi: <https://www.ardahan.edu.tr/birim.aspx?id=1002003>

Telefon: 0-4782117522

Faks: 0-4782117523

E-posta: sbe@ardahan.edu.tr

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Shokhsanam Botirova

Doğum Yeri ve Tarihi :

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi :Ardahan Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Yüksek Lisans Öğrenimi :

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce (Temel), Rusça (İleri).

Bilimsel Faaliyetleri :Botirova, S. (2021). “Özbekistan: Taşkent ve Harezm Vahalarında Geleneksel Halk Tiyatrosu”, 2. Motif Uluslararası Genç Halkbilimciler ve Türk Dünyası Kongresi, 19-21 Şubat 2021, Türkiye, Online Katılım.

Botirova, S. (2021). “Harezm Halk Dansı: Lazgi”, V. Uluslararası Türklerin Dünyası Sosyal Bilimler Sempozyumu, 05-08 Ağustos 2021, Bakü/Azerbaycan, Online Katılım.

Botirova, S. (2022). “Özbekistan’da Yağmur Yağdırma Ritüeli Üzerine Bir Deneme”, 8.Uluslararası Öğrencilik Sempozyumu, 23-25 Eylül 2022, Kahramanmaraş/Türkiye.

Botirova, S., Petrovici, N. (2022). “Özbek Sözlü Edebiyatında: Yılan Motifi” III. Uluslararası Mitoloji Sempozyumu, 18-20 Ekim 2022 Ardahan/Türkiye.

İş Deneyimi

Stajlar :

Projeler :

Çalıştığı Kurumlar :

İletişim

E-Posta Adresi :

Tarih : 19 Haziran 2023

